T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

(YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI)

AHMET HALDUN TERZİOĞLU'NUN ROMANCILIĞI

(İLK DÖNEM)

Yüksek Lisans Tezi

Pelin GÖRGÜLÜ

Ankara-2015

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

(YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI)

AHMET HALDUN TERZİOĞLU'NUN ROMANCILIĞI

(İLK DÖNEM)

Yüksek Lisans Tezi

Pelin GÖRGÜLÜ

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Nurullah ÇETİN

Ankara-2015

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

(YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI)

AHMET HALDUN TERZİOĞLU'NUN ROMANCILIĞI

(İLK DÖNEM)

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Nurullah ÇETİN

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı	**İMZA**
Prof. Dr. Nurullah ÇETİN	
Doç. Dr. Ayfer YILMAZ	
Yrd. Doç. Dr. Erdoğan KUL	

Tez Sınavı Tarihi: 29.05.2015

T.C.

ANKARA ÜNİVESİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (05.05.2015)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

Pelin GÖRGÜLÜ

İmzası

Nice revnaklı şehirler görülür dünyada,
Lakin efsunlu güzellikleri sensin yaratan.
Yaşamıştır derim, en hoş ve uzun rü'yada
Sende çok yıl yaşayan, sende ölen, sende yatan.

Yahya Kemal Beyatlı

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR vii

ÖNSÖZ.....1

GİRİŞ 3

I.BÖLÜM:

AHMET HALDUN TERZİOĞLU'NUN SOSYAL VE FİKRÎ DÜNYASI ……9

1.1. HAYATI 9

1.2. SANAT HAYATI……13

1.2.1. Eserleri …… 18

1.2.1.1. Romanları ……..18

1.2.1.2.Hikaye ……20

1.2.1.3. Tiyatro ……...20

1.2.1.4. Makale ……...20

1.2.1.5.Diğer ……....21

II. BÖLÜM: AHMET HALDUN TERZİOĞLU'NUN ROMANCILIĞI ……22

2.1. ANLATICI TİPLERİ ……22

2.1.1. Gözlemci Anlatıcı ……24

2.1.2.Özne Anlatıcı……..27

2.1.3. Çoğul Anlatıcı ……...29

2.2. AKTARMA YÖNTEMLERİ ……... 31

2.3. İZLEK ……..38

2.3.1 Vatan Aşkı……..38

2.3.2. Yabancı Kadın Düşmanlığı ……41

2.3.3. Tevekkül……42

2.4. İÇERİK……43

2.4.1. KONU ……43

2.4.1.1. Toplumsal Konulu Romanları ……45

2.4.1.1.1. Eski ve Çağdaş Türk Toplumlarında Kadınların Önemi……...45

2.4.1.1.2. Evlilik Kurumunun Önemi……53

2.4.1.1.3. Türk Toplumu Aile Modeli…….....55

2.4.1.1.4. Kadim Türk Toplumlarında Töreler ve Gelenekler….……...58

2.4.1.1.5. Eski Türklerde Ordu- Asker Anlayışı……...71

2.4.1.1.6. Vatan Sevgisi Anlayışı……74

2.4.1.2. Bireysel Konulu Romanları……...83

2.4.1.2.1. Aşk……83

2.4.1.2.2. İslami Yaşayış……92

2.4.1.2.3. Gök Tanrı İnancı, Şamanizm ve Ritüelleri……...98

2.4.1.3. Siyasi Konulu Romanları……....108

2.4.1.3.1. Milliyetçilik ve Ülkücü Hareketleri……108

2.4.1.3.2. Komünizm ve Sol İdeoloji Anlayışı……124

2.4.2. ZAMAN……132

2.4.2.1.Nesnel Zaman……133

2.4.2.2.Vaka Zamanı……139

2.4.2.3.Anlatma Zamanı…….....148

2.4.2.4.Zamanın Simgesel Değeri……150

2.4.3. MEKAN……152

2.4.3.1.Somut Mekanlar……153

2.4.3.1.1. Açık Mekan……..153

2.4.3.1.2. Kapalı Mekan……..172

2.4.3.2. Soyut Mekan……186

2.4.3.3.Mekan Tasvirleri……...187

2.4.3.4.Mekanın Simgesel Değeri……192

2.4.4. KİŞİLER KADROSU……...193

2.4.4.1.MERKEZİ KİŞİLER……193

2.4.4.1.1. Türkçü Tipi…….....194

2.4.4.1.2. Ülkücü Tipi……..199

2.4.4.1.3. Bilge Tipi…….....208

2.4.4.1.4. Kahraman tipi……210

2.4.4.2.TİPLER……..211

2.4.4.2.1. Türk Milliyetçisi……..212
2.4.4.2.2. Kürtçü……..215
2.4.4.2.3. Komünist……..216
2.4.4.2.4. Siyasal İslamcı…….....222
2.4.4.2.5. Demokrat Partili Baba Tipi…….. 224
2.4.4.2.6. Çinli Prenses……226
2.4.4.2.7. Savaşçı Kadın……..227
2.4.4.2.8. Çin Yanlısı Han…….....228
2.4.4.2.9. Haberci ve Yoldaş…….....228
2.4.4.2.10. Eli Kanlı Acımasız Han……..229
2.4.4.3.KARAKTER ……230
2.4.4.3.1. Acımasız……...230
2.4.4.3.2. Güçlü……231
2.4.4.3.3. Mücadeleci……...232
2.4.4.3.4. Sakin…….....233
2.4.4.3.5. Korkak……233
2.4.4.3.6. Kibirli……...234
2.4.4.3.7. Gammaz……...234
2.4.4.3.8. Naif……...235
2.4.4.3.9. Bütünleyici……...235
2.4.4.3.10. Meraklı……235
2.4.4.3.11. Kişilik Gelişimi……236
2.4.4.4. YARDIMCI KİŞİLER……239
2.4.4.5.KURGUSAL KİŞİLER…….....242
2.4.4.5.1. Tasarlanmış Kişi……242
2.4.4.5.2. Hatırlanmış Kişi……..242
2.4.4.6.EŞYA FİGÜRLERİ…… 245
2.4.4.7.KİŞİLERİN SUNUMU…… 246
2.4.4.7.1. Bedensel Boyut……247
2.4.4.7.2. Ruhsal Boyut……...249
2.4.4.7.2.1.İç Çözümleme……..249
2.4.4.7.2.2.İç Konuşma……..250

2.4.4.7.3. Kişi İsimlerinin Simgesel Değeri…….....251

2.5. ANLATMA YÖNTEMİ VE ÖĞELERİ……. 253

2.5.1. Kurgulama Tekniği Öğeleri……...253

2.5.1.1. Olay Örgüsü…….....253

2.5.1.1.1. Bakan Bey'i Vurdular……254

2.5.1.1.2. Komando……..255

2.5.1.1.3. Hüzün……...258

2.5.1.1.4. Bizi Fırtına Vurdu……...260

2.5.1.1.5. Güllerin Solduğu Gün…….263

2.5.1.1.6. Gök-Tanrı'nın Çocukları……...263

2.5.1.1.7. Mete Han……..266

2.5.1.1.8. Çiçi Han……...269

2.5.1.1.9. Alp Er Tunga……...273

2.5.1.1.10. Oğuz Han…….277

2.5.1.2. Olay Bütünlüğü……280

2.5.1.2.1. Hal Değişim Kalıbı……..280

2.5.1.2.2. Organik Bütünlük……...281

2.5.1.2.3. Dalga Biçimi…….282

2.5.1.2.4. Mekanik Yapılaşma……282

2.5.1.3. Gerilim Unsurları……...283

2.5.1.4. Metinlerarası İlişkiler……287

2.5.1.5. Kurgu Türüne Göre Roman……..289

2.5.1.5.1. Tarihi Roman ……..289

2.5.1.5.2. Yaşamöyküsel Roman……...290

2.5.1.5.3. Özyaşamöyküsel Roman……...290

2.5.1.5.4. Mitoloji Romanı……291

2.5.2.DİL VE ÜSLUP ……..291

2.5.2.1.DİL……..291

2.5.2.1.1. Dil Unsurları……..291

2.5.2.1.1.1. Samimi Hitap İfadeleri……..291

2.5.2.1.1.2. Atasözleri ve Deyimler……...292

2.5.2.1.1.3. Terimler……..293

2.5.2.1.2.Dil Sapmaları……..293

2.5.2.2. ÜSLUP……...294

2.5.2.2.1. Düşünce Üslubu…….295

2.5.2.2.2. Efsaneci ve Epik Üslup……295

2.5.2.2.3. Eleştirel ve Hiciv Üslubu…….296

2.5.2.2.4. Havas Üslubu…….297

2.5.2.2.5. Nesnel Tasvir Üslubu……..297

2.5.2.2.6. Yalın Üslup ……297

Sonuç……..299

Kaynaklar……..305

Özet…….311

Abstract……..313

Ekler……...315

KISALTMALAR

Age: Adı geçen eser

AP: Adalet Partisi

AET: Alp Er Tunga

BBV: Bakan Bey'i Vurdular

BFV: Bizi Fırtına Vurdu

CHP: Cumhuriyet Halk Partisi

ÇH: Çiçi Han

Çev: Çeviren

DİSK: Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu

DP: Demokrat Parti

DEV-SOL: Devrimci Sol

GSG: Güllerin Solduğu Gün

GTÇ: Gök- Tanrı'nın Çocukları

Haz: Hazırlayan

H: Hüzün

IMF: Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)

K: Komando

KGB: Devlet Güvenlik Komitesi (Rusça: Komitet Gosudarstvennoi Bezopasnosti)

MCP: Milliyetçi Cephe Hükümeti

MHP: Milliyetçi Hareket Partisi

MH: Mete Han

MSP: Milli Selamet Partisi

M.Ö: Milattan önce

MP: Millet Partisi

MSP: Milli Selamet Partisi

NATO: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (North Atlantic Treaty Organization)

OH: Oğuz Han

ODTÜ: Ortadoğu Teknik Üniversitesi

TDK: Türk Dil Kurumu

TSK: Türk Silahlı Kuvvetleri

TTK: Türk Tarih Kurumu

ÖNSÖZ

Tez çalışmamızda son dönemin popüler yazarlarından biri olan Ahmet Haldun Terzioğlu'nun romancılığı araştırılmış ve incelenmiştir. İnceleme tamamen eserlerine yönelik roman çözümleme tekniği ile eleştiri anlayışı bağlamında metne yönelik olmuştur.

Şimdiye değin Terzioğlu ile ilgili bir tez çalışması yapılmamıştır. Bu bağlamda tez çalışmamız bu konuda bir ilk olma özelliği taşımaktadır.

Çalışma konusu Prof. Dr. Nurullah Çetin ile beraber fikir alışverişi sonrasında belirlendi. Daha sonra tez çalışmamız için yazarın eserleri incelenmiş, okunmuş olup yazarın diğer çalışmaları da irdelenmiş, tez çalışmamıza destek olabilecek, kaynaklar araştırılmıştır. Yazar ile yapılan mülakatımızda yazarın fikriyatı üzerinde titizlikle durulmuştur.

Nurullah Çetin'in *Roman Çözümleme Yöntemi* kitabındaki roman çözümleme yöntemi tez çalışmamıza ışık tutmuştur. Dolayısıyla, bu yöntem romanları anlamamıza, romanların zihnimizde yer etmesine büyük ölçüde yardımcı olmuştur. Bu yöntemin aşamaları kademeli olarak uygulanmış, Ahmet Haldun Terzioğlu'nun romanları anlatıcı tipi, konu, izlek, zaman, mekan, roman kişileri kadrosu, olay örgüsü, metinlerarası ilişkiler, dil ve üslup açısından incelemeye tabii tutulmuştur. Elde edilen bilgiler ayrıntılı olarak ilgili bölümlerde, genel görünümüyle sonuç bölümünde belirtilmiştir.

Tez çalışmamız bölümler halinde düzenlenmiştir. Ahmet Haldun Terzioğlu'nun sosyal ve fikri dünyası üzerinde durulmuş ve eserleri hakkında bilgi

verilmiştir. Anlatıcı tipleri, içerik, anlatma yöntemi, dil ve üslup bağlamında on romanı incelenmiştir.

Giriş bölümünde, 1950-1980 dönemi Türkiye'sindeki toplumdaki sosyal ve siyasal olaylar romanları anlamız açısından bilgilendirmek amaçlı verilmiştir. Bunun nedeni ise Ahmet Haldun Terzioğlu'nun Türkiye'deki siyasal olaylara göndermeler yaparak, kimi zaman belli tarihsel süreçleri belgelerle kanıtlayarak romanlarında işlemesidir. Bunun haricinde Terzioğlu, Türk mitolojisindeki önemli olguları, Hun Devleti'ndeki önemli tarihsel kişilikleri, Türk toplumunun kültürel mirasını unutturmamak maksatlı romanları da ayrıca yazmıştır. Bu bakımdan giriş bölümünde Türkiye'deki 1950-1980 dönemi sosyal ve siyasal varyasyonları belirtilmiş daha sonra Türk mitolojisinden bahsedilmiş, tez çalışmamızın iyi bir şekilde anlaşılması için sağlam bir zemin hazırlanmıştır.

Tez çalışmasında benden desteğini önerileri ve fikirlerini esirgemeyen Prof. Dr. Nurullah Çetin'e ve Yar. Doç. Dr. Erdoğan Kul'a, beni her durumda destekleyen ve sonsuz bir şekilde seven annem Açılay Görgülü' ye, babam Naci Okan Görgülü' ye ve erkek kardeşim Levent Görgülü' ye, yüksek lisans yaptığımı görseydi şüphesiz çok sevineceğini bildiğim rahmetli dedem Yaşar Acarbaş' a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Pelin GÖRGÜLÜ

Ankara, Mayıs 2015

Giriş

Çalışma konumuz Ahmet Haldun Terzioğlu'nun "romancılığı" olduğundan öncelikle roman hakkında kısa bir bilgi vermek gerekir. Roman, insanların iç dünyalarını, maceralarını, toplumsal bir olgu ya da kavramı okuyuculara yansıtmayı amaçlayan düzyazı türüdür.

> "*Roman Tanzimat'tan itibaren Osmanlının her alanında, Batılılaşma eğilimine paralel olarak, Batı edebiyatından aldığı bir türdür. Bu tür genellikle Batı medeniyetinin ve Batılı bakış açısının ve Batılı değerlerin ifade alanlarından biridir.*"[1]

Edebiyatımızda Batılı anlamda roman 1860'lı yıllardan sonra kendisini gösterir. Zaman içerisinde çeviriler, gazetecilik ve dergi alanında yapılan çalışmalar, Türk edebiyatında romanın kendisine yer bulmasına vesile olur. Dönemin romanları, üslup ve teknik açıdan acemice olsa da edebiyatımıza ölümsüz eserler bırakıldığı aşikârdır.

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı incelendiğinde, Tanzimat dönemi ile başlayan süreçle beraber bu dönemde romanların daha bir yerleşik düzene oturtulduğu görülür. Yeni Türk alfabesinin kabulüyle beraber[2], hem okuma yazma oranı artmış hem de roman konularında değişim belirginleşmeye başlamıştır. Bu değişim o yıllardan bugüne sürekliliğini sürdürmektedir.[3]

---

[1] Nurullah Çetin, *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, Eylül 2012,Ankara, s.69.
[2] Yeni Türk Alfabesi'nin Kabulü: 1 Kasım 1928
[3] Detaylı bilgi için bakınız. İnci Enginün, *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923),* Dergah Yayınları, Ekim 2007,İstanbul.

Yeni Türk edebiyatının popüler yazarlarından biri olan Ahmet Haldun Terzioğlu yazarlığa, tarım ve toprak konularında makaleler yazarak başlamıştır. Siyasi çalışmaları, afiş düzenlemeleri, kamu kurum kuruluşlarına katkıda bulunmuştur. Romanlarında konu çerçevesini, Türk tarihi ve mitolojisi üzerine yoğunlaştırmıştır. Yazdığı romanları 2004'den itibaren okuyucuya sunmuştur. 1960 yılıyla başlayan süreçte Türkiye'nin sosyal ve siyasi hayatı oldukça çalkantılıdır. Terzioğlu'nun ele alacağımız romanlarının bir bölümü 1960- 1980 dönemi Türkiye'deki olayları kişiler üzerinden ve kendi yaşantısından yola çıkarak kaleme almıştır. Romanlarının diğer bölümü ise Türk tarihinden adı efsaneleşmiş olan kişileri ve onların hayatlarını ele alarak okuyucuların bilgilenmesini amaçlamıştır.

Terzioğlu'nun romanlarını anlayabilmek için dönemin olaylarını da iyi bilmek ve yorumlamak gerekmektedir. 1950-1980 yılları Türkiye'sini genel bir görünümle inceleyelim:

14 Mayıs 1950'de yapılan seçimlerde, CHP iktidarı beklenmeyen bir şekilde sona erdi ve onun yerine DP iktidara gelir. Bu sürpriz durumla İsmet İnönü, cumhurbaşkanlığından ayrılır. İnönü'nün yerine Celal Bayar gelir ve başbakanlığa Adnan Menderes atanır. Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü, Meclis Başkanı Refik Koraltan olur. %52.7 gibi yüksek bir oy oranıyla iktidara gelen DP döneminde, Türkiye'nin NATO'ya girmesi (1952); İPRAŞ' ın %50 yabancı ortaklıkla kurulması, Makine Kimya Endüstrisi (1950), Denizcilik Bankası (1951), Et ve Balık Kurumu (1952), Devlet Malzeme Ofisi (1954), Türkiye Selüloz ve Kâğıt Fabrikaları (1955), Ereğli Demir Çelik Fabrikaları (1960) gibi devlet işletmelerinin kurulması; öğretmen okullarının açılması, 1957'de Ankara'da ODTÜ, 1958'de Erzurum'da Atatürk Üniversitesi'nin açılması gibi birçok olumlu gelişmeler görülür. Fakat bu olumlu

gelişmelerin yanında 1957 yılında ekonominin dışa bağlı hale gelmesi Türkiye'nin ekonomisini olumsuz yönde etkiler ve kamusal ve özel yatırımlarda azalmalar görülür. 1951'de halkevleri ve halk odalarının devletin eline geçmesi, mal varlıklarının hazineye aktarılması, 1953'te CHP'nin tüm mal varlığının hazineye geçirilmesi, MP' nin kapatılması ve 1954'te Köy Enstitüleri'nde "komünist yetiştiriliyor" bahanesi ile bu enstitülerin öğretmen okullarına dönüştürülmesi, basın üzerinde baskıların, sansürlerin artırılması DP ile CHP'yi karşı karşıya getirerek gerginliğin artmasına yol açar. 2 Mayıs 1954 seçimlerinde DP'nin gücünü oldukça artırdığı görülür. DP 5.1 milyon oy alarak, Türkiye genel seçimleri tarihinde kırılmamış bir oy rekoru kırdı. DP seçimi kazanmasıyla CHP üzerindeki baskıları daha da arttırır. 1955'de DP'den ayrılan milletvekillerinin Hürriyet Partisi' ni kurması DP'nin gücünü zayıflatır. 1957'de yapılan erken seçimi DP kazansa da parti oylarında düşüş gözlenir ve ekonomik sıkıntılar yaşanmaya başlanır. IMF ile Dünya Bankası'na bağımlı hale gelir. 14 Temmuz 1958 tarihinde Irak'ta yapılan darbe sonucu ordunun yönetime el koyması, DP'yi endişelendirir. Bunun üzerine CHP ve basın üzerindeki baskılarını daha da artırır. 12 Ekim 1958'de Vatan Cephesi'ni, 18 Nisan 1960'ta da Tahkikat Komisyonu'nu kurar. Bu baskılarla birlikte toplumda ayaklanmalar yaşanır. 28 Nisan 1960'ta İstanbul ve Ankara'daki öğrenciler ve 21 Mayıs 1960'ta Harp Okulu öğrencilerinin hükümete yönelik eylemlerinden sonra 27 Mayıs 1960'ta askeri darbe ile beraber DP hükümetine el konur.[4] O tarihten sonra Türkiye'de sokağa çıkma yasağı yürürlüğe konur. 27 Mayıs'tan sonra Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Başbakan Adnan Menderes, Milli Mücadele dönemi komutanlarından Ali Fuat Cebesoy' un da olduğu DP milletvekilleri, parti

[4] 27 Mayıs 1960: Türkiye Cumhuriyeti tarihinde gerçekleşmiş ilk askeri darbedir. 27 Mayıs ihtilali olarak da bilinir. Oyuz yedi düşük rütbeli subayın planladığı bilinmektedir. 27 Mayıs 1960 sabahı Albay Alparslan Türkeş tarafından radyoda okunan ilk bildiri ile askeri darbe ilan edildi.

yöneticileri, asker ve bazı üst düzey kamu görevlileri tutuklanarak Yassıada'ya götürülür. On bir ay süren mahkemede, yargılanan on beş kişi hakkında idam, otuz bir kişi hakkında da müebbet hapis kararı çıkarılırken, dört yüz iki kişiye çeşitli cezalar verilir ve yüz otuz beş kişi de beraat eder. İdam edilenler arasında Adnan Menderes, Refik Koraltan, Rüştü Erdelhun, Fatin Rüştü Zorlu, Hasan Polatkan, Talat Aydemir, Fethi Gürcan bulunmaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri Mayıs 1961'de anayasa hazırlar ve meclisten kabul oyu görür. 1961 Anayasası[5] Türk siyasi hayatına yenilikler getirir fakat örgütlenmenin önünü açar ve yalnızca askerler değil öğrenciler, polisler ve öğretmenler çeşitli dernekler adı altında örgütlenirler. Bu anayasa, 1980 Darbesi'nin de oluşmasını sağlar.[6]

1960 darbesini oldukça kısa bir süre sonunda 1971 Askeri Muhtırası takip etmiştir. 1961 Anayasası sonrasında o zamana kadar Türkiye'de demokratik ortam hiç gelişmediği kadar gelişme göstermeye başlamıştır. Bu özgür ve kişilere bazı haklar sağlayan ortam içinde, siyasal örgütlenmeler serbestçe yapılmakta, temsili demokrasinin gelmiş olması ile toplumun her kesimi mecliste temsil edilebilir hale gelir. Özellikle, sol gruplar yaygın bir şekilde örgütlenmeye ve 1950'lerde hızlanan sanayileşme ve kırdan kente göç ile büyüyen işçi sınıfı tarafından benimsenmeye başlamıştır.

12 Mart Muhtırası, 27 Mayıs benzeri sola daha yakın bir askeri darbenin önünü kesmek için yapılmıştır. Genel Kurmay Başkanı ve dört Kuvvet Komutanı'nın imzaladıkları bir muhtıra ile ortaya çıkan 12 Mart'ın 27 Mayıs müdahalesinden farkı

[5] 1961 Anayasası: Türkiye tarihinin insan haklarına fazlaca yer vermesiyle bilinen en özgür anayasasıdır.
1961 Anayasası ile ilgili detaylı bilgi bakınız: Bülent Tanör, *Osmanlı Türk Anayasal Gelişmeleri,* Yapı Kredi Yayınları,2003, İstanbul.

[6] 1960'lı yıllar hakkında ulaşılabilecek detaylı bilgi bakınız: Belgesel: Mehmet Ali Birand, Can Dündar, Bülent Çaplı, *Demirkırat: Bir Demokrasinin Doğuşu, TRT,* 1991, Türkiye Burhan Dodanlı, *Cunta Kararı ile Adnan Menderes'i ve Demokrasiyi Nasıl Astık?*, Parola Yayınları,2014,İstanbul

parlamentonun kapatılmamış olmasıdır. Ancak, komuta heyeti, hükümeti ve meclisi muhtıradaki[7] şartlar yerine getirilmediği takdirde TBMM'yi kapatacaklarını söyleyerek tehdit etmişlerdir. Muhtıradaki ilk istek mevcut hükümetin istifa etmesiydi. Hükümet bu isteğe boyun eğerek istifa etti ve böylece adı ara rejim olarak konulan 12 Mart dönemi başlamış oldu".[8]

Bu dönemde anayasa değiştirilerek 1971 anayasası hazırlandı. Hükümetin başına CHP'den Bülent Ecevit gelmiş oldu. 1971'deki muhtıranın ardından ülke içindeki olaylar büyüyerek neredeyse günde yirmi kişiye ulaşır. 12 Eylül 1980 tarihinde dönemin Genelkurmay Başkanı Kenan Evren ve dört kuvvet komutanı Türk milleti adına yönetime el koyduklarını açıklar. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'nden sonra, politik yapı tamamen değiştirilmiştir. Halk siyasetten uzaklaştırılmış ve devlet kurumları büyük ölçüde askerlerin denetimine geçmiştir.

1960 yılında doğan Ahmet Haldun Terzioğlu romanlarını yazarken anlattığı olayları toplumsal, kültürel ve siyasî bir zemine yerleştirdiği görülür. Sahip olunan kültürel zenginliklerin korunması, milli bilinç ve milli şuurunun pekişmesi için, okuyucusuna bilinçli olarak ders verme niteliğine gider. Bunu yaparken eski Türk inanış biçimlerinden[9],asla unutulmayacak olan efsanevi Türk destanlarından, tarihe geçmiş kişilerden yararlanmayı kendisine görev edinmiştir. Bunun yanı sıra Türk toplumunun geçirdiği zor dönemlere ve birçok siyasi, toplumsal olaylara, askerî darbelere tanıklık etmiş olan yazarın, yaşayarak tanık olduğu ve hem hayatını hem de

[7] Muhtıra: Kelimenin kökü Arapça' da ihtar kelimesinden gelir. Anlamı ise bir devletin başka bir devlete politik sorunlarla ilgili gönderdiği uyarı yazısı, diplomatik rotadır.
[8] Ercan Sözer, *Askeri Darbeler ve Toplumsal Etkileri: 1960, 1971 ve 1980 Darbeleri,* Atılım Üniversitesi Kütüphane ve Dökümasyon Müdürlüğü Elektronik Bülten, Sayı:18/Yıl 5 Nisan/2010 ISSN: 1306-3472, http://e-bulten.library.atilim.edu.tr/sayilar/2010-04/makale2.html, 6 Ocak 2015.
[9] Şamanizm, Gök Tanrı inancı

düşüncelerini etkileyen olayların az ya da çok romanlarında yer alması kaçınılmazdır.

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun inceleyeceğimiz romanlarının bir bölümü efsaneleşmiş tarihi kişilerin hayatlarını ve kahramanlıklarını anlatmaktadır. Yazar, bu kişilerin hayatlarını anlatırken bir yandan da eski Türk toplumunun örflerini, adetlerini, geleneklerini ve bazı ritüellerini, Türk edebiyatında en eski tür olarak karşımıza çıkan destanları[10] okuyucunun bilgisine sunmuştur. İnceleyeceğimiz romanlarının bir kısmı Asya Hun Devleti'ndeki ve Saka Türkleri[11]' ndeki önemli kişilere değinmektedir. Tarihte ilk kez göçebe ve dağınık halde bulunan Türkleri tek bayrak altında toplayan Hun devletinin hükümdarı Teoman Han ve Çin'i vergiye bağlayan, devletin sınırlarını genişleten, oğlu Mete Han'ın[12], Mete Han soyundan gelen Çiçi Han'ın hayatı anlatılırken bir yandan kadim Türk toplumunda devlet teşkilatı, toplumun ekonomik durumu, inanış biçimi, Çin'in Türklere karşı iç ve dış politikaları hakkında bilgilere ulaşılmaktadır.

---

[10] A.H. Terzioğlu*; Gök Tanrının Çocukları* adlı kitabında *Bozkurt Destanı, Asena Destanı, Ergenekon destanı, Uygur Göç Destanı, Yaratılış ve Türeyiş* destanlarını anlatmıştır.

[11] Yunancada "Sakai" olarak hitap edilen Sakalar ile İskitler'in aynı halk olduklarına dair tezler mevcuttur. İskitler, tarihe Sakalar olarak geçmiş, Ön Türk Tarihinin antik çağdaki temsilcisi olarak Avrasya bozkırındaki varlıklarını yedi asır boyunca devam ettirmişlerdir. M.Ö onuncu yüzyılda Tanrı Dağları'nda başlayan tarih serüvenleri, M.Ö. iki yüz elli yılında Kırım'da sona ermiştir.

İskitler, M.Ö. dokuzuncu yüzyılda Doğu Asya'da ortaya çıkmış, M.Ö. sekizinci yüzyılda Hazarlar üzerinden Tuna boylarına ulaşarak burada yerleşik yaşayan soydaşları Kimmerler üzerinde baskı kurarak Doğu Avrupa ve Kuzey Karadeniz hattına hakim hale gelmiş, Urartular, Asurlular ve Medler ile ilişkilerde bulunarak bu coğrafyadaki varlıklarını iki yüz yıl boyunca devam ettirmişlerdir. M.Ö. altıncı yüzyılda zayıflayan ve Anadolu'yu terk etmek zorunda kalan İskitler Kuzey Karadeniz bölgesine yerleşerek M.Ö. üçüncü yüzyıla kadar burada yaşamışlar ve kendileri gibi atlı göçebe bir kavim olan Sarmatlar ve Gotlar tarafından yıkılarak bölge halkları arasında asimile olmuşlardır. İskitler, Ön Türk Tarihinin önemli bir taşıyıcısı olmuşlar ve tarihe bir Türk Kavmi olarak kaydedilmişlerdir.

[12] Kaynaklara göre Mete Han'ın aynı zamanda Oğuzhan ile aynı kişi olduğu düşünülmektedir.

I.BÖLÜM

AHMET HALDUN TERZİOĞLU'NUN SOSYAL VE FİKRÎ DÜNYASI

Bu bölümde Ahmet Haldun Terzioğlu'nun hayatı "Genel Hayatı" ve "Sanat Hayatı olmak üzere iki başlık altında incelenecektir

1.1. HAYATI[13]

Son dönem Türk edebiyatının tanınan yazarlarından biri olan Ahmet Haldun Terzioğlu 7 Ocak 1960 yılında Trabzon'un Beşikdüzü ilçesine bağlı Takazlı köyünde dünyaya gelir. Kökeni, kayıtlara alınan bilgilere göre Oğuzların yirmi dört boyundan biri olan Çepni[14] boyuna dayanır. Göç yolları Taraz üzerindedir. Bu bakımdan soyadının Tarzioğulları ya da Tarazoğulları olduğu, sonradan da değişime uğrayarak soyadı Terzioğulları olduğu yazar tarafından söylenmektedir. Terzioğlu'nun köyünde halen Oğuz gelenekleri ve adetleri devam eder. Köyün adını köye ilk gelenlerden biri olan dedesi koymuştur. Kendisiyle yaptığımız mülakatta bu konuyu şu şekilde değerlendirmiştir: "*Takazlı yani takazlamaktan, tökezlemekten geliyor. Söylendiğine göre sürülerini otlatırken bir keçisi tökezleyip uçuruma yuvarlanıyor. O yaralanınca onun başında bekliyor. Konaklıyor. Sonradan orasını çok seviyor ve yerleşiyor. Keçinin tökezlediği yer zamanla Takazlı oluyor.*" [15]

---

[13] Bu bölüm tamamen Ahmet Haldun Terzioğlu ile Ankara'da, 21 Şubat 2015 tarihinde yaptığım mülakat dikkate alınarak yazılmıştır. Yazarla yapılan mülakatla beraber, birinci ağızdan bu bilgiler buraya aktarılmıştır.

[14] Çepniler: Divan-ü Lügatit Türk'te Çepniler, yirmi dört oğuz boyundan yirmi birincisi olarak geçer. Boyun genel özelliği, asi, cesur, mert olmasıdır. 1277 yılında "Çepni Türkleri", Karadeniz fâtihleri arasında yer aldılar. Çepniler Türkiye Türklerinin ataları olan Oğuzlar' ın yirmi dört boyundan biridir. Çepniler Anadolu'nun Bir Türk Yurdu olmasında en büyük rolü oynayan boylardan biridir.
Ayrıntılı bilgi için bakınız: Faruk Sümer, *Çepniler*, Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayınları,1992:İstanbul.

[15] 21 Şubat 2015 tarihinde yazarın kendisiyle yapılan mülakattan alınmıştır.

Yapılan göçle beraber gelinen ilk yer Elazığ, Harput civarına olmuştur. Oradaki Artukoğulları Beyliği'nin buyruğu altına girmiş, oradan da Konya Karamanoğullarına Beyliği'ne göçmüşlerdir.. Osmanlı Devleti'ne karşı Karamanoğulları Beyliği'nin yanında yer almalarına rağmen Karamanoğulları Beyliği yıkılınca sürgüne uğrarlar. Aynı kandan olan akrabaları Anadolu topraklarının dört bir yanına dağılmışlardır. Osmanlı Devleti, Terzioğulları' nı Trabzon'a sürmüştür. Böylelikle soyun devamı buradan sağlanmıştır..

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun dedesi köyün okumuş, ailesi şehrin ileri gelenlerindendir. Terzioğlu'nun dedesi genç yaşta olmasına rağmen Rus işgaline karşı çetelerle savaşmış, ailesini, yakınlarını korumuştur. Çok uzun yıllar bulunduğu köyün de muhtarlığını yapmıştır.

Terzioğlu'nun babası ileri görüşlü, öğretmenlik yapmış, çok okuyan bir insan, olduğu yazar tarafından belirtilmiştir. Yazarın babası, köyde ilk okuyan kişiler arasında yer almıştır. Eşiyle beraber beş çocuk sahibi olmuşlardır. Bunlardan ikisi erkek üçü kızdır.

Ahmet Haldun Terzioğlu babasının okumaya düşkünlüğü nedeniyle, babasından rol-model alarak okula başlamadan erken yaşta, kendi çabasıyla okuma yazma öğrenmiştir. Altı yaşında okula başlamış, fakat okuma yazmayı önceden öğrenmesi nedeniyle sınava girip okula 1966 yılında ikinci sınıftan devam etmiştir. Okula dönemin şartlarına göre yedi yaşından itibaren kayıt alındığı için yazar, ilkokul üçüncü sınıfa kadar okula kaydı yapılmadan öğrenimini sürdürmüştür. Okuldaki bilgileri daha önce kendi çabasıyla öğrendiği için, çocukluk döneminde kendisinin haylaz ve yaramaz olduğunu da yapılan mülakatımızda belirtmiştir.

Babasının memur mesleği nedeniyle çok fazla şehir değiştirmek durumunda kalmıştır. İlkokul ve ortaokulu iki ayrı şehirde, lise eğitimini üç şehirde bitirmiştir. Lise eğitimine İstanbul'da başlamış, Trabzon'da devam etmiş ve eğitimini Muş'ta tamamlamıştır.

Ailesine yük olmamak için, gençliğin verdiği hissiyatla ailesinden tek kuruş para almadan lise eğitimini kendi çabalarıyla tamamlamıştır. Muş'ta öğretmensiz bir okula, deftersiz, kitapsız, tek bir kağıt ile derse gittiğini söylemiştir. İki yıl kitap alamadığını, bununla beraber öğretmenlerin de bu durumu bildiğini fakat ses çıkarmadığını da belirtmiştir.

Üniversite tercihlerinde Ziraat Fakültesi'ni seçmesinde Terzioğlu'nun teyzesi ve babası etkili olmuştur. Dönemin eğitim kanununa göre tercihler, sınava girmeden, yani puan belli olmadan yapılmaktadır. A.H. Terzioğlu, kendisini bir anda Erzurum Atatürk Üniversitesi Ziraat Mühendisliği Fakültesi'nde öğrenci olarak bulup, eğitim hayatına devam ettiğini söylemiştir.

Üniversite hayatı boyunca her zaman ikinci bir işte çalışmıştır. Hem okumuş hem de geçimini kendi çabalarıyla sağlamıştır. Kendi harçlığını yine kendisi çıkarmıştır. Derslerinde başarılı olması nedeniyle Türk Tarım Vakfı, Türk Eğitim Vakfı ve Sabancı gibi üç ayrı kurumdan üç ayrı burs kazanmıştır. Önce Sabancı bursunu almaya başlamış fakat almaya başladıktan üç ay sonra kesilmiştir. Ardından Türk Eğitim Vakfı bursunu almaya başlamış fakat siyasi faaliyetlerde bulunduğu için bu da kesilmiştir. Daha sonra Türk Tarım Bakanlığı bursu almaya başlamış ve eğitim hayatının sonuna kadar bu bursu almaya devam etmiştir. Türk Tarım Vakfı bursu iş garantili olduğundan Terzioğlu okuldan mezun olunca bu kurumda işe başlamıştır.

Öğrenciyken bir otele girip İngilizce bildiğinden dolayı otelin kabul yerinde çalışıp yine harçlığını çıkarmaya devam etmiştir.

Terzioğlu'nun askerliği bitirdikten sonra Türk Tarım Vakfı kurumunda işe başlamasıyla ilk görev yeri Van olmuştur. Yirmi dört yıl memuriyet hayatı olmuştur. Tam olarak on yedi şehir değiştirmiştir. "*Adım atmadığı Türkiye toprağı kalmadığını, bütün dağlara, ovalara gittiğini, bütün denizlerde yıkandığını*[16]" da sözlerine eklemektedir. Son yedi tayin dönemi, çocuklarının okul dönemine denk geldiği için eşi Fikriye Hanım'ı, Mersin'de ailesinin yanına yerleştirdikten sonra tayin yerlerine tek başına gitmiştir. En son Ankara'da emekli olmuştur. Tayininin çıktığı şehirler arasında "Van, Muş, Hakkari, Trabzon, Bursa, Balıkesir, İstanbul, Samsun, Konya, Kırklareli, Edirne," şeklinde sıralamaktadır. Kötü bir memur olduğunu, iyi bir memur olduğunu da yaptığımız mülakatta belirtmiştir.

Eşiyle dünyanın en büyük aşklarından birini yaşadığını mülakatımızda söylemeyi ihmal etmemiştir. Severek evlendiğini ve hala eşine aynı sevgiyi duyduğunu sözlerine ekler: "*Her zor adamın bir meleğe ihtiyacı vardır. Ben hayatımın meleğini aldım.*"[17] İlk görev yeri Van'da sabah işe gitmek için kapıdan çıktığında gördüğü kadına, eşi Fikriye Hanım'a aşık olmuştur. Fikriye Hanım Çerkez'dir. Fikriye Hanım'ın babası evlenmelerine karşı çıkmıştır. Kapısına oturup "almadan gitmiyorum" sözüyle, direniş göstermiş, en sonunda istediğine kavuşup, Fikriye Hanım'la mutlu bir evlilik yapmıştır. Bu evlilikten Ömer Faruk ve Nazlı Gökçe adında iki çocuğu olmuştur. İki çocuğunun da ismini rüyasında gördüğünü, onlara bu ismi rüyasında koyduğunu belirtmiştir. Nazlı ismini, Fikriye Hanım koymuştur. Kızı

[16] Ahmet Haldun Terzioğlu ile 21 Şubat 2015'de yapılan mülakattan alınmıştır.
[17] Ahmet Haldun Terzioğlu ile 21 Şubat 2015'de yapılan mülakattan alınmıştır.

Nazlı Gökçe "Endüstriyel Tasarımı" doktora eğitimi için Londra'da bulunuyor. Oğlu ise üniversite eğitiminde "Uluslararası İlişkiler" okuyup yüksek lisansı tamamlamıştır. Şimdi ise askerlik görevine devam etmektedir.

Ahmet Haldun Terzioğlu, hayatına ailesiyle beraber Mersin'de devam etmektedir.

1.2.SANAT HAYATI[18]

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun babasının okumaya meraklı olması onu babasından rol-model alarak okula başlamadan erken yaşta, kendi çabasıyla okuma yazma öğrenmeye itmiştir. Okuma sevgisini babasına borçlu olduğunu belirtmektedir.[19]

İlk ödülünü roman yarışmasıyla, ilkokulda almıştır. Yazmaya başlamanın belli bir yaşı olmadığını belirten Terzioğlu, eserlerini yazarken tamamen bilgi birikiminden yararlandığını belirtmektedir.

Yazarın, İlköğretimden Lise' ye kadar en sevdiği dersin tarih olması, tarih dersinden yüksek notlar alması, onun tarihi konularda roman yazmasına vesile olmuştur. Yakın bir arkadaşının yayınevi sahibi olması nedeniyle romanlarını, arkadaşının yayınevinde bastırmış ve edebiyat dünyasına bu şekilde adım atmıştır:

> *"İlk ödülümü ilkokulda aldım. Sonra ortaokulda ve lisede ... Yazmaya başlamanın belli bir yaşı yok. Tokat- Zileli bir arkadaşım, bir kitap yazmıştı. Bu kitap için Üstad Mustafa Necati Sepetçioğlu'ndan ön söz almaya çalışıyordu. Hemşerisi olduğu için birilerini aracı koymuştur. O gün yanıma uğradı ve üstadı ziyarete gideceğini söyledi. Ben de bu bahane ile "tanırım" diyerek onun ardına*

[18] "Sanat Hayat"ı yazarla 21 Şubat 2015 tarihinde yaptığım mülakat sonucunda bilgi alınmıştır.
[19] Kendisiyle 21 Şubat 2015 tarihinde yaptığım mülakattan alınmıştır.

takıldım. Yıl 94-95 olmalı. Orada üstadın sohbetine kapılıp giderken bir ara söz alıp bir derdimi açık ettim. Üstad dedim, ben genelde yazma meyilliyim ve sürekli bir şeyler yazıyorum. 'Neler yazıyorsun?' diye sordu. Makaleler, mesleğimle ilgili yazılar, anılarım, hikayeler... Ancak dedim, bir makalede konuya başlayınca bir zaman sonra konu dağılıyor kafamda yazdıklarım düşüncelerimi aşıyor, bambaşka konulara giriyorum.Bu nedenle sıkıntılıyım. Üstad düşünmeden şunu söyledi. "Roman yaz. Sen de roman kafası var!" İlginçtir yıllar yıllar sonra yazdığım roman ile Mustafa Necati Sepetçioğlu tarihi roman ödülü almak nasip oldu."[20]

Tarih ve benzeri alanlarda yüksek eğitime başlasa da, asi kişiliğinden dolayı birçok üniversiteyi yarım bırakmış, kendi çabalarıyla kendisini bu alanda donanımlı biri haline getirmiştir.

Terzioğlu, yazarlığa makaleler ve mesleki yazılarla başlamıştır. Siyasi çalışmaları, sloganları, afiş düzenlemeleri ve projeleriyle, kişi, kamu-özel kurum ve kuruluşlara katkılarda bulunmuştur. Bir dönem mesleki bir derginin yayın kurulunda görev almış, köşesinde sürekli makaleler yazmıştır. Kurum ve kuruluşlara yönelik özel çalışmalar yapmış; yazıları, fikirleri ve projeleri, ilgili yetkililer tarafından değerlendirilmiştir. Pek çok dergi ve kitabın düzenlemesine ve çıkarılmasına katkı sağlamıştır. Tanıtıcı film senaryoları yazmış, bunların hazırlanmasında görev alan yazar, ilgi alanını Türk tarihi ve mitolojisi üzerine yoğunlaştıran yazarın kitapları 2004 yılından itibaren yayınlanmaya başlamıştır. İlk romanı olan *Gök-Tanrı'nın Çocukları* ile edebiyat dünyasına adımını atar.

[20] Kendisiyle 21 Şubat 2015 tarihinde yaptığım mülakattan alınmıştır.

2006 IV. Gila Kohen Öykü Yarışması'nda *Veresiye Defteri* isimli öyküsü yayınlanmış ve bu yarışma için yayınlanan hikaye kitabında yer almıştır. Kendisi için dönüm noktası olarak gördüğü "2007 Mustafa Necati Sepetçioğlu Tarihi Roman Yarışması" 'nda *Alp Er Tunga* adlı romanıyla birincilik ödülüne layık görülmüştür.

2008 yılında Gelir İdaresi Başkanlığı'nın düzenlediği vergi konulu tiyatro yarışmasında çocuk oyununda, *Karınca Kararınca* oyunu ile ikincilik ödülünü almıştır. Bu oyunu sahnelenmiş ve yayınlanmıştır. 2008 İLESAM "Esere ve emeğe Saygı" öykü yarışmasında *Gitti Hatıralarım* eseriyle takdirleri toplamıştır.

Yazar, romanlarında kendi fikri ve hissi dünyasını yansıtmıştır. Hüseyin Nihal Atsız, Mustafa Necati Sepetçioğlu gibi yazarlardan etkilendiğini belirten Terzioğlu, fikri ve hissi dünyasının oluşmasında zemin hazırlayan Türkçülük akımıyla ilgili şu sözleri sarf etmektedir:

"Türkçülük fikri, Türk olmanın bir gereği ve bunun bilincine varmanın sonucu gibi geliyor bana. Okuduklarımdan, duyduklarımdan değil de sanki kafamın içinde, ruhumda olan ve kendiliğinden ortaya çıkan bir düşünce sistemi. Elbette geliştirmek için çok okudum, çok inceledim ama kökü ruhtan gelen bir kabul olsa gerek."[21]

Terzioğlu'nun romanlarında, yeni Türkçe sözcüklere karşı bir dil anlayışı görülür. Sadeleştirmeyle gelen düzenin dili bozduğu inancına sahiptir. Yazdığı romanın çağına göre, yazıldığı dönemin dilini kullandığı görülür. Arapça ve Farsça sözcüklerden mümkün olduğunca kaçınmıştır.

Romanlarında açık ve sade bir dil politikası izlediği görülmektedir. Fakat onun sade dil anlayışının basit dil olarak nitelendirilmesi yanlış olur. Eski Türk

[21] Kendisiyle 21 Şubat 2015 tarihinde yaptığım mülakattan alınmıştır.

tarihini ve mitolojisini anlattığı romanlarında çağın özelliklerine göre konuşulan dil politikasını eserlerine yansıttığı görülür. İncelediğimiz romanları arasında bulunan *Mete Han, Çiçi Han, Alp Er Tunga, Gök- Tanrı'nın Çocukları* ve *Oğuz Han* romanlarında bu özellik görülür. Örneğin, düşman yerine "yağı", aile yerine "oguş, urug" kelimelerini kullandığı görülür.

Eski Türk toplumlarını anlattığı eserlerinde, bozkır yaşamını okuyucunun gözlerinin önüne serdiği görülmektedir. Türk olmanın getirdiği özelliklerden biri de bozkırda yaşamak olduğunu eserlerinde vurgular. Bozkırda günlük yaşam, bozkır topraklarına hakim hanlar ve hükümdarlar, onun eserlerinin başlıca konusudur.

Yazarın, tarihi romanlarındaki özelliklerden en mühimi, tarihin akışı içerisinde kurgu oluşturmamasıdır. Tercih ettiği olgu, tarihi romanlaştırmaktır. "*Benim romanlarımda tarihi olarak yanlış yoktur.*"[22] Şeklinde düşüncesini ifade eden yazar, tarihi olduğu gibi anlatır fakat kendince eksik gördüğü yerleri yine tarihin akışını ve işleyişini bozmadan kurgu katmaktadır. Kurmaca bir roman yazmadığını sözlerine ekleyen Terzioğlu, roman kişilerinin ismini olabildiğince anlamıyla bağdaştıran bir zihin yapısı içerisindedir. Bu hususu roman kişileri üzerinden yapmaktadır. Yaşamış bir şahsiyet yerine, kurgulanmış kişiler üzerinden tarihin anlatımının daha kolay olduğunu düşünmektedir.

Yazarla 27 Mart 2014 tarihinde yapılan bir röportajda romanlarıyla ilgili şu sözleri sarf etmiştir:

> "*Romanlarım… Okuyucularımı tarihle buluşturma çabamdır romanlarım. Onlara geçmişi yaşatma uğraşımdır. Özellikle Kadim Türk Tarihinin inceliklerini anlatma, unutturmama emeğimdir. Hem tarih hem roman*

[22] Kendisiyle 21 Şubat 2015 tarihinde yaptığım mülakattan alınmıştır.

karması bir yapı kurmaya çalışıyorum romanlarımda. Tarihle birebir örtüşen, kaynaklarda yazanlara asla ters düşmeyen, yalan katılmadan gerçekleri anlatmak istiyorum. Çok eskiden başlayıp, yakınlara doğru gelmek amacındayım. Arada eksik, kopukluk kalmasın diye çabalıyorum. Bilinmeyen Türk kahramanlarını, unutuldukları yerden alıp çıkarmak, anlatmak ne büyük mutluluk benim için. Hem roman hem tarih… Mete Han romanımı okuyan kişi onun hakkında her şeyi öğrenmiş oluyor çünkü ben her şeyi olduğu gibi yazmaya çalıştım. " [23]

Yazarın 1980 öncesi Türkiye'nin sosyal ve siyasi durumunu irdeleyen romanlarında, taraflı bir politika izlediği söylenebilir. Terzioğlu'nun benimsediği siyasi ideolojinin ve Türkiye'nin çeşitli siyasi kurum ve kuruluşlarda, derneklerde aktif bir şekilde görev almasının, fikriyatını romanlarına yansıtmasına vesile olduğu görülmektedir.

Eserlerinde komünizm karşıtı bir kurgu politikası izler. Komünizmi, milliyetçiliği yüceltmek için kötüler. Yazarın incelediğimiz eserlerinden, *Bakan Beyi Vurdular, Hüzün* ve *Komando*' da romanların merkezi kişileri komünist grup tarafından kurşunlanarak öldürülmüştür. Bahsi geçen bu romanlar, gerçek yaşamöyküsünden alınmasıyla birlikte, romanların sonları aynıdır. Üç romanın merkezi kişisi de komünizm ideolojisini benimseyen gruplar ya da kişiler tarafından öldürülmüştür.

Siyasi konulu romanlarında Terzioğlu'nun açık, sade, anlaşılır ve günümüz Türkçe 'sinin kullandığı görülür. Argo, deyim ve bazı yöresel kelimelere yer veren yazar, bu metinlerinde değinmelerle roman kişilerinin atalarını, uzak geçmişini okuyucusuna hatırlatır

[23]27 Mart 2014, Ahmet Haldun Terzioğlu ile Türk Tarihi Röportajımız-(http://www.kutluasya.com/ahmet-haldun-terzioglu-ile-turk-tarihi)

Şiiri çok sevdiğini, fakat şiir yazma yeteneğinin kendinde olmadığını vurgulayan yazar, Atilla İlhan, Arif Nihat Asya, Bedri Rahmi Eyüpoğlu ‘nun şiirlerini beğenerek okuduğunu ve eserlerini oluştururken bu isimlerin eserlerinden ilham aldığını dile getirmektedir.

1.2.1. Eserleri

Yazarın başlıca eserleri şunlardır:

1.2.1.1.Romanları:

II. *Aksaçlılar Meclisi/ Devletin Bekçileri(2013)*

III. *Alamut'un Piri/ Hasan Sabbah (2013)*

IV. *Alparslan Zaferler Çağı*

V. *Alp Er Tunga(2009)*

VI. *Alp Urungu (2013)*

VII. *Bakan Bey'i Vurdular(2011)*

VIII. *Bizi Fırtına Vurdu(2009)*

IX. *Cengiz Han/ Gök Moğolların Başbuğu (2012)*

X. *Çiçi Han(2009)*

XI. *Darağacında Bir Bozkurt*

XII. *Gök Tanrı'nın Çocukları(2004)*

XIII. *Oğuz Han(2005)*

XIV. *Hüzün(2009)*

XV. *Güllerin solduğu Gün(2009)*

XVI. *Komando(2010)*

XVII. *Kür Şad/ Aşina Chie Shih Shuai (2013)*

XVIII. *Türk Kimmerler/ Kimmerya (2011)*

XIX. *Teoman Han (2011)*

XX. *Mete Han (2009)*

XXI. *Kiok Han(2011)*

XXII. *Harem Ağası(2012)*

XXIII. *Reisim Çatlı/ Bozkurtların Kanunu(2012)*

XXIV. *Tomris Han/Sakaların Kadın Hakanı (2013)*

XXV. *Selçuk Bey/ Bir Devlete Ad Veren Ata*

XXVI. *Tuğrul ve Çağrı Bey/ Devlet Yolunda*

XXVII. *Göktürkler*

XXVIII. *Provokatör(2014)*

XXIX. *Hunlar da Çılgındı (2012)*

XXX. *Yalan Kurgusu(2015)*

1.2.1.2. Hikaye:

Sevda Üzerine Memleket Hikayeleri (2009)

1.2.1.3. Tiyatro:

Karınca Kararınca (2013)

1.2.1.4. Makale:

Elliye yakın makalesi, Türk Ziraat Yüksek Mühendileri Birliği, Gazi Vakfı Dergisi, Ziraat Odaları Dergisi ve çeşitli dergilerde yayınlanmıştır. Kendisinin internet sitesinde[24] yayınladığı bazı makale ve yazılar şunlardır:

Rahmetli Çetin Vural'a Yır'ımdır!,

Emirgan, Varvar Ali Paşa,

Cengiz Aldemir'in Ardından.

Moğolların ve Tatarların birbirleriyle olan İlgisi Nedir?

Sultan Süleyman ve RT

Akıncı Ocağı Nasıl Söndü?,

Atsız'ın Romanları Aslında Neydi?.

Necdet Sevinç, Kür Şad Hakkında

Hun Hakanı Huvei Han'ın Çin Elçisine Verdiği Ceza!.

Bagatır Kuli ÇuR, İstanbul Türk olana dek kaç kez kuşatıldı?

Tarih ve Bilgi...

Dubai.

"Ahmet Alkanat" Hakkın Rahmetine Kavuştu

[24] Ahmet Haldun Terzioğlu resmi internet sitesi: http://ahmethaldunterzioglu.com/

"Şehit Üsteğmen, İzzettin Polat"

"Dostum"

" İyi İnsan"

"Necdet Kuru".

1.2.1.5. Diğer:

Tarih Araştırma Kitabı*: Hunlar da Çılgındı/ Hun Türklerinin Çılgın Tarihi* (2012)

II. BÖLÜM

AHMET HALDUN TERZİOĞLU'NUN ROMANCILIĞI

2.1. ANLATICI TİPLERİ

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun incelediğimiz romanları, Orta Asya Türk tarihinde efsaneleşmiş önemli kişilerin hayatlarını ve yaşanılan olayları, Türkiye'nin en karmaşık siyasi dönemlerinden olan 1960-1980 yılları arasındaki görünümünü, gerek kendi hayatı üzerinden gerekse sembol haline gelmiş kişiler üzerinden sunulmuştur.

Terzioğlu'nun romanlarının temel konusu "Türklük ve Türk milliyetçiliği" üzerine kuruludur. İncelediğimiz romanların bir bölümünde, eski Türklerin tek bir bayrak altında toplanma arzusu ve bu arzunun öncü kişilerle gerçekleştirilme isteği görülür. Romanların diğer bölümü ise Türkiye'nin siyasi açıdan en karmaşık ve çetrefilli dönemleri olan 1960-1980 yılları arasında, merkezi kişiler üzerinde, dönemin toplumsal, ekonomik ve kültürel olayları, yine milliyetçilik kavramı üzerinden okuyucuya aktarılmıştır.

Türk milliyetçiliği kavramı bugün birçok yazar ve aydın tarafından yorumlanmış ve açıklanmıştır. Bunu sistematik olarak açıklayan kişi Ziya Gökalp'tir. Ziya Gökalp; milliyetçiliği modernleşme projesi olarak görür. Toplulukların uluslaşmadığı sürece belirli bir medeniyet seviyesine ulaşamayacaklarını düşünür. Gökalp'e göre[25]; bireyleri birleştiren ve topluma boyun eğmelerini sağlayan ulusal

[25] Ziya Gökalp, (1976), Türkleşmek, İslâmlaşmak, Çağdaşlaşmak ve Doğru Yol, Ankara: İnkılap ve Aka Yayınevi,
Ziya Gökalp, (1982a), Makaleler VII: Küçük Mecmua'daki Yazılar, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 387, Ziya Gökalp Dizisi, 17).

vicdan/ideal, "ulus" kavramına eşitlenmektedir. Mefkûrelerin[26] bireyleri birleştirici gücü vardır ve bu aynı zamanda bugün ve gelecek arasındaki ilişkiyi şekillendirmektedir.

Bu tanımdan yola çıkarak A. H. Terzioğlu da bu anlayışla romanlarını milli bir bilinç ile oluşturmuştur.

Yazarın romanlarını incelediğimizde Türk tarihinde efsaneleşmiş şahısları, olayları ve yakın tarihte yaşanılan olayların etkisiyle gözlemci anlatıcı tarafından okuyucuya aktarıldığı görülür.

Terzioğlu romanlarında Türk tarihini ve mitolojisini iyi bilmekle beraber, Türk siyasi tarihindeki kişi ve olaylara da vakıftır. Dolasıyla romanlarını okuyucuya sunarken üç çeşit anlatıcı tipini kullanır: Gözlemci Anlatıcı(öznel tutumlu, tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı), Özne Anlatıcı(özne anlatıcı, ayrışmış özne) ve Çoğul Anlatıcı

Gözlemci anlatıcının kullanıldığı romanlar: *Mete Han, Çiçi Han, Komando, Bakan Beyi Vurdular, Güllerin Solduğu Gün, Oğuz Han, Alp Er Tunga, Hüzün*.

Özne Anlatıcının kullanıldığı roman: *Bizi Fırtına Vurdu*

Çoğul anlatıcının kullanıldığı roman: *Gök- Tanrı'nın Çocukları*

[26] Mefkûre: ülkü, ideal

2.1.1. Gözlemci Anlatıcı

Romanlarında çeşitli anlatım tiplerine yer veren Ahmet Haldun Terzioğlu, yukarıda verilen romanların bilgilerinden anlaşılacağı üzerine, eserlerinin birçoğunda gözlemci anlatıcı tipini benimsemiş ve bu anlatım tipine romanlarında yer vermiştir. Gözlemci anlatıcı tipi "üçüncü şahıs anlatıcısı" ," yazar anlatıcısı" olarak karşımıza çıkmaktadır. Gözlemci anlatıcı bazı eserlerde kendini belli eder bazen de kendisini belli etmeden olaya müdahale etmez ve olayları akışına bırakır.

Gözlemci anlatıcı tipini romanların anlatılış biçimine göre kategorilere ayırmak mümkündür.[27]

Öznel tutumlu gözlemci anlatıcı, olayları ve kişileri, kendi bakış açısıyla, kendi penceresinden öznel bir yargıyla okuyucuya aktarır. Bu anlatıcı tipi, kendisini roman kişisiyle özdeşleştirir ve adeta onun diliyle okuyucuya konuşur:

" *Önüne geçilemez bir millet sevgisiyle çok küçük yaşta tanışır insan. Bu sevgi, yıllar geçtikçe azalmaz. Artar tersine. Yoğunlaşır. Duygular fikirle beslenince bilinçlenme gelişir. Sonrasında korkma artık! Hiçbir ideoloji teslim alamaz seni! Ruhun savunma sistemini hazırlamış, zırhını kuşanmıştır. Kolayca teslim olanlar, temelden yoksun, içi boş çocuklardır. Boş bir küp gibi, ne doldurulursa onunla doluverirler.* " (K, s. 47)

" *Bunu fark edip her fırsatta babasına şükran duyardı Ahmet! Aynı okuma sevgisini aşılaması gibi, ona Türklüğünü, Müslümanlığını aşılamıştı*

[27] İncelemenin bundan sonraki aşamasında Ahmet Haldun Terzioğlu'nun incelediğimiz romanlarından alıntılar yapılarak roman inceleme yöntemine açıklık getirilecektir.

babası. Yıkılmaz surlar kurmuştu inanç sisteminin çerçevesinde. Üstelik mücadele gücü de aşılamıştı." (K, s. 48)

Konunun pekişmesi için yazarın başka bir eserini daha inceleyelim:

"Kadir! Kadir!"

"Kapıları çalamazlardr. Çünkü annelerin, babaların nasıl davranacağı belli olmazdı. Hem rahatsız etmeye gerek de yoktu! Kadir evdeyse, kulağı dışarıdaydı nasılsa. Küçük bir çağrıyı beklemekteydi mutlaka. Onun da canı, bütün çocuklar gibi oyun isterdi. "

"Kadir! Kadir!"

"Yüksek sesle, canhıraş feryatlar değildir bu çağrılar. Sanki sokakta oynayan, biraz uzaktaki bir arkadaşa seslenmek gibidir! Kadir duysun yeter. Annesi duymasın! Annesi hem onlara kızar hem de Kadir'e" (H, s.14)

Tanrısal konumlu gözlemci anlatıcıda, romandaki olayların ve roman kişilerinin bütün detayları bilindiği belli edilen bir tutum görülür. Roman anlatıcısı, romandaki bütün kişilerin duygularını ve karakterini bilen, hisseden "tanrı" gibi bir davranışa bürünür. Tanrısal anlatıcısı romanın bir paragrafında bile birçok olayı görür ve anlatır. Geçmiş ve gelecek hakkında diğer anlatım biçimlerine göre daha serbestçe konuşabilir. Şerif Aktaş'ın tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı tipi hakkındaki fikri de bu düşünceyle paralellik göstermiştir: "*O, zaman ve mekân ile sınırlı değildir. Nerede aranırsa orada hazırdır.*"[28]

[28] Şerif Aktaş, (2000), *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, 5. basım, Ankara: Akçağ Yayınları.

"Güneş batmış, çadırların önündeki odun yığınları tutuşturulmuştu. İçeride yanan kandillerin gözüneklerinden yansımasıyla, uzaktan bakanlara, od böceklerinin toyu varmış görüntüsünü veriyordu. Oba sakçıları yerlerinde pürdikkat gözcülüğünü sürdürüyorlardı. Seçmeyi yitirenler, bugün özellikle yalnız kalmak ve düşünmek için gönüllü sakçı olmuşlardı. Serin bir yel, üşütmekten çok dokunuşuyla etkiliyordu kişileri. Üşümekle ürpermek arası bir serzenişle, oysa mevsimin yaz olmasından mutluydu kişiler. Zor bir kıştan, belirsiz bir bahardan sonra tek varsıllıkları olan sürüleri sağ salim yazı bulmuştu." (ÇH, s.171)

Çiçi Han romanından alıntıladığımız parçanın dışında kalan kişi, tanrısal konumlu anlatıcı kişidir.

Terzioğlu yazdığı romanların büyük bir bölümünde, tanrısal konumlu anlatıcı tipine yer vermiştir. Yazar tanrısal konumu sergilediği romanlarında, sınırsız bir olanağa sahiptir. *Bakan Beyi Vurdular* adlı romanında, merkezi kişinin hem fiziksel tepkileri dıştan gözlemleniyormuş gibi verilir hem de kişinin ruhsal durumu tespit edilmeye çalışılır:

> *"Okuduğu gazetedeki bir habere takıldı gözü. Başını sağa sola salladı okuduğunu kabul edemediğini, içinin kaldırmadığını belli ederek. "Cık Cık" lar eşlik etti hareketine. Aklının almadığı, yıllardır süren dehşetin, o güne düşen parçalarının gazetelere yansımasıyla girdiği moral yıkımından kurtulmaya çalışıyordu. İlk sayfalar, ikinci, üçüncü, dördüncü… Bir yıkımın haber bülteni gibi, ardı ardına yıkıyorlardı, yakıyorlardı umutlarını."* (BBV, s.8)

Tanrısal konumlu anlatıcı, oluşan olayları, uzaktan anlatıma müdahale ederek okuyucuya sunar. Anlatıcı, roman kişilerinin arasında dimağ olarak cereyan eder.

Her şeyin farkındadır. Olayları her yönüyle bilen anlatıcı, romandaki kişilerin yaşamlarını, olayları nasıl değerlendirdiklerini, iç dünyalarını, ayrıntılı bir biçimde inceler:

" 'Buyur Bey!' diye, sözünü yinelemesini bekledi, ama bu kez de Alp Er Tunga söyleneni anlamadı. Yüreğine düşen garip burukluğun nedenini çıkarmaya çalışıyordu. Cevap bulamadığı bu duygularının sıkıntısı ile terlemeye başlamıştı. Bir zaman sonra yerinde oturamaz bir hale geldi. Aslında çekip gitmek istiyor, yerinden kıpırdayamıyordu. Onun kızarıp bozardığını, ter içinde kaldığını görenler içten içe telaşa düştüler." (AET, s. 196)

2.1.2. Özne Anlatıcı

Özne anlatıcı, romanlarda, roman kişilerinden biri olarak olayları ve durumları okuyucuya aktarmakla görevlidir. Ben anlatıcı ya da birinci şahıs anlatıcısı, olayların aynı zamanda içerisindedir. Birinci şahıs anlatıcı, bununla birlikte olayları öznel tutumlu olarak okuyucuya bildiklerini, yaşadıklarını aktarır. Onun sentezleri, analizleri ve gözlemleri, romanın ana kurgusunu oluşturmaktadır. Romandaki kişiler, mekanlar, tasvirler roman anlatıcının tasvirleriyle form bulur. "*Özne anlatıcı genellikle iki türlüdür: Ya yazardan bağımsız olarak roman kişilerinden birisi ya da romanı yazan ve roman olaylarına müdahil olan, olayların içinde bizzat yer alan romancı."* [29]

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun incelediğimiz bazı romanlarında yazar, özne anlatıcı tipine yer verilmiştir. Bu romanları: *Bizi Fırtına Vurdu, Mete Han, Alp Er Tunga* olarak sıralamak mümkündür.

[29] Nurullah Çetin, *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, Eylül 2012,Ankara, s.111

Terzioğlu'nun *Bizi Fırtına Vurdu* adlı romanında özne anlatıcıyı tercih etmiştir. Yazar bu romanında aktarılan özne konumundadır. Özne anlatıcı konumundaki yazar, olayları bizzat kendisi yaşayan kişi olarak okuyucuya aktarır. Yazar ve okuyucunun arasına giren başka bir kişi görülmez. Yazar-anlatıcının yaşadığı olaylar, yazar kendi ağzından kaleme almıştır. Bunu yaparken kendi ismini, üniversite okuduğu şehri ve memleketinin ismini vermekten kaçınmıştır. Yazar üniversiteyi "Soğuk Şehir" de okumuş, ailesinin yaşadığı şehrin adına "Küçük Kent" adını vermiştir. Bunun dışındaki bütün mekan ve şehir isimleri gerçek adıyla okuyucuya sunulmuştur:

"Bu adamlar sabaha kadar bekleyecek değillerdi. Mutlaka birisi kalabalığı kışkırtacak ve içeri gireceklerdi. Ben taşlardan kendimi koruyarak pencereden bakıp bir çıkış yolu arıyordum. Okul tam bahçenin ortasındaydı ve nerden çıkarsam çıkayım kabak gibi ortada olacaktım."

"Saldırılar gittikçe artıyordu. Polisler son çare olarak silahlarını çekip pencereden havaya birkaç el ateş ettiler. Tabii ki bu hareket saldırganları daha çok kızdırdı ve yağmur gibi taş yağmaya başladı." (BFV, s. 205)

Olayın merkezi kişisinin ismi verilmemiştir. Bu kişi dönemin olaylarının içinde bulunmuş, birtakım olaylara karışmış ve dönemi kendi hisleriyle, yaşadıklarıyla tasvir etmeye çalışmıştır.

Mete Han 'da, olaylar roman kişilerinden Salık'ın yaşayıp gördüklerinden yola çıkılarak okuyucuya verilmiştir. Salık "Hun Kartal Savaşçısı" olmasıyla beraber Mete Han[30]'a olan yakınlığı ile yaşanılan olaylar, ayrıntılarıyla tasvir edilmiştir. Romanda yazar-anlatıcı ilişkisi görülür. Ayrıca sık sık geriye dönüşlerle özetleme

[30] Mete Han: Büyük Hun İmparatorluğu hakanıdır. Orta Asya'da yaşayan Hunların, bilinen ilk hükümdarı Tuman'ın (Teoman Han) oğludur.

tekniği uygulanarak roman kişilerinin durumu ve yaşadıkları okuyucuya verilmiştir. Yazar-anlatıcının okuyucuya bilgi veren bir hali vardır. Yazarla okuyucunun arasına giren başka bir kişi görülmez:

" *Ben Salık!*

Ulular ulusu Mete Tanhu' nun yoldaşı! Ayguçisi[31] *... En yakın dostu! Hanlar Hanı'nın eri olmayı bütün orunlarının üzerinde tutan Hun Kartal Savaşçısı, Salık Bey…*

Kocamış bir savaşçı!

Yenilmez Hun ordusunun önünde, altın bozkurt âlemli, tuğlu, al ve altın rengi bayrakların ardında. Tuğ'un çaldığı melodinin eşliğinde atımı sürüyorum. Mete Han, sol yanında oğlu Kiok Tigin, ulu Hatun'u ve ata binemeyecek kadar kocamış brkaç Hun ulusu izlerken önünden geçiyorum.

Tam Mete Han'ın önüne gelmiştim. Yüzümü döndüm ona doğru. Sağ elimi yumruk yapıp yüreğimin üzerine vurdum sertçe ve başımı eğdim. Han'ımın gülümsediğini gördüm. Gurur ve hüzün karışmıştı bakışlarına. Öylece geçtim önünden." (MH, s. 534)

2.1.3. Çoğul Anlatıcı

Çoğul anlatım örneğinde, roman kişileri kendilerini ayrı ayrı anlatıp ifade etmektedirler. Aynı zamanda bir eserde birden çok anlatıcı tipine yer verilir. Yazar burada çoğulculuğu esas almıştır. Bir eserde hem Tanrısal konumlu anlatıcı tipi hem de özne anlatıcı tipi görülür. Buradaki amaç anlatımı tekdüzelikten kurtarmak ve akıcı bir olay örgüsü sağlamaktır. Misal olarak; *Gök-Tanrı'nın Çocukları*' nda

[31]Ayguçi: Hükümdar'ın veziri ya da danışmanı anlamına gelmektedir.

roman dört bölümden oluşmaktadır. İncelediğimiz romanlardan sadece *Gök-Tanrı'nın Çocukları* isimli romanında çoğul anlatım örneğine rastlıyoruz. Romanların her bir bölümünde farklı bir anlatıcı vardır. Romanın ilk bölümünde Sagan, Göktürk Devleti'nin nereden geldiğini, nasıl ortaya çıktığını, yerin ve göğün nasıl oluştuğunu merak ediyor ve bu nedenle Görgü Ata(Kam)'ya bütün bu soruları sorarak kafasındaki soru işaretlerinin giderilmesini sağlıyor. Yazar romanda genişletme tekniği kullanarak Görgü Ata'nın anlatımıyla Yaratılış, Türeyiş destanları, Gök- Tanrı inancı hakkında da okuyucusuna bilgi veriyor:

"Görgü Ata derin bir nefes aldı ve büyük bir yudum su içti. Çok konuşmaktan boğazı kurumuş, yorulmuştu.

Torunu Sagan'ın öğrenmesi gereken ilk destanı böylece bitirmişti. Şimdi gönlü rahattı. Artık torunu bu öğrendiklerini yaşadıkça düşünecek, yorumlayacak ve anlatacaktı. Bu arada hava kararmış, çadırın önündeki ateş sönmeye yüz tutmuştu." (GTÇ, s. 41)

İkinci bölümde Uygur obasında henüz çocuk olan Turak ve yaşıtları, bilge bir kişi olan şaman Bulduk Ata'yı devamlı ziyaret ederek ondan Uygur Göç Destanı'nı anlatmasını ister:

> "*Hepsi bir anda koşarak yaklaşan Turak'a döndüler. Sorgulu ve meraklı gözler Turak'ın üzerindeydi, ama o aldırmıyordu bile. Sorular sorulmadan kelimeleri peş peşe sıraladı. " Bulduk Ata'yla konuştum!.. Yarın hepimize Büyük Göç'ü anlatacağını söyledi!"* (GTÇ, s. 108)

Romanın üçüncü bölümünde Usu Baksı köy köy dolaşır konakladığı yerlerde insanlara geçmişleriyle ilgili çeşitli hikayeler anlatan bir şamandır. Oğuz obasına gelerek buradaki kişilere Asena Destanı'nı anlatır ve birbirine sevdalı olan yoksun

bir genç olan Ardıl ile Bey kızı Cedey'i evlendiriyor. Bütün bunları yaptıktan sonra yoluna devam ediyor:

"Buralardan bir baksı geçmiş, obaya uğramıştı.

Her zaman olduğu gibi giderken geldiğinden farklı bir oba bırakmıştı.

Çok şey öğrenmişlerdi ondan. Onu çok özleyeceklerdi, fakat kopuzunu ve kahkahalarını burada bırakmıştı sanki.

Unutulmamışçasına…" (GTÇ, s. 227)

Romanın son bölümünde de diğer üç bölümden fark olmaksızın aynı kurgu tekniği kullanılmıştır. Demirci Derviş ya da Derviş Dede isimli gezgin gittiği yerlerde etrafına çocuklar toplayarak onlara destan anlatan biridir. Bu kez gittiği yerde Ergenekon Destanı'nı anlatarak insanları bilgilenmesini sağlamıştır.

Çoğul anlatım tipinde, hem gözlemci anlatıcı hem de tanrısal konumlu anlatıcı tipi görülmektedir. Fakat yazar bu romanında anlatılan bölümlerin hepsinde tanrısal konumlu anlatıcı tipine yer vermiştir. Romanı çoğul anlatım tipi yapan ise , hikayelerin ve roman kişilerinin birbirinden farklı ve bağımsız olmasıdır. Yazar bakış açısıyla hem yaşanılan zamana hem de geçmişe ait bölümlerden meydana gelen kurguyu okuyucuya aktarır.

2.2. AKTARMA YÖNTEMLERİ

Roman ve hikaye yazarları, roman kişilerini bir şekilde okuyucuya, olayları ve kişileri modern roman tekniklerini kullanarak göstermek durumundadır. Burada ön plana çıkan yazar değil roman akışı içindeki olaylar, durumlar ve roman kişileridir. Dolayısıyla yazar bu olguları aktarmak için iki farklı yönteme başvurur. Bunlar: "Anlatma ve Gösterme" yöntemidir.

Anlatma yönteminde roman, anlatıcının kendi ifadeleriyle formunu bulur. Yazar kendisini romanda belli eder, hissettirir. "*Bir anlatıda, eğer dikkatler mutlak anlamda anlatıcı üzerinde yoğunlaşıyorsa o anlatıda, 'anlatma'(telling) ağırlıklı bir anlatım biçimi uygulanıyor demektir.*"[32] Yazar kendince yorumlar yapar, araya girerek ek bilgi verir, kendi duygu ve düşüncelerini okuyucuya sunar, taraflıdır. Dolayısıyla sübjektif yorum varlığını hissettirir. Olayların geçmiş bir zamanda olduğu okuyucuya satır aralarında belli edilir.

Gösterme yönteminde, romandaki olaylar, kişilerin birbirleriyle yaptıkları diyaloglarla meydana gelir. Diyaloglar, kişilerin durumlarını belirtmek, olay örgüsünü anlamak için de kullanılır. Bu yöntemde anlatıcı aracı olmak istemez, anlatıcının olaylara müdahalesi yok denecek kadar azdır. *"Anlatma cümlelerinde anlam olarak bir empoze [etme] söz konusudur. Oysa canlandırma cümlelerinde daha çok objektif olma, gözlem, detay ve farklılaşma göze çarpar."*[33] Gösterme yöntemi daha çok tiyatro yönteminde kullanılır. "Dedi, söyledi" şeklinde ifadelere yer verilmez.

Genel olarak Terzioğlu'nun incelediğimiz romanlarında her iki anlatma yöntemini de kullanmıştır. Anlatma yöntemi daha çok ön plana çıksa da yazar anlatımı tekdüzelikten kurtarmak olayları akışı içinde vermek niyetiyle gösterme yöntemine de başvurmuştur.

Bakan Bey'i Vurdular romanını incelediğimizde anlatma yönteminin daha çok kullanıldığını görmekteyiz. Ara ara roman kişilerinin sesini, okuyucunun kendi benliğinde hissetmesi için gösterme yöntemi de kullanılmıştır. Bu romanda dikkat çeken bir unsur, anlatma yöntemi kullanılırken araya hemen diyalogların girmesi ve

[32] Mehmet Tekin, (2002), *Roman Sanatı 1 (Romanın Unsurları),* 2. basım, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
[33] Alemdar Yalçın, (2005), Çağdaş Türk Romanı 1946-2000, 2. basım, Ankara: Akçağ Yayınları.

daha sonra anlatma yöntemine tekrar devam edilmesidir. Romanın bu şekilde formunu bulduğunu görmekteyiz:

“ Alıştıkları sistemi alt üst etmişti bu bakan. Bu adam bir tuhaftı.Ne işi vardı orada? Görülememesi gereken, gösterilmek istenmeyen yerlere bakmakta diretiyordu. Oysa bakan değil, üst düzey hiç kimse bile uğramazdı oralara. Sıradan seviyede bürokratlar, o da başka amaçlarla, ya gelirler ya gelmezler ama hep isterlerdi. Bu adam çamur, çukur dinlemiyordu. Yorulmuyordu. Yemek, eğlence istememişti. Hediye beklememişti.

‘ Arabaların bagajlarını doldurun! ’dememişti.

‘İş’ diyordu, ‘Hizmet’ diyordu, ‘Millet’diyordu. Yürüyordu. Geziyor, görüyordu.

Her şeyi görüyordu.

‘Bu ne’?

‘Gümrükte kalan araçlar, efendim!’

‘Bu kadar çok… Neredeyse büyük bir servet yatıyor burada. Çürüyor. Yazıktır yahu! Neden bir çare üretmediniz? Neden otomobil mezarlığına çevirdiniz burayı?’ “ (BBV, s .118)

Yukarıda alıntıladığımız paragrafta hem anlatma hem gösterme yöntemi kullanılmıştır. Anlatma yöntemi paragrafta daha ağır bassa da gösterme yöntemi paragrafın yapısına uygun olarak kullanılmış, anlatımı zenginleştirmiştir. Gösterme yöntemi, kişilerin durumlarını, düşüncelerini göstermek amacıyla romanda kendisine yer bulmuştur:

“ ‘*Ne?’*

‘Kesinlikle olmaz!’

'Ama…'

'Aması falan yok ! Üzüldüm böyle bir adamı yanına alıp gelmene. Sen çok dürüst bir adamsın. Hatırın çoktu yanımda ki şimdiye dek hiç kırmadım seni, yine kırmam. Ne dersen başımın üstünedir. Ama bu adam var ya bu adam…' " (BBV, s 134)

Tamamen gösterme yönteminin ağırlıklı olduğu bu paragrafa baktığımızda iki kişinin arasında geçen konuşma görülmektedir. Böylesi bir anlatıya, anlatma yönteminin kullanılması, anlatımı sıradan bir görünüme sokacağı düşüncesi belirmektedir:

Komando' da büyük oranda anlatma yöntemi kullanılmıştır. Romanın geçtiği takvimsel zamanın dışında, dönemin olaylarının iyi bir şekilde anlaşılabilmesi için özet anlatı da oluşturulmuştur. Bu durumda gösterme yönteminin kullanılması romanın yapısına uygun değildir. Karşılıklı konuşmalar görülse de romanın genelini anlatma yöntemi oluşturmuştur:

> " *Arkası geldi bu hareketin. Komünistler önemli bir mevzi, kaybetmişlerdi. O zamana kadar solcuların yönetiminde olan ve dekanlığın tek yetkili kabul ettiği, öğrenci isteklerini dillendirme yetkisine sahip olan Orman Fakültesi Talebe Derneği, milliyetçiler tarafından ele geçirildi. Çok önemli ve etkili bir çalışma yapılmış, solcuların engelleme ve hile çabaları boşuna çıkarılmıştı. Ahmet'in artık başka bir unvanı daha vardı. Dernek başkanlığına seçilmişti. Öğrenci temsilcisi olarak, sorunların iletilmesinde doğrudan görev alacaktı. İlk icraatı yemeklerin düzeltilmesi oldu Ahmet'in.*"(K, s 173)

Bizi Fırtına Vurdu 'da anlatıcı, yazarın kendisi olduğundan hem anlatma hem de gösterme yöntemi eşit oranda romanda kullanılmıştır. Okuyucu büyük oranda anlatıcının kendisiyle karşılaşır. Anlatıcı kendisiyle içinden konuşurken bile diyalog halindedir. Kişiler arası diyalogları araya aracı konulmadan belirtilmek istendiğinden gösterme yöntemi de anlatma yöntemi gibi eşit oranda kullanıldığını görürüz:

"*Uyandığımda akşam olmuştu. Önce Ahmet Abi'ye emanetleri verdim. Getirdiğim mektubu ve parayı sevinçle karşıladı. İlk sorusu ise*

-Paran var mı? oldu.

-Var.

-Bak arkadaş… Yoksa söyle… Paylaşalım.

-Var abi sağ ol.

-Bak Vallah dedin ha ona göre.

Çok iyidi bu adam ya…" (BFV, s 153,154)

" *Nedense kimsenin başına gelmezdi bu kadarı. İpin ucunda yaşıyor, bela aranıyor gibiydim. Çoğu arkadaşım benim bir yerlerde yitip gideceğimi ima ederlerdi sözleri ile. Belki de öyle olacaktı.*" (BFV, s 154)

Güllerin Solduğu Gün romanında anlatma yönteminin, romana bir hayli ağırlığını koyduğunu görmekteyiz. Yer yer cümleler halinde araya diyaloglar serpiştirilmiş olsa da anlatma yöntemi bu romanın ana kurgusunu oluşturur. Yazar bir olayı anlatırken bile gösterme metodunu kullanıyor gibi görünse de romanın genelinin, anlatım üzerine olduğu görülür. Kişiler arası konuşmalar biraz daha fazla kullanılsaydı roman sürükleyici bir anlatıma kavuşmuş olacaktı:

"Ülkücü oldu. Zaten ruhu gönlü Ülkücüydü doğuştan. Yerini buldu. Ülkücü Hareket onu kazandığında daha bir güçlenmişti. Her can ayrı bir güç katardı ya !

Şimdi!

Yine güç katıyordu Ülküdaşlarına. Cezaevinde de olsa cesareti ve metaneti ile. Kotarılan ihtilal düzenine kafa tutuşuyla! Disiplin adı altında sürdürülen baskıya, kafa tutuyor, dik çıkıyordu. Aldırmazlıkla bakıyordu sisteme. Sert yüzünden acı bir gülümseme… Dimdik özümsemiş erkekliği, yiğitliği. Eğilmemeyi karakter hanesinin ilk satırına yazmış büyük harflerle. Yüzünde,

'Siz kimsiniz?' bakışı…

Kaderine dolu dolu sevdalanmış. Geleceğe ait beklentilerini kırmış ta kökünden. Umut, Allah katındaki kutlu bir makam…

'Sehpaya çok yakınım!' " (GSG, s. 47)

Çiçi Han'da, romanında anlatım yöntemi üzerinde durulmuştur. Çiçi Han Mete Han'ın soyundan olduğundan, Mete Han döneminden bahsedilirken ve akabinde gelişen olaylar anlatılırken tamamen anlatım yöntemi kullanılmıştır. Bunun haricinde kişiler arası diyaloglara yer verirken gösterme tekniği de uygulanmış fakat romanın genelini irdelediğimizde anlatım yönteminin kullanımı belirmektedir. Gösterme yöntemi bir nevi tiyatro tekniği olduğundan kişiler arası diyaloglarda "dedi, söyledi" tarzındaki söylemlere yer verilmediğini belirtmiştik. Ancak Terzioğlu romanın bazı yerlerinde gösterme tekniğini uygularken bu söylemlere yer vermiştir:

“ İlteper Yüzbaşı hoşlamaya geldi Tayun Börü’yü. Tanıştıkları günden beri yakın dosttular.İlteper’i ilk kabullenen ve ona el uzatan Tayun yiğidin iyiliğini unutmuyordu İlteper. O da obasını ziyaret etmişti.

‘Nasıldı?’ dedi Tayun.

‘Her şey, ama her şey değişmişti binbaşım. Usum almadı bu değişimi. İnsanların değişmesine bir şey diyecek yok, ya toprak! Toprak bile değişmişti. Yabancıladım her şeyi nedense! Oysa bıraktığım gibi bulmak dilerdim!” (ÇH, s. 497)

Terzioğlu Türk tarihi ve mitolojisi üzerine yazığı romanların birçoğunda anlatma yöntemini kullanmıştır. Bu tarz romanlarında gösterme yöntemi onun için bir araçtır. Esas olan anlatımın kendisidir. Gösterme yöntemi de anlatma yöntemiyle beraber kullanılarak, romanın okuyucunun hafızasında iki boyutlu olarak kendisine yer edinmesini sağlamıştır:

“Yapacak bir şeyler olmalıydı. Böylesine beklemek yerine.. Bunu söyleyecektim Han’a. Gerek kalmadı.

‘ Beni güçsüz belledi Tunghu Kralı. Öyle ya! Bir Hun, atını verir mi? Hem de atasının devlet atını… Atı aldıktan sonra, benim kendisinden korktuğumu sanıp çok daha fazlasını isteyecektir!’

‘Peki ne yapacağız Han’ım?’

‘Bekleyeceğiz, Salık Bey! Bekleyeceğiz! Gününü bekleyeceğiz! Zamanını bekleyeceğiz!’

Bu sözü daha önce duymuştum. Han’ımın zamanını beklemekte ne denli başarılı olduğunu biliyordum. Sonrasını da…

Gece yarısına kadar konuştuk. Çok ince ayrıntılara girdik, ordunun gelişimi hakkında. Onun bilgisine bir kez daha hayran kaldım. Öylesine incelikler anlattı ki… Artık biliyorum. Tanrı Mete Han'ı bizi yenilmez kılsın diye gönderdi." (MH, s 362)

2.3. İZLEK

2.3.1. Vatan Aşkı

Terzioğlu'nun incelediğimiz romanları arasında en çok kullandığı izlek "vatan sevgisidir". Eski Türk tarihi ve mitolojisini anlatan romanları ve siyasi konulu romanların hemen hemen hepsinde vatan sevgisinin önemi vurgulanmıştır.

Mete Han'da Hunların yaşadıkları toprakları savunduğunu, Hunların benliklerini kaybetmemesi uğruna Çin'le mücadele ettiği görülmektedir. Mete Han'ın Çin'in himayesi altında girmemek ve Hunların asimile olmamaları için babası Teoman Han ile mücadele edip, babasını öldürmesi vatan sevgisinden kaynaklanmaktadır.

Çiçi Han'da, Mete Han'ın torunları arasında taht mücadelesi olduğu görülür. Üç kardeşten Tuçi Han kardeşi Hohanyeh'e savaş açar. Tuçi Han kanlı bir kişiliğe sahiptir. Binlerce can almış, binlerce kişinin ölümüne sebep olmuştur. Çiçi Han kardeşi Hohanyeh tarafına geçer. Tuçi Han yenilince Hohanyeh Hunların yeni Han'ı olur. Çiçi Han'ı da sol bilge eligliğine getirir. Fakat Çiçi Han hakimiyetin iki kardeş arasında paylaşılmasından hoşnut olmaz. Hohanyeh'e bir zaman sonra savaş açar. Hohanyeh yenilir ve Çin'e sığınır. Çiçi Han, kardeşinin Çin'e sığınmasını vatan hainliği olarak yorumlar. Kardeşine kin duyar, içten içe sürekli öfkelenir. Çin ile iş birliği yapan Hohanyeh kardeşine savaş açar. Vatanını ve halkını korumak isteyen

Çiçi Han, kendisine Çin Duvarı'na benzeyen bir kale yaptırır. Çiçi Han'ın amacı halkının asimile olmasını engelleyerek, Çin'in zulmü altına girmemesi ve kutlu Ötüken'i geri almak, olası bir savaş yenilgisi almamaktır. Düşmanının güçlü olması ve Çiçi Han'a savaş açılması, Çiçi Han'ın yenilmesini kaçınılmaz kılmıştır.

Mete Han romanında vatan aşkı izleği yoğun olarak işlenmiştir. Vatanının Çinlilerin eline geçmesine razı olmayan Mete Han bu uğurda babasıyla ters düşmeyi hatta onu öldürmeyi göze almış, bağımsızlık ilkesinden taviz vermemiştir. Babası Teoman Han'ı ve onun Çinli eşini, oğlunu öldürerek vatanın bağımsızlığını ve bütünlüğünü Çin'den korumayı başarmıştır. Mete Han'da verilmek istenen mesaj, milli olmayan, toplumun kendisine ait olmayan hiçbir şeyi benimsememek ve toplum içine sokmamaktır.

Oğuz Han romanında, bütün Türk ve akraba toplulukları bir arada toplamaya çalışan Oğuz'un benliğinde, Turancılık düşüncesi, dolayısıyla ortak bir vatan anlayışı yatar. Böylelikle aynı soydan gelen birçok toplum bir arada olup, birlik ve beraberlik içinde yaşayınca, acunun en güçlüsü olacağı inancı yerleşir. Oğuzhan' ın altı evladı, babalarının bu düşüncesi gerçekleştirir, birçok boy ve kollara ayrılırlar. Böylelikle, vatan ve toprak anlayışı sağlanmış olur.

Bakan Bey'i Vurdular' da evinin önünde kurşunlanarak öldürülen Şafak Bey'in tek amacı vatan aşkıyla ülkesine, devletine ve Türk milletine hizmet etmek, ekonomik açıdan refaha kavuşturmaktı. Bunun ilk sinyalini daha çocuk yaşlarında, babasından aldığı öğütleri, zihnine yerleştirerek yapmıştır. Babası Emin Sazak, daima devlet için çalışacak, ona hizmet edeceksiniz öğüdünü vermiştir. Şafak Bey, ideallerini gerçekleştirmeye çalışırken önce Allah'a şükredip, daha sonra da

amaçlarına ulaşmayı hedeflemiştir. Fakat bunu istemeyen bazı örgütler, Şafak Bey'i öldürerek buna engel olmuşlardır.

Komando' da, Ülkücü Komando Kampları' na katılan Ahmet, vatanını ve milletini olası tehlikelerden ve tehditlerden korumak amacıyla kendisini geliştirmiş, Alparslan Türkeş'in izinden gitmiştir. Komando kamplarının amacı, vatanını, milletini seven kişileri bir arada tutarak, aynı ideolojiyi benimsemiş kişilerin güçlendirilmesini sağlamaktı. Bu kamplarda, fiziksel eğitimin yanı sıra, gençlere milli bilinç ve milli kültürün önemini vurgulayan dersler, uygun müfredatlar halinde verilmiştir. Komando kampından dönen Ahmet'in, aldığı eğitimle vatan aşkı daha da kabarmış, kendisini daha güçlü hissetmiştir.

On sekiz yaşında hayatını kaybeden Erhan Cengiz'in yaşadıklarını anlatan *Hüzün*, Erhan'ın daha küçük yaşta babasından gördüğü hal ve tutumlarla vatan aşkını benimsemesi ve bu uğurda hayatını kaybetmesi anlatılmaktadır. Bildiri dağıtılırken yakalanıp, daha reşit değilken cezaevine konulan Erhan Cengiz, vatan sevdasından, ülkesinin bulunduğu kaos ortamını düşünmekten kendisini alamaz. Ağabeyleri Cengizhan ve Oğuzhan'ın izinden giden Erhan bu bilinci pekiştirmek için Ülkü Ocakları'na kaydolur. Beyazıt bölge sorumlusu iken komünist bir takım kişilerce kurşunlanarak hayatını kaybeder.

Güllerin Solduğu Gün'de hayatını kaybeden dokuz ülkücü genç, içlerinde vatan aşkıyla idam edilmişlerdir. Cezaevine giren bu gençler, komünist bir takım örgütlerle mücadeleleri sonucunda idama mahkum edilmişlerdir. Onların tek amacı yabancı, milli olmayan ideolojileri benimsemiş kişilerin kanlı devrim yapmasını engellemek, toplumu, devleti huzura kavuşturmaktır.

2.3.2. Yabancı Kadın Düşmanlığı

Terzioğlu'nun romanlarında, yabancı ülkeden Türk topraklarına gelin gelmiş yabancı kadınlara karşı açıkça bir düşmanlık görülür. Yazarın, yabancı kadınlara olan tepkisi, Çin ülkesine mensup, Çinli kadınlardır. Bu kadınları Çinli komutanların, generallerin maşası olarak görüp, Hunların ülkesini derinden çökertip, Hunları yıkan zalim ve kukla olarak belirtmiştir.

Mete Han'da, ikinci bir eş olarak kendisine evdeş alan, Çin'in hediyesi Çinli bir prenses ile evlenen Teoman Han, eşinin oğluna karşı kışkırtmalarına alışmış, hatta onun kendisini etkilemesine izin vermiştir. Teoman Han en sonunda tahtının varisini Çinli prensesten olan oğlu yapmıştır. Çinli prenses Mete Han'ı uzaklara, Yüeçilerin iline rehin olarak gönderilmesini sağlayarak, oğlunu Hunların ülkesine, dolayısıyla Çin'in himayesine sokmak için çabalar. Bu duruma daha fazla dayanamayan Mete Han, Çinli prensesin hakimiyetine son verir. Önce babasını daha sonra da ülkesinde Çinli prensese ait ne varsa yerle bir eder.

Çiçi Han'da, kardeşinin Çinli bir hatunla evlenmesine içerleyen Kara Kemikli Han Çiçi Han, kendisine bu durumdan pay çıkartır. Hiçbir şekilde otağına Çinli bir hatun sokmaz. Onlara güven olmayacağını, Çin'in oyununa gelmemek gerektiğini zihnine yerleştirir. Çünkü Hohanyeh' i etkileyen, onun yanlış kararlar almasını sağlayan Çinli bir hatun vardır. Kendi toplumundan olan Hun kadınları, Çinli hatunlara göre çok daha asil ve soyludur.

Gök Tanrı'nın Çocukları adlı kitapta Çinli prensesin, Uygur halkının arasına karışmasıyla, Kutlu Kaya'nın Çinliler tarafından parçalanmasını anlatır. Çinli prenses Uygur hükümdarını kendi halkına karşı kışkırtmış, Çinlilere taviz vermesini sağlamıştır. Böylelikle Çinliler, Uygur ülkesine sızmış, halkın kutsal saydığı, tılsımlı

olarak gördükleri Kutlu Kaya'yı parçalamışlardır. Kutlu Kaya parçalanınca Uygur ilinin düzeni bozulmuş, kuraklık, kıtlık hüküm sürmüştür. Felaketler birbiri ardına gelince Uygur halkı yıllarca yaşadığı ülkelerinden göç etmek zorunda kalmıştır.

2.3.3. Tevekkül

Allah'a sığınma, ihlas ile teslim yalnızca yaratana sığınma tevekkül adını alır. Tevekkül, başa gelen kötü durumlardan ders çıkarma, olayların sonucunda Allah'tan başka kimseye biat etmeme, o an ki kişisel durumu kabul etme durumudur.

Hüzün'de, Oğuzhan'ın ve Cengizhan'ın başlarına gelen olaylar ve Erhan Cengiz'in ölümüyle sarsılan Melek Anne, Allah'a sığınmıştır. Evlatlarının yaşadığına içi yansa da, Erhan'ı, evladını kaybetse de, bunun Allah tarafından böyle istendiğini kabullenmiş, bu durumun bundan sonra böyle olacağını bilip, sessizce acısına razı olmuştur.

Komando' da, Ahmet'in babası Demokrat Partili Ali Emmi, Vatan Cephesi'ne kayıt olur. Fakat onun amacı sadece partiye destek olmaktır. Partinin ne tam olarak içindedir, ne de aktif olarak görev alır. Ülkede ihtilal yapıldığında Menderes ve arkadaşlarının yanı sıra, ali emmi gibi Vatan Cepheli kişiler de tutuklanır. Ali Emmi' nin ailesi bu duruma sessizce, acı içinde sabretmiş, kötü günlerin bir gün geçeceğini ümit ederek, Ali Emmi' nin cezaevinden çıkmasını umutla beklemişlerdir.

Güllerin Solduğu Gün'de, idam edilmelerine, kaderlerinin bu olacağına razı olan dokuz ülkücü gencin tefekkür ve tevekkül ile idam edileceği anı beklemektedirler. İdam edilmeden önce gençlerin o ana kadar yaşadıkları gözlerinin önünden film şeridi gibi geçer. Fakat artık yapacak bir şey yoktur. Kaderlerini yanlış

anlaşılmalar, iftiralar belirlemiştir. Allah'a sığınmak ve dua etmekten başka çareleri yoktur.

2.4. İÇERİK

2.4.1. Konu

Romanın içeriğini oluşturan unsur, konudur. Konu, yazarın fikrini, beyanını, roman tezini okuyucuya ulaştırmakla görevlidir. Yazar romanın konusunu kendi düşünüş biçimine göre harmanlar ve öznel bir yapıya dönüştürür ve konuyu kendi düşüncelerine göre belirler. Böylelikle okuyucuyu da kendi penceresinden romanı gözlemleme fırsatı verir.

Bu bağlamda romana soyut veya somut her şey konu olabilir. Konu sınırlaması yoktur. Bazı roman yazarları somut, yaşanmış konuları ele alırken, bazıları da soyut tamamen kurmaca bir dünyanın kapısını okuyucuya açar. Roman konusunu insan ve hayattan adeta elemeden geçiren süzgeç görevindedir.

Yapılan araştırmalarda, gerçekçi romanların popüler kültürde okur sayısının daha fazla olduğu gözlenmektedir. Bu demek oluyor ki son dönemde gerçekçi romanlar çok daha rağbet görmektedir. René Wellek bu durumu şu sözlerle belirtmiştir: "*Roman gerçekçidir, romans şairane veya destanidir.*"[34]

Türk edebiyatında, yaşanmış olaylara ve yaşadığı döneme ışık tutan Ahmet Haldun Terzioğlu, Türkiye'nin, 1950-1980 yıllarını kapsayan sosyal ve siyasi hayatında büyük değişimler olan Türkiye'sini, Eski Türk tarihi ve Türk mitolojisi tarihindeki önemli şahısları ve toplumun kültürel miraslarını, toplumun yaşayış biçimini, duyuşunu, düşüncelerini ve inanışlarını konu alan romanlar yazdığı

[34] René Wellek, Austin Warren, *Edebiyat Teorisi*, Dergah Yayınları, İstanbul, Eylül, 2013

gözlemlenmektedir. Yazarın, incelediğimiz romanlarını ele aldığımızda romanların konularını üç ayrı başlıkla sınıflandırmak mümkündür.

a)Toplumsal Konulu Romanları

b)Bireysel Konulu romanları

c)Siyasi Konulu Romanları

Terzioğlu'nun toplumsal konulu romanlarının başında eski ve çağdaş Türk toplumlarında kadınların önemi, evlilik kurumunun kutsallığı, eski ve çağdaş Türk toplumunda töre ve gelenekler, vatan sevgisi, milli bilinç ve millet anlayışı olarak sıralayabiliriz. Bireysel konulu olanların başında, din, aşk, Gök Tanrı inancı ve Şamanizm ritüelleri olarak sınıflandırma yapılmıştır. Siyasi konulu olanlardan da milliyetçilik ve ülkücülük hareketleri, komünizm, devrimcilik, olarak sıralayabiliriz.

Son dönemin popüler ve okunana bir yazar olan A.H. Terzioğlu romanlarındaki konu işleyişini çok boyutlu olarak ele almıştır. Bireysel konulu romanlarında bile topluma bir mesaj vermeyi, didaktik bir öğreti işlemeyi ihmal etmemiştir.

2.4.1.1.Toplumsal Konulu Romanları

2.4.1.1.1. Eski ve Çağdaş Türk Toplumlarında Kadınların Önemi

> Benim romanlarımda kadın hep kahramandır. Kadını kahraman olarak ele alırım. Kadın kahramandır. Ben kadınlara hayranım. Kötü kadın yoktur bende. Hiç kötü yazamadım. Kösem Sultan'ı bile kötü yazamadım. [35]

Kadın ve kadınlık tarih boyunca genel toplum hayatının önemli bir parçası olmuştur. Kadın; evde anne, tarlada amele, savaşta erkeğin yanında yer alan öncü ve cephede yer alan hemşire, toplum hayatında memur, fabrikada işçi, devlet idaresinde yönetici, türkülere, manilere, şiirlere, hikayeler ve romanlara konu olmuştur.

"Türk kadını, Türk toplum hayatında nasıl bir performans sergilemiş ve yaşantımızın neresinde kendisine yer edinebilmiştir?".Bu soruların cevabı, gün geçtikçe gerek medyada gerekse yapılan akademik çalışmalarla vurgulanmıştır. Türk kadının yeri, eski Türk toplumlarından başlayarak günümüze kadar olan süreçte irdelenmeye devam etmektedir. Kadının yeri Türk edebiyatında Tanzimat dönemiyle başlar. Tanzimat döneminden Milli Mücadele edebiyatına kadar olan zaman diliminde kadın–erkek eşitliği, görücü usulü evlenmeye karşı çıkış, kadın ahlakı gibi konuları içeren birçok hikaye ve roman yazılmıştır. Şinasi ve Namık Kemal gibi Tanzimat döneminin önemli yazar ve aydınları kadınların hor görülmesine, küçük düşürülmesine tepki göstermişlerdir. Şinasi Şair Evlenmesi' nde görücü usulü evliliğe karşı çıkmıştır. Namık Kemal İbret ve Tasvir-i Efkâr adlı gazetelerde kadın haklarını savunan önemli makaleler yazmıştır. Halide Edip Adıvar, II. Meşrutiyet'in

[35] Bu paragraf 21 Şubat 2015 tarihinde yazarın kendisiyle yapılan söyleşiden alıntıdır.

demokratik ortamından faydalanarak Taali-i Nisvan[36] 'ı kurmuştur. Türkçülük fikrinin önemli sembol isimlerinden biri olan Ziya Gökalp hem aydın kimliğiyle hem de yazar ve şair kimliğiyle kadın hakları konusuna değinmiştir. Türkçülüğün Esasları adlı önemli eserinde geleceğin Türk kadınının nasıl olması gerektiği hakkındaki fikirlerini beyan etmiştir.[37]

Kadın ve kadın sorunlarının tam anlamıyla işlenmesi, Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren başlar. Cumhuriyet'in ve Mustafa Kemal Atatürk'ün kadınlara sağladığı imkanlarla beraber, kadın yazarların ismi de daha çok duyulmaya başlanmıştır. Bu dönemde kadın, yaşadığı ortamı, içinde bulunduğu ahvali sorgular ve kendisine toplum tarafından biçilen role baş eğmeyerek, erkek ve toplum karşısında aktif bir hale gelir. Mustafa Kemal Atatürk'ün kadınlara verdiği önem ve yaptığı devrimler kadınları daha öncü bir konuma getirir. Atatürk kadın ve erkeğin aynı ortamda eğitim görmesini sağlayarak sosyal, kültürel, siyasi ve ekonomik alanlarda kadınlarla erkeklerin eşit olması görüşünü benimsemiş ve uygulamıştır. 1924-1934 yılları arasında yapılan devrimler bu görüşü meşrulaştırılmıştır. Buna örnek olarak "Tevhid-i Tedrisat Kanunu(1924),Türk Medeni Kanunu'nun kabulü(1926), Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkının verilmesi(1934) şeklinde sıralanmaktadır.

Toplum hayatının her alanında aktif bir hale gelen kadın konusunu Ahmet Haldun Terzioğlu da konuya kayıtsız kalmayarak romanlarında işler. Terzioğlu'nun

[36] Taali-i Nisvan: 8 Nisan 1913'de Osmanlı Devleti'nde ilk feminist örgüt olarak nitelendirilebilecek Teali-i Nisvan Cemiyeti'ni *(Kadınların Durumunu Yükseltme Derneği)* kuruldu. Cemiyet'in başındaki isim Halide Edip Adıvar'dır. Dernek kadın-erkek eşitliğini savundu ve aynı zamanda çok eşliliğe karşı gelmekteydi.

[37] Ayrıntılı bilgi için bakınız: Ziya Gökalp, *Türkçülüğün Esasları*, Tuna Yayınları, Aralık 2009,Konya.

eserlerinde kadın her zaman kahramandır. Kadınları kötüleyici bir anlayış onun romanlarında görülmez.

Gök-Tanrı'nın Çocukları adlı kitap dört bölümden oluşmaktadır. Kitabın dört bölümünde de Türk mitolojisinden bilgiler bulmak mümkündür. Kitap boyunca farklı zamanlarda, farklı yörelerde yetişmiş şamanlar anlatıcı konumundadır. Bu şamanlar insanlara geçmişlerini, atalarını ve eski Türk toplumları hakkında bilgi vermekle görevlidir. Şaman olan kişiler Uygurları ve Göktürkleri gördüğü kişilere anlatıp, bu devletlerin iyileriyle yanlışlarıyla topluma ders vermeyi amaçlamışlardır. Yazar romanında kadının önemine değinmiştir. Göktürk Destanları' nı konu alan kitapta kadın er kişisi için bir üreme çoğalma aracıdır. Erkek bu şekilde soyunu devam ettirmektedir.

Öldürülen Göktürk soyu içerisinde yalnızca on bir yaşındaki bir çocuk kurtulmuştur. Düşmanlar bu çocuğun kendilerine zarar veremeyeceğini düşünüp onu öldürmemişler fakat yine de çocuğun ellerini ve ayaklarını kesmiştir. Uzuvları kesilen bu çocuğa dişi soylu bir kurt sahip çıkmış, onu beslemiştir. Çocuk bu şekilde büyüdükten sonra dişi kurtla karı-koca hayatı yaşamaya başlamıştır. Dişi kurtta bu yolla beslediği er kişisinden gebe kalmıştır.

Dişi kurt ve çocuğun ilişkisini öğrenen askerler kurdu öldürmek istemiş fakat kurt dağa gitti. Bu dağın içinde derin bir mağara vardır. Mağara baştanbaşa yemyeşil dümdüz ovalarla kaplı, çayırların aktığı etrafı dağlarla çevrili bir yerdir. Kurt bu mağarada on erkek çocuğu doğurdu. Ve buradan bir soy türedi. Göktürk Devleti'ni yeniden kurdu, düşmanlarını yendi.

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun *Gök-Tanrı'nın Çocukları* adlı kitabında "Bozkurt Destanı" adı verilen hikayeyi incelediğimizde, anlatının destansı özellikler

taşıdığını görürüz. Anlatıda kadına önemli bir rol yüklenilmiştir. Kadın, er kişisini ölmekten kurtarmış, düşmana yem olmamak ve soyunun yok olmaması için büyük çaba göstermiştir. Bu bağlamda kadını hem "kahraman", hem de " soyunun devamını sağlayan anne" olarak görmemiz mümkündür.

Aynı kitabın başka bir bölümünde "Ergenekon Destanı" anlatılmıştır. Moğol boyları aynı zamanda Türk boylarının bir bölümü olarak gösterilmiştir. Moğol boylarıyla Türk boylarının araları açılmış sabaha karşı yapılan bir baskınla katliam yapılmıştır. Bu katliamdan Almıla, Bengül, Tukuz ve Kayan isimli iki kadın ve iki erkekten başka, Göktürk soyundan başka hiç kimse sağ bırakılmamıştır. Kayan ve Tukuz savaşta aldıkları ağır darbelere rağmen hayatta kalmayı başarabilmiştir. Almıla ve Bengül eşlerinin talimatıyla Kutlu Dağ'a doğru ilerleyip kurt eşliğinde eşlerini orada beklediler. Erleri gelince altı gün altı gece erlerine baktılar, onları iyileştirdiler. Dağ'ın orta yeri dümdüz ve verimli topraklara sahip ovadır. Efsaneye göre bu ovanın adı Ergenekon'dur. Kon sözcüğü "geçit" Ergene ise "kayalık, sarp" anlamına gelmektedir. Erleri gelince mutlu olan Almıla ve Bengül eşleriyle beraber burada huzur içinde yaşamaya başlarlar. Göktürk soyu bu iki çiftten devam eder. Fakat zamanla bu dağın, ovanın içine sığmaz olurlar. Buradan çıkmak için bir hayli uğraşmak gerekiyordu. Hayvanların, eşyaların bu dağdan geçmesi zordur. Tirek adlı çoban Göktürkler' e yoldaşlık eden kurtla beraber demirciyi de yanlarına alarak demirden yapılmış olan dağı eritmeye başladılar. Dört kişi başlayan yolculukları dört yüz kişiyle devam etti. Göktürkler düşmanlarını yenip eski topraklarına yeniden yerleştiler.

Bu bölümü incelediğimizde kadına "anne" rolünün bir kez daha yüklenildiğini görürüz. Kadın kahramandır aynı zamanda eşine yardımcı olan, onu

iyileştiren otacıdır, hemşiredir. Soyların devamı bu bölümde de görüldüğü gibi anne tarafından, kadın tarafından sağlanmaktadır:

"Geldiklerinden daha hızlı koşup, daha hızlı geri geldi kadınlar. Yanlarında su, kımız ve yiyecek vardı. Önce yüzlerine döktüler yiğitlerin suyu. Sonra yarılmış dudaklarına değdirdiler. Sonra bir iki yudum verip geri çektiler. Bunca zamandan sonra kana kana içmeleri ölüm olurdu. Bir iki lokma yiyecek verdiler. Birkaç damla kımız. Biraz kendilerine gelince yiğitler, onlara dayanak olup gölgeye taşıdılar. Başlarının altını besleyip uzattılar. Sonra tüm yurdu dolanıp merhem aradılar. Yiğitlerinin yaralarını yıkayıp sardılar. Hava kararmaya yüz tutunca, bir zamanlar yurt bildikleri bu ölüler diyarından ayrılıp Kutlu Dağ'a çıkmaya karar verdiler." (GTÇ, s 285)

Kitabın "Yaradılış Destanı" bölümünü incelediğimizde evrenin yaratılış hikayesi destansı bir ifadeyle anlatılır. Destanda anlatılan dünyanın nasıl yaratıldığı, ırkların nasıl meydana geldiği ve şeytanın neden kötü bir unsur olduğu lirik bir dille anlatılmıştır. Bu hikayede Şamanizm'den de örnekler bulmak mümkündür. Fakat esas itibariyle bu destanda kadın konusunun nasıl ele alındığı vurgusu önemlidir. Ak Ana[38], Ülgen'e ilk yaratılış ilhamını verir:

"Destanlar olmasaydı Gök-Türkler de olmazdı… Neyse, nerede kalmıştık? Ak ana süzülüp geldi. Bay Ülgen'in karşısına oturdu. 'Ne düşünüyorsun Bay Ülgen?' diye sordu. 'Ne yapayım diye düşünüyorum' diye karşılık verdi Bay Ülgen. 'Sen Tanrı'sın' dedi Ak Ana ona ince bir serzenişte bulunarak. 'Yaratsana'

'Ne yaratayım?' diye sordu Bay- Ülgen. 'Nasıl yaratayım?'

[38] Ak Ana: Altay Türk mitolojisinde sonsuz sulardan gelen, ışıktan oluşmuş, boynuzlu olarak betimlenen bir tanrıçadır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Fuzuli Bayat, *Türk Mitolojik Sistemi 2*, Ötüken Neşriyat, 2007, İstanbul

'Ne istiyorsan yarat' diye karşılık verdi Ak Ana. 'Yaptım de ! Olsun de! Oldu de! Sakın yaptım olmadı deme!' Sözlerini bitirir bitirmez de geldiği gibi ansızın ortadan kayboldu.

Bir daha da Ak Ana'yı gören olmadı."(GTÇ, s.25)

Yukarıda alıntıladığımız paragrafı incelediğimizde eski Türk tarihinden bu yana, Türk mitolojisinde bile kadının öneminin vurgulandığını görmekteyiz. Ak Ana dişi olarak, Bay-Ülgen'de erkek olarak nitelendirilmiştir. Burada asıl anlatılmak istenen olgu, kadının erkeğe yol göstermesi, onun kararlarında etken olmasıdır. Erkeğin güçlü olmasında kadının etkili olduğunu anlayabiliriz.

Eski Türk toplumlarında aile en önemli sosyal birimdir. Ailenin temelini teşkil eden kadın, Türk destanlarında ve Türk mitolojisinde önemli bir mertebeye erişmiştir. Kadını bu mertebeye ulaştıran töreler ve kültürdür. Eski Türk inancına göre, "Han ile Hatun" gök ile yerin evlatlarıdır. Kadın burada yedinci kat, yani göktedir. Türk toplumlarında kadın erkeğin her zaman yanındadır. Onların kuvvet ve ilham kaynağıdır.

Mete Han romanında, Mete Han ordusuna, düşmanı yenmek için ok eğitimi vermiştir. Kullanılan ok gittiği yere doğru ses çıkaran ıslık çalan oktur. Ordu bu sesi duyar duymaz, savaş sırasında okun gittiği yöne doğru oklarını atacaktır. Mete Han askerlerinden emin olmak için önce atını ıslık çalan okla vurdurur, atını vurmayan erleri öldürür. Buradaki amaç Mete Han'ın emirlerine karşı gelenleri bulmak, erlerin güvenilir olduğundan emin olmaktı. Mete Han bundan bir kez daha emin olmak için eşi Bögde Hatun'u ıslık çalan ok ile öldürür. Hatun'u öldürmeyen erleri ordusundan tasfiye eder ve idamına karar kılar. Mete Han'ın böyle yapmasındaki amaç, ülkesi ve halkın refahı için gerektiğinde en sevdiği kadından vazgeçebileceğini göstermektir.

"' *Sen! Sen kim oluyorsun da kıyamıyorsun Hatun'a? O benim Hatun'um! O benim sevdam! Gözdem! Ben kıyıyorum da sen nasıl kıyamıyorsun? Ben sana nasıl güvenirim? Buyruğumu dinlemeyen ere nasıl ardımı dönerim? Yarın yarı yolda bırakmayacağını nasıl bilirim? Yapacaklarımda destek olacağını, beni her zaman destekleyeceğini…*" (MH, s.289)

Bu bağlamda kadın, Ahmet Haldun Terzioğlu'nun romanlarında kutsaldır. Erkeğine öncülük eden askerdir, cengaverdir. Yazar kadına biçilen bu kutsal rolleri tamamen erkeklerden bağımsız olarak görür ve kadına yüklenen rollerin eski Türk töresinden, geleneğinden geldiğini romanlarına yansıtır.

Terzioğlu'nun kadınları kötülediği tek bir durum vardır. O da eski Türk tarihini anlattığı romanlarında kadınların Çinli olmasıdır. Buna Çinlilerin kurnazlığı demiştir. Çinliler hunları kontrol altına alabilmek için hun hükümdarlarına Çinli konçuy (prenses) gönderirlerdi. Bu şekilde Hunların ilerleyişini durdurarak onları kontrol altına almayı planlamışlardır. Bu planlarında başarılı olmuş, Hunları kontrol altına alabilmişlerdir. Çinli kadınları kötülediği romanları; Çiçi Han ve Mete Han'dır.

1980 dönemi faili meçhul cinayetlerden biri olan Gün Sazak cinayetini anlatan Bakan Beyi Vurdular romanında kadın konusu, Nil Hanım'ın eşine bağlı, sadakat duygusunun yoğun olduğu bir kadın olarak belirtilmiştir. Nil Hanım aynı zamanda çocuklarına özverili, fedakar davranan " annedir". Aynı zamanda eşiyle vakit geçirmekten hoşlanan eşine bağlı, ona saygı duyan bir kadındır:

"Nil Hanım, Kemal'i okula hazırlamak için yarım bırakıp kalktı kahvaltısını. Oysa eşi ile birlikte kahvaltı yapmak, onunla gazeteleri

paylaşmak, günlük olayları konuşmak en sevdiği şeylerden… Bu nedenle acele ediyor, Kemal'i yolcu edip yeniden paylaşımına dönmek için." (BBV, s. 10)

Günümüz tarihine yaklaştıkça Ahmet Haldun Terzioğlu'nun yazdığı romanlardaki kadın anlayışının hiçbir zaman değişmediğini görürüz. Şimdiye kadar örnek verdiğimiz Gök-Tanrı'nın Çocukları, Bakan Beyi Vurdular adlı kitaplarda dönemsel farklar olmasına rağmen "kadın" anlayışı yine aynıdır.

Yazarın 1980 döneminde dokuz sol görüşlü kişi tarafından, on sekiz yaşında vurularak öldürülen Erhan Cengiz'in hayatını ve yaşadıklarını anlatan *Hüzün* adlı kitabında, kadına saygı ve hürmet okuyucu tarafından hemen anlaşılmaktadır. Erhan Cengiz milliyetçi kökenli bir ailede yetişmiştir. Toplamda dört kardeşlerdir. İsimlerini babası eski Türk tarihindeki kahramanların isimlerinden koymuştur. Bunlar " Cengizhan, Oğuzhan, Erhan, Gökhan" dır. Dört kardeşin hepsinde de anneye büyük bir hürmet, merhamet ve saygı vardır. Ona yapılan saygısızlığa asla tahammülleri yoktur. Anne bu çocuklar için kutsaldır ve asla annelerin üzülmemesi anlayışı hakimdir. Siyasi ideoloji yüzünden bile olsa "kadına şiddete" ne olursa olsun tepki vardır. Affedilemez bir suç olarak görülmektedir:

"Bütün dinler anayı kutsamıştı. Hatta İslam Dini, cenneti ayakları altına sermişti anaların. Budistler, ateşperestler, putperestler hatta ateistler bile saygı duyarlardı analara. Dil uzatmazlardı. Ama bunlar hiçbir dine mensup olmayan, Türkiye'de yaşayan, Sovyet uşaklarıydı. Her şey beklenirdi bunlardan.

Adımlarını hızlandırdı Melek Anne. Tam önlerinden geçerken sataşmalar başladı.

'O fileleri kime götürüyor bu kadın?' dedi biri. Diğeri,

'Kime olacak? Faşist yavrularını beslemeye…' dedi." (H, s. 84)

Ahmet Haldun Terzioğlu kadınlarına kahraman rolü yüklemiş onu vatan sevgisiyle eş tutmuştur. Bunu kendisiyle yapılan mülakatta da belirtmiştir. Kadınlar yazarın gözünde kahraman birer annedir. Onun gözünde "Mehmetçik Türk annelerinin birer ürünüdür." (BBV, s 180) Bu düşüncesini *Bakan Beyi Vurdular* adlı kitabında Gün Sazak'ın dilinden vermiştir: *"Baba da sevilir elbet. Babadır, sevilmez mi hiç! Ama ana… Anadolu'nun ruhudur analar. Onlar doğurur, süt verir besler, beler, ninnilerle uyutur. Onlar yolcu eder cepheye. Onlar ağlar, gizli gizli yiğitlerinin arkalarından…"* (BBV, s. 180)

2.4.1.1.2. Evlilik Kurumunun Önemi

Evlilik, iki karşı cinsin kişinin aile kurmak üzere kanunların önünde şekilde, ruhen ve bedenen hazır olacak şekilde bir araya gelmesidir. Evlilik kurumu toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Bu da kültürler arası farklılığın bir göstergesidir. Fakat hangi toplumda olursa olsun evlilik kutsal bir kavramdır. Evliliğin kutsal olması beraberinde sevinci ve mutluluğu da temsil eder. İlkel kabilelerden başlayarak çağımıza gelindiğinde evlilik her zaman bir seremoniye tabidir.

Türk toplumlarında aile birliğinin kurulmasında en önemli unsur evliliktir. Türk kültüründe sözlü edebiyat ve yazılı edebiyat ürünleri göz önüne alındığında evlilik mutluluğun en üst mertebesidir. Masallarda, atasözleri ve deyimlerde, yazılan hikaye ve romanlarda murada erme, dileğinin kabulü evlilik ile bağdaştırılır.

Türk kültüründe evlilik diğer toplumların kültürleriyle karşılaştırıldığında en zengin ritüellere sahip olduğunu görmekteyiz. Eski Türklerde evlilik kurumuna

verilen değer en az devlet düzeni kadar önemli olmuştur. Toplum için bir güç kaynağı oluşturma yetisi vardır. Soyun devamı açısından evlilik kurumu kutsaldır.

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun romanlarında evlilik kurumunun önemine çokça değinilmiştir. Romanlarında eski Türk devletlerini kişilerini ve Türk mitolojisini anlatırken tek eşle evlilik, aş ve sevgi bağı yoluyla evlilik kurumunun gerçekleştirildiği görülür. *Mete Han ve Çiçi Han* romanlarında hükümdarların hun ülkesinden ve Çinli prenseslerle yaptıkları evlilik, değinilen meselelerden biridir.

İncelediğimiz eserlerde Türk hakanlarının Çinli prenseslerle evliliği Çin'e verilen taviz olarak görülmektedir. Çinli prensesle evlenen Hun hükümdarı devlet anlayışı dışına çıkmış olmaktadır. Çinli prensesler (konçuy) kendi ülkesinde iyi eğitim almış, yol yordam bilen, asil bir soydan gelen kadınlardır. Hun ilinden, hun soyundan yapılan bir evlilikte kadınlar hükümdarların işine karışmazken, Çinli prensesler Hun hükümdarları devlet yönetiminde etkileyip, istediklerini yaptırabilme becerisine sahiptir. Fakat böyle bir evlilikte bile söz sahibi kişi "Ulu Hatun'dur." Yani Hun kadınlarına Çinli prenseslerden daha çok değer verilmiştir. Çinli prenseslerle yapılan evlilikten doğan çocuklar tahtın varisi olamıyorlardı:

> *"Şu bir gerçek ki bütün Hun soyluları birer Çinli Hatun edinmek için yarışırlar. Hele bu hatun, sarayda yetişen bir konçuy olursa! Bir dönem bunun gereksiz olduğunu düşünürdüm. Ne anlamı vardı Çinli Hatun edinmenin? Ne zaman ki Çin'e girdim, ne zaman ki Çinli hatunları gördüm, anladım bu hevesin nedenini. Hatun deyince, yiğit Hun hatunlarının üzerine yoktur, ama Çinli hatunlardaki naz, eda… Ne diyeyim artık? Bir kere çok zayıf ve çelimsizdirler. Güneşe çıkmadıklarından mıdır nedir, yüzleri de soluktur. Bir garip yürürler. Sanki yürümez de sekerler, keklik gibi. Bunu*

nedenini de öğrendim. Çok küçükten itibaren Çinli kızların ayaklarına demirden ayakkabı giydirilirmiş ki ayakları küçük kalsın. Gerçekten de küçücüktür ayakları. Bir de garip bakışları vardır, çekik gözlerini süze süze…" (MH, s. 74)

Alıntıladığımız paragrafta yazar Çinli kadınları tasvir etmiş, Çinli kadınlarla evlenmenin gereksiz olduğunu, hun kadınlarının Çinlilerden daha iyi olduğunu vurgulamıştır. Bu yüzden olacak ki Teoman Han'ı[39] Çinli Yen- chih Hatun hun devleti varisi Mete Han'a karşı kışkırtmış, onu taht varisinden kışkırtmalarıyla çıkartmıştır. Bu durum tamamen Hun devlet töresine aykırı bir durumdu. Tahta yalnızca hun kanı taşıyan ve annesi Hun olan kişiler taht sahibi olabiliyorlardı. Fakat Teoman Han bu töreyi çiğnemeye kalkmıştır. Devamı süre gelen olayda Mete Han'ı Yüe-çilere[40] rehin olarak göndermiş, onun ortadan kalkmasını dilemiştir. Fakat Mete Han Yüeçi-ler'in elinden kurtulup kaçmayı başarmış, yurduna dönüp babası Teoman Han'ı ve onun Çinli eşini ve oğlunu öldürüp, Hun hükümdarı olmuştur.

2.4.1.1.3. Türk Toplumu Aile Modeli

Aile, uzun yıllardan beri insanların sahip olduğu en önemli toplumsal kurumlardan biri olarak görülmektedir. İnsanın içinde yer aldığı toplumun yaşama biçimini öğrendiği ve bu yaşamdan öğrendiklerini kendisinden sonra gelen kuşaklara aktardığı dinamik, aktif bir yapıdır.

[39] Teoman Han: Çince adıyla Toman'dır. M.Ö 3. Yüzyılda yaşayan Asya Hun Devleti'nin kurucusu ve ilk hükümdarıdır. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Ahmet Haldun Terzioğlu, Teoman Han, Kripto Yayınları, 2014, Ankara

[40] Yüe-çiler: Eski Türk kavimlerindendir M.Ö. 3. yüzyılda Çin'in Şansi ve Kan-su bölgesinde devlet kurdular. Çin kültürünü benimsediler. Hun imparatoru Mete Han, Yüe-çileri M.Ö. 203 yılında mağlup etti. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Peter B. Golden, *Türk Halkları Tarihine Giriş*, Ötüken Neşriyat, 2002, İstanbul

"Aile, biyolojik ilişkiler sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı o güne dek toplumda oluşturulmuş maddi ve manevi zenginlikleri kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal ve benzeri yönleri bulunan toplumsal bir kurumdur. "[41].

Bu tanıma göre aile, yaratılan ilk insanlardan günümüze kadar devam eden köklü ve dinamik bir organ olarak düşünülebilir.

Toplumun en küçük birimi aile olarak kabul edilmektedir. Aile, bütün toplumlarda en fazla evrensellik özelliği gösteren bir kavramdır. Duygusal temellere dayanan "aile" birimi, nesli devam ettirme arzusu, bireylerin karakterini şekillendirme, ebeveynlik duygularını tatmin etme, ırk ve millet sevgisi, sorumluluk duygusunu aşılama, ekonomi ve güvenlik gibi duygu ve düşüncelerle temellenip, şekil almaktadır.

En eski Türk toplumlarından çağdaş Türk toplumlarına kadar tarih boyunca ailenin kamusal bir kavram olarak görülmesine ve yaşamasına ayrıca önem verilmiştir. Bu toplumların dinsel değerler ve kültürel sisteminden kaynaklanmaktadır. Türk tarihindeki mevcut bütün yazılı ve sözlü ürünlerde, aile toplumun temeli olarak vurgulanmıştır.

Kadim ve çağdaş Türk toplumlarını incelediğimizde aile kavramının çağlar boyunca değişmediğini görmekteyiz. Toplumda ve bireylerde uyandırdığı anlam hep aynıdır. Türk toplumunun ayakta kalıp uzun yıllar devamının sağlanabilmesi için aile kavramının hassasiyeti göz önünde tutulmuştur. Bu bağlamda Ahmet Haldun

[41] Önal Sayın, *Aile Sosyolojisi,* İzmir Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, no:57, 1990

Terzioğlu da aile kavramının hassas yönlerini okuyucuya romanlarında hissettirmiştir.

İncelediğimiz romanlar arasında gerçek bir yaşam öyküsünden konu alarak yazılan *Hüzün,* aile kavramının, ailenin gerekliliğinin en fazla vurgulandığı romanlardan biri olarak görülmektedir. Erhan Cengiz, küçük yaştan itibaren ailenin sıcaklığını kendi benliğinde hissetmiştir. Dört kardeşten üçüncü sırada olan Erhan Cengiz ailesi ile birlikte dönemin siyasi olaylarından dolayı pek çok sıkıntı çekmiştir. Ağabeylerini kendisine bir nevi örnek almış kendisi de siyasi faaliyetlerin içinde bulunmuştur. Bu tavrından dolayı ailesini üzdüğünü bilse de düşüncesinden, ideallerinden ve davasından vazgeçmemiştir.

Erhan Cengiz'in ailesi, dört çocuğunun da okumasını çok istemektedir. Erhan Cengiz çocukken Fenerbahçe'ye olan sevgisinden dolayı futbolcu olmayı istese de babası Dursun Kaptan otoriter bir kişiliğe sahip olduğundan, Erhan babasının sözünü dinler ve okumaya, babasının tabiriyle "adam olmaya" karar verir. Bu anlatıda ailenin çocukların üzerinde egemen olduğunu görmekteyiz. Aile çocuklarının okumasını, millete faydalı birer birey olması diler ve çocuklarını bu yönde yetiştirmeye gayret eder.

1980 öncesi Türkiye'nin siyasi bakımdan en karışık, toplumsal olayların en yoğun olduğu dönemdir. Bu dönemde tarafsız olabilmek çok da mümkün olmamıştır. Erhan Cengiz'in evine bomba atılmış, aile bu durumdan güçlükle sıyrılmasını bilmiştir. Bu olaydan sonra aile İstanbul'un Tozkoparan semtinden Beyoğlu'na taşınmıştır. Yaşanılan olaylar aileyi birbirine kenetlemiş, birbirlerine sıkıca tutunup hayatlarına devam etmeye çalışmışlardır.

Tıpkı birçok romanında olduğu gibi Ahmet Haldun Terzioğlu yazdığı eserlerin birçoğunda gerçek hayatlardan, yaşanmış olaylardan izler bulmak mümkündür. Kendisinin tabiriyle: ” *Bilinmeyeni, açığa çıkmayanı yazıyorum”* [42]şeklinde belirtir. Bu cümlesine örnek olarak *Bakan Beyi Vurdular* romanını örnek gösterebiliriz.

Bakan Bey'i Vurdular 'da, eski milletvekili Emin Sazak'ın oğlu Gün Sazak, bilinen adıyla Şafak Bey Süleyman Demirel'in başbakan olduğu dönemin MHP eski Gümrük ve Tekel bakanıdır. 27 Mayıs 1980'de eşi ve çocuklarıyla döndüğü akraba ziyaretinde evinin önünde Dev-Sol örgütünün bir suikastı sonucu kurşunlanarak öldürüldü. İki kez evlilik yapmıştır. İlk evliliğinden Selim ve Ayten adında iki çocuğu vardır. Diğer evliliğinden ise Kemal ve Gül adında çocukları olmuştur. Onun işlerinin yoğun olması, parti işlerine fazlaca önem vermesi ailesini ihmal etmesine engel olmamıştır. Çocuklarıyla ilgilenip, onlara yalnızca baba olmaktan çok yakın bir arkadaş gibi davranmıştır.

2.4.1.1.4. Kadim Türk Toplumlarında Töreler ve Gelenekler

Töre, Türk literatüründe kanun anlamına gelmektedir. Örflerin ve geleneklerin birliğidir. Orhun Yazıtları' nda töresiz devlet olunamayacağı belirtilmiştir. Töreye göre halk, doğrudan devletin himayesindedir. Töre, toplum hayatını düzenleyen, yazılı olmayan normlar birliğidir.

Ziya Gökalp ilk kez 1923 yılında yayımlanan kitabında, Türklerin töreyi ne şekilde tanımladığını, töre anlayışlarının nasıl şekillendiğini, töreyle ilgili bilgilerin hangi kaynaklarda ne ölçüde yer aldığını, kısacası Türk töresinin ne demek olduğunu araştırmıştır. Gökalp'a göre Türk töresi, eski Türklere atalarından kalan bütün

[42] Ahmet Haldun Terzioğlu ile 21 Şubat 2015 tarihinde yapılan mülakattan alınmıştır.

kaidelerin toplamı demektir. Töre, dar anlamıyla, toplumdaki ahlaki davranış biçimleri töre anlamını taşır. Geniş anlamıyla ise, bir toplulukta benimsenmiş, yerleşmiş davranış ve yaşama biçimlerinin, kuralların, görenek ve geleneklerin, ortaklaşa alışkanlıkların, tutulan yolların tümüdür.[43]

Töre kelimesi eskilerden beri kullanılıp günümüze kadar gelmiştir. Türkçe'nin bilinen en eski sözlüğü olan Kaşgarlı Mahmut'un 1072-1074 yılları arasında yazdığı *Divan-ü Lügati't Türk*'ün dördüncü cildinde, tör ya da töre; "evin önemli yeri ve sediri" olarak belirtilmiştir.[44]

Eski Türklerde töre, kanun anlamında kullanılmaktadır. Töreler ülkenin nizamını belirler. Türk sosyal hayatını düzenleyen işlevi vardır. Töreler sadece hukuk alanında değil toplum düzenini sağlayan ahlaki, dini ve sosyal düzeni sağlamakla yükümlüdür.

Eski Türk töresi kaynağını üç ana unsurdan almıştır. Bunlar halk, kurultay ve Han'dır. Bazı töreler halk içerisinde meydana gelmiştir. Bunlar gelenek haline gelerek nesilden nesile kuşaklara aktarılmıştır. Bir diğeri kurultayda alınan kararları kapsar. Sonuncusu ise Han'ın yani devleti yöneten hükümdarın doğrudan kararlarını kapsamıştır. Töreler kuşaktan kuşağa aktarılıp devinip halindeyken hakanlar ve devletin ileri gelen beyleri nizamı sağlamak amacıyla kendilerinden törelere ilave birtakım unsurlar getirmişlerdir. Töreler başa yeni gelen Han ve ailelere göre değişim göstermiştir. Bu değişimlerle beraber töreler, kurultay adı verilen meclislerde, bazı kuralların tekrar gözden geçirilmesi sağlanmıştır.

---

[43] Töre ile ilgili ayrıntılı bilgi için bakınız: Ziya Gökalp, *Türk Töresi*, Ötüken Neşriyat,2014, İstanbul, Haz: Dr. Halil İbrahim Şahin

[44] Kaşgarlı Mahmut, *Divan-ü Lügati't- Türk*, Cilt IV, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2006, Çev: Besim Atalay s.646

Türk törelerini çalışmamızda daha iyi anlamak için Ahmet Haldun Terzioğlu'nun romanlarını incelemek gerekmektedir. Terzioğlu, Eski Türk törelerini en ince ayrıntısına kadar işlemiş, okuyucuyu bu konuda bilgilendirmeyi amaçlamış ve Türk töresini romanlarında adeta yaşatmayı kendisine görev edinmiştir.

Mete Han romanını incelediğimizde Hun töresini okuyucuya olduğu gibi anlatmış, lirik bir anlatım yaratmaya çalışmıştır:

> *" Hun Töresi' dir bu. Bir kralı, hanı, hakanı yenip, uçmağa vardırırsa Hun hanı, onun başını kestirir. Kafatasını altın kaplatır ve bunu and kadehi olarak kullanır. Kazandığı büyük zaferin belirtisi olarak saklanır bu altın kaplaması kafatası kadeh. Gelecek kuşaklara emanet edilir. Hakanlarının başını veren budun bunun utancı ile yaşarken, bu başı alan hakan üstün bir şan ile yaşar.*
>
> *Bu bir haktır!"* (MH, s. 220)

Töreler, içinde yaşanılan topluma bir takım yaptırımlar getirmektedir. Toplum ise buna uymak durumundadır. Eski Türk toplumlarında törelere uymayan kişiler cezalandırılmaktadır:

> *" Koru Çur'un yaptığı çağrıya henüz cevap verilmemişti. Zaten son sözü bağlı olduğumuz boyun eliği söyleyecekti. Önce oba toyu toplanacak, bir karar alacak, o karar eliğe,[45] boyumuzun başına iletilecekti. Orada büyük toy toplanacaktı. Bütün boy ululârının görüşleri alındıktan sonra, son sözü boy eliği yani boyumuzun beyi, söyleyecekti. Karar alındığı andan itibaren boyun bütün fertleri bu karara uymak zorundaydılar. Töre konulduktan sonra tartışma ve itiraz kabul edilmez, bunu yapmaya kalkanlar kıyına çarptırıldı.*

[45] Elig: Prens.

En büyük kıyın, boydan uzaklaştırılmak, kovulmaktı. Yalnızlık demekti bu. Acunda yalnız yaşamak mümkün olmayacağına göre, böylesi bir kıyını kimse göze alamazdı." (MH, s. 37-38)

Eski Türk toplumlarında devlet yönetiminde devletin başında "Han, Hakan, Kağan, Sanyu, Tanhu, Yabgu" ünvanlı hükümdar bulunur, devleti yönetirdi. Devlet işleri "Kurultay" adı verilen meclislerde görüşülür, karara varılırdı. Kurultay meclisi yılda iki kez toplanır, bu meclise, hükümdar, hanedan üyeleri, Hatun ve Boy Beyleri katılırdı. Katılan kişiler "toygun" denir. Bu tür meclislerde son söz devletin başında bulunan hükümdarındır.

Mete Han'dan önce Hunları yöneten Teoman Han, Çin'in Mai kentini aldıktan sonra toplum töresini yerine getirmek için ordugahta duaya çıkar. Buradaki amaç, toplum adına en yüce, en yüksek makamda bulunan kişinin Gök-Tanrı'ya şükürlerini, teşekkürlerini sunmasıdır:

"Çin'in ünlü Mai Kenti'ni almıştık. Mai artık "At Kenti" olarak adlanacaktı. Bizim kentimiz…

Ordugâhta büyük bir gürültü ve karmaşa vardı. Aniden büyün sesler bıçakla kesilmiş gibi kesildi. Kısık sesler 'Teoman Han duaya çıktı!' diyordu.

Hun töresidir: Han otağının yanına bir adak yeri ve Han için dua yeri yapılır. Gök'ten yetkilendirilip başımıza han olan Teoman Han, günde iki kere, Güneş doğarken ve batarken, Güneş'e saygılarını sunmak zorundadır. Hepimizin adına…

Ay çıktığında Ay'a da saygı sunar. Bunun çok özel bir ayini vardır. Yalnızca uzaktan izleyebiliriz. Han, Güneş'e doğru döner. Kimseye eğilmeyen Han, Güneş'in karşısında eğilir… Tam üç kez… Duasını okur… Ay'ın

karşısında da eğilir yine üç kez! Bu sırada eğer adağı varsa, görevli kamlar han adına kurbanlarını sunar Gök'e…

İşte şimdi o andı. Han Teoman, otağından çıkmış, Güneş'i saygı ile yolcu ediyordu. Bütün ordugâh sessizliğe büründü. Olduğumuz yerde bu ayinin sona ermesini bekledik. " (MH,s.71)

Teoman Han bütün akraba toplulukları ve kardeş toplulukları bir çatı altında toplayınca ülke yönetimine yeni töreler koymuştur. Koyduğu töre, Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar olan süreçte de Türk toplumlarında zaman zaman uygulanmıştır. Bu töre ülke kurultayında toplanan meclis üyelerine "Hun" yani "Türk" olma şartının olmasıydı. Bu şekilde ortadaki ikilik kalkacak, toplum kendisini güvende hissedecekti:

" Bu arada bir töre koydu Hun Tanhusu Teoman Han. Bu töreyi duymak sevindirdi bizi. Töre 'hun Devleti'nin yönetiminde görevlendirilen yüksek orunlu buyrukların tamamı Hun olacak! Ayrıca devletin en üst görevlisi olan, hanın danışmanlığını yapacak olan ayguçi, han soyundan ve akrabalardan atanmayacak. Budunun tanıdığı ve sevdiği güvendiği bilge kişilerden biri olacak! " (MH, s. 90)

Hun töresine göre, toy anında düşman, dost, akraba ayrım yapılmaz herkese eşit davranılırdı. İnanışa göre toy Tanrı'nın izin verdiği şenlikli bir ortamdır. Tanrı'nın izin verdiği kutlu güne kimse gölge düşüremez, kimsenin keyfinin kaçmasına izin verilmezdi. Bütün konuklar en güzel şekilde ağırlanır, ayrım yapılmazdı:

" *Yüzlerce at, sığır ve koyun kesildi. Dağ gibi et yığıldı. Büyük ateşlerde, büyük kazanlarda aş hazırlandı. Göl gibi kımız çıkarıldı*

ambarlardan. Aş çeşnisi o kadar boldu ki, gelecek konukların ne yiyeceğini şaşıracağı gibi tuhaf bir düşünceye bile düştük.

Yalnız yiyecekte, içecekte olduğu gibi eğlencede de çeşitlilik söz konusuydu. Ülkenin bütün ozanları, kopuz ustaları çağrıldı toya.

Konuklara gelince…

Baş konuk bizdik! Tümenini özel olarak ağırladı Şad. Ayrı durduk. En iyisinden yedik, en güzelinden içtik.

Töredir. Böylesi önemli bir toy için konuk çağrılırken, dost, yağı ayrılmaz. Toydur bu! Yağılığın bir yana itilmesi, toy süresince unutulması gerekir. Tanrı'nın kutladığı bir toya gölge düşürmek kimin haddidir?

Önce bütün Hun soyluları, boy ve urug başları çağırıldı. Sonra, adı ve yeri bilinen bütün devletlere haber salındı ve hanları, kralları davet edildi. Yüeçilere, Tunghulara, hatta Çin'e, gündoğusundan günbatısına bütün ülkelere davet gönderildi. " (MH. s. 277)

Töreler toplumun bütün unsurlarını içinde barındırmaktadır. Toplumun ahlak düzeni, birtakım tutum ve davranışlar da törelerin yaptırım gücü içine girer. Eski Türk toplumlarında kadınların en az devlet yönetimi kadar önemli olduğunu daha önce belirtmiştik. Terzioğlu'nun *Mete Han* romanında Hun kadınları ayrı bir yer tutmaktadır. Bir Hun kadını Çinli veyahut başka uyruktan olan kadına nazaran daha önemlidir, asil ve yücedir:

"Haklıydı! Kim olursanız olun hun kızlarını ayağınıza çağıramazsınız. Tabii biz onun kız olduğunu bilmiyorduk ve …

İşine döndü Bögde Kız. Ben de geri… Şad'ın yanına yaklaştım.

'Şad'ım sizinle özel konuşmak için izninizi dilerim."

Kızgınlığı gözlerinden okunuyordu. Durumu öylece açık edemezdim. Atını birkaç adım öteye sürdü. Kulağının dibine kadar yaklaştım.

'Şad'ım! Buyruğunuzu söyledim ama…'

Sözümü bitiremedim. Kızgınlıkla bağırdı.

'Nasıl gelmez? Nasıl…'

'Çünkü o bir kız! Hun kızı!'

Bir anda duruldu Şad. Yaptığı hatayı anladı. Hun töresinin kızlara ve hatunlara tanıdığı ayrıcalığı hatırladı. Sesi yumuşadı." (MH, s.271)

"Hun töresidir. Hanlığa ulaşan kişi, yeni bir ad almak, o güne kadar kullandığı adını değiştirmek zorundadır. Tanrı, bu adı layık görmüştü ona. Bunun işaretini düşümde vermişti. Onuru bana aitti. O artık Mete Han'dı." (MH, s. 318)

Son alıntıladığımız paragrafta Mete Han devlet yönetiminin başına geçip, ülkede babasıyla beraber kaybolan nizamı geri getirmek için babasını öldürerek ülke yönetimini ele geçirir. Hun töresinde devletin başına geçen er kişi ismini değiştirmek durumumdadır. İsim değişikliğinden önce adı Bahadır Şad olan Mete Han adıyla değişikliğine gitmiştir.

Kutagdu Bilig'den edindiğimiz bilgiye göre töreler, toplumun hanı, hükümdarı tarafından temsil edilmektedir. Kanun, diğer bir anlamda töreler, toplumu yöneten kişilerden çok daha üstün durumdadır:

"*Beylik çok iyi bir şeydir, fakat daha iyi olan kanundur ve onu doğru tatbik etmek lazımdır." (idi edgü beglik takı edgürek, törü ol anı tüz yorıtgu kerek)* [46]

Bir toplulukta zaman içinde meydana gelen ve toplum içerisinde kabul gören maddî, manevî uygulamalar ve alışkanlıklar gelenek adını alır. Gelenekler, toplumun isteği, kapasitesi ve değerlerine uygun olarak ortaya çıkar; toplumun bünyesinin değişmesiyle değişir. Sosyal bilimler, geçmiş ve günümüz kamuoyu "gelenek" kelimesine pek çok anlam yüklemiştir. Toplumların içinde yaşam sürdüğü yaşadıkları coğrafya, iklim vb. gibi dış etmenlere uyum sağlamak amacıyla üretilmiş, insan kaynaklı "inşa ve icat" gibi anlam yüklemişlerdir. Geleneksel toplumlar kendi geleneklerinin kaynağını atalar, kahramanlar ve Tanrı gibi kutsal varlıklardan almaktadırlar.

Geleneklerin insan zihnine yer etmesi tamamen kültürel mirasla alakalıdır. Özellikle milliyetçi toplumlarda geleneklere sahip çıkılması olağan bir durum değildir. Milli kültür, milli gelenek, kişilerin benliğini, yaşamayı var eden en önemli faktörlerden biridir. Milliyetçi toplumların kadınlara değer verir onları gözetip kolladığı görülmektedir. *Komando* romanında bu anlayış açıkça belirtilmiştir. Türk toplumları var olmaya başladığı günden beri, kadın, erkeğin önüne geçmez, ona destek olan kişidir:

"Gelenek asla izin vermezdi milliyetçi eylemlerde kızların ön saflarda yer almasına. Yakıştırılamazdı. Pek derneklere falanda gelmezdi kızlar. Bilinirlerdi yalnızca. Korunup kollanırlardı. Belki biraz fazlaydı bu kadarı. Belki gelecekte

[46] Yusuf Has Hacip, *Kutagdu Bilig*, II Çeviri , Reşid Rahmeti Arat, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1974

bunun zararını göreceklerdi, ama öyleydi işte. 'Bacı' kavramı etkindi. Güzeldi de!" (K, s.179)

Geleneklerin, toplumları birleştirici sevgi ve saygı bağlarını kuvvetlendirme gibi pek çok özelliği vardır. Geleneklerin kaynağı büyük bir kısmı dini ritüel ve inanç sistemine dayanmaktadır.

Eski Türk toplumlarında geleneklerin birçoğu Şamanist inancın getirdiği uygulamalara dayanır. Bugün bile şehirlerde, köylerde Şamanist inancın getirdiği ritüellere rastlamak mümkündür. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde gelenekleri incelediğimizde hemen hepsinde Şamanist inancın izlerini görmek mümkündür.

Son dönemlerde antropologlar, halkbilimciler, din alimleri, kültür ve sanat tarihçileri Şamanizm inancını geniş bir alanda kullanmakta bunu metinlere ve yazılarına sık sık konu etmektedirler. Romanlarını incelediğimiz A. H. Terzioğlu da Şamanist inanca romanlarında sık sık yer vermiştir. Terzioğlu romanlarında Şamanizm'in getirdiği gelenekleri ve uygulamaları okuyucuyla paylaşmış ve Şamanizm adetlerini irdeleyerek, Şamanizm'in günümüz adetleriyle benzerlikleri okuyucunun zihninde bağdaşım kurmasına ışık tutmuştur:

"*Her at beli kırılmak suretiyle kurban edildi ve çadırın önüne kondu. Sonra diğer görevliler derilerini yüzdüler ve etlerini parçalayıp kazanlara attılar.*

Sonra savaş arkadaşları geldi Onlar da birer at kurban ettiler.

Sonra beyler geldi. Onlar ikişer at kurban ettiler. Sonra şadlar geldi, onar at kurban ettiler. Sıra Kağan'a gelmişti. Kağan yiğit savaşçısı için Gök-Tanrı'ya yüz kurban at kurban ediyordu. Budun Kağan'ın bu cömertliğine yürekten alkış tuttu.

Sonra kara budundan gelenler birer koyun kurban edip töre gereği koyunların kesik başlarını mızrağa taktılar ve bu mızrakları çadırın diğer yanına diktiler." (GTÇ, s.77)

Alıntıladığımız bu paragraf eski Türklerde yoğ törenini ve geleneğini anlatan bir uygulamadır. Şamanist inancı benimsemiş olanlar ölümün kötü ruhlar tarafından getirildiğine inanmaktadırlar. Göktürkler ölen bir kimseyi çadıra koyarlar. Ölen erkeğin oğulları, torunları ve yakın akrabaları atlar ve koyunları Gök-Tanrı'ya hediye etmek suretiyle keserler ve çadırın önüne sererler. Ölünün bulunduğu çadırın etrafında atın üstünde yedi kez dolaşırlar. Bu töreni yedi defa tekrar ederler. İlkbaharda ölenleri sonbaharda, gömerler. Kış ya da sonbahar mevsiminde ölenler, çiçek açımı mevsiminde defnedilir.

" ' Yabar yiğit miydi?'

'Evet!' diye karşılık verdi herkes bir ağızdan.

' Çok savaşlara katıldı mı?'

' Evet!'

' Çok yağı öldürdü mü?'

' Evet!'

' Kaç yağı öldürdü?'

Bu konuda her kafadan bir sayı çıktı. Töre en yüksek sayıyı doğru kabul ediyordu. Bu nedenle yüz yirmi bir sayısında karar kılındı.

'O halde mezarının etrafına yüz yirmi bir balbal dikin' dedi Görgü Ata.

Bu hemen yapılamayacaktı. Sayı verilmiş ve karar alınmıştı. Silah arkadaşları bir araya gelecek ve taş yontucularına yüz yirmi bir tane taş

hazırlatıp, bunları yiğit Yabar'ın kurganının çevresine dikeceklerdi. Bu büyük bir onur ve önemli bir görevdi. Asırlar sonra bile bu taşları bulanlar, sayanlar Yabar'ın yiğitliğini bileceklerdi." (GTÇ, s.79-80)

Eski Türkler 'de bildiğimiz üzere ölen kişinin asırlarca adının kalması, gelecek neslin ölen kişinin kahramanlıklarını, yiğitliğini hatırlaması maksadıyla mezarının ya da kurganının[47] başına ya da etrafına balbal adında taş dikilirdi. Balballar kişinin öldürdüğü düşman sayısı kadar dikilirdi. Balbalların ölen kişinin öldürdüğü düşmanları ve bu kişilerin öbür dünyada onun hizmetçileri olacağına inanılacağını simgelemektedir.[48]

Terzioğlu Gök-Tanrı'nın Çocukları adlı romanında yoğ törenine yer vermiş ölen yiğit Yabar'ın ardından yapılan ritüellere geniş bir perspektif sunmuştur. Buradan çıkartacağımız başka bir husus "ahiret" inancıdır. Yabar'ın mezarına balbal dikilmesi ve bunun öteki dünyada dikilen balbal sayısı kadar düşmanların Yabar'ın hizmetçileri olacağı, ahiret ya da öteki dünya inancını da sembolize etmektedir.

İslamiyet öncesi eski Türk geleneklerinde bir olayı, mühim bir hadiseyi ve başarıyı kutlamak amaçlı yapılan törenlere toy ya da şölen adı verilirdi. Bu törenler toplumsal birer olaydır. Askeri törenler, dini törenler, düğünler, savaş başarılarının hepsi birer "toy" ya da "şölen" örneğidir. Toy merasimleri, eğlence, sevgi, saygı ürünlerinin ve Türk kültürünün önemli bir boyutudur.

---

[47] Kurgan**:** Türk ve Altay kültüründe kutsal mezar, türbe olarak adlandırılır. "Korgan" olarak da söylenir.

[48] Şamanizm adetleri, ayrıntılı bilgi için bakınız: Fuzuli Bayat, *Türk Şamanlığı*, Ötüken Neşriyat Ankara, 2006,

" *En önemli toy Türk toplumlarında düğündür. "Düğün iki gencin evlendiği esnada yapılan büyük bir toydur. Bu toylarda kopuzunu çalan ozandan başka zurnacılar ve nakkareciler çalarlardı.*"[49]

Toplum içinde kadın ve erkeğin birbirleriyle görüşmeleri doğal karşılanırdı. Kadın ve erkek birbirlerine sevgi ve saygı çerçevesi içinde ilişkilerini sürdürürlerdi. Diğer kavimlerin uyguladığı yaptırımlar gibi kişileri zorlayıcı unsurların olmadığını görmekteyiz.

Bu bilgiler ışığında yazarın *Alp Er Tunga* adlı romanını incelediğimizde, Alp Er Tunga sürek avında Merv köyü yakınlarında görüp önce erkek sandığı fakat daha sonra kadın olduğunu anladığı Aybirgen'e ilk görüşte aşık olmuştur. Uzun süre bu aşkın etkisiyle kendisine gelememiştir. Alp Er Tunga, uzun uğraşlar sonucu Aybirgen'i kendisiyle evlenmeye razı etmiş ve dillere destan bir düğün yapmıştır. Bu düğünde geleneklerin bir hayli fazla olduğunu görmekteyiz. Düğünlerde evlenen kadın ve erkek kıyafetlerini büyük bir özenle seçer ve giyerler. Evlenen erkek eğer Han değilse toyunu yalnızca bulunduğu şehrin insanlarını davet etmektedir. Düğünde giyilen kıyafetlerin ayrıntısını şu şekilde anlayabiliriz:

> *"Alp Er Tunga; beyaz bir giysi giymiş ve ayrılamaz olduğu sanki bedeninin bir parçası olan tunga tokalı kemerini yine beline takmıştı. Kılıç kuşanmamış ve bıçağını da almamıştı.*
>
> *Aybirgen kız kırmızı ipekten bir giysi giymişti. Saçlarının bütün güzelliğini ortaya çıkarmak için başına Han armağanı olan küçük bir taçtan*

[49] Ziya Gökalp, Türkleşmek, İslâmlaşmak, Çağdaşlaşmak ve Doğru Yol, Ankara: İnkılap ve Aka Yayınevi, s.264.

başka hiçbir mücevher takmamıştı. Uzun, yine ipek, kırmızı bir pelerin yerlere kadar iniyor, giysiyi tamamlıyordu." (AET, s.241)

Görüldüğü gibi düğünlerde erkek ve kadının kıyafetlerini özenle seçmesi geleneği eski Türklere dayanmaktadır. Eski Türklerde yapılan toylar günlerce sürmektedir. Bu şekilde toy geleneğine verilen önemin çok fazla olduğunu görmekteyiz.

İslamiyet'i benimsemiş olan toplumlarda töreler ve gelenekler erkek bir kişi selam verdiği zaman selamın alınması "Allah rızası, Allah'ın selamı olarak kabul edilirdi". Bu tür uygulamalar günümüz Türk toplumlarında sıkça rastlanan bir durumdur.

Komando' da üniversite sınavında Orman Fakültesi'ni tercih eden Ahmet İstanbul'a yerleşir. Kalacak yer olarak öğrenci yurdunu ayarlamıştır. Ahmet Türk-İslam sentezi anlayışıyla yetişmiş bir gençtir. Ona göre verilen selam alınmalı ve aynı şekilde karşılık bulmalıdır. Öğrenci yurduna girdiğinde odadaki yaşıtlarına selam verir fakat odadaki kişiler sol görüşlü olmasına bağlanarak Ahmet'in selamını almadığı görüşü hakimdir:

" Aynı oda içinde, farklı düşünen, farklı yaşayan, farklı hisseden dört kişinin birlikteliği zordu! Karşısındakilerin topluma meydan okurcasına edindikleri tavırlar, giyimleri, inançları… Onlar da Ahmet'i benimsememişti.

Daha ilk gün, kapıdan girdiğinde, elinde tahta bavuluyla kapının önünde dikildiğinde…

'Selamın Aleyküm!'

Töreydi. Gelenekti. Kibarlıktı. İnsanlığın gereğiydi. Bir yere girdiğinde selam verirdin! Selamın da alınırdı. İki kişi vardı odada. Sanki ilk

kez birisi selam veriyordu onlara. Ay'dan gelmiş bir ay adamı karşılarındaymış gibi şaşkın, bakakalmışlardı Ahmet'e. Şaşkınlığın sebebini anlamayan Ahmet, işitilmediğini sanıp tekrarlamıştı." (K, s.104)

2.4.1.1.5. Eski Türklerde Ordu- Asker Anlayışı

Türk toplumunda siyasi hayat ordu ile birlikte şekil almıştır. Türk askeri tarihi, yaklaşık dört bin yıl öncesinden günümüze kadar olan süreç içinde devlet kuran ilk Türklerden günümüzdeki TSK yapılanmasına kadar dayanmaktadır. Türk toplumlarındaki asker-ordu düzeni siyasi düzen ile harmanlanmış ve Orta Asya'da başlayan Türk tarihi ile tarihi süreç içinde gelişme göstermiştir.

Asya Hun Devleti'nin kurucusu Teoman Han ile ordu düzeni başlamış Çin ve çevre devletlerle olan savaşlar devam etmiştir. Akabinde Mete Han 'ın eşsiz savaş stratejisi dönemin bütün Türkleri' ni bir çatı altında toplamaya yardımcı olmuştur. Hohanyeh, Çiçi Han ile devam eden tarihsel süreci incelediğimizde Selçuklu İmparatorluğu'nun kurulmasına önayak olan 1040'daki Dandanakan Savaşı, 1071'de Malazgirt Meydan Muharebesi, dünyada yeni bir çağ başlatan 1453 İstanbul'un Fethi, I. Dünya Savaşları, Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde ve bağımsızlık yolunda kazanılan Kurtuluş Savaşları, TSK'NIN kod adına "Atilla Harekatı" adını verdiği, dönemin başbakanı Bülent Ecevit zamanında, zulme uğrayan Kuzey Kıbrıs'taki Türkleri savunmak ve onların haklarını korumak amacıyla yapılan 1974 Kıbrıs Harekatı, Türk ordusunun önemli başarılarından olarak görülmektedir.

Türk ordusunun şanlı zaferleri tarihimiz boyunca ders kitaplarına, sanat eserlerine, şiirlere, öykülere ve romanlara sıkça konu edilmiştir. Ahmet Haldun Terzioğlu'da şanlı Türk ordusunun becerilerini, ordunun başında bulunan kişilerin savaş stratejilerini romanlarına konu olarak seçmiştir. Onun vurgulamak istediği

nokta romanına seçtiği merkezi kişi kadrosunun askeri başarısıdır. Uygulanan taktikle güçlü olarak görülen düşman yenilmiş ve zaferlere zafer katılmıştır.

Mete Han romanında sıkça ordu-asker-millet anlayışına yer verildiğini görmekteyiz. Türk savaş tarihi ve ordu düzenini incelediğimizde Mete Han orduyu ilk kez nizama sokan hükümdardır. Orduyu "onbaşı, çavuş, yüzbaşı, binbaşı" gibi rütbelere ayırmıştır. Böylelikle Türk Ordu düzeni ve geleneği onunla başlamıştır. Bu ordu düzeni günümüz Türk ordu sisteminde kullanılmaktadır.

> "…*Ordu-budun töresinin gereği, her Hun eri savaşçı olmak zorundadır. Yaptığı günlük işlerin yanı sıra, asıl işi olan savaşçılığı ihmal edemez. Sürekli vuruşa hazırlanır! Eğitilir, kendini eğitir. Her an boyumuzun beyinden bir buyruk gelebilir ve obanın bütün erleri savaşa gidebilir."* (MH, s.16)

Hunlar bulunduğu coğrafyanın özelliğinden dolayı, savaşçı olarak yetiştirilmek durumundadır. Çevresinde bulunan ülkelere karşı varlıklarını sürdürebilmeleri için hun erkeklerinin asker olarak yetiştirilmesi esastır. Bu şekilde ülkeyi düşmana karşı koruyabilmiş ve topraklarını genişletmişlerdir.

Hun Devleti'nin ordusunda en kıdemli asker atın üstündeyken ok atabilen askerlerdir. En temel özelliklerinden biri hilal şeklinde dizilip, düşmanı hilalin ortasında toplayıp yenmeleridir. Bu tür savaşçı askerlere "Hun Kartal savaşçısı" denilmektedir. Askerler çok ağır bir eğitimden geçip, savaşa hazırlanırdı. Bu tür askerler eğitimdeyken çok iyi kamuflaj yapmayı öğrenmişlerdir. Bu şekilde düşmanı yenmiş, ait oldukları ülkeyi korumuşlardır. Kartal savaşçıları onar, yüzer, biner şeklinde tümenlere ayrılmıştır. Bu şekilde düzenli ordunun ilk kez temelleri atılmıştır:

“ On er bir araya gelir. ‘ Onluk’ oluşturur. Başlarında bir ‘onbaşı’ ordubaş olur. Onluğu yönetir. Beş tane onluk elli er eder. Başlarına bir ‘ellibaşı’ ordubaş olur. İki tane ellilik bir yüzlük eder. Başlarına ‘ yüzbaşı’ ordubaş olur. On tane yüzlük ‘binlik’ eder. Başlarına ‘binbaşı’ ordubaş olur. On tane binlik bir ‘on binlik’ eder ki ben buna tümen derim! Tümen ordunun en büyük birliğidir. On binden fazla eri bir arada yönetmek, yönlendirmek zordur. Her tümenin başında bir ‘tümenbaşı’ olur. Her biri bir sayı ile seslenilir. Erat yerini, birliğindeki sırasını bilir! Eksilenin yeri doldurulur.” (MH, s. 62-63)

“… Tümenbaşı olmak için soylu bir uruğun üyesi olma töresi konuldu. Han oğlu, han yakını olmak gerek, elig olmak gerek, yüksek orunlu bey olmak gerek ki genelde boy beyleri, büyük urugların beyler, tümenbaşı olarak orunlandırılacaklardı[50] *artık! “* (MH, s. 63)

Hun Devleti döneminde oluşturulan ordu düzeni Osmanlı Devleti ve devamında Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunda kazanılan savaşlarda oluşturulan ordu düzeniyle aynıdır. Ahmet Haldun Terzioğlu Türk ordu düzenini ayrıntıyla vermesindeki amaç okuyucunun bu konuda bilgilenmesini ve aydınlanmasını sağlamaktır. Fakat yer yer anlatımın akıcılığını çok fazla bozmayacak şekilde anlatım bozukluğuna rastlanmaktadır. Kendisi “kitabın basılırken dizgi hatasından dolayı” olduğunu söylemektedir.[51]

[50] Orun: Rütbe
[51] Kendisiyle 21 Şubat 2015 tarihinde yaptığım mülakattan alınmıştır.

2.4.1.1.6. Vatan Sevgisi Anlayışı

Vatan yalnızca üzerinde yaşanılan toprak parçası değildir. Vatan, bir kişinin doğup büyüdüğü, hakim bir milletin yaşadığı, barındığı, çalıştığı toprak bütününe vatan denilmektedir. Vatan sevgisi ise üzerinde yaşadığı toprakları sevmek, saygı duymak, bütün sosyal, siyasal ve ekonomik menfaatlerden vazgeçip vatan için fedakarlıkta bulunmak, savaşmak ve gerekirse hayatını vatan uğruna feda edebilmektir.

Türk milletinin tarihi vatan uğruna savaşmış ve hayatlarını feda etmiş şehit ve gazilerle doludur. Bu tarih gerçeğe bağlı niteliktedir. Vatan millet sevgisi Türk toplumları için anne kadar kutsal sayılmaktadır.

Türk ulusunu birbirine bağlayan en önemli etmenlerden biri vatan ve yurt sevgisidir.

Vatan sevgisinin önemi çeşitli dini kitaplarda, hadis-i şeriflerde yer almaktadır. Bunun en güzel örneği Hz. Muhammed şu şekilde söylemiştir: Vatan sevgisi imandan gelir." Vatan bizi yaratıcıya ulaştıracak, onu tanımamıza araç olacak her şeydir. Bu durum, vatanı sevmeye mecbur etmektedir. Daha özele indirgenirse; güzel kokulu bir çiçeğin üzerinde sevginin, güzelliğin, şefkatin tecellilerini görüp, o çiçek sevilmiyorsa o vatanı sevmemiş oluruz.

Vatan sevgisini yaşanılan savaşlarla, yitirilen insanlarla değeri daha fazla anlaşılmaktadır. Vatan sevgisini dile getirmek sanatın, edebiyatın ve sosyal bilimlerin görevi olmuştur. Bilhassa edebiyat bu konuyla ilgilenmiştir. Türk edebiyatına vatan sevgisini ilk kez getiren Namık Kemal olmuştur. Türk edebiyatında vatan sevgisinin zaten var olduğunu, bunu görmezlikten gelmemek gerektiğini vurgular. Söz konusu vatan olunca, kuru bir heyecandan ibaret

olmadığını, vatan sevgisinin insanla bütünleştiğini ve bunun en mukaddes unsur olduğunu *İbret* 'te yayınlanan *Vatan* isimli makalesinde şu sözlerle belirtmektedir:

> *"Sani-i Hakim insanın fikrini kerrat cetveli, vicdanını hendese mikyası mahiyetinde halketmiş olsa idi dünyada aile, millet, mesken, vatan tasavvurlarının vücuduna imkan kalmazdı… Şirharlar beşiğini, çocuklar eğlendiği yeri, gençler maişetgahını, ihtiyarlar kuşe-i feragatını, evlad validesini, peder ailesini ne türlü hissiyat ile severse , insan da vatanını o türlü hissiyat ile sever."*[52]

Victor Hugo'nun Lesburgraves adlı oyununda geçen "Avoir pour patrie le monde et pour nation l'uımanite" cümlenin tercümesi olarak Şinasi: "Milletim nev-i beşerdir, vatanım ruy-ı zemin" demiştir. Namık Kemal, Şinasi'nin bu açıklamasına tepki göstermiştir.[53]

Türk edebiyatında çok sayıda vatan sevgisini işleyen şair ve yazar vardır. Bunlardan en önemlileri; *Genç Kalemler*' de yayınlanan *Turan* isimli şiirde : "*Vatan ne Türkiye'dir Türklere, ne Türkistan, Vatan büyük ve müebbet bir ülkedir: Turan*"[54] diyen Ziya Gökalp, romanlarında genellikler kadın merkezli yurt sevgisini işleyen Halide Edip Adıvar, Anadolu insanının yaşantısını konu alan Reşat Nuri Güntekin, *Yol Düşüncesi* adlı şiirinde " *Vatan şehirleri karşımda her saat bir bir, Fetihler ufku Tekirdağ ve sevdiğim İzmir*"[55] dizesiyle yurt sevgisini dile getiren Yahya Kemal Beyatlı, edebiyatımızda "bayrak şairi" olarak bilinen Arif Nihat Asya olarak örnek gösterebiliriz.

---

[52] Namık Kemal, 'Vatan', *İbret*, nr, 121, 22-23 Mart 1873.
[53] Ayrıntılı bilgi için bakınız: Ahmet Hamdi Tanpınar, *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, Yapı Kredi Yayınları,2006,İstanbul.
[54] *Genç Kalemler* Dergisi, Haz: İsmail Parlatır, Nurullah Çetin, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1999, s 68.
[55] Ayrıntılı bilgi için bakınız: Nurullah Çetin, *Yahya Kemal Kitabı*, Akçağ Yayınları, Ankara:2013, Alim Kahraman, *Büyük Göçmen Kuş Yahya Kemal*, Büyüyenay Yayınları, İstanbul:2013, Cengizhan Orakçı, *Y. Kemal Beyatlı*, Alternatif Yayınları,Ankara:2003.

Türk edebiyatında vatan sevgisinin eserlere konu oluşu geçmişten günümüze halen devam etmektedir. Ahmet Haldun Terzioğlu'nun da vatan ve yurt sevgisini eski Türk toplumlarından başlayarak yakın tarihe kadar yazdığı her romanında işlediğini görmekteyiz. Yazarın incelediğimiz romanları arasında bulunan *Mete Han, Çiçi Han, Alper Tunga, Oğuz Han, Gök-Tanrı'nın Çocukları* gibi İslamiyet öncesi kadim Türk toplumlarını anlattığı romanlarda Türklerin ilk ortaya çıkış sahnesinde birlik olmayı öğrenip, gittikleri yerlere yurt olarak zihinlerine yerleştirdikleri anlatılmaktadır. Eski Türk toplumlarının göçebe olma özelliğinden dolayı, kişiler göç edilen yerleri sevmiş ve orayı vatan olarak benliklerine yerleştirmişlerdir.

Adına sagu yazılan *Alp Er Tunga* romanında; Turan ülkesi ile İran birbirine komşu ve düşman iki devlettir. İran ülkesinin tahtında Minuçehr, Turan ülkesinin tahtında ise Alp Er Tunga'nın babası Peçenk Han vardı. İran hükümdarı Minuçehr ölünce, Peçenk Han, oğlu Alp Er Tunga'ya:" Turan ülkesine yapılanlardan dolayı İran'dan öç almalısın." diye buyurur. Alp Er Tunga ordusu ile İran üzerine yürüdü, iki ordu İran'ın Dehistan bölgesinde karşılaştılar. İki ordu arasında o güne kadar daha önce hiç görülmemiş derecede şiddetli bir çatışma oldu. Bu savaşı Alp Er Tunga kazandı. İran padişahı Dehistan Kalesi'ne sığındı. Fakat Alp Er Tunga kaleyi kuşattı ve İran padişahını tutsak etti. Bunu duyan İran'a bağlı Kabil ülkesinin padişahı Zal, İranlıların yardımına geldi, beklenmedik bir hücumla Alp Er Tunga'nın ordusunu dağıttı. Buna kızan Alp Er Tunga, tutsak İran padişahını öldürttü. Diğer tutsakları da Sarı şehrine gönderdi. Rey şehrine giderek İran tacını giydi. İranlılar ise öldürülen padişahlarının yerine Zev'i getirdi. İki ordu tekrar savaştılar. Savaş sırasında büyük bir kıtlık oldu. İran'ın kuzey eyaletleri Turan'ın oldu. İran padişahı Zev ölünce barış bozuldu ve Alp Er Tunga tekrar saldırıya geçti.

İran halkı Zal'dan yardım istediler. Zal yaşlandığı için oğlu Rüstem'i gönderdi. Rüstem ordusunun başına geçerek Turan'ı yendi ve İran tahtına Keykubad'ı çıkardı. Bir süre sonra İran tahtına Keykavus geçti. Savaştan sonra Rüstem ordusuyla Turan ülkesine ait av bölgesinde dolaşmaya başladı. Bunun üzerine Alp Er Tunga ordusunu tekrar harekete geçirdi. Fakat kötü bir rüya görmüştü. Bunu Kam'a yorumlattı ve ülkesinin beylerinin fikirlerini de alarak İran'la barış imzaladı. Bu imza ile Buhara, Semerkand gibi önemli şehirlerini İran'a bıraktı. Rüstem bir zaman sonra birliğini toplayarak tekrar saldırıya geçti ve bu defa Turan ülkesini ağır bir yenilgiye uğrattı. Turan'ın birçok şehri yaktı. Alp Er Tunga, Turan için öç almaya için yemin etti. İran içlerine girerek ekinleri yaktı ve pek çok tutsak aldı. İranlılar yedi yıl süren kıtlıktan helak oldu. Savaş Alp Er Tunga ile Rüstem arasında bir durup bir başladı. Bazen Turan, bazen de İran galip geliyordu. Rüstem'in galip geldiği bir savaşta, Karluk ülkesine çekilen Alp Er Tunga, Turan ülkesinin beylerini toplayıp Türk ve Çin askerleriyle İran'a saldırılması ve öcün alınması gerektiğini vurguladı.

Kendisine ziyafet verileceğini öğrenen Alp Er Tunga İran ülkesinin daveti üzerine İran'a gitti. Hazırlıksız yakalanan Alp Er Tunga'ya tuzak kurulur, ordusu dağıtılan Alp Er Tunga tek başına kaldı. Ordusuz kalan Alp Er Tunga perişan bir halde uçsuz bucaksız yemyeşil göllerin çimenlerin olduğu bir alana geldi. Yiyeceği, içeceği hiçbir şeyi yoktu. Gök-Tanrı'dan güç kuvvet istiyor, ona dua ediyordu. Onun yakarışını duyan biri, o sesin Alp Er Tunga'ya ait olduğunu anladı. Hemen Alp Er Tunga'ya saldırdı ve onu tutsak etti. Fakat Alp Er Tunga onun elinden kurtularak kendini suya attı. Subaşında bulunanlar onu kurtarmak istediklerini söyleyerek hile yaptılar ve sudan çıkar çıkmaz öldürdüler.

Alp Er Tunga ülkesi ve himayesinde bulunan insanlar için elinden geleni yapmış ve kendi çıkarlarını hiç düşünmeden ülkesine faydalı olmayı düşünmüştür. İran'la yaptığı savaşlarda kendi çıkarı için hiçbir şey düşünmemiş, fethettiği her toprağı yurt olarak benimsemiş hem kendisi hem de ülkesindeki insanları yaşadığı her toprağı sevmiştir. *Kutagdu Bilig*'in yazarı Yusuf Has Hacib Alp Er Tunga ile ilgili:" *Eğer dikkat edersen görürsün ki, dünya beyleri arasında en iyileri Türk beyleridir. Bu Türk beyleri arasında, adı en meşhur olan, Tonga Alp-Er'dir. O, üstün bilgi ve fazilet sahibiydi. Ne seçkin, ne yüksek, ne yiğit adamdı! Zaten ferasetli insan, bu dünyaya hakim olur. İranlılar ona Efrasiyab derler; bu Efrasiyab akınlar salıp, ülkeler zaptetmiştir. Dünyaya hakim olmak ve onu idare etmek için, pek çok fazilet, akıl ve bilgi lazımdır. İranlılar bunu kitaba geçirmişlerdir; kitapta olmasa idi, onu kim tanırdı*."[56] beyitleri söylenmiştir.

Alp Er Tunga'nın ülkesinde kahraman olarak görülmesinden dolayı ölümünün ardından sagu söylenmiş, Terzioğlu da bunu kitabının son sayfasında belirtmiştir:

"Alp Er Tunga öldi mü?
Issız ajun kaldı mu?
Ödlek öçin aldı mu?
Emdi yürek yırtılur.

Ödlek yırag közetti
Ogrı tuzak uzattı
Begler begin azıttı

[56] Yusuf Has Hacib, *Kutagdu Bilig*, II Çeviri , Reşid Rahmeti Arat, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1974

Kaçsa kah kurtulur?

Ulşıp eren börleyü
Yırtın yaka urlayu
Sıkrıp üni yurlayu
Sıgtap közi örtülür

Begler atın argurup
Kadgu ânı turgurup
Mengzi yüzi sargarup
Korkum angar türtülür.

Ödlek arıg kevredi
Yunçıg yavuz tavradı
Erdem yeme savradı
Ajun begi çertilür.

Ödlek küni tavratur
Yalnguk küçin kevretir
Erdin ajun sevritür
Kaçsa takı ertilür

Bilge bögü yunçıdı
Ajun eti yençidi
Erdem eti tınçıdı
Yerge tegip sürtülür

Ögreyüki mındag ok

Mında adın tıldag ok
Atsa ajun ograp ok
Taglar başı kertilür

Könglüm içün örtedî
Yatmış başıg kartadı
Keçmiş ödük irtedi
Tün kün geçip irtelür" (AET, s 391-392)

Asya kıtasının büyük bir bölümünde yaşayan Türkler destanlar bakımından zengin bir toplumdur. Sözlü kültür ve edebiyatın en güzel örneklerini teşkil etmektedir. Destanlar, bir toplumun ayakta durmasını, kendisinden feyz alınmasını sağlar. Toplumlar ülküleri, ideallerini ve ülkenin kuruluş amaçlarının kaynağını destanlardan alır. Oğuz Han destanı da bunlardan biridir. Türk ve Altay mitolojisinde Türklerin atası ve ilk Türk devletinin kurucusu olarak kabul edilir. İslamiyet'ten sonra on üçüncü yüzyılda Uygur Türkçesi kullanılarak yazıya geçirilmiştir. Destan, Oğuz Han'ın doğumundan önce ve doğumundan sonraki yaşanan olaylar, Oğuz Han'ın kahramanlıkları üzerine toplanmıştır. Ahmet Haldun Terzioğlu da Oğuz Han destanını romanına konu edinmiştir.

Oğuz Han, Hz. Nuh'un evlatlarından biri olan Yafes'in oğlu Kara Han'ın, oğludur. Oğuz Han büyüyüp ormanda avlanırken göğün içinde beliren Gök-Kızı gördü ve onunla evlendi. Gökçe Hatun'dan üç oğlu olup; Gün-Han, Ay-Han, Yıldız-Han, adlarını verdi. Başka bir gün yine avlanırken, göl içindeki küçük bir adada, Yerce Hatun'u gördü. Yerce Hatun'la evlenen Oğuz, hatundan doğan oğullarına Gök-Han, Dağ-Han, Deniz-Han adlarını verdi. Sonra, Oğuz Han bütün halkını

toplayarak, toy düzenledi. Oğuz Han yaptığı savaşlar ve keşif için çıktığı yerlerin neredeyse her yerini fethetti. Fethettiği yerlerdeki halkları, Başkurtlar, Kanglılar, Kalaçlar, (Halaçlar), Karluklar, Kıpçaklar diye ad vererek kendi ülkesinin topraklarına kattı. Kendisiyle düşman olanlarla savaştı, düşmanlarını yenip ününe ün kattı. Kendisi ölürken tahtını oğlu Gün-Han'a bıraktı. Ülkelerini "Bozoklar ve Üçoklar" diye iki kola ayırıp kendi arasında boylara ayırıp gelecek günlere umutla baktılar.

Bu destana göre günümüz Türk nüfusunun birçoğu bu kollara mensuptur. Türklerin vatan sevgisi bu destanlardan kaynağını almaktadır. Türklerin asıl ülküsü bütün Türkler'i bir arada toplayarak Turan arzusunu gerçekleştirmektedir. Yazar Ahmet Haldun Terzioğlu da bu destana ithafen Türk atalarının destanını tahkiye üslubunu kullanarak roman haline getirmiştir.

Rengi al rengi olan bir bayrak ilk kez Hunlar' da söz edilmiştir. Vatan sevgisi anlayışı bayrak üzerinden belirtilmiş, halkın ve ordunun temsil edildiği bir bayrak olması düşlenmiştir. *Mete Han* romanında, düşlerini anlatan Mete Han bugünkü Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda tasarlanan bayrağa benzer bir bayrak düşlemiş, bunu yoldaşı Salık'a anlatmıştır:

> "*Düşlerini anlattı. Gözlerimin önüne, kendi elleriyle başarmayı istediği acunun yeniden kurulması destanını işledi. Öylesine inandırıcı anlatıyordu ki inandım! Ondaki başkalığı bir kez daha fark ediyordum. Bu, ne büyük düştü.*
>
> *Al bir bayraktan söz etti bana. Al bir bayrak…*

Al bir bayrağı Han muhafızı Böriler taşırdı. Üzerinde bozkurt başı tamga olan bir bayraktı. Hakanı temsil ederdi.

Bir de budunu ve devleti temsil eden altın rengi bir bayrak vardı.

'Neden al, neden başka bir bayrak daha?' diye sordum.

'Kan rengi bir bayrak daha!' dedi. 'bu büyük devlet için dökülen, dökülecek olan yiğit kanlarının timsali… Bir yanda Hun budunu ve devleti temsilen altın rengi, Güneş rengi bayrak; yanında uçmağa varan yiğitlerin kanının rengi, Al bayrak… Bütün Hun ordusunu temsil edecek…'

İki bayrak yan yana… Güneş'le kan… Kanla Güneş…

Hemen arkalarında hakanın bayrağı… Üç bayrak…" (MH, s. 299)

Vatan sevgisi Terzioğlu'nun romanlarında sıkça işlenen bir konudur. Geçmişten başlayarak günümüze kadar olan süreci kapsayan romanlarında yurt özlemi, vatana ve millete bağlılık konularından hiç taviz vermemiş, neredeyse her romanında yurt sevgisini işlemiştir.

1980 dönemi ve öncesi Türkiye'si sosyal ve siyasal açıdan en karmaşık olduğu dönem olarak Türk literatürüne geçmiştir.1980 dönemi Türkiye'sinde dönemin komutanı Kenan Evren tarafından yapılan darbeyle ülke yönetimine el konulmuş ve akabinde ülke kaosa sürüklenmiştir. Bunun sonucunda birçok kişi yargılanmış ve yargılanma sonucunda idama mahkum edilerek pek çok genç hayatını kaybetmiştir. Ahmet. H. Terzioğlu da *Güllerin Solduğu Gün* adlı romanında 1980 döneminde mahkemeler tarafından idama mahkum edilen dokuz ülkücü gencin idam öncesi hapishanede çektikleri işkenceleri ve mahkumların yaşadıklarını okuyucuya

sunmuştur. Haklarında verilen idam kararını sessizlik ve tevekkül içinde kabul eden dokuz ülkücü gencin tek ideallerinin vatan ve yurt sevgisi olduğunu dile getirmiştir:

"Eğer bir suçları varsa…

O da Türk milletini sevmekti. Türk Devleti'nin bekasına inanmaktı. Al yıldızlı şanlı Bayrağa sevdalanmaktı… O kanlı devrin atmosferinde yaşamaktı.

Milletten ve devletten yana taraf olmak, yıkıcılara karşı durmak ve mücadele etmekti." (GSG, s .5)

Türkiye'nin farklı şehirlerinde (Gaziantep, Ankara, Manisa, Samsun, Malatya, İzmir, Elazığ) hayatını kaybeden gençler, güllere benzetilerek kitabın ismi, bu şekilde adlandırmıştır. Güllerin solması, "ölüm" metaforuyla birleştirerek romanın ismini oluşturmuştur.

2.4.1.2. Bireysel Konulu Romanları

2.4.1.2.1. Aşk

Bir toplumun sözlü ve yazılı ürünlerini edebiyat ortaya koyar, tasnif eder ve okuyucuyla buluşturur. Bu ürünleri edebiyat, kendi içindeki türlerle harmanlar. Burada etkili olan faktör toplumun coğrafi konumu, yaşanılan savaşlar, efsaneler ve mitler olarak adlandırılır. Sözlü ve yazılı ürünlerin içeriğini oluşturan konular, toplumun ve bireylerin yaşadığı olaylar ve durumlara göre şekillenir. Bu konular toplumdan topluma çeşitlilik göstermektedir.

Türk toplumlarında oluşan sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin birçoğu yaşanılan savaşlara, kişilerin kahramanlıklarına, efsanelere, bireylerin ruhsal

durumuna göre şekillenmiştir. Bu edebiyat ürünlerini oluşturan başlıca konular, kahramanlık, savaşlar ve aşktır.

Öncelikle "aşk nedir?" sorusuna cevap aramak gerekir. Bu soruya birçok yazar ve düşünür farklı, birbirlerinden bağımsız olarak cevap vermiştir. Şair ve yazarların aşk anlayışlarının farklı olması edebiyata kaynak ve malzeme taşıması açısında önemli bir husus olmuştur.

Türk toplumlarında aşk, şiirlerde ve romanlarda en çok işlenen konudur. İslamiyet öncesi Türk edebiyatına kadar uzandığımızda yaşanılan savaşların, bireylerin savaşlar karşısında aldıkları başarıların bile arka planında aşk vardır. İslamiyet öncesi yazılan ilk şiirin Mani dinini benimseyen Uygur edebiyatı şairi Aprın Çor Tigin tarafından "aşk" konulu şiir olduğu bilinmektedir:

Yaruk tengriler yarlıkazun
Yavaşım birle
Yakışıpan adrılmalım
Küçlüg biriştiler küç birzün
Közi karam birle
Külüşügin oluralım.[57]

İslamiyet sonrası Türk edebiyatında aşk şiirleri, yükselişe geçer. İslamiyet'in ilk yıllarında hikemi tarzda ve Allah aşkını konu alan şiirler yazan şairler ilerleyen zamanda ilahi aşktan beşeri aşka geçişin en güzel örneklerini teşkil etmişlerdir. "Klasik Türk Edebiyatı" diye adlandırılan bu dönemde aşıklar, sevdiklerine kavuşamaz, kanlı gözyaşı dökerler. Aşık sevgilinin kendisine çektirdiği azaptan yine de mutludur. Sevgili naz yaptıkça, yüz vermedikçe, aşığın sevgiliye duyduğu aşk

[57] Ayrıntılı bilgi için bakınız: Ahmet Bican Ercilasun, (2008). *Türk Dili Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları. , Reşid Rahmeti Arat, (1960). "Edebiyatımızda İlk Lirik Şiir", *Türk Yurdu* S. 284: 37-38.

tazelenir, her defasında yeni bir form bulur. Bunun en belirgin örneğini Fuzuli'nin şiirlerinde görmekteyiz:

> "*Yarab bela-yı aşk ile kıl aşna beni*
> *Bir dem belayı aşkdan etme cüda beni duasıdır."* [58]

Bu dönemde yazılan manzum ve mensur eserlerde, aşk kadın üzerinden anlatılmıştır. Sevgili tasviri yapılan manzum ve mensur eserler tamamen soyut bir anlatım zeminine yerleşmiştir. Şairlerin birçoğu sevgili anlayışını ilahi aşktan esinlenerek yazıya dökmüşlerdir. Fakat Osmanlı Devleti'nin 1718 Pasarofça Anlaşması'nın imzalanmasıyla Lale Devri'ne girmiştir. Bu dönemde edebi ürünlerdeki aşk anlayışını Nedim değiştirmiştir. Nedim, sevgili tasvirini soyut bir anlayıştan somuta anlayışa taşımıştır. Sevgili ilahi anlayıştan, beşeri anlayışa geçerek sevgiliyi insanların zihninde canlandırabilecek beyitler oluşmuştur:

> "*Şivesi nâzı edası handesi pek bi-bedel*
> *Gerdeni püskürme benli gözleri gayet güzel*
> *Sırma kâkül sîm gerden zülf tel tel ince bel*
> *Gül yanaklı gülgûli kerrâkeli mor hâreli"*[59]

Klasik Türk Edebiyatı'ndaki edebi ürünlerdeki sevgiliye kavuşamama durumu, Halk Edebiyatı' nda görülmez. Halk edebiyatındaki aşık, sevgiliye kavuşmak için diyar diyar gezer ve isteğine kavuşur. Sevgili her yönüyle tasvir edilir, onun yeri aşığın kalbidir. Aşık sevgiliden kendisini üzmemesini, kendisine karşılık vermesini diler ve bekleyişe geçer. Bu Karacaoğlan'ın şiirlerinde en net haliyle görürüz:

---

[58]Fuzuli'nin Beyitleri
http://tr.wikisource.org/wiki/Y%C3%A2_Rab_Belay%C4%B1_A%C5%9Fk_%C4%B0le_K%C4%B1l_%C3%82%C5%9F%C3%AEna_Beni, 28 Mart 2015.

[59]Nedim Şiirleri
http://tr.wikisource.org/wiki/Sinemi_deldi_bug%C3%BCn_bir_%C3%A2feti_%C3%A7%C3%A2r-p%C3%A2reli, 28 Mart 2015

"Elvan çiçekleri takma başına
Kudret kalemini çekme kaşına
Beni unutursan doyma yaşına
Gez benim aşkımla yol melül melül" [60]

Tanzimat döneminde roman ve hikaye türünün edebi türler arasında kendisine yer bulması, konu bakımından anlayışı da değiştirdiği görülmektedir. Şairler ve yazarlar aşkı bütün yönleriyle ele alıp, acı çekmeyi gizlemezler. Romantizmin etkisinde olan sanatçılar, hayalleri ve duyguları ön planda tutarlar. Aşkta yaşanan duygular, abartılı bir biçimde verilir. Ayrıca Tanzimat dönemi yazarları ve şairleri vermiş oldukları edebi türlerle ülkedeki toplumsal, sosyal ve siyasal gelişmelerde önemli rol oynamışlardır.

1878 yılında başlayan II. Abdülhamit İstibdat Dönemi ile başlayan baskı dönemi, toplumun her kesimine, sanatına, bilime ve edebiyatın her alanına yansımıştır. Basına ve sanata sansür uygulanmasıyla yazarlar ve şairlerin aşk anlayışı dönemin şartlarına uygun olarak i buhranlı, depresif seçmişlerdir. Aşk anlayışları da bu döneme uygundur. Bireysel duygular, aşkın kişinin ruhunda bıraktığı acı hatıralar, yaşanılan ve sonu kötü biten aşk ilişkileri edebiyat türlerine konu olmuştur.

Bu durumun yaşanması 1911 Milli Mücadele Edebiyat dönemine kadar sürmüştür. Memleketi içinde bulunduğu durumdan kurtarmak amacıyla Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük gibi ideolojilerden Türkçülük akımını, yazarlar kendisine hedef belirleyerek bu fikrin savunuculuğunu yaparlar. Yazılan eserler de bu yöndedir. Realizm anlayışının hakim olması, eserlerin de bu yönde verilmesine sebebiyet vermiştir. Toplumun bilinçlenmesi için, insanların milli duygularının güçlenmesi için toplumsal konularda eserler verilmiştir. Sanatçılar eserin çekici hale

[60] Karacaoğlan Şiirleri
http://www.insanokur.org/karacaoglan-siiri-binlerce-yil-akarsular-dibinde-yikanmis-cakiltaslari-gibi-dilden-dile-gecerekten-incelmis-guzellesmis-arinmis-zenginlesmistir/ 28 Mart 2015.

gelmesi için şiirleri ve romanlardaki kurguyu aşk üzerine temellendirmişlerdir. Halide Edip Adıvar'ın "*Ateşten Gömlek, Sinekli Bakkal, Vurun Kahpeye*", Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun " *Ankara, Sodome ve Gomore, Kiralık Konak, Hüküm Gecesi*" romanları en güzel örneklerini teşkil etmiştir.

Milli mücadele döneminden sonra romanlarda ve şiirlerde aktarılan aşk konusu farklılık göstermiş, yazarların ve şairlerin bireysel yaşantılarına, yetiştiği coğrafi bölgeye, ruh hallerine göre değişiklik göstermiştir.

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun romanlarında aşk belirli bir tema olarak işlenmese de birçok romanın arka planında bu konunun işlendiği görülür.

Oğuz Han adlı romanda Kara Han oğlu Oğuz han soyunu devam ettirmek, bütün kardeş, akraba toplulukları çatısı toplamak istiyordu. Gök Tanrı ona gökten çok güzel bir kadın gönderdi. Oğuz Han görür görmez, gökten inen güzelleri güzeli kadına aşık oldu. Ona "Gökçe Kız" adını verdi:

> *"Oğuz adeta çarpılmış, aşık olmuştu. Kıza elini uzattı. İncecik elleriyle sımsıkı tuttu kız bu eli. Ateş gibiydi kızın eli. Bu ateş Oğuz'un eline yayıldı, oradan koluna, oradan da yüreğine geçti. Alev alev yanan şimdi Oğuz'un yüreğiydi.*
>
> *Birlikte Oğuz'un konduğu ağacın altına geldiler.*
>
> *Uykunun zamanı kaçmıştı artık. Aslında Oğuz'un uyuyacak hali de yoktu. İkisi de ağacın altına çöktüler, hiç konuşmadılar. Sadece birbirlerinin gözlerine baktılar. Gözler birbiriyle konuştu. Bir kara ışık çıktı mavi göze girdi, bir mavi ışık çıktı kara göze doldu. Sarıldılar, uzanıp yattılar."* (OH, s. 65)

Oğuz Han Gökçe Kız'ı yurduna getirdikten bir zaman sonra görkemli bir toy yapıldı. Gökçe Kız Oğuz Han'a üç erkek evlat verdi. Şaman oğullarına: "Gün, Ay, Yıldız" adlarını verdi. Soyunu devam ettirmek isteyen Oğuz Han bir zaman sonra göl kenarında bir kadına rastladı. Bu kadın ona Gök-Tanrı'nın armağanıydı. Yerden geldiği için Oğuz Han bu güzel inci dişli kadına "Yerce Kız" adını verdi.

"Gözüyle gördüğüne inanmamak bu olsa gerekti.

Bir kez daha olan olmuştu. Bu kez de yer yapacağını yapmıştı.

Göl rengi yemyeşil gözler gülümseyerek Oğuz'a bakıyordu. İnci'den dişleri pırıl pırıl parlıyordu. Saçları simsiyah ve dalgalıydı. Gölün sakin, yumuşak dalgalarından eser vardı pembe yüzünde. Üzerinde, yeşil, pırıl pırıl parlayan bir giydi vardı.

Kor bir ateş düştü Oğuz'un yüreğine.

'Bir gönülde iki sevda olmaz' derler.

Oluyordu." (OH, s. 83)

Yerce Kız'ı da Gökçe Kız gibi ülkesine götüren Oğuz Han, bu defa büyük bir toy yapmadı. Yerce Kız da ona üç erkek evlat verdi. İsimleri "Gök, Dağ, Deniz" konuldu. Oğuz Han'ın soyu Yerce Kız ve Gökçe Kız'dan olan altı oğlundan ilerledi. Yapılan araştırmalara göre, günümüz Türk nüfusunun büyük bir bölümü bu boylara mensuptur.

Saka Türkleri' nin Hanı Alp Er Tunga birçok romana, şiire konu olmuştur. Ahmet Haldun Terzioğlu, *Alp Er Tunga* romanını yazarken, tamamen kahramanlık üzerine, Alp Er Tunga'nın hikayesini okuyucuya aktarmak amacıyla yazmıştır. Alp Er Tunga, İran'daki insanların kendisine Efrasiyab adını verdikleri, Saka Hanı Peçenk Han'ın oğludur. Uzun boylu, kaplan gücünde bir yiğittir. Bir gün sürek

avında Merv kentindeyken başta erkek zannettiği sonradan kadın olduğunu öğrendiği birini görür. Gördüğü bir çift yeşil göze vurulur:

> *"Alp Er Tunga yalnızca bir çift yeşil göz gördü. Kişioğlunu hayata bağlayan, sonra hayattan koparan yeşil ışıklar doldu içine. Bir yanıklık hissetti yüreğinde. Çarpıntısı tuttu, nefesi kesildi. Başı döndü, yüzü sarardı. Az kaldı atından aşağı yuvarlanacaktı. Sahibindeki değişimi fark eden Akay huysuzlandı ve kişnedi. Bu kişneme biraz kendine getirdi Alp Er Tunga'yı. Tekrar baktı ama yeşilliği bir daha göremedi. İyi ki de göremedi yoksa bu sefer mutlaka yere düşerdi. Genç yüreğinin odunu bastırmaya yetmezdi gücü."* (AET, s.192-193)

> *"Dik dik yürüyerek ortaya çıktı kız. Atasına yaklaşıp yanında durdu. Uzunca, fidan boyluydu. Erkek gibi giyinmişti ve saçları hiç gözükmüyordu. Mutlaka başlığının içine toplamıştı onları ki genel de ata binen kızlar saçlarını böyle toplarlardı."*(AET, s. 194)

Babası, Baka Koca ile tanışır. Vurulduğu kızın adının "Aybirgen" olduğunu öğrenir. Aybirgen erkek gibi ok atıp kılıç sallayan bir kadındır. Alp Er Tunga bunu öğrenince Aybirgen'e daha çok vurulur, yemez içmez ve sürekli gözünün önüne Aybirgen'i getirir. Kam Bükdüz bu durumu fark eder ve duruma el koyar. Gerekenin neyse yapılması gerektiğini söyler. Alp Er Tunga beylerine ve yoldaşlarına Aybirgen'i kendisine eş olarak almak istediğini belirtir. Alp Er Tunga ile Aybirgen evlenirler. Aybirgen bir zaman sonra gebe kalır. Boynunun uzunluğundan dolayı Kaz Kız adını alır. Aybirgen mutlu evlilikleri ilerlerken bir kez daha gebe kalır. Kam'a göre cinsiyeti erkektir. Fakat doğduktan sonra talihsiz bir kaza sonucu oğlu hayatını kaybeder. Alp Er Tunga ve Aybirgen bu duruma çok üzülürler. Günlerce kendilerine

gelemezler. Fakat ikisi de birbirlerinin aşkına tutunarak bu durumu atlatmaya çalışırlar.

Yazar, *Bizi Fırtına Vurdu* adlı romanını, yoğun olarak 1980 dönemi Türkiye'sinin yaşadığı olayları, kendi yaşantısını göz önünde bulundurarak yazmıştır. Romanda yoğun olarak siyasi olaylar işlense de "aşk" teması kitabın küçük bir bölümünü oluşturmaktadır. Yazar, kitabın merkezi kişisi, dönemin olaylarından, kavga ve karmaşadan bir süreliğine uzaklaşmak için teyzesinin yanına İstanbul'a gider. Orada teyzesinin ve eniştesinin sahip olduğu yazlıkta "İkbal" adlı genç bir kızla tanışır. İkbal üniversite sınavlarına hazırlanır. İkbal'in kendisiyle konuşmasını, kendisine sevecen ve hoşgörüyle konuşmasını ilk başta yadırgar. Geldiği yerde böyle şeylere alışık değildir. İkbal'in kendisini ailesiyle tanıştırmasını, ailesinin yanında bira içmesini, İkbal'in oturdukları yerde hesabı ödemeye ortak olmasını garipser. Daha sonra İkbal'e alışır. İkbal için giyimini kuşamını değiştirmeye karar verir. Teyzesiyle alışverişe çıkar. Dönemin modası "Wrangler" kot pantolon alır. İkbal'le zaman geçirdikçe ona daha çok bağlanır. İkbal'le paylaştığı şeyler arttıkça kendisini, ailesinin kökenini, adetlerini sorgulamaya başlar. İkbal, yazarın elini tutar. İkbal'le bütün yazı geçirdikten sonra siyasetten, arkadaşlarının zor durumda kalmasından dolayı rahat değildir. Hemen Ankara'ya oradan da Soğuk Kent'e döner. İkbal üniversite sınavını onun olduğu şehirde kazanmaya söz verir fakat bu gerçekleşmez. Dönemin olaylarının artması nedeniyle bir süre karşılıklı birbirlerine mektup gönderseler de bu aşk sürüncemede kalır ve kavuşamazlar:

> *"Sevdalı beynimin gözlerime emir vererek kapattığı dünya yeniden önümdeydi artık ve görmeye başlamıştım. Hangisi gerçekti.*

İkbal gerçekti biliyorum. Bu kadar güzel olan bir şey yalan olamazdı.

Bu dünya da gerçekti: bu kadar acı ve kan olan bir şey de yalan olamazdı. İki gerçek arasıda belki bendim yalan olan. Yalandan sevdalara, yalandan kavgalara karışıp var olduğumu ispatlamaya çalışan bendim. Ben yalan olduğum için onlar gerçekti. Onlar gerçek olduğu için ben yalandım.

Böyle buldum kendimi yeniden.

Yalancıktan kandırarak. (BFV, s. 246)

Komando romanında Ahmet sol örgüt tarafından pusu kurularak öldürüldü. Ahmet çocukluğundan beri milliyetçidir. Üniversiteyi kazanınca bu tavrını sürdürmekte kararlıdır. Üniversitede Fatma adında bir kız bir kavga sırasında, kendisine yardım etmiş, polislerin onu yakalamamasını sağlamıştır. O günden beri Fatma'ya minnet borcu olmuştur. Fatma'yla aralarında güzel başlayan arkadaşlık "aşk" ilişkisine dönüşür. Ülkü Ocaklarına katılır. Alparslan Türkeş tarafından kurulan "Komando" kamplarına katılır. Ahmet orada komando gibi eğitilir. Fatma onu bekler. Dönüşünde iki sevgili birbirine kavuşur. Ahmet ailesine Fatma'dan söz etmeye karar verir. Annesi başta onay vermez. Ahmet'e kendi tanıdığı, köylerinden Zehra isimli kız almayı düşünmüştür. Ahmet Fatma'nın aslen Konyalı olduğunu, sosyete kızı olmadığını anlattı. Ahmet 'in ailesi de bu duruma onay verdi. Ahmet üç gün kalacağı yerde neredeyse iki hafta kaldı. Fatma Ahmet'i dört gözle bekliyordu. Ahmet sonunda İstanbul'a döndü:

"Bugün o gün işte! Nihayet görüştüler. Uzun ayrılıkların kavuşması güzel oluyordu. Mutluluk yansıyordu her yanlarından. Sıcacık…

Her şeyi konuştular. Geleceğe dair en güzel düşlere tutundular.

Okul açıldığında, artık o yıl okulu bitirmenin, Fatma'ya kavuşmanın bir gereği olduğunu biliyordu Ahmet. Onu sık sık yurdun dershanesinde görüyorlardı. Çalışıyor, çalışıyor…" (K, s 274- 275)

Bir akşam beraber dolaşırlarken Ahmet'e sol örgüt tarafından pusu kuruldu. Silahlı çatışma çıktı ve Ahmet hayatını kaybetti. Ahmet bütün umutlarını Fatma'yı geride bırakarak hayata gözlerini yumdu.

Aşk konusunun yazarın her romanında farklı olarak işlenmesi, kuşkusuz ki edebiyata malzeme ve kaynak taşıması bakımından önemli bir yer teşkil etmektedir. İşlenen aşk teması, genellikle erkeğin kadına aşık olmasından sonra kadının da erkeğin aşkına karşılık vermesi durumuyla anlatılmaktadır. Kimi romanlarında aşk mutlu sonla romanın akışına yön verirken, kimi romanlarında da aşk, acı sonla bitmektedir.

2.4.1.2.2. İslami İnanç

Din kavramı Arapça 'da "d-y-n" kökünden türeyen bir sözcüktür. Arapça' da birçok anlama gelmektedir. Arapça' da sözlüklerde, zıt anlamlarda; ceza- mükafat, hüküm-kaza, gerçek anlamlarda; ferman, ibadet, millet, TDK Türkçe sözlükte: "*Tanrı'ya doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum.*" anlamında kullanılmıştır.[61]

Toplumların ve toplumu oluşturan bireylerin yaşamlarında din önemli bir yer tutar. Kişilerin yaşamına yön veren büyük bir güç olarak kabul edilir. Din, milli kültürü oluşturan en önemli unsurdur. Toplumlar kültürlerini, dinin etkisiyle inşa ederler. Din kavramı, ilk insandan günümüze değin var olmuştur. Allah, ilk insan Hz.

[61] *Türkçe Sözlük*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara: 2005, 10. Baskı, s,531

Adem' den beri bütün insanlara, toplumlara dinin temellerini vahiy yoluyla bildirmiştir.

Dinin olduğu yerde inanç, inanma, ibadet ve bireyin kendisini güvende hissetme duygusu vardır. Dinde inanma ve inanç soyut olarak kavramlaştırılmıştır. İnanç, kişilerin ruhsal durumunu düzeltme, mensup olduğu dine ibadet etme, kendisini güvende hissetme gibi kavramlarla desteklenir.

Bazı şairler ve yazarlar inanma ve ibadet ihtiyacı içerisinde olan insanların isteklerine bir nebze de olsa cevap vererek dini duygu ve düşünceleri eserlerine yansıtmışlardır. Dini meseleler edebi eserlere pek çok kez konu olmuştur.

Bazı edebiyat teorisyenlerine göre edebiyat estetik, heyecan ve zevk unsurlarına ait olması nedeniyle, edebi türlerin, ideolojinin, dinin ya da siyasetin aracı olmasına karşı çıkılması gerekmektedir. "Sanat, için sanat" anlayışı edebi zevkin arındırılmış olması gerektiğini anlatır. Diğer bir görüşe göre; "Sanatçı diğer insanlar gibi topluma ait bir bireydir. Toplumdan ayrı olması düşünülemez. Bu nedenle toplumun benimsediklerini, fikirlerini, ahlak ve dini yapısını eserlerine yansıtmalıdır." İşte bu noktada bazı düşünceler fikirler, dini meseleler edebi eserlere konu olmuştur.

Türk edebiyatının tarihsel dönemlere ayrılmasında din önemli bir etken olmuştur. İslamiyet'ten önceki Türk edebiyatı ve İslamiyet sonrası Türk edebiyatı, toplumun dine bakış açısına ve benimsemesine göre ayrılmıştır.

İslamiyet öncesi Türk edebiyatında edebi türlerin birçoğu sözlü geleneğe göre ayrılırken, İslamiyet'in kabulüyle, Arapça ve Farsça'dan kelimelerin, dilimize girmesiyle yazılı ve daha ağır bir edebiyat türü gelişme göstermiştir. İslamiyet'in etkisiyle yazılan edebi türler günümüze kadar güncelliğini korumuştur. *"Kutagdu*

Bilig, Divan-u Lügati't Türk, Atabet'ül Hakayık, Divan-ı Hikmet" gibi edebiyatımıza ölümsüz eserler İslamiyet etkisinde yazılan eserlerdir.

Dinin edebi eserlere yansımasını Ahmet Haldun Terzioğlu'nun romanlarında da görülmektedir. Yakın dönemin olaylarını anlattığı eserlerinde Allah, namaz, ibadet, iman, *Kuran-ı Kerim* gibi terimleri eserleri fazlaca kullanmıştır. Kişiler kadrosunu seçerken, muhakkak Türk-İslam uyumunun insanlarda tecellilerini göstermiştir. Onun romanlarındaki kişiler, Allah'a inanan, namazdan ve duadan şaşmayan kimselerdir. Terzioğlu milliyetçiliği bütünleştirmiş, iman ve ibadeti kişilerin benliğinde vazgeçilmez kılmıştır.

Güllerin Solduğu Gün adlı romanda dini inancın, kişilerin benliğinde bütünleştiği görülmektedir. 1980 dönemi 'nde dokuz ülkücü, işkencelerle verilmiş ifadeler, bulunan yalancı şahitler ve kendilerine mal edilen suçlardan dolayı idama mahkum edilmiştir. Ölen her kişi ardında birçok şey bırakmıştır.

İsmi verilmeyen idama mahkûm edilen bu gençler yurdun çeşitli şehirlerinde hapishanelere konmuştur. Ankara'da Balgat/Karapınar mahallesinde olaylara karışan bir genç hapishanede idamını bekliyordu. Arkadaşı akşam ezanını okumaya başladığında kişinin yüreğine ferahlık geldi. Namaz için hazırlık yapıp, imam Fatiha Suresi'ni okumaya başladığında kişinin gözlerinden yaş gelir.

> *"İki damla yaş düştü inanan gözlerinden. Kimsenin görmesi, fark etmesi mümkün olmayan damlalar. Derinden bir iç çekmek istedi. Secde anını kolladı bunun için. Çok etkilenirdi Allah Kelamı'ndan. Ruhuna dokunurdu."* (GSG, s.20)

Alıntıladığımız paragrafta kadere teslimiyet ve kabullenme durumu söz konusudur. Vatan için elinden geleni yapmış kişi kaderine razı olmaktadır. İdam

edilecek kişi beşere, yani insana teslim olmak yerine, Allah'a teslim olmayı seçmiştir Namaz kılarak Allah'a sığınmakta, bu şekilde huzur bulmaktadır.

Müslüman Türk toplumunun en önemli özelliği Allah'a, Kuran-ı Kerim'e, Hz. Muhammed'e inanmaktır. Müslüman Türk toplumları bir işe başlamadan önce Allah'ın yarattığı bütün kutsal varlıklara hamd eder, başladığı işi bitireceğine yemin eder. Dine ve kitaba aykırı hiçbir töre barındırılmamaktadır.

Yirmi yaşında Malatyalı bir genç inandığı dava uğuruna idama mahkum edilmiştir. Annesi hastadır ve buna rağmen sık sık oğlunu cezaevine görmeye gelir. Her gelişinde koridorlarda "benim oğlum suçsuz!" diye feryat eder. İdam edilecek gencin bütün ailesi ülkücü kökenliydi. Yedi kardeştiler. Kardeşlerin yedisi de dava insanıydı. Dinine bağlı milli bir genç olarak yetiştirilmiştir. Allah'a olan inancın tam olması onu inandığı dava uğrunda güçlü kılmıştır:

"'Bismillahirrahmanirrahim! Evladım, hiçbir işe besmelesiz başlama! Ne yapacaksan yap, önce besmele çek! Allah'ın adıyla başlamayan işten hayır ve bereket gelmez. Euzu besmele, her kapıyı açan anahtardır'

Besmeleyi böyle öğreniriz.

Ezan sesine tutkumuz adımızın verilmesi ile başlar. Günde beş vakit, minarelerden yükselen sesle yaşarız.

'Ezanlar susmayacak!'

Ezanların olmadığı bir memleketi düşünmek bile…

Haşa!

Sonra 'Hak' öğretilir. Ana hakkından başlanıp, Baba, kardaş, akraba, hısım, komşu… Kul hakkı… Sonra borçlar belletilir." (GSG, s. 51)

Ülkücülüğe inanmış birçok insan, Türk-İslam sentezini benimsemiştir. İslamiyet dininin en çok Türklere yakıştığına inanırlar. *Bakan Bey'i Vurdular* romanında bunun en belirgin örneği görülmektedir. Şafak Bey, iyi eğitimli tahsilini Amerika'da yapmış dönemin Gümrük ve Tekel Bakanı'dır. Ülkücü ve milliyetçidir. Onun Amerika'da beş yıl tahsil görmesi kendi benliğinde hiçbir değişiklik yaratmamış, ibadetten, Allah'a olan inancından asla vazgeçmemiştir. Fikir yapısı, "Türk devletine hizmet" anlayışını içeriyordu. Karışık bir dönemde devlete hizmet etmesi, dönemin komünistleri tarafından hedef haline gelmesiyle Allah'a sığınması, ibadeti, imanı bir kat daha artmış, namazını, duasını hiçbir zaman eksik etmemiştir:

> *"Cepheye gider gibi, düşman hatlarına 'Allah allah nidalarıyla koşan Mehmetçikler gibi yola çıkıyordu her gün. Bütün Ülküdaşlarının aynı hislerle, aynı hazırlığı yaptığını biliyordu.*
>
> *Mutlaka, her zaman abdestli olunur. Vakit namazından sonra iki rekat şükür namazı kılınır… Sağ ayakla adım atılır, dış kapıdan çıkarken. Yüksek sesle Besmele çekilir ve Kelimeyi Şahadet…*
>
> *'Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve Resuluhu'"* (BBV, s 13)

Şafak Bey'in ne yazık ki korktuğu olmuş, komünist bir grup kendisine pusu kurdu. Defalarca kurşunlanan Şafak Bey, olay yerinde hayatını kaybetti. Ölürken "La ilahe illallah" "Allah'ım sen çocuklarımı, eşimi koru!", diyerek Allah'ın adını son kez anmış oldu.

MHP, 1960'lı yılların sonuna doğru gençleri bünyesinde toplayarak gücünü artırmaya yöneldi. Bu amaç doğrultusunda "Komando kampları" kurdu. Kamplarda gençlere eğitim verdi. Bu eğitimin, "Turan mefkûresi"nin bir yansımasıydı. Büyük

çapta ön çalışma başlatıldı. Ülkücü entelektüellerden, aydın ve yazarlardan, din büyüklerinden yardım istendi. Kısa süreli olacak bu eğitimin içinde fikir ve ideoloji dersleri, spor faaliyetleri, dini bilgileri içine alan program oluşturuldu.

Komando romanında Terzioğlu bu kampların içeriğini ele alırken, bir yandan bu kamplarda verilen dini eğitimlerin ve bilgilerin de üzerinde durmuştur. Namazı hiçbir zaman aksatmayan bir kamp anlayışı üzerinde durmayı ihmal etmemiştir. Dini bilgilerin, ülkenin milli kültürünün üzerinde egemen olduğu düşüncesini eserine yansıtmıştır:

"Sabah Ezanı ile uyanış. Temizlik ve toplu namaz…

Sabah sporu. Dinlenme ve kahvaltı.

Mehter ve milli marşlar. Yürüyüş

Seminer ve konferans (konuya göre zaman ayrılır)

Toplu çalışma, dinlenme, öğle namazı, öğle yemeği ve yarım saat istirahat

Arazi çalışması. Ferdi çalışmalar. Boks, güreş, judo, karate.

Dinlenme. Toplu ikindi namazı. Uyku (1 saat)

Kısa bir yürüyüş. Gece tatbikatı ile hazırlık çalışmaları. Akşam namazı ve akşam yemeği

Günlük olaylar ve basının eleştirilmesi. Kitap okuma.

Yatsı namazı ve yatış.

Gayri muayyen zamanlarda gece eğitimi için alarm." (K, s.226)

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun üzerinde en çok durduğu nokta namazdır. Namaz kılan kişinin dinç, sağlıklı ve her şeyden önce ahlaklı, dindar biri olacağını düşünmektedir.

2.4.1.2.3. Gök Tanrı İnancı, Şamanizm ve Ritüelleri

"Tanrı, gök" kelimeleri çok eskiden beri kullanılan sözcüklerdir. Türk toplumları bilinen en eski zamanlardan beri evreni yaratan bir "tanrı" olduğu inancını benimsemişlerdir. *Orhun Yazıtları* ve *Divan-ü Lügati't Türk* gibi bilinen en eski yazılı kaynaklarda bu kelimelere rastlanmaktadır.

Eski Türk toplumlarının yazılı ve sözlü kaynakları incelendiğinde "gök ile Tanrı" arasında ayrım yapmanın güç olduğu görülmektedir. Eski Türkçe'de "Tengri" bugün kullandığımız Tanrı anlamındadır. Türkler İslamiyet'i kabul etmeden önce "Tanrı" kavramının karşılığını "Gök Tengri" veya bugünkü bildiğimiz adıyla "Gök tanrı" kelimeleriyle bulmuşlardır. Gök ve tanrının ayrı düşünülemeyeceği açıktır. Gök onlar için kutsaldır. Kutsal olan her şeyin gökten geldiğini, kötü olan bir durumda göğün böyle razı geldiği inancı hakimdir. Tanrı tek bir yaratıcıdır. Bu bakımdan kutsaldır, saygı duyulur, sevilir ve dua edilir.

Gök Tanrı Türk toplumları arasında evrensel olma özelliği taşımıştır. Bitkilere, hayvanlara en önemlisi insanlara can veren, hayat bahşeden, insanları hakkettiği zaman ödüllendiren ve kötülük yaptığı zaman cezalandıran fakat yine de her durumda affeden Gök tanrının kendisidir.

Gök Tanrı inancının kutsal bir kitabı ve peygamberi yoktur. Bu nedenle kaynaklarda Türkleri, kitap ehli olmayan ancak "Tek Tanrı" inancına sahip olan

kavim gibi gösterirler:" *Anlar din, mezhep bilmezlerdi, ama Hakka ikrarları vardı. Oğuz tayfası derlerdi."*[62]

İslamiyet'te Esma-ül Hüsna olarak adlandırılan Allah'ın en güzel sıfatları, eski Türk inancına göre bir çoğu Gök Tanrı' da mevcuttur. Buna örnek olarak; Gök Tanrı tektir ve eşi benzeri yoktur. (El-Vahid)[63]Yaratıcıdır (El-Bari)[64]. Talas Muharebesi ile bir zaman sonra Türkler kendilerine en yakın din olarak İslamiyet'e, kitleler halinde geçmişlerdir.

Şamanizm, ata ruhlarına bağlı olarak doğadaki varlıklara tapınmayı içeren Asya dinidir. Fuzuli Bayat'a göre; "*İslam'dan önceki ideolojik ve sosyo-kültürel alanın idare edici ve yönlendirici fonksiyonunu üstlenen Şamanizm, felsefi pratik bir akım olup Türk kültürünün bütün yönlerini kapsamaktaydı.*"[65] Orta Asya ve Kuzey Asya halkları olmak üzere, Tunguzlar, Moğollar, Mançular, Laponlar, Eskimolar, Kafkaslar, Japonya, Samoyedler gibi dünyanın değişik bölgelerinde Şamanizm'in izine rastlamak mümkündür. Şamanlığın kesin olarak ortaya çıkış tarihi muğlaktır.

Gök Tanrı tarafından kendisine özel güçler verildiğine inanan Şaman, ruhlarla insanlar arasında iletişim kuracağına inanan kişidir. Eski Türkler Şaman yerine "kam" kelimesini tercih etmiştir. "Şaman" ya da "Kam" kelimesi çeşitli dillerde farklı anlamlarda kullanılmıştır. Mançu dilinde; oynayan zıplayan, iş görürken sürekli hareket halinde olan, Sanskritçe 'de; Budacı rahip, Pali dilinde ruhlardan etkilenen ve ilham alan kişi anlamlarında kullanılmıştır. Türk Altay ve Moğol

---

[62] Osman(Bayburtlu), *Tevarih-i Cedid-i Mirat-i Cihan*, Küçükaydın Matbaası: İstanbul,1961,s24
Ayrıntılı bilgi için bakınız: Mustafa İslamoğlu, *99 Esma 99 Dua*, Düşün Yayıncılık,2013:Ankara

[63] El-Vahid: İsim, sıfat ve işlerinde ortağı olmayan tek başına olan, yanında bir başkası olmayan. Allah birdir, tektir, eşi-benzeri ortağı ve zıttı yoktur.

[64] El- Bari: Kusursuz yaratan.

[65] Bayat, Fuzuli(2006), *Türk Şamanlığı*, İstanbul: Ötüken Neşriyat , s.21

kültürlerinde kam ismi kullanılıp, büyücü, din adamı olarak anlamsal karşılığını bulmuştur.

> "*Orta Asya'nın avcılık ve hayvancılıkla geçinen kandaş göçebe toplumlarında, doğal ve doğaüstü güçlerle kurdukları ilişkileri, ait oldukları topluluk adına ve yararına kullanma yetki ve yetisine sahip, özellikle ruhsal/bedensel hastalıkların tedavisi, tören ve ayinlerin yönetimi ve büyü konularında uzmanlaşmış kişiler için kullanılan Tunguzca şaman terimi antropolog ve etnologlarca Kuzey ve Doğu Asya, Kuzey ve Güney Amerika, Afrika, Avustralya yerli topluluklarında, benzer beceri ve işlevleri üzerinde toplayan kişileri de kapsayacak şekilde kullanılmaktadır. Altay, Hakas, Kuman, Teleüt, Tuva, Şor, Sagay Türklerindeki kelime karşılığı "kam"dır. Kırgızlar ve kazaklar "bakşı", Buryatlar ve Kalmuklar "böö/böğe", Türkmen ve Özbekler "porhan/purhan", Çuvaşlar "yum", Yakutlar erkek şaman için "oyun", kadın şaman için "udagan" terimlerini kullanırlar.* "[66]

Şaman olacak kimse bir şaman soyundan gelmesi gerekmektedir. Şaman olma yetisine sahip olan kişi şamanın özel eğitimlerden geçerek, bu göreve nail olur. Şaman olan kişi görevler sırasında özel giysiler giyinir ve aksesuarlar takar ve kendisine ait özel davullar çalar.

Gök Tanrı ve Şamanizm hakkında ayrıntılı bilgi vermemizin nedeni, Ahmet Haldun Terzioğlu'nun eski Türk toplumlarının kültürlerini, yaşayışlarını ve inanışlarını anlattığı romanları daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır. Terzioğlu'nun incelediğimiz beş romanında eski Türk toplumlarının inanış biçimlerine ayrıntılı

[66] M. Bilgin Saydam, *Deli Dumrul'un Bilinci*, Metis Yayınları, Ankara: 2013.

olarak yer vermiştir. Yazar, *Oğuz Han, Gök- Tanrı'nın Çocukları, Mete Han, Çiçi Han, Alp Er Tunga* romanlarında yoğun olarak kavramsal terimlere yer vermiştir.

Oğuz Han romanında Kara Han bir erkek evladının olmasını çok istemektedir. Fakat evdeşi bir türlü kendisine erkek evlat veremez. Otacılardan, çeşitli kimselerden çare umsa da umduğunu bulamaz. Kam Uluğ Türk, Kara Han'a kızar ve olayları biraz akışına bırakması gerektiğini söyler. Derdi veren Tanrı'nın dermanını da vereceğini öğütler. Kara Han kutlu bir düş görür. Bunun anlamını öğrenmek için evdeşi ile beraber Uluğ Türk'ün yanına giderler. Uluğ Türk bu kutlu düşü yorumladıktan sonra Kara Han ve evdeşi mutlu mesut bir şekilde çadırlarına dönerler. Uluğ Türk Kara Han'ın görmüş olduğu düş için şu yorumu yapar:

> " *'Çiçekler arasında yürüyen bir yağız oğlan gördünüz düşünüzde' dedi yüksek ve şen bir sesle. 'Tanrı size öyle bir oğul verecek k, ne eşi ne benzeri daha doğmadı. Bundan sonra da doğmayacak. Hem yakışıklı, hem yiğit hem akıllı olacak. Mucizevi özellikler taşıyacak. Bütün acun onu tanıyacak.*" (OH, s.30)

Uluğ Türk her Kam gibi anlatılanları bilmek için anlamını kendi zihninde yerleştirmesi için yıldızlara, kemiklere danışır. Ruhlar alemi ile iletişim halindedir. Gelecekten haber verme, insan ömrünün ötesindeki geçmişe tanık olma kabiliyetine sahiptir.

Şamanlar doğan her çocuğa ad koymakla yükümlüdür. Bu onun kutsal görevleri arasında sayılır. Ad koyma töreni için gösterişli hazırlık yapılır. Gök Tanrı'ya atlar kurban edilir, ateşte pişirilir. Ateşten çıkan dumanla beraber şaman, Gök Tanrı'ya duasını eder. Şaman, doğan çocuğun adını üç kez söyler. Bu gelenek günümüz Türk toplumlarında hala uygulanabilirliğini korumaktadır.

Oğuz Gökçe kızla evlenince, Gökçe Kız ona üç erkek evlat verdi. Ad koyması için şaman çağırıldı. Şaman Uluğ Türk, Kara Han'la arası kötü olan Oğuz'dan kan Kardeşi Irkıl'ın onun yanına yoldaş olması gerektiğini, Oğuz'un ailesinin geleceğinden endişe ettiğini bildirir ve bu şartları kabul eden şaman, Oğuz'un evlatlarına ad koyar:

" *'Bak Oğul' dedi. 'bu belki de Kara Han'la son konuşmam olacak. Hiç istemeden ama senin güzel hatırın ve üç yiğit tohumunun geleceği için gideceğim oraya. Şunu bil ki, iyi bir yanıt alamayacağımı da çok iyi biliyorum.'* " (OH, s.75)

Şamanın ad koyma vazifesini, yazarın incelediğimiz *Alp Er Tunga, Mete Han ve Gök Tanrı'nın Çocukları* adlı romanlarında da görmek mümkündür.

Alp Er Tunga'da, Kam, Alp Er Tunga'ya ad koymak için uygun zamanı bekliyordu. Bunun nedeni, olacakları önceden görüp, Han oğlunun olaylara ve şanına yakışır bir ad almasını istemesinden kaynaklanır. Ad almak için topluma yararlı bir iş yapmak ve faydalı bir birey olmak gerekmektedir. Düşmanı yenmek, savaşı üstün başarılarla kazanmak ad almak için sebep olacak durumdur. Alp Er Tunga, bir kaplan türü olan Tunga'yla savaşıp Soğdakları kurtarınca, Kam Tarhun Ata tarafından yaptırılan Tunga kemerle, ödüllendirildi. Bu da onun yiğit olduğu için Alp, Tunga'yı yenip yiğitlik göstermesi ve Tunga türündeki kaplanı yenmesiyle, Tunga adını almasına vesile oldu. Soğdakları kurtaran, Saka Hanlığı' nın varisi olan kişi, şaman Tarhun Ata'nın ad koymasıyla Alp Er Tunga adını aldı.

" *Bir anda benzer nidalar yükseldi. Kişiler alanın ortasında duran Hanoğlu'na doğru hareket etmişlerdi ki ulu kam bir el hareketiyle onların oldukları yerde durmalarını sağladı. Bir hareket daha yapıp herkesi susturdu.*

'Şimdi bu yiğide ad verme zamanı geldi'

Biraz durup nefeslendi ve düşünür gibi yaptı. Sonra sesinin yettiğince bağırarak konuşmasını sürdürdü.

'Tur Han'ın oğlu, Zadcem Han'ın oğlu, Peçenk Han'ın oğlunun adı artık Alp Er Tunga'dır. Bu böyle bilinsin ve böyle seslenilsin. Yaşadıkça bu adla anlatılsın. Atası bu adla övünsün. Adını ben verdim; yaşını yazgısını Tanrı versin!" dedi." (AET, s.123)

Mete Han'da Salık adlı kişi Bahadır Şad'ın yani Mete Han'ın en iyi dostudur. Yoldaşıdır. Savaş eğitimine "Hun Kartal Savaşçısı" olarak başlamıştır. Salık'ın annesi, Salık'ı doğururken kut olduğuna inanmıştır. Beş erkek ve dört kızdan sonra ailenin en küçüğü olarak dünyaya gelmiştir. Adının Salık olmasının nedeni, diğer ülkelerden, düşmanlardan kendi budununa ve budun beylerine haber taşımasıdır. Bu nedenle obanın şamanı kendisine bu adı vermiştir.

Kam görevindeki kişi, Tanrı ile insanlar arasındaki aracı konumundadır. İnsanlar bilmediklerini, kendilerine yabancı olan her şeyi kama sorup, ondan bilgi almaktadır. Kam Tanrı'dan gelen emirleri ve bilgileri insanları anlatmakla, onlara izah etmekle yükümlüdür. Kam, bütün görevlerini ve işlevlerini ona yardımcı olan ruhlar sayesinde yerine getirmektedir. Şaman ruhlarla "vecd" durumuna geçerek, onlarla iletişim kurar ve bu iletişim şamanın isteği doğrultusundadır.

Yazarla yapılan mülakatta[67], *Gök Tanrı'nın Çocukları* isimli romanında "şaman, kam, baksı" şamani terminolojinin en fazla olduğu kitap olduğunu öğrenmekteyiz. Yazar kitabını "Tanrı Dağları'ndan Anadolu'ya Yürüyüşün Destanı" olarak nitelemektedir. Kitapta Türklerin en önemli destanları arasında yer alan

[67] 21 Şubat 2015'te yazarla yaptığım mülakattan edindiğim bilgiler , tez çalışmasında verilmektedir.

Yaratılış ve Türeyiş Destanı, Göç Destanı, Asena Destanı, Ergenekon Destanı anlatılmaktadır. Burada dikkat çeken nokta bu destanların hepsinin İslamiyet öncesi Türk toplumunda yer almış olmasıdır. İslamlık öncesi Türk toplumunun inanış biçiminin şamanlık ve gök Tanrı üzerine olduğundan kitap tamamen şaman geleneğini okuyucuya yansıtmaktadır.

Görgü Ata, Uygur toplumunun şamanıdır. Çocuk olan Sagan ve arkadaşlarına merak ettiklerinden dolayı Uygur Yaratılış ve türeyiş destanlarını masalsı bir duyuş ile anlatmıştır. Bu destanlar anlatılırken arada şaman olan Görgü Ata'nın toplumdaki rolüne ve işlevine yer verilmiştir:

> *"Bütün sesleri gerektiğince duyardı görgü ata. Yanıta ihtiyacı olanları yanıtlardı. Susanları konuştururdu. Yalnız kalmış hüzünlü anıları umutlandırırdı. Mutlu anları yeniden yaşar, mutlu olurdu. Hüzünlerin derdini anlamaya çalışırdı. Onlarla birlikte hüzünlenirdi.*
>
> *Görevini bitirdikten sonra kendisi için bırakılan bineği ve azığı alarak obanın peşinde yola koyulurdu. Yol boyunca da görevine devam ederdi. Hatta geride kalan ses ve anıları toplar, alır, obaya yetiştirirdi. Bozkırda, ıssız yollarda yalnız, sahipsiz kalmasınlar, kaybolmasınlar diye…*
>
> *O hastaların şifasıdır. O ruhların aracısıdır. O doğanın elçisidir."* (GTÇ s 12-13)

Yoğ törenleri, eski Türk toplumlarında cenaze töreninin karşılığı olarak belirtilmiştir. Dini törenler Şamanizm ve Gök Tanrı inancının etkisindedir. Ölen kimsenin defnedilmesi, ölünün ardından yapılan merasimler, uygulamalar, yoğ törenidir. Şamanlar bu törenlere öncülük eden, ruhani varlıklarla insanlar arasında aracı olan, onlardan insanoğluna haber getiren kişidir.

Gök-Tanrı'nın Çocukları' nda Kam Görgü Ata yoğ törenine katılmak üzere hazırlık yaptı. Ölen kişi hasta yatağında ölmüş biriydi. Kişinin ruhunun huzur bulması ve kötü ruhların onu rahatsız etmemesi için Kam hazırlık yaptı:

" *Önce davulunu aldı Kam. Sonra boyalarını hazırlayıp, davulun bir tarafına dün geceki felaketi hatırlatacak bir resim çizdi. Kara kara bulutlar, yağmur damlaları, döşeğine serilmiş yatan bir yiğit ve ...*

... geleceğin Kam'ını işaret etmek üzere küçük bir çocuk!

Görgü ata davulunu itina ile bir kenara koydu.

Her zaman giydiği Kam külahı yerine, bu törende başına Üldürbe[68] *takacaktı. Sandığı açtı ve içinden çok az gerek duyduğu, çok özel törenlerde kullandığı Üldürbe'yi çıkardı. Rengarenk ipler bağlanan onlarca kartal tüyü vardı üzerinde.*

Onu da bir kenara koydu Kam.

Yine sandığından bu güne uygun, kartal tüyleri ile süslü Kumu'yu, kam cüppesini çıkardı. İlk olarak onu sırtına geçirdi. Başına Üldürbe' yi taktı. Davulunu eline aldı. Çadırın kapısını yine sıkıca örttü ve ölü çadırına yürümeye başladı. " (GTÇ, s 71-72)

Eski Türk toplumlarında şaman, mevsim geçişlerinde törenlerin olduğu zamanlarda, ruhsal sıkıntılardan kurtulmak isteyenlerin olduğu anlarda özel kıyafetini giyer. Şaman, lüzum görülmeyen zamanlarda toplum içinde giydiği kıyafet, halkın giydiği kıyafetten farksızdır. Şaman, toplumdan kopuk, yüksek bir zümreye ait olan bir birey değildir. Rütbeler ve farklı sıfatlar taşımaz:

[68] Üldürbe: Kartal gagasını andıran, kartal telekleriyle bezenmiş, beyaz ve mavi kumaşlardan özenle yapılmış, genellikle kuğu, baykuş ve kartalın tüyleriyle süslenmiş, başlıktır , Erhan, Tuna,2000, *Şamanlık ve Oyunculuk*, İstanbul: Okyanus Yayıncılık, s.240.

" *Dolunay yere çok yakındı. Işığı ile mistik görüntünün üzerine gümüşi oklar saçarak ' Ben de bu törenin bir parçasıyım' demeye çalışıyordu sanki. Yerlere serilen saç ve sakalları ile Şaman giydiği geyik derisinin doğallığına ilahi bir görüntü katıyordu. Duası bittiğinde doğruldu. Geri döndü. Geldiğinde yaptığı gibi başını eğip selam verdi.* " (GTÇ, s.102)

Bulduk Ata, Uygur obasında danışılacak tek bilge kişidir. Obanın erkek çocuklarından biri olan Turak, yaşıtlarını Karlı Dağ'a Bulduk Ata'nın yanına götürmek ister. Obalarında Şölen'in olduğu bir gün Bulduk Ata'yı görür ve ondan çok etkilenir:

"*Şaman tekrar diz çöktü, kurbanları kutsadı, sonra hızla geri dönüp Karlı Dağ'ın siluetinde kayboldu. Hep böyle yapardı zaten. Kurban edilen hayvanların derileri uygun şekilde dallara geçirilip sonradan Şaman'a gönderilirdi. Töre böyleydi.*

Bulduk Ata'nın doyumsuz gösterisinden etkilenen biri daha vardı: Turak… İlk kez bu kadar yakından gördüğü ve anlayarak izlediği ayinin etkisindeydi hala. Geçen yıla kadar şölen başlar başlamaz uyuması için çadıra gönderilirdi. Şölen izleme yaşına geldiği için çok mutluydu. Ama bu mutluluk kısa sürdü." (GTÇ, s. 103)

Bulduk Ata bir gün Turak ve arkadaşlarına Uygur Göç Destanı'nı anlatır. Çocuklardan anlatacaklarını iyi dinlemesini, günü gelince de kendi çocuklarına anlatmasını ister. Anlatacakları bir nevi çocuklara öğüt niteliğindedir. Tarihten ders çıkarılması gerektiğini ima eder.

Eski Türkleri anlatan metinleri okuduğumuzda birçok insanın şamanlığa heves ettiği görülmektedir. Fakat Şaman olmak, basit bir iş değildir. Şaman olmak için veraset yoluyla o soya mensup olmak ya da Şaman'ın yetilerine sahip olmak gerekir.

Baksı, Türk toplumlarında destan anlatıcısı olarak anılmaktadır. Türk ve Altay toplumu halk kültüründe şaman, kam anlamında kullanılmaktadır. Halk ozanı, aşık, anlamlarını da taşır. "Bahşı, Bağşı, Bahçı, Bakşı" olarak da telaffuz edilir. Onlar, kimsenin görmediğini görür ve insanlara manevi bir güç olarak destek olmaktadır. Zeki ve şairane üsluba sahip kişilerdir. İyi ve kötü ruhlar arasında denge sağlayıcılardır:

"*Nereye gitse karşısına ya bir hasta, ya bacağını, kolunu kırmış biri çıkardı. 'Seni Tanrı gönderdi' olurdu en çok duyduğu söz. 'Elbette beni Tanrı gönderdi, yoksa bana kimin sözü geçer?' olurdu genellikler verdiği karşılık. Dediği gibi ne bey dinlerdi, ne han, ne kağan.*

O kendince özel biriydi. Hastaları iyi eder, kırıklarını, çıkıklarını onarırdı. Sonra kopuzunun tellerine vurmaya başlardı. Gittiği yerdeki duruma göre ozanlık ederdi. Kimini yerer, kimini taşlar, kimini överdi. Genellikle övdükleri az olurdu. İnsanlar onun övgüsünü almak için koşturup ona hizmet eder, fakat o yine de bildiğini, doğrusunu söylerdi. 'Ozan dili, haktır. Ne söylerse paktır' derler, ona asla kızmaz, gücenmezlerdi.

Gece kalması için çok ısrar ederlerdi. Çünkü; kimsenin bilmediği, duymadığı destanları, hikayeleri o bilir, bunları çok güzel anlatırdı. Bazen kopuzunun ezgileri sözlerine eşlik eder, şiirler okurdu.

Hüneri sadece bunlar değildi. Kimi zaman heybesinde çeşitli bitkiler ve tohumlar taşır, bunları insanlara tanıtırdı. Bozkırdaki hemen her bitkiyi bilir, ne işe yaradığını hangi hastalığa deva olduğunu söylerdi. " (GTÇ, s. 181)

Eski Türk toplumlarında da şaman, kam ya da baksı gibi isimlerle zikredilen kişiler, büyücülük, hekimlik vb. çeşitli işlevlerinin yanında, toplumdaki kişilere (buna hükümdar da dahil) söz söyleme hakkına sahiptir. Dokunulmazlığı vardır. Kopuz ve davul çalma gibi yetenekleri üzerlerinde toplamışlardır. Bu bakımdan da şamanlar, toplum üzerinde oldukça etkindir.

2.4.1.3. Siyasi Konulu Romanları

2.4.1.3.1. Milliyetçilik ve Ülkücü Hareketleri

"*Bilindiği gibi, insan kitlelerinin belirli bir kültür etrafında bir araya gelmesiyle meydan gelen en büyük topluluk millettir.*" [69]Millet, büyük bir çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşamını sürdüren, aralarında ortak olarak din, dil, tarih, gelenek, kültür birliği gibi unsurlara sahip olan insanların oluşturduğu topluluktur. Toplumun birlik ve beraberlik içine yaşayabilmesi bu unsurlara sahip olması gerekmektedir. Bu durum millet bilinciyle açıklanır.

Tarihte en eski toplumlardan biri olan Türkler farklı zamanlarda, farklı coğrafyalarda yaşamlarını sürdürmektedir. Türklerin tarih sahnesine çıkışından

[69] KOCA, Salim, "Tarihte Türk, Türklük ve Türk Kültürü (Türkiye Cumhuriyeti'nin Tarihi ve Temelleri)", - *Atatürk'ün Düşünce Yapısı ve Türkiye*(2006), http://www.bilinmeyenturktarihi.com/pdf/tarihte-turk-turkluk-ve-turk-kulturu.pdf, 3 Mart 2015.

itibaren, bütün hükümdarların, hanların en büyük arzusu, Türk olan, Türk soyundan gelen, Türk'e akraba olan toplulukların biraraya toplanması düşüncesidir.

Bu düşünce ilk kez Mete Han zamanında ortaya çıkmıştır. Mete 'den itibaren Türkler millet olma bilincini kendi zihinlerine yerleştirmişlerdir.

Büyük Hun Devleti'nin yazılı tarih kaynakları incelendiğinde ilk Türk devleti olduğu görülmektedir. Hunların devlet kurmasından itibaren, Türkler yüzün üstünde devlet kurmuşlardır.

Devlet ve millet olma bilinci, Türkler 'in ortak birtakım kültür öğelerini, ortak dili ve dini benimsemelerinden dolayı oluştuğunu söylemek mümkündür. Devletten ve milletten yana olmak, milletin kültürüne, milletin bekasına sahip çıkmak milliyetçilik adını alır.

Türklerdeki millet bilinci İslamiyet öncesi Türk tarihine mahsus değil, bütün Türk tarihini içine alacak biçimdedir. Türkler İslamiyet'in kabulünün etkisiyle Arap ve İran toplumlarından etkilenseler de millet ve ulus devlet olma bilinci her zaman görülmüştür. Kaşgarlı Mahmut'un Türkçe'nin Arapça'dan daha üstün bir dil olduğunu kanıtlamak amacıyla yazdığı *Divan-u Lügati't- Türk* milli duygularla yazdığı ilk sözlük olarak kabul edilir. Bu eşsiz eserde bir çok yerde Türk kelimesi, millet kelimesi. Türklerin harsına ait birçok terim kullanılmıştır:

> "*Andiçerek söylüyorum, ben, Buharanın –sözüne güvenilir- imamlarının birinden ve başkaca Nisaburlu bir imamdan işittim, ikisi de senetleriyle bildiriyorlar ki Yalavacımız kıyamet belgelerini, ahir zaman karışıklıklarını ve Oğuz Türklerinin ortaya çıkacağını söylediği sırada 'türk*

dilini öğreniniz; çünkü onlar için uzun sürecek egemenlik vardır' buyurmuştur." [70]

Millet kavramı hemen hemen bütün Türk topluluklarında görülür. Tanzimat Fermanı'yla birlikte, Osmanlı Devleti'nde himayesinde bulunan milliyet fikirleriyle azınlıkların çıkardığı isyanlar ve olaylar, büyük toprak kayıplarıyla Türk aydınların üzerinde bıraktığı intibalar milliyetçilik fikrinin zeminini hazırlar. Milliyetçiliğin sistemleşmesi akabinde gelişen olaylarla, milliyetçilik etkisini artırmıştır. Bu gelişmelere öncelikle İslamiyet dayanışmasını daha sonra toplumda oluşan siyasi, sosyal ve kültürel değişimler Türk milliyetçiliğinin gelişmesini sağlamıştır.

II. Meşrutiyet(1908) dönemiyle beraber Türkçülük faaliyetleri artmış, ülke topraklarında gün geçtikçe yaygınlaşmaya başlamıştır. I. Dünya Savaşı ile beraber Türkçülük[71] fikri doruğa ulaşmıştır. Türk milletinin yabancı devletlerin emperyalist faaliyetlerinden kurtularak bağımsızlığını ilan etmesi Türk milliyetçiliğini her dönemden daha fazla aktif hale getirmiştir. Mustafa Kemal Atatürk'ün milli bilinç ve milli tarih farkındalığını millete idrak ettirmesiyle ulus devlet kurulmuş olur. Cumhuriyet'in ilanını takip eden yıllarda TDK ve TTK' nın kuruluşu, çoğunlukta olan milletin üzerine kültürün inşası niteliğindedir.

"*Milliyetçilik, Türk Milletine karşı beslenen derin sevginin ifadesidir. Kalbinde başka bir ırkın gururunu taşımayan ve kendisini samimi olarak Türk hisseden ve Türklüğe adayan herkes Türk'tür. Biz; Türk Milletine mensup olduğumuza göre, bu milletin içinden çıkmış insanlar*

[70] Kaşgarlı Mahmut, *Divan-ü Lügati't- Türk*, Cilt I, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2006, Çev: Besim Atalay s.4

[71] Türkçülük: Tarihte Türkçe konuşulan yerlerdeki toplumların Türk kökenli olduğu savunulmuştur. Türk birliğinin sağlanabilmesi için Türk toplumlarının tarihleri incelenmiş, tarihte aynı dil, ülkü ve ırk birliğini sağlayan Türk topluluklarının bir çatı altında birleştirilmesi gerektiği düşüncesi kabul edilmiştir.

olduğumuza göre, elbette ki kendi milletimize karşı derin bir bağla bağlı olacağız ve bu milletin yükselmesi için bu milletin haklarının daima her çeşit tesirlerden uzak, her şeyin üstünde bulundurulması için çalışmayı görev tanıyacağız. İşte bu sebeplerden dolayı bizim milliyetçiliğimiz, Türk milletine karşı duyulan derin, köklü bir sevgi ve Türk Milletinin içinde bulunduğu müşkül durumdan bir an önce, en modem, en ilmi metodlarla çıkarılarak, en kısa yoldan modem uygarlığın en on safına geçirilmesini sağlama duygusundan, kuvvet alır. Milliyetçiliğimiz başkalarına karşı kin, garez duygularıyla beslenmez. Demek ki Türk Milliyetçiliği, Türk Milletine karşı duyulan derin sevgi, bağlılık ve onu güç durumdan kurtarıp kuvvetli, her çeşit korkudan, baskıdan uzak, şerefiyle yaşayan, müreffeh, mutlu ve modern uygarlıkta en on safa geçmiş bir hale getirmek isteği ve bu isteğin yarattığı duygudur. Birinci prensibimiz olan Milliyetçiliğimizin özet olarak tarifi ve izahı budur."[72]

Milliyetçiliğin yansımasını sanatın ve edebiyatın her dalında sık görülmektedir. Millet ve milliyetçilik kavramını anlatmak üzere, Türk edebiyatında aydınlar birçok eser yayımlanmıştır. Yusuf Akçura, Yahya Kemal Beyatlı, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Halide Edip Adıvar, Mehmet Akif Ersoy, Arif Nihat Asya, Peyami Safa, Ziya Gökalp, Hüseyin Nihal Atsız, Nejdet Sancar gibi isimler, Türk edebiyat tarihinde, milli bilinci adeta zihinlere kazıyan eserlerle yerlerini bulmuşlardır.

[72] Alparslan Türkeş, (1960), *Dokuz Işık*, İstanbul: Sulhi Garan Matbaası, s. 6-7.

"*Ülkücüyüz. İnsanlık ailesi, yeryüzünde yaşayan bütün insanlar, milletler denen ayrı ayrı üyelerin bir araya gelmesinden meydana gelir. Bir insan, insan olmak isterse, insanlığa hizmet etmek isterse, evvela kendi milletine hizmet etmeli, kendi milletini yükseltmeye, kendi milletini mutlu kılmağa çalışmalıdır. Bunu yaptığı takdirde aynı zamanda insanlığa da hizmet etmiş olur. Çünkü bir insan kendi ailesini düşünür ve ona karşı vefalı kalırsa, insanlık duyguları en olgun seviyeye erişeceği için, kendi ailesi dışındaki insanlara karşı da yararlı ve vefalı olur. Bir insan kendi milletine faydalı olmaz, kendi milletine karşı bağlılık duymazsa, onun insanlığı düşünmekten bahsetmesi nihayet bir fantezi olur, insan, yetiştiği toprağın, yetiştiği milletin refahını, iyiliğini, saadetini ve şerefini temin etmelidir. Bunu yaptığı takdirde, o millet insanlığın bir parçası olduğu için, dolayısiyle insanlığa da hizmet etmiş olur.*

Ülkücülüğümüz nedir? Ülkücülüğümüz; Türk milletini en kısa yoldan, en kısa zamanda modern uygarlığın en ust seviyesine çıkarmak, mutlu, müreffeh hale getirmek, bağımsız, özgür, kendi haklarına sahip hayata kavuşturmaktır.

Kişilere hürriyet, milletlere istiklal başta gelen prensiplerimizdendir, insanlar; hür ve eşit haklara sahip olarak doğarlar. Kabiliyet ve görevlerinin, dışında insanlar haklarına tam olarak sahip kılınmalıdırlar.

Toplum içerisinde insanlar kişisel liyakat ve kabiliyetlerine göre görevlendirilmeli ve bir sıraya konulmalıdır. Butun bunlarla beraber ayrımsız olarak herkese bir imkan eşitliği sağlanmalıdır, imkan eşitliği derken mücerret, anlamda bir eşitlik anlaşılmamalıdır.

Bu ülkücülüğümüzün içine bugünkü sınırlarımızın dışında bulunan Türklere ait herhangi bir şey girer mi?

Türk adı taşıyan herkes bizim sevgi ve ilgimizin çevresi içindedir. Bundan, vazgeçemeyiz. Bu her milletin tabii hakkı olduğu gibi Türk milletinin de tabii hakkıdır. Bugün Birleşmiş Milletler Anayasası yeryüzünde yaşayan her millete «Kendi mukadderatına hakim olma» (Self determination) dedikleri prensibi kutsal bir prensip olarak ilan etmiştir. Bugün Afrikada yaşayan ve bugüne kadar hiçbir bağımsız devlet kuramamış olan Zencilere dahi kendi mukadderatına hakim olma (Self determination) hakkı kutsal bir hak olarak tanınır ve bunların herbiri 'yabancı boyunduruğundan, sömürgecilerin elinden kurtulup bağımsızlığını alırken, başkalarının boyunduruğu altında tutsak bulunan Türklerin tutsaklıktan kurtulmasını istemek, dilemek, bunun için iyi niyetler taşımak Türk olan herkes için en tabii ve kutsal bir haktır.''[73]

Ülkücülüğün en tabii tanımını yapan Alparslan Türkeş, neden ülkücü olunmalı sorusuna açıklıkla yanıt getirmiştir. Alparslan Türkeş milliyetçilik ve ülkücülüğün tanımını yaparken, M. Kemal Atatürk'ün fikri dünyasından oldukça etkilenmiştir.

Ahmet Haldun Terzioğlu da gençliğinde bulunduğu siyasi faaliyetlerin ülkücü ve Türk milliyetçiliği üzerine olmasından dolayı, romanlarını ideolojik ve taraflı bir perspektif içerisinde okuyucuya sunmuştur. İçinde yaşadığı toplumun, o dönemdeki sorunlarına kayıtsız kalmayarak, yaşadığı dönemi sosyal, siyasal ve ekonomik açıdan

[73] Alparslan Türkeş,(1960), *Dokuz Işık*. İstanbul: Sulhi Garan Matbaası, s.8-9

tamamen kendi bakış açısıyla yansıtan romanların varlığı söz konusudur. İncelediğimiz siyasi konulu romanlarında yaşanılmış roman kurgusu bulmak mümkündür. Kişiler kadrosu üzerinden toplumu anlatmıştır. İncelediğimiz beş romanında da milliyetçilik ve ülkücü hareket, yoğun olarak işlenmiştir. Bu romanlar: *Komando, ,Hüzün, Bizi Fırtına Vurdu, Bakan Beyi Vurdular*.

Komando' da, merkezi kişisinin asıl adı Mustafa Ok olan romanda Ahmet adıyla yerini almıştır. Ali Emmi, içinde Ahmet'in de dahil olduğu beş çocuğunun okumasını istemektedir. Ahmet II. Dünya Savaşı bittikten bir yıl sonra dünyaya geldi. Ali emmi dönemin Partisi Demokrat Parti taraftarıdır. Adnan Menderes'in memlekete iyi bir hizmet verdiğini düşünür. Her Demokrat Parti taraftarı gibi, "Milli Şef" dönemini sevmez.

Ahmet, okuldaki edebiyat öğretmeni sayesinde milliyetçi bir benliğe kavuşur. Derslerine çok çalışır, babasının öğütlerine her zaman zihninin bir köşesinde muhafaza eder. Fakat lise birinci sınıftayken sigara başlama hevesine engel olamaz. Ahmet'in arkadaşları dönemin olayları nedeniyle fikir ayrılıklarına düşerler. Ahmet'in arkadaşı Hayri, Komünizm ideolojisini benimser. Ahmet bu durumdan hiç hoşnut olmaz. Hayri'nin beyninin yıkandığını düşünür. Sadece Hayri değil, okuldaki öğretmenlerinin de değiştiğini, sol eğilimli olduklarını görür. Bu durum Ahmet'in canını sıksa da, milliyetine, ülküsüne sıkı sıkı sarılır:

> "*Sanki sol bir el değmiş gibi, lisede öğretmen yapısı değişmiş, bir anda hocaların çoğunluğunu solcular, kendi tabirleriyle sosyalist devrimcileri Ahmet'e ve Türk milliyetçilerine göre, komünistler oluşturmaya başlamıştı. Çünkü öğretmen yetiştiren yüksek okullar sol hakimiyetine geçiyordu yavaş yavaş.*

Fikirlerinin kölesi olan öğretmenler zehirlerini saçmaktan çekinmiyorlar, çoğu muhafazakar çevrenin garip, sessiz çocuklarını fikirleriyle etkilemekten geri durmuyorlardı. " (K, s.40)

Ahmet, lisedeyken hedefini belirler. Orman mühendisi olmak ister. Bunun için derslerine daha çok çalışır. Bir yandan da milliyetçilik faaliyetlerini sürdürür. 24 Mayıs 1960'da Muhalefet partisi meclisi terk eder. 27 Mayıs 1960'da ihtilal olur. Duyuru, ihtilal metni radyodan okunur. Adnan Menderes ve hükümetine el konulur. Bütün Demokrat Parti mensupları tutuklanır. Vatan Cephesi'ne üye olan Ahmet'in babası Ali Emmi de tutuklananlar arasındadır. Cezaevinde uzun süre yattı ve sorgu odasında işkence edilerek sorgulandı.

Ülke kaos halindeyken, ülkede yiyecek sıkıntısı başlar. Ekonomik olarak ülkenin durumu iyidir fakat yiyecek içecek yoktur. Üretim durmuştur.

11 Şubat 1961'de AP kurulur. Cezaevinden çıkan Ali Emmi Demokrat Parti'nin devamı olarak gördüğü bu partiye gidip kaydolur. Ahmet, babasıyla görüş farklılığı yüzünden ters düşmektedir:

"*Ali Emmi artık Adalet Partisi'nin neferiydi. Tutulduğu bu bağımlılığa, akrabalarını, hatta çocuklarını bile sokmak için ha bire anlatıp duruyordu. Oysa Ahmet, Türk milliyetçiliği ateşinde tutuşmuş yüreğiyle Demokrat Parti'ye olduğu gibi Adalet Partisi'ne de sıcak bakmıyordu.* " (K, s.82)

Ahmet liseyi bitirir. Üniversite tercihlerinde İstanbul'da Orman Fakültesi'nde, mühendisliği kazanır. Okula başladığında okuldaki Türkçülerin sayısı oldukça azdır. Sol görüşlü öğrenciler kendilerine "faşist" diyordu. Ahmet'in takma

ismi solcular arasında "komando" idi. Kendisinin komando eğitimi aldığını düşünüyorlar, Ahmet'ten çekiniyorlardı.

Ahmet milliyetçiliğinin pekişmesi ve yeni şeyler öğrenmek için 12 Eylül 1962'de kurulan Türkçüler Derneği'ne üye olur. Teşkilatları için "ocak" ismi kullanılıyordu:

> *"Türkçüler Derneği aidatı öğrenciler için beş liraydı. Hemen o akşam, iki resim vermiş, aidatını ödemiş ve yemin edip üye olmuştu Ahmet. Artık tescilli Türkçüydü.*
>
> *'Ben Ahmet, Türkçüler Derneği'nin işlerinde doğruluktan ayrılmayacağıma, aldığım görevi eksiksiz yapacağıma, karşılık beklemeden yalnız Türklük için çalışacağıma her yerde, her zaman Türklüğe elimden gelen hizmeti yapmaktan kaçınmayacağıma, Türkçüler arasında hiçbir sebeple ayrılık yaratmayacağıma, Tanrım, Türklüğüm ve şerefim üzerine and içerim!'* " (K, s.127)

Çeşitli kavgalara karışıp, arkadaşlarının ve kendisinin hakkını savunan Ahmet, çoğu kanlı biten kavgalardan sağ salim çıkmayı başarıyordu. Ahmet medyanın komünizm propagandası yapmasını anlayamıyordu, basın ve medyaya çok kızıyordu.

1965'den sonraki yıllar milliyetçiler için çok önemlidir. Bu yıllardan sonra Türk milliyetçiliğini benimseyen A. Türkeş, M. Özdağ gibi isimler milliyetçiliği yaymak için harekete geçtiler. Yurdun çeşitli yerlerine ocaklar kuruldu. Dernekler faaliyetlerini artırdı. Ahmet, bu derneklerde en etkin kişilerden biriydi. Milliyetçi yapılanmanın her aşamasında yer alıyor, adı herkes tarafından biliniyordu.

Alparslan Türkeş'in önderliğinde kurulan "Komando Kampları" milliyetçi gençler tarafından büyük rağbet gördü. 1968 yılında kurulan bu kampta, gençler tam anlamıyla komando eğitimi alarak vatanı, milleti savunmak, ülkedeki kaosa son vermek için sosyal, siyasi, askeri ve dini eğitim gördüler. Ahmet Silivri'deki komando kampına katılmaya karar verdi. Fakat Ahmet ardında Fatma adlı genç bir kız bıraktı. Yeni tanışmışlardı. Ahmet onu çok beğenmiş, Fatma'ya kendisini beklemesini rica etti. Fatma'da kabul etti. İstanbul'dan uzak kaldığı günlerde Ahmet kendisini geliştirmek için çok çaba sarf etti. Kamp dönemi bittiğinde ailesini ziyaret ettikten sonra tekrar İstanbul'a dönen Ahmet, bir gece Fatma ile dışarda gezerken komünist grup tarafından pusuya düşürüldü ve öldürüldü.

Romanda merkezi kişi olan Ahmet'in milliyetçiliği dava milliyetçiliğidir. Tek düşüncesi "yabancı olan hiçbir ideolojiyi benimsememek", kendi kültürümüzden feyz alarak ülkeyi geliştirmekti. Bu anlayışı Nihal Atsız ve Alparslan Türkeş'in anlayışlarında da görmek mümkündür. Yazar, Ahmet'i tiplemesini oluştururken milliyetçiliği benimsemiş büyüklerinin izinden giden, yanlışa taviz vermeyen biri olarak belirtmiştir.

Bizi Fırtına Vurdu romanında, 1980 öncesi, Türkiye'nin sosyal, ekonomik, siyasi ve kültürel değişimlerinin en yoğun olduğu dönemdir. Dönemin gençleri sağcılar ve solcular olmak üzere ikiye ayrılmış, her gün yeni bir kavga, yeni bir ölüm olmaktadır. Yazar, kitabın merkezi kişisinin ismini belirtmemiştir. Bunun nedeni kitaptaki merkezi kişinin kendisi olmasıdır. Kitap otobiyografik özellikler göstermektedir. Merkezi kişinin babası, bir okulun okul müdürüdür. Yoksul bir aileden geldiğini söyleyerek, her zaman hayatında eksik bir şeylerin olduğunu vurgular. Yazar gençliğinde Küçük Kent'ten, Soğuk Kent'e Ziraat mühendisliği

okumak üzere öğrenci olarak okumaya gelmiştir. Romanda mekan ve şehir isimleri, önemli kişilerin isimleri, sıkıntı yaratabilir sebebiyle verilmemiştir. Romanın merkezi kişisi Başbuğ Alparslan Türkeş'in izinden gitmektedir. Soğuk Kent yazara göre, "Bozkurtların Kalesi" konumundadır. Yazar kendisi ülkücü ve milliyetçi olarak tanımlamaktadır. Bunun tanımını da şu şekilde yapmıştır:

> *"Diğer siyasi gruplar, özellikle Selametçiler ve Nurcular bizim içimizdeki u fikir kirliliğinden yararlanma çabasındaydılar. Sürekli kaşırlardı yarayı ve aramızdan çok kişinin zihnini bulandırırlardı. Onlara göre iki tip Ülkücü vardı Kurtçular, Hilalciler… Hilalcileri kendilerine daha yakın görürlerdi. Ben de hiç olmadı bu bunalım. Kendi yolumla özdeşleştirmiştim Ülkü Yolunu… Her şeyiyle Başbuğ Türkeş'in takipçisiydim. Ara sıra, özellikle imam hatip mezunları ile fikri münakaşalara girerdik. Çok saçma olan daha doğrusu bana çok saçma gelen konularda saatlerce sürerdi tartışma. Mesela bizimle ' 9 Işık doktrini mi? Yoksa İslamiyet mi?' sorusunu tartışırlardı saatlerce. Bayılırlardı tartışmaya. Ben 'Doktrinle dinin tartışılmasının' ne kadar saçma olduğunu bilsem de ister istemez girerdim tartışmaya. Bu sefer de 'İçinde mi dışında mı?' tartışması başlardı. Yani '9 Işık İslamiyet'in neresinde?'* " (BFV, s.156)

Bunun yanında ülkücülere "romantik kahramanımız eksik diyerek "Che" ve "Deniz Gezmiş" gibi kişilere atıfta bulunmuştur. Yazara göre asıl tehlikeli olan sağ-sol çatışması değil, bölücülük ve dincilik ülke için tehlikedir. Dönemin hükümeti, yazar tarafından eleştirilmektedir. Kamu kurum ve kuruluşları, polisler, öğretmenler bile sağ-sol diye ayrılmış, ülke kaosa sürüklenmiştir. Hükümet yeterli güvenlik önlemlerini alamamış, asayişi sağlayamamıştır. Ülkücülerin ve ülkücü hareketin,

yazar tarafından gerekliliği vurgulanır. Ülkücüler yazara göre, rahat bir yaşam yere ideallerini seçerek sıkıntıya girmişlerdir. Sevmeyi ve sevilmeyi kendilerine mal etmemiş, ülkeyi kurtarmak için canla başka mücadele etmişlerdir. Milliyetçi gençler gençliğini yaşayamadan olayların ortasında kalmışlardır. Yazar romanın izleğini kitabın sonunda okuyucuya hissettirmiştir. Biz bu ülkenin genci olarak birbirimizi sevmeyi beceremediklerini, bizden değil diye dövmek, kırmanın kendilerine yakışmadığını belirtmiştir.

" *'Tut ki ellerimden, birlikte kalkındıralım ülkeyi, baskıya zulme, sömürüye birlikte direnelim' diyemedik.*

Yasaktı. Biz yasaklamıştık, biz… Kendimiz… Yüreğimizin esaretini çizerek, kendi ellerimizle, dilimizle, kurallarımızla… O kahrolası kurallarımızla. O oyuna gelen halimizle… Ellerimizin yalnız kalması, üşümesi, donması pahasına…

Soğuk vurdu her yanımızı sanki… Ölüm soğukluğu…

Bir fırtınaya tutulup sonbahara düştük

Tek ayağımızın üstünde geçirdik yıllarımızı… Koşmaya hazır… Kaçmaya hazır… Kaçamadan, koşamadan…

Koşamadık, kaçamadık. Çünkü tutsak olmuştuk. Yıllar uzadıkça uzadı. Konuşmadık, konuşamadık müebbede kalma korkusu ile. Çırpındıkça kurtulmaya çabaladıkça, yittik kalenderce…

Biz genç olmadık, genç olmayı beceremedik.

17, 18, 19, 20 yaşında yeni yetmelerdik. Yeni yeni yetme yaşlarımızdı. Bir de kendimize yetmeye, bir de başkasına yetmeye, yetmeye…

Yetmeyi de beceremedik." (BFV, s. 417)

Hüzün'de, 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'nden önce, vurularak öldürülen on sekiz yaşındaki Erhan Cengiz'in hayatı kronolojik sıraya bağlı kalınarak, dönemin olayları şahıslar üzerinden taraflı bir dille anlatılmıştır. Erhan gözünü her zaman göğe çeviren, uyumlu, söz dinleyen bir çocuktur. Dursun Kaptan ve Melek'in dört çocuğundan üçüncü olanıdır. Dursun Kaptan, Artvin'den İstanbul'a göç etmiş bir denizcidir. Dönemin deniz işletmelerinin iç hat vapur seferlerinde kaptanlık yapmaktadır. Adnan Menderes taraftarı, dürüst ve ailesine düşkün bir babadır. Dört çocuğunun adını Türk büyüklerinin isminden ilham alarak koymuştur.(Cengiz Han, Oğuz Han, Erhan, Gökhan) Çocukken futbolcu olmak isteyen Erhan, annesinin okuması gerektiği düşüncesini zihnine yerleştirir ve derslerine daha çok çalışır. Erhan daha çocukken babasının milliyetçi, ülkücü kişiliğinden etkilenir ve gelişimini o yönde sağlar. Babasının milliyetçi oluşu, İstanbul'da oturdukları semtin komünist grubun elinde oluşu Erhan'ı milliyetçi bir karakter yapar. Nihal Atsız'ın *Bozkurtlar* adlı romanı, Erhan'ın okuduğu bu bağlamda ilk kitaptır. Erhan 14 yaşındayken, sol örgüt tarafından abisinin dayak yemesine, toplumda olan olaylara giderek kinlenmektedir. Dursun Kaptan her defasında Erhan'ı olaylara karışmaması için uyarır. Fakat Erhan kendisini daha fazla tutamaz. Yaşanan olaylarla, mahalle baskısının artması, komünist grup tarafından evin saldırıya uğramasıyla Cengiz ailesi Tozkoparan semtinden Beyoğlu'na taşınırlar. Erhan yaşananlardan etkilenerek Türk-İslam sentezine daha çok bağlanır, namaz kılmaya başlar. Bildiri dağıtırken yakalanır ve iki hafta Maltepe Askeri Cezaevi'nde yaşı küçük olmasına rağmen yatar. Bu süreç içerisinde ailesi perişan olur. Ailenin diğer çocuklarının da başı derde girer. Oğuz Han kaçak olarak yaşamını devam ettirir. Cengiz Han askere gider. Olaylar Beyoğlu'nda da devam edince, Dursun kaptan eşini ve en küçük oğlunu alıp

Darıca'ya taşınır. Erhan İstanbul'da kalır. "Yoldaşım" diye benimsediği dava arkadaşlarını komünistlerle girilen çatışmada kaybeder. Beyazıt bölge başkanı seçilir.

" *Görevini çok önemsedi Erhan. Oradan oraya koşturup duruyordu. Yorulmak bilmeyen yapısı ile azmi ile her yere yetiyordu. Günü koşuşturma içinde geçiyordu. Annesine babasına söylememişti görevini. Melek Anne çok üzülürdü mutlaka. Babası da kızardı.*

Bu koşuşturma içinde yiğit arkadaşlar edinmişti. En korkusuzlarından… Onlarla birlikte çalışıyordu. " (H, s.175)

Erhan on sekiz yaşındayken İstanbul'da görüşme yapma amaçla telefon kulübesine girdiğinde dokuz komünist kişi tarafından pusuya düşürülüyor. Silahla vuruluyor. Yanında en yakınındaki Fevzi Ağabeyi kurtarmaya çalışsa da, Erhan hayatını kaybediyor. Erhan gömülünceye kadar kanı durmuyor.

Ahmet Haldun Terzioğlu, *Hüzün* adlı kitabından bahsederken "Al bayrağa renk veren şehitlerin hikayesidir." açıklamasını yapmıştır. Otobiyografik özellik taşıyan *Hüzün*, Erhan Cengiz'in annesi Melek Anne' nin ve Erhan'ın ağabeyi Oğuz Han Cengiz'in anlatımlarıyla, yapılan mülakat sonucu yazar tarafından kalem alınmıştır. Kitabın başından sonuna kadar ülkücülük ve milliyetçiliğin övüldüğü bir anlatım dikkat çekmektedir. Romanda anlatılan ülkücülerin, siyasi menfaatler için değil toplumun huzuru için, Türklük için canla başla, Türk askeri gibi mücadele ettikleri görülmektedir. Yazar hikayesini sonlandırırken İslami terimlerden faydalanmış, kitabını Ülkücü Şehit Erhan Cengiz'in aziz hatırasında, bütün ülkücülere ithaf ederek ve hikayenin sonunu "El- Fatiha" diyerek bitirmiştir.

Bakan Beyi Vurdular'da Gün Sazak babasını örnek alarak yaşayan, topraktan köyden kopamayan köy kökenli Horasanlı Türk bir ailenin çocuğudur. Doğum yılı

1932 olarak kayıtlara geçmiştir. Köy kökenli olmasına rağmen iyi bir öğrenim görmüş, ufkunu genişletmiştir. Yükseköğrenim için ziraat mühendisliğini seçmiş, devletine, ülkesine, hizmet vermek için canla başla okumuştur. Ablası, ağabeyi ve kendisinden yaşça küçük olan kardeşi bu bilinç ile büyümüştür.

"*Yüksek öğrenimi için seçtiği meslek ziraattı. Doğduğu, büyüdüğü topraklara hizmet etmek için ziraat mühendisliği mesleğini öğrenmek üzere Amerika'ya gitti. California State Polytechnic Üniversitesi'ne 1950 yılında başladı. 1955 yılında ziraat yüksek mühendisi olarak yurda döndü.*

Babası, ona ve kardeşlerine bir tek amaç gösterirdi her zaman.

'Kendinizi tamamen devlete vereceksiniz. Ondan istemeyeceksiniz, ona hizmet edeceksiniz!'

Fikri yapılarını olgunlaştıran düşünce işte bu amaçtı.

'Türk Devletine hizmet' "(BBY, s.20)

Siyaset ilk başta aklında yoktur. Başlangıçta siyasetten, politikadan uzak durmuştur. Demokrat Parti geleneğini sürdüren ailesinin izinden gitmek istememiştir. Daha sonraları düşüncesi değişmiş," Siyaset, halka hizmet içindir." Görüşünü benimsedi. Gün Sazak, bir diğer adıyla Şafak Bey, katıldığı bir konferansta Dündar Taşer ile tanışır. Dündar Bey, Şafak Bey'in Alparslan Türkeş ile tanışmasına vesile olur. Bu noktadan sonra Şafak Bey'in hayatı değişir. Alparslan Türkeş'ten çok etkilenir. Üstelik A. Türkeş, Şafak Bey'i siyasete girmesi için ne ikna etmiş ne de ısrar etmiştir. Eşi ve çocukları Şafak Bey'e ısrar edince, Şafak Bey siyasete girer ve kendi fikri yapısına en uygun parti olarak düşündüğü MHP'yi tercih eder. 5 Haziran 1979 seçimlerinde MHP'den seçimlere girer. Gümrük ve Tekel Bakanı olur. O tarihten sonra ülkenin gümrük ve tekel işlerinde önemli bir düzeliş görülür.

Kaçakçılık, rüşvet azalmış, kurum refaha kavuşmuştur. Fakat bu refah durumuna rağmen Şafak Bey Dev-Sol'un kara listesindedir. Şafak Bey bütün ısrarlara rağmen koruma kabul etmez. Gümrük ve Tekel Bakanlığı'ndaki bütün aksaklılar Şafak Bey sayesinde düzelmiştir:

"*Koalisyonlar zor hükümetlerdir. Hele birbirinden farklı düşüncede, aynı fikir sistemlerine inanan, ideallerinin temelini kendilerince planlayan, hatta rejim anlayışları farklı partilerle olursa… Kurulan koalisyonun çıbanbaşı olacak parti yine Erbakan'ın MSP'siydi. Daha önceki koalisyonlardan sabıkalıydı Erbakan. Uyumsuz, tutarsız tavırları biliniyordu. Bu nedenle kimse bu koalisyonun uzun vadeli olacağını düşünmüyordu.*

Oysa memleketin planlı, kararlı, dengeli bir hükümete ihtiyacı vardı. Olayların adeta böylesi koalisyon hükümetinin iktidara gelmesini bekliyormuşçasına katlanarak artması çok dikkat çekiciydi. Azgın kızıl terör, körüklenmişçesine ortalığı kasıp kavurmaya başlamıştı.

Her yenilik, yeni beklentiler getirir beraberinde. Halk, çok şey bekliyordu hükümetten. Devletini milletini seven çoğunluk, anarşinin kökünü kurutacak keskin ve net kararlar istiyordu.

İşte böylesi bir ortamda, Gümrük ve Tekel Bakanlığı gibi zor bir görevi üstlendi Şafak Bey… " (BBV, s. 66)

Birden çok sevilen, saygı duyulan biri haline gelmiştir. Sadece Komünizm yanlıları tarafından sevilmiyordu. 27 Mayıs 1980'de Ankara'da eşi ve çocukları ile gittiği akraba ziyaretinde evinin önünde arabadan eşyalarını indirirken çapraz ateşe alınarak öldürülmüştür. Öldürüldüğü dönemde MHP genel başkan yardımcısıdır.

Devlete hizmet verdiği dönemde herkesin sevgilisi olan Gün Sazak, Türk milliyetçisidir. Yurt dışında üniversite öğrenimi görmesine rağmen, "vatanına dönüp, vatanına hizmet etme" bilincindedir. Şöhret ve para için bu mesleği seçmez. Türk ve Müslüman olduğu için, inandığı için siyaseti hayatının merkezine almıştır. Sabırlı oluşu ona çok şey kazandırmıştır. Romandaki kurguyu incelediğimizde, Şafak Bey'in sabrederek ve tevazu göstererek hatta istemediği halde partinin genel başkan yardımcılığına seçilmesi onun Türk milliyetçisi oluşuna bağlayabiliriz. Türklük, onun için onur ve şeref meselesidir:

> "*Emeğin, alın terinin, umudun; Ülkü ve iman gücüyle nelere kadir olduğuna tarih tanıktı. Adım adım ilerliyordu Ülkücü Hareket, MHP adam adam oy kazanıyor, anlatıyor, anlatıyor…*" (BBV, s. 39)

2.4.1.3.2. Komünizm ve Sol İdeoloji Anlayışı

Komünizm en genel anlamda Alman filozof Friedrich Engels'in göre; " *proletaryanın kurtuluş koşullarının öğretisidir*."[74] Proletarya, üretim araçlarına sahip olmayan alt sınıfı tanımlamak için kullanılan bir terimdir.

Komünist ideolojiye göre işçi sınıfı(proletarya) üretim araçları tarafından sömürülmektedir. Döngü bu şekilde devam eder. Yani "kar amacı" bütünüyle verilen emekten kaynaklanır. Komünizm, işçi sınıfının emeği sonucu ortaya çıkan ürünün karşılığını tam olarak alamamaktadır ve üretim araçlarının sahibi emek harcamadan ürünün karşılığını hak etmeden almaktadır. Bu ideoloji, bu düşünceden temellenip çelişen toplum yapısına zemin hazırlamaktadır.

[74] Friedrich Engels, *Komünizmin İlkeleri*, Marks-Engels: Seçme Yapıtlar, Cilt: I, s: 99-117, Birinci Baskı, Sol Yayınları, Aralık 1976

Komünist ideolojiye karşı olan Ahmet Haldun Terzioğlu bunu romanlarına da yansıtmıştır. Komünizmi Türk milliyetçiliğinin karşıtı olarak görmekte ve tıpkı Hüseyin Nihal Atsız'ın milli olmayan ideolojiyi benimsememe ilkesinden doğan düşünceden kaynaklanmaktadır. İdeoloji Terzioğlu'na göre, milli olmalıdır, milli birlik ve beraberliği sağlamalı, Türk milletinin ideolojisi yabancı hiçbir kaynaktan beslenmemesi gerekmektedir.

Buna göre siyasi konulu romanlarında; komünizmi Türk milletinin en büyük düşman ideolojisi olarak görmekte ve romanlarında açıkça kötülemektedir.

Bizi Fırtına Vurdu romanı, Türkiye'nin 1980 öncesi siyasi olayları, yazarın üniversite yaşantısından yola çıkılarak yayımlanmıştır. Komünizm ve türevleri ideolojilerin Türk milletini kaosa sürükleyeceğini düşünmektedir. 1 Mayıs İşçi Bayramı'nın amacından saptırıldığını ve komünistlerin bayramı olarak kutlandığını düşünmektedir. Yazarın hedefinde DİSK vardır:

> *"Devrimci İşçilerin Örgütü olan DİSK, ! Mayıs'ın sahibi gibiydi. Nasıl Sovyet güdümlü bir örgüt olduğu sloganlarından, taşıdıkları pankartlardan, verdikleri mesajlardan belli idi…*
>
> *Çok ama çok güçlüydü DİSK. Neredeyse işçi sınıfının tek sesi haline gelmişti. Hakim oldukları çoğu devlet kuruluşunda militanlarıyla istediklerini yapıyorlar, toplumu etkileyen grevleri ile istedikleri hakları zorla alıyorlardı.*
>
> *DİSK hak ararken de amaçsızdı. Eylemde sınırsızdı. İşyerlerini, fabrikaları, makineleri tahrip etmekten çekinmiyordu militanları. Maddi yönden de çok güçlenmişti. İktidarların korkulu rüyasıydı."* (BFV, s.200)

Romanda merkezi kişi bütün sol grupları aynı kefeye koymaktadır. Onun için CHP'lisi, Leninci, Maocu, Tito'cu, Kürtçü hepsi aynıydı. Hepsini aynı terazinin içinde görmekteydi:

"*Sol dediğim sadece; babamın da içinde bulunduğu hafif CHP eğilimli sol değildi. Bunu da içinde barındırmakla beraber Sovyet yanlısı Lenincisinden, Çin yanlısı Maocusuna, Arnavutluk yanlısı Enver Hocacısına, Yugoslav yanlısı Titocusuna kadar bütün varyasyonları ile yandaş bulunuyordu. Hatta bölücü Kürtçüler de bu kavramın içindeydiler o zamanlar.* " (BFV, s. 35)

Güllerin Solduğu Gün'de komünist anlayışı benimseyen grupları diğer siyasi konulu romanlarında olduğu gibi tasvip etmemektedir. Devlet anlayışının bütün ideolojilerin üstünde olduğunu düşünmektedir:

"*Komünistlerin bir yöntemidir silahlı propaganda. Kan ve karmaşa onların dayanağı, beslenme kaynaklarıdır. Sovyetler Birliği bu işe ayrı bir önem verir. Özel yetiştirilmiş KGB ajanları görevlendirilmiştir bunun için. Hem hedef aldıkları ülkelerdeki gizli kamplarda, hem de Beka Vadisi'ndeki Filistin Kamplarında terörist yetiştirirler. Kendi yöntemleri ile silah sokarlar ülkeye. Hücre sistemi şeklinde çalışırlar. Aman dikkatli olun! Onların sakındıkları, dokunulmazları, kutsalları yoktur. Her yolu mubah görürler amaçları için. Ne vatan, ne Millet, ne karşılarına çıkacak olan polis, Mehmetçik ya da devletin diğer etkinlik kuracak güçleri önemli değildir. Dışarıda kaçacakları ülkeler, saklanacakları delikler hazırdır. Biz asla onlar gibi olamayız! Onların yöntemleri uymaz bize. Devlet her şeyimizdir! Mehmetçik canımızdır!"* (GSG, s.18)

Beş buçuk ay süren Gümrük ve Tekel Bakanlığı'ndan sonra evinin önünde kurşunlanarak öldürülen Gün Sazak, *Bakan Beyi Vurdular* romanında yazara göre komünist gruplar tarafından öldürülmüştür. Komünistleri en başından beri Ülkücü kimliğinden dolayı sevmemiştir. Onların siyasi bir kukla, maşa ve oldukça saygısız olduklarını düşünmüştür:

"İşte bu olmazdı. Mertlikten ne anlardı komünist maşalar? Onların becerebildiği tek şey kancık pusular, arkadan vurmalar…" (BBV, s.17)

Komünist militanların saygısızlığını kural tanımazlığını, pervasızlığını biliyordum ama bu kadarını beklemiyordum. Kongrenin yapıldığı amfinin önündeki kalabalık bir Dev-Genç militan grubu bizim önümüzü kesti. Sandıkla, sağ görüşlü üyelerin arasına set çektiler. Ellerinde sopalar… Bu oyunu önceden hazırladıkları belli olmuştu. Kongreye katılımı ve oy kullanılmasını engellediler. Karşı çıktık tabii, ama hem hazırlıksızdık hem de birlikte olduğum arkadaşlarımın çoğu yaşını başını almış efendi insanlardı. Bir süre bekledik, Polis gelir ve gasp edilen haklar geri verilir diye. Ancak, tehditlerle dışarıya çıkarıldık. Resmen sokağa atıldık. Üstelik komünistler gerekçelerini de hazırlamışlar. 'Kongre salonda yapılacak! Siz koridorları işgal ediyorsunuz! Bu okul bizim. Çıkın dışarıya!' diye kovaladılar bizi. Sokağa atılırken epeyce de hırpalandık. Bu adamların, yaşlılara bile saygısı yoktu." (BFV, s. 24)

Türkiye'de yapılan kaçakçılığın büyük bir bölümü komünist örgütün elindeydi. 1980 öncesi artan işsizlik ve hayat pahalılığı insanların sigara ihtiyacını kaçak sigaralara yöneltmişti. Bu iş komünistlerin elindeydi. Gün Sazak Gümrük ve Tekel Bakanı olduğunda alın teri ve el emeğine dayanan işlere yer verecekti. Bu da en çok "kızıl komünist" grupların canını sıkacaktı:

"Kentlerin ana caddelerine açılan sokakların köşe başlarında her yaştan, her cinsten insan, çocuklar ağırlıkta olmak üzere, kaçak Amerikan sigaraları satanlarla doluydu. Sanki bu satışı desteklemek, kaçakçıların daha fazla para kazanmasını sağlamak üzere Tekel'e ait sigara fabrikaları kapasitelerinin çok altında üretim yapıyor, piyasada sigara darlığı hüküm sürüyordu.

Bakan olursa, sendikalarla, en başta kızıl sendika DİSK ile kapışacaktı. Hak arama adına komünist ideolojinin emrinde provokasyonlar üreten bu sendikanın derdi işçi değildi. Yalnızca karıştırmak, yakmak, kırmak, dökmek…" (BBV, s. 61)

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun *Komando* romanında da komünist gruplara karşı aynı tavırda olduğu görülmektedir. Ahmet Çukurovalı orta halli yörük ailenin çocuklarından biridir. Ülkesini, milletini, bayrağını çok sever. Üniversite okumak için gittiği İstanbul'da, çocukluktan beri süregelen Ülkücü tavrını bozmaz. Bu konuda babasıyla zaman zaman ters düşse de düşüncesinden taviz vermez, ideolojisini üniversitede de devam ettirir. Komünist gruplara karşı savaş açmış, onların yaptığı haksızlıklara, etrafı tahrip etmelerine, masum insanların kanına girerek komünist propagandası yapmalarına karşı çıkmıştır.

Komünizm ile ilk kez ortaokul yıllarında öğretmeninin tavrıyla karşılaşmıştır.

" 'Baba hoca resmen komünistlik yapıyor. Dersten çok propaganda peşinde! Hem başvekile, hem cumhur reisine söylemediğini bırakmıyor. Herkese 'Faşist' diyor. Sovyetlerin yönetimini övüyor. Benim sevdiğim Türkçü yazarlara söz ediyor. Ondan da kötüsü devlete, Türk devletine laf ediyor.' "(K, s. 29)

O dönemde Anadolu'da "Moskof Dölü" tabiri en ağır ve anlamlı küfür olarak literatüre geçmiştir. Halk için komünizmi benimseyen Rusya her zaman zulmün,

eziyetin simgesi olan bir ülke olmuştur. Komünistlere de bu takma isim uygun görülmüştür:

> *"Sovyetler Birliği Devleti, resmi adı ne olursa olsun, her zaman 'Rusya'ydı halk için. Ruslara 'moskof' adını layık görmüştü Türk milleti. Sovyetler Birliği'nin başkenti Moskova'dan dolayı verilmişti bu isim ve alçaltıcı manada kullanılırdı. Bir nevi hakaretti. Komünistlere de 'Moskof dölü' demek en anlamlı tanımdı."* (K, s. 44)

Ahmet lise çağına gelince ülkücü olduğunu her yerde belli ediyor, onun olduğu sınıfta, ortamda hiç kimse komünizm propagandası yapamıyordu. Komünizm Türkiye'nin her yerine hatta okullara bile sıçramıştı. Türk milliyetçilerine göre sosyalizm, komünizm aynı grubun içindeydi ve sol örgüttü:

> "*Sanki sol bir el değmiş gibi, lisede öğretmen yapısı değişmiş, bir anda hocaların çoğunluğunu solcular, kendi tabirleriyle sosyalist devrimciler, Ahmet'e ve Türk milliyetçilerine göre, komünistler oluşturmaya başlamıştı. Çünkü öğretmen yetiştiren yüksek okullar sol hakimiyetine geçiyordu yavaş yavaş*." (K, s. 40)

Ahmet, İstanbul'a gelince burada olayların daha farklı olduğunu görmüştür. Üniversite ortamı Ahmet'i fikirlerinde daha keskin bir hale getirmiş, taviz vermeyi kişilikten ödün vermiş görecek kadar değiştirmiştir. Orman Fakültesi'ni kazanmıştır. Orman Fakültesi İstanbul'un en karışık fakültelerinden biridir. Olayı kavgası hiç eksik olmaz, öğrencilerden, yurt görevlilerine kadar herkes farklı görüşü benimsemiştir. Ahmet okuldaki komünist gruplarının fazlalığından rahatsız olmuştur. Onları hiç sevmemektedir:

"Ne gariptir! Birileri onlarla aynı yıkıcı, bölücü fikirleri taşımadığımız için, en büyük haklarınızdan biri olan öğrenim hakkınızı elinizden almak isterler. Onlar sosyalist, komünist fikirleri baş tacı etmiş, devlete başkaldırmış, orak-çekiçli kızıl bayrağa[75] *köle olmuş, Mehmetçiği polisi düşman gören, Sovyet köleliğini özgürlük sanan beyinlerdir. Sizin de katılmanızı, onlar gibi olmanızı, devrim için saf tutmanızı beklerler. Karşı durursanız adınız, 'Faşist' olur. Susarsanız üzerinize gelirler. Sizi ezmek için her şeyi yaparlar. Azınlıktaysanız okula sokmaz, yurtlarda barındırmazlar. Yüzlerce, binlerce genç sıkıntı içinde ailelerin dar bütçelerinden aldığı parayla okumaya çalışırken, karşılarına dikilip… Bir de yoksulluk, halkçılık nutukları atıp!"*(K, s.100)

Ahmet'i gören komünist gruplar Ahmet'in tehlikeli olduğunu biliyorlardı. Ahmet'ten çekinirlerdi. Bu yüzden de onu durdurmanın türlü türlü yollarını ararlardı:

"' Faşistler yurtta kalmaya cesaret edemez!' diyordu başkanları, 'Eğer faşistse, gerekli önlemleri alırız. Geldiği gibi göndeririz onu. Gerekirse paketleriz!'

Yurtta hegemonyalarını en üst düzeyde tutmak, hakimiyeti yitirmemek zorundaydılar. Faşistler çoğalırsa, yerleşmeye, birleşmeye başlarlarsa işleri biterdi. Yurt hakimiyeti, fakülte hakimiyeti demekti. Burada kaybedilecek her merhale, okulda da gerileme olurdu.. Buna izin veremezlerdi.

'Orman Fakültesi, devrimcilerin kalesidir. Faşistlere taviz verilemez!' " (K, s.106)

[75] Orak Çekiçli Bayrak: Sovyetler Birliği'nin bayrağıdır. Orak- çekiç, komünizm ve sosyalizmin sembolüdür.

Ahmet komünist gruplarla başa çıkmıştı fakat hazırlıksız yakalandığı bir anda komünist gruplar tarafından pusuya düşürüldü ve öldürüldü.

18 yaşında İstanbul'da bir telefon kulübesinde komünist grup tarafından öldürülen Ülkücü Erhan Cengiz'in hikayesini anlatan *Hüzün*'de komünizme karşı açık bir düşmanlık görülmektedir. Abilerinin etkisinde kalan Erhan ülkücü bir anlayışı benimser. Bu yüzden genç yaşında çok sıkıntı çeker. Bildiri dağıtırken yakalanan Erhan, 14 yaşında cezaevine konur. Abileri Oğuzhan ve Cengizhan ülkücülüğü savunurken kendisinin de aynı yoldan ilerleyeceğini çocukluğundan itibaren benliğine yerleştirmiştir. Ailesiyle İstanbul'un Tozkoparan semtinde komünistlerin yoğun olduğu yerde yaşamıştır. Komünistler annesine, babasına abilerine zarar vermiş, ailesiyle beraber çok sıkıntı çekmişlerdir.

Romanda komünistler şu şekilde tanımlanmıştır:

"Kırmızıyı çok seviyordu kızıllar. Kanla yazmaya çalıştıkları dehşet için kırmızının en kötü, kirli tonunu kullanıyorlardı. Yazdıkları da, sloganları da kan kokuyordu. İnandıkları, inandırıldıkları sahte cennetin bir benzerini kurma çabasıyla, azdıkça azıyorlardı. Meydanı boş bulmuşlardı ya!"(H, s.72)

Komünistler kendilerini devrimci olarak tanımlamışlardır. Terzioğlu bu tanımı red etmiş, devrimci kelimesinin Türk milletinin gözünü boyamak için seçtikleri kelimeden ibaret olduğunu düşünmektedir:

"'Devrimci'

Kendilerine bu adı takmaları ne ilginçtir. Nedense 'Komünist' kelimesini kullanmayı sevmezler. 'Devrimci'... Çok zorlanırlarsa 'Sosyalist'... Ağa babaları uyanıklık yapıp, Türk milletinin gözünü boyamak üzere seçmişler bu ismi. Güya kandıracaklar. Burada bile ikiyüzlülük söz

konusu. Biz zamanların komünistleri daha delikanlıydılar. Hiç olmazsa ortaya çıkıp 'Biz komünistiz' diyorlardı. Bunlar 'Devrimci' den çok 'Devirimci' idiler. İşte öylesine bir şeyler." (H, s. 79)

Erhan Cengiz'de tıpkı *Komando* Ahmet gibi, olduğu gibi komünistlerin tuzağına düşmüş ve komünist grup tarafından kurşunlanarak hayatını kaybetmiştir.

2.4.2. ZAMAN

Zaman kavramı insanlıkla beraber ortaya çıkmış, algılanması güç, toplumdan topluma düzenleme yönünden farklılık gösteren soyut bir kavramdır. Zaman kültürlerin ve medeniyetlerin şekillenmesinde, kişilerin dünya görüşlerinin oluşmasında etkin bir rol oynamıştır. Bu olguların ürünü olan sanatta zaman kavramının kullanılması çok doğaldır. Müzikte, sinemada, tiyatroda ve edebi eserlerde zaman kavramı oluşan durumlara ve vakalara bağlıdır. Edebiyat açısından zaman ele alındığında, edebi türlerden biri olan romanda, bir eserin olmazsa olmazı zamandır. Zaman her romanda en temel unsurdur. Romanda olaylar veya roman kurgusu belirli bir zaman içerisinde cereyan eder. Gerçek ya da gerçeğe yakın durumları ele alan roman, kişilerin geçmişi ve geleceği hakkında okuyucunun bilgilenmesini sağlar. Bu bilgilenme zaman sayesinde olmaktadır. Zaman kavramını en belirgin biçimde okuyucuya yansıtan edebi tür romandır.

"*Masal, efsane, halk hikâyesi, destan gibi geleneksel anlatı türlerimizde zaman unsuruna önem verilmiyordu. Tanzimat'tan sonra ortaya çıkan romanla birlikte zaman unsuru önem kazanmaya başladı. Roman, bir bakıma değişen, gelişen zamanların, dönemlerin, çağların, yılların bir göstergesidir. Geleneksel anlatı metinleri ise bu bakımdan kendi dönemlerine çok net bir biçimde ayna*

olamıyorlar. Onlarda zaman, daha çok soyut ve genel planda kalıyor ve yuvarlak, belirsiz zaman ifadeleri kullanılıyor."[76]

Romanlar genellikle, geçmiş, şimdiki ve gelecek zaman üzerine kurgulanır. Bu sıra her zaman aynı olmamaktadır. Anlatım tarzına dayanan edebi türlerde olay örgüsünün hangi süreç içinde meydana geldiği net olmamaktadır. Daha karmaşık bir şekilde de ifade edilir. Roman türünde ise anlatım tarzı daha belirgin hatlara sahiptir.

2.4.2.1.Nesnel Zaman

Nesnel zaman olarak ifade edilen takvime bağlı olarak ifade edilen zaman türüdür. Ön planda olan, dış dünyanın nesnel gerçekliğine tabii olan, zaman dilimidir. Anlatılanların nasıl ve hangi zaman diliminde geçtiği okuyucuya nesnel zaman terimiyle aktarılır.

İncelediğimiz romanlar arasında bulunan *Bizi Fırtına Vurdu'* nun, anlatım kurgusunu beş yıllık bir zaman dilimi içerir. Yazar roman zamanını, kendi yaşantısını birinci ağızdan anlatılan merkezi kişi kadrosu üzerinden Lise son sınıftan üniversite bitimine kadar olan süreyi ve bu sürede toplumda yaşanan olayları kişiler üzerinden vermiştir. 1975-1980 arasını nesnel zaman olarak nitelendirmek mümkündür. Olaylar yazarın, -merkezi kişinin- Küçük Kent'te öğrenimini gördüğü lisede, eğitimini bittikten sonra üniversiteyi kazandığı Soğuk Kent'teki fakülteye ders kaydı yapmasıyla başlar. Beş yıllık dönem, nesnel zamanı kapsamaktadır. Üniversite kaydını yapmaya başlamasıyla olayları içine kapsayan dönem 12 Eylül 1980 sabahı son bulur.

[76] Nurullah Çetin, 2012, *Roman Çözümleme Yöntemi*, Ankara: Öncü Kitap, s. 126, 127.

Yaşanılan bir siyasi olayı yansıtan *Bakan Beyi Vurdular* romanında, nesnel zaman 1932 ile 27 Mayıs 1980 arasını kapsamaktadır. Şafak Bey'in doğumuyla romandaki olayların 1932'de başlaması en eski tarih olarak romanda kabul edilmektedir. Kırk sekiz yıllık zaman dilimini içeren roman Şafak Bey'in doğumuyla başlar. Şafak Bey'in MHP'ye girmesi ve akabinde gelişen olaylarda, Şafak Bey'in Gümrük ve Tekel bakanı olması, romanın merkezini oluşturmaktadır. 27 Mayıs 1980'de suikast sonucu öldürülmesiyle roman ve nesnel zaman son bulur.

Güllerin Solduğu Gün'de olaylar yirmi dört saat içinde başlar ve son bulur. Cezaevinde aşağı yukarı aynı suçtan idam edilmeyi bekleyen ülkücülüğü ve Türk milliyetçiliğini benimseyen, Malatya, Ankara, Gaziantep, Elazığ, İzmir gibi Türkiye'nin farklı şehirlerinde farklı hissiyatları yaşayan kişilerin kısa hayat hikayeleri, cezaevine nasıl geldikleri konu edilmektedir. Tam olarak gün ve ay verilmemekle beraber, 1980 Darbesi'nin hemen sonrasında olaylar bir gün içinde başlar ve bir gün içinde nesnel zaman biter.

Komando' da olay örgüsü, 1945 II. Dünya Savaşı'nın sonundan 1969 yılına kadar olan süreci kapsar. Ahmet II. Dünya Savaşı'nın hemen sonunda doğmuştur. İlk doğduğu yıllar üzerinde pek durulmamıştır. Bilgi vermek maksatlı doğum tarihi belirtilmiştir. Daha çok ilkokul ortaokulla başlayan süreçte, lise yaşantısı ve İstanbul'daki üniversite yaşantısı göz önünde bulundurulmuştur. 1968'de kurulan "Ülkücü Kampları" ve Ahmet'in bu mekanda geçirdiği zaman olayın merkezinde yer almıştır.

Yaşanılan bir hayat hikayesinden merkezi kişinin annesi ve abisinin anlattıklarından konusunu alan *Hüzün,* Erhan Cengiz'in çocukluğundan ölümüne kadar olan nesnel zamanı yansıtmaktadır. Erhan Cengiz'in romandaki varlığı, 1960'lı

yılların ortalarında görülmektedir. 18 yaşında, komünist grup tarafından kurşun yağmuruna tutularak 30 Ağustos 1980 yılında öldürülmüştür. Olayların merkezi Erhan'ın hayatını kaybetmeden önceki son iki yılıdır.

Mete Han'da nesnel zaman çok eskiye dayanmaktadır. Roman Salık'ın kendisini anlatmasıyla başlar. Salık Hun Kartal savaşçısı olmak isteyen kişidir. Devletin başında o zaman Teoman Han vardır. Teoman Han'ın taht süresi M.Ö 220-M.Ö 209 arasını kapsamaktadır. Salık Hun Kartal savaşçısı olduğunda, Teoman Han'ın tahta oturuşunda son on yıldır. Teoman Han vefat ettikten sonra Tahta çıkarken ismini değiştiren Mete Han devleti yönetmektedir. Mete Han'ın devlette olan hükmü M.Ö 209- M.Ö 174 yılları arasında olmuştur. Salık hem Mete Han'ın hem de Teoman Han'ın tahtta oturuşuna şahit olmuştur. Olayların merkezi Mete Han'ın babası Teoman Han'ı öldürüp tahta çıkmasıdır. Roman Mete Han'ın M.Ö 174 yılındaki ölümüyle son bulmuştur.

Çiçi Han romanında, olaylar kişilerin doğumundan itibaren başlamamaktadır. Mete Han'dan sonra gelen hakanların devlet işlerinde başarısız olması, İpek Yolu'nun Çinlilerin eline geçmesiyle, ülkedeki hakanlar üçe ayrılmıştır. Bu hakanlar: Hohanyeh, Hotuvusu, ve Tuçi Han'dır. Tuçi Han'ın Hohanyeh tarafından öldürülmesiyle ülke yönetimi Doğu ve Batı Hun olarak ikiye ayrılmıştır. Hohanyeh M.Ö 30 -M.Ö 46 yıllarında Doğu Hun Devleti'ni yönetmiştir. Hotuvusu diğer adıyla Çiçi Han HohanYeh'i tanımadı. Çiçi Han'ın ne zaman hüküm sürdüğü hakkında elimizde net bir bilgi yoktur. Yönettiği Batı Hun Devleti ile torunu Atilla'ya Avrupa'nın kapılarını yol açmış bir handır. Hohanyeh'in Çiçi Han ile arasında çıkan savaşta Çin'e M.Ö 58 'de sığınması olayın merkezini ve nesnelliğini oluşturmaktadır.

Saka Türklerinin büyük hükümdarı olan *Alp Er Tunga* 'da M.Ö 7. Yüzyılda yüz kırk yıl yaşadığı rivayet edilmektedir. Olaylar Zadcem Han oğlu Peçenk Han'ın hatununun Peçenk Han'a bir erkek evlat vermesiyle başlar. Olaylar bu şekilde başlar. Alp Er Tunga'nın, Tunga isimli kaplanı öldürüp yiğitçe davranması onun isim almasına vesile olur. Şaman'ın ona ad vermesi olayların merkezi olur. Adı bundan sonra Alp Er Tunga diye anılacaktır. Alp Er Tunga Orta Asya'daki bütün Türk boylarını birleştirerek hâkimiyeti altına almış daha sonra Kafkasları aşarak Anadolu, Suriye ve Mısır'ı fethetmiş ve Saka (İskitler) Devletini kurmuştur. İran'la süren savaşlar, Aybirgen Hatun'un Alp Er Tunga'ya evlatlar vermesi romanın nesnel gerçekliğini oluşturmaktadır. İran'ın Alp Er Tunga'ya kurduğu tuzaklar, Alp Er Tunga'nın ölmesi romanın sonu olmaktadır. Nesnel gerçeklik bu şekilde son bulur.

Gök-Tanrı'nın Çocukları isimli roman birçok kurguyu içinde barındırır. Kitabın yazılma amacı, Türk mitolojisini, İslamiyet öncesi Türk destanlarını okuyucuya iletmektir. Bu bakımdan kitap, içinde farklı hikayeler barındıran kurgusuyla okuyucuyu sarıp sarmalayan yapıya sahiptir. Yaratılış Destanı'nın anlatılmasıyla başlayan roman kurgusu, Türeyiş Destanı, Uygur Göç Destanı, Asena Destanı ve Ergenekon Destanı'nı içeren ana bölümler halinde oluşmuştur.

İlk Türk destanlarından biri olma özelliği taşıyan, evrenin yaratılışını konu alan Yaratılış Destanı'nda olaylar, sekiz günde gerçekleşmektedir. Her şeyden önce suyun ve Tanrı'nın var olduğu gerçeğinin zamanı bilinememektedir. Ezelidir. Bay Ülgen dünyayı altı günde yaratmış, yedinci gün uyumuş, sekizinci gün uyanmıştır. Olayların merkezi Erlik adlı kötülük tanrısının Bay Ülgen'in yarattığı Törüngey ve Eje'yi kandırmaya çalışmasıdır. Olayların belirli bir sonu yoktur. Evrenin yaratılış hikayesini anlattığından, ebedi bir zaman anlayışı görülmektedir.

Uygur destanı olan *Türeyiş Destanı, Bozkurt Destanı*'na benzeyişi ile dikkat çekmektedir. Ortak olan özellik, bozkurt motifidir. Olayların belirli bir zamanı yoktur. Fakat zamanı tahmin etmeye bazı yardımcı unsurların varlığı söz konusudur. Uygur hükümdarının iki kızını kimselere vermeye layık görmemesinden dolayı kule yaptırması, bu iki kızın bozkurtla evlenip Türk soyunu devam ettirmesi bize zaman hakkında fikir vermektedir. İki genç kızın ortalama evlenme yaşları 18-25 yaş aralığıdır. İki kızın bu yaş aralığında evlenmiş olması varsayımı, olayların yaklaşık otuz yıl sürdüğü izlenimi uyandırmaktadır. Olayların merkezi, hükümdarın kule yaptırma süreci olarak belirtilmektedir. Sonuç bölümünde bu iki kızdan ve evlendikleri bozkurtlardan olan çocuklar Oğuzları oluşturmuş ve oluşan toplum boylara ayrılmıştır. Olayların belli bir sonu bulunmamaktadır. Ebedidir.

Uygur Göç Destanı, Uygur Türk birliğinin bir arada yaşamasını sağlayan Karakurum Dağı'ndaki tılsımlı kutlu kayanın Çinliler tarafından parçalanmasıyla, tılsım bozulur ve Uygurlar bulundukları yerden göç etmek zorunda kalmasını anlatmaktadır. Yaratılış Destanı'nın devamı olan Göç Destanı'nda belirli bir zaman aralığı bulunmamaktadır. Fakat evrenin yaratılışı hikayesinde olaylar sekiz günde olduğuna göre, Kutlu Karakurum Dağı'nın ve kutlu kayanın oluşması da bu zaman dilimine denk düşer. Romanda "Aradan uzun yıllar geçer." "Asırlardır burayı yurt tutmuşlardı" cümlelerinin varlığı, destanın zamanı hakkında net bir bilgi vermemektedir.

Asena Destanı, düşmanların Hun ülkesine baskın yapmaları sonucu herkesi öldürüp tek bir çocuğun yaşadığı ve bu çocuğun elleri kolları kesilip dişi bir bozkurta sığınmasını anlatan bir destandır. Sakat bir çocukla dişi bir kurtun birleşmeleri sonucu on adet çocuk olmasıyla Göktürk soyu yeniden çoğalıp, Lin ülkesindeki

düşmanlarını yenmiştir. Çin tarih kaynaklarında M.Ö 119 yılı olarak bu destan kayıtlara geçmiştir.

Ergenekon Destanı kitapta anlatılan son bölümdür. Bozkurt Destanı'nın ana hatları üzerine kurulmuştur. Moğolların Göktürk budununu öldürüp yok etmesiyle Göktürk budunundan sadece Tukuz ve Kayan ile onların eşleri hayatta kalabilmiştir. Bu dört kişi Kutlu Dağ'da Ergenekon ovasına sığınmalarıyla burada çoğalıp dört yüz kişi olup, dağa sığmaz hale gelirler. Demirden olan dağı eritip, eski yurtlarına geri döndüler. Atalarının intikamını aldılar. Ergenekon'dan çıkış olarak 21 Mart kabul edilir. Moğollar'ın saldırısı sonucu yaralanan Kayan, Tukuz ve eşlerinin iyileşme süresi bir haftadır. Demirden olan dağa birkaç günde ulaşmış ve bu dağda dört yüz yıl yaşamışlardır. Nesnel zaman olarak olayların ana düğümü, dört yüz yılda oluşmuştur. M.Ö 500- 1000 yılları arasını kapsadığı bilinmektedir.

Oğuz Han romanında Türk ve Altay mitolojisinde Türklerin atası olarak kabul edilen Oğuz Han'ın doğumundan ölümüne kadar olan süreçte yaşadığı, kahramanlıklar, savaşlar, Türklerin toplumuna göre isim alması ve Türkleri bir arada toplama arzusu anlatılmaktadır. Türk mitolojisinde ilk Türk devletinin kurucusu olarak kabul edilmektedir. Bütün hayatı boyunca Gökbörü adlı bir bozkurt kendisine yol göstermiş etmiş, kılavuz olmuştur. Babası Kara Han'ı öldürerek budununa Han olan Oğuz Han, iki evlilik yapmış, bu evliliklerinden toplamda altı oğlu olmuştur. Oğuz Han ölünce oğulları Bozoklar ve Üçoklar olarak kollara ayrılmış bugünkü Türk toplumunun temelini oluşturmuştur. Oğuz Han'ın M.Ö 209-174 tarihleri arasında yaşadığı rivayet edilmektedir. Olaylar da bu süreç içinde oluşmuştur. Nesnel zamanın bir sonu görülmemektedir. Bozoklar ve Üçoklar' ın günümüz Türk toplumunun atası olarak kabul edilmiş, temel olarak kabul edilmektedir.

2.4.2.2.Vaka Zamanı

Vaka zamanı olan nitelendirilen kavram, romanda olay örgüsünün geçtiği süreç olarak tanımlanmaktadır. Nurullah Çetin'e göre bu kavram: *"Romanda olayların geçtiği zaman dilimi. Nesnel zamanın tamamını kapsamayan, sadece olayların cereyan ettiği zaman süresi(dir.)"*[77]

Vaka zamanı olayların oluş sırası ve zamanıdır. Bu kavramla yazar, anlattığı romanın yapısını veyahut içeriğine göre romanda anlatılan, sezdirilen, romanın konusunun geçtiği toplumun yapısını vaka zamanı aracılığı ile yansıtmaktadır. Vaka zamanında olaylar bazen nesnel zamanda geçtiği biçimde verilir, bazen de aynen aktarma, özetleme ve genişletme biçiminde verilmektedir. Yazar romanını kurgularken vaka zamanını, doğrudan verebilir ya da bunu okuyucuya satır aralarında sezdirebilir. Romana asıl kimliğini kazandıran unsur içerikten sonra vaka zamanıdır.

Terzioğlu romanlarını aynen aktarma, özetleme ve genişletme olmak üzere üç ana biçimde romanda zaman kavramını kullanmıştır.

Mete Han'da olaylar, Salık isimli Hun Kartal Savaşçısı' nın anlattıkları üzerinden kurgulanmıştır. Salık yaşadığı olayları birebir anlatarak, kronolojik bir sıra izlemiş, olayların bütünlüğünü bozulmadan yer yer özetleme/daraltma ve genişletme tekniği kullanılarak vaka zamanı okuyucuya sezdirilmiştir. Özetleme ve genişletme tekniği kullanılsa da romanda ağırlıklı olan zaman aktarım türü anında aktarmadır:

> " *Çin'den dost olmayacağını bütün Hunlar biliyordu. Kendini güçlü hissedince saldırır, biraz güçten düşünce dostluk elini uzatırdı. Bu sahte*

[77] Nurullah Çetin, *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, Ankara,2012,s.129

dostluğa inanmak saflık olurdu. Galiba 'devlet' olmanın gereği, Teoman Han'ımız, uzatılan bu eli tuttu.

Bunun üzerine Çin, birbiri ardına elçiler göndermeye başladı. Elçiler, imparatorlarının yazdırdığı övgü dolu bitigleri sunmak için yarış halindeydiler. Değerli armağanlar yağdı Teoman Han'ın otağına.

Bir anda çevremiz, çekik gözlü, uzun giysili Çinliler türediler. Ötüken' i yurt tuttular adeta. Sürekli gülen yüzleri ile her yana girip çıkmaya çalıştılar. Bir süre sonra bizim gibi giyinmeye, bizim gibi davranmaya başladılar. Sahte dostluk gösterilerini, sahte samimiyetleri ile gözümüze sokar gibi yayma çabasındaydılar. Çoğumuz hoşnut değildik bundan, fakat töre gereği, yanımıza silahsız gelen bu adamlara bir şey yapmıyorduk. " (MH, s.73)

Alıntılanan paragrafta Salık, gözlemlerini anında aktarmış, ortamda yaşanılan olay ve durumları kendi yorumlarını katarak okuyucuya iletmiştir.

Dört bölümden oluşan *Gök- Tanrı'nın Çocukları*' nda aynen aktarma, özetleme ve genişletme tekniğinin hepsi eşit oranda kullanılmıştır. Kitabın ilk bölümünde şaman olan Görgü Ata'nın yaşam biçimi, özetleme ve genişletme tekniği kullanılarak okuyucuya aktarılmıştır:

"*Coşkun akan ırmağın kenarına kurulan obada akşam ateşleri yakılırken, çadırlar arasında kalan gölgeli kısımlar ile aydınlık kısımlar arasında oynaşan karaltılara baktı bir an. Batan güneşin kamaştırdığı gözleri hayaller gördü. Belli belirsiz bir şeyler kıpırdadı baktığı yerde. Ya da o öyle görmek istedi.*

'Hayrola' dedi ancak kendi duyabileceği bir sesle.

Ruhu bu akşam bilinmezler içinde dolaşıyordu.

Bilinmezler içinde bilinenlere uzanan bir yol vardır. Gördüğünü ve görmek istediğini ayırt edemezsin. Böyle bir sancılı karmaşanın sonucu gerçeğe açılan yol olabilir mi?

'Sorular' dedi Görgü Ata. 'Bu sorular ne zaman bitecek!'

Yine kendisi yanıtladı. 'Bitmez!'

Her zaman obaya iki yüz adım mesafeye kurardı çadırını Görgü Ata. Ne daha uzak, ne daha yakın… Halkından ne kopmalıydı, ne de fazla yaklaşmalıydı. Onun obaya, obanın ona ihtiyacı vardı çünkü. Birlikte konarlar, birlikte göçerlerdi. Ancak göç zamanını Görgü Ata belirlerdi. O eşyalarını denk etmeye başladığında bütün oba bunu bir işaret olarak kabul eder, onlar da toparlanmaya başlarlardı.

Sonra obadan iki genç gelir, Görgü Ata'nın çadırını toplar, kaldırır ve hangi araç uygunsa ona yüklerlerdi.

Görgü Ata'nın atı, arabası, kağnısı yoktu çünkü. Bunlara ihtiyacı da yoktu.

Çoğu zaman çadırını toplamaya gelenlerle hiç konuşmazdı. Sanki yapılan, kendiliğinden bir veda töreniydi. " (GTÇ, s.10)

"*Yavruya ad koymak gerekmişti. Biz zamanlar uygulanan töreye göre çocuklar ad alacak bir yiğitlik gösterene kadar adsız kalırlardı ama artık ad veriliyor, adıyla büyümesi, adına layık yaşaması umuluyordu. O zamanlar ad yiğidi şanlandırır iken, şimdi yiğit adını şanlandırıyordu.*

Bey ad koysun diye bebeği Kam'a göndermişti tekrar. Kam bebeği kucağına almıştı. Uzun uzun onun yüzüne bakmış, sonra kendi duyacağı bir

sesle 'Sagan' demişti. Sonra sesini yükselterek yedi defa bebeği başının üstüne kaldırmış, 'Sagan' diye bağırmıştı. Aslında üç kez kaldırması yeterliydi, fakat bu bebek başkaydı. Görgü Ata onun başka olduğunu herkese ilan ediyordu. 'Sağ olsun, sağlıkta olsun, sağlarla uğraşsın, sağ etsin' diye dua ederek koyduğu adı duasıyla pekiştirmişti.

Ebe kadın bebeği almış, ilk sütünü versin diye anasının yanına götürmüştü. " (GTÇ, s.15)

İncelediğimiz paragraflarda, bir şamanda bulunan özellikler, Görgü Ata kullanılarak anlatılmış, şamanın özellikleri özetleme yapılarak belirtilmiştir. Görgü Ata'nın o an yaşadığı durumlar genişletme tekniği kullanılarak, eskiden beri süre gelen gelenekler ve töreler hakkında bilgi verilecek hale getirilmiştir. Görgü Ata'nın içinde bulunduğu durum aynen aktarılmış, vaka zamanı okuyucuya anlatılmaya çalışılmıştır. Görgü Ata'nın Sagan'ı gördüğü anda aklına gelenler, Sagan'ın doğumu, uygulanan töreler ve gelenekler özetleme tekniği yapılarak vaka zamanı belirtilmiştir.

Kitabın diğer bölümlerinde de aynı teknik kullanılmış, vaka zamanı anlatılmaya çalışılmıştır.

Yazarın ilk romanlarından biri olan *Oğuz Han*'da mitoloji ve gerçekler iç içe geçmiş durumdadır. Romanın genelinde aynen aktarma biçimi kullanılmıştır. Geçmiş olayların hatırlatılması amacıyla özetleme/ daraltma ve bir durumun açıklığa kavuşulması içinde genişletme anlatım tekniği romana uyarlanmıştır. Romanda Oğuz Han'ın babası Kara Han'ın kökenleri kısaca anlatılmış, Kara Han'ın yaşadığı olaylar ve Oğuz Han'ın dünyaya gelmeden önce yaşanılan durumlar, anlatımı uzatmamak adına özetleme tekniğinin kullanılmasına vesile olmuştur. Oğuz Han doğduktan

sonra olaylar belirli bir sıra izlenerek kronolojik sıraya bağlı kalınarak bölümlere isim verilerek yer yer genişletme tekniği de kullanılarak romanın vaka zamanı oluşturulmuştur.

Çiçi Han romanının genelini incelediğimizde aynen aktarma tekniğinin ön planda olduğu görülmektedir. Eserde olaylar kronolojik sıraya bağlı kalınarak anlatılmış, fazlaca olmamakla beraber genişletme tekniği kullanılmıştır. Mete Han soyundan olan Çiçi Han'ın ataları hakkında yer yer kısa özetler verilmiş, bu sayede anlatımın akıcılığı bozulmamıştır.

"Çok geniş olan hun topraklarında, genelde asıl üretim buğday üzerinedir. Ayrıca darı, yonca ve özellikle atlar için arpa üretimi yapılır. Hunlar her dönem tarıg bölgelerini ve tarıgcıları koruyup kollamışlardır. Özellikle kuraklık olduğu yıllarda ve savaş zamanı kıtlığa, açlığa engel olamamışlardır yine de. Çünkü büyük tahıl ambarları kuramazlar. Ürettiklerini büyük tahıl ambarlarında koruyamazlar. Yağıları çoktur. Nereye ne koysalar, korumaları zordur. O nedenle üretim kendiliğince tutulur her oba içinde. Yanlarında taşınır. Tarıgcılar da ambarlayamaz ürünlerini. Dağıtırlar, ne kadar bol olsa da." (ÇH, s. 79)

Paragraf Hunların Orta Asya'da geçimini ve yaşamasını sağlayan ekonomik düzen hakkında bilgi vermektedir. Böylelikle genişletme yapılarak Çiçi Han ve atalarının yaşam biçimini anlamaya yardımcı olmuştur.

Alp Er Tunga romanında vaka zamanı aynen aktarma tekniği ile okuyucuya iletilmiştir. Roman Alp Er Tunga'nın doğumuyla başlar ve ölümü ile roman son bulur. Kitabın genelinde aynen aktarma tekniği kullanılsa da yer yer genişletme tekniğine de yer verilmektedir. Alıntılayacağımız paragrafta şamanlar hakkında bilgi

verilerek toplum içindeki rolü okuyucuya anlatılmış, bu şekilde Alp Er Tunga'nın yanındaki şamanı daha iyi sağlamamıza olanak sağlamıştır:

"*Kamlar devletin yönetimine, günlük işlere pek karışmak istemezlerdi. Danışılacak bir konu varsa onun ayağına gidilerek sorulurdu. Bükdüz kendiliğinden kam olarak gelmiş ve Alp Er Tunga'nın ordusuna katılmıştı ama henüz onu Ata Kam olarak kimse kabul etmediğinden, o da kamlıktaki ustalığını henüz kanıtlamadığından arada bir yerde kalıyordu*."(AET, s. 234)

Güllerin Solduğu Gün'de olayların vaka zamanı tamamen özetleme ve genişletme olduğu görülmektedir. Roman 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'nden sonra haklarında idam kararı verilen dokuz ülkücü gencin hayatı ve yaşadıkları tamamen özetleme ve kişilerin zaman sunumu genişletme tekniğine dayanarak anlatılmıştır. Dokuz ülkücü gencin bulunulan nesnel zamanda geçmişi hatırlaması, geleceği dair planları, hayalleri kısaca, ayrıntıya girilmeden anlatılmıştır:

"*Geçmişteki beceriksizliklerini, vurdumduymazlıklarını, örtme çabasındaki ihtilal yöneticileri, idamlarla ayakta kalmaya çabalıyorlardı.*

Bir Ülkücü daha, darağacında şehit edilmişti.

Ankara gülmedi o gün!

Gökler karardı, yağmur yağmaya başladı…

Şehidin yasını tutuyordu Ankara.

Ankara bir kez daha karardı o gün…

Şehidin ailesi bir gün önceden haberdar olmuştu… Acıya gark olmuştular. Onları yalnız koymak istemeyen, akrabalar, dostlar, Ülkücüler toplanmışlardı. Sürekli Kur'an okunuyordu.

Birkaç gün önce görüşmüştü ailesiyle. Onlara 'Ardımdan gözyaşı dökmeyin!' demişti.

Kardeşlerine vasiyeti 'Sakın yolunuzdan şaşmayın Türk ve Müslüman olarak yaşayın! Asla taviz vermeyin' olmuştu. Bir de 'Beni Fatiha'sız koymayın!' " (GSG, s.163)

Konusunu gerçek bir olaydan alan *Bakan Beyi Vurdular* romanında, aynen aktarma, özetleme ve genişletme tekniği bir arada kullanılmıştır. Evinin önünde kurşunlanarak hayatını kaybeden Gün Sazak diğer bir adıyla Şafak Bey'in MHP'ye girmesiyle olaylar başlar. Romanda MHP'ye girmesinden önceki yaşamı özet halinde aktarılmıştır. Doğum yılından başlayarak Alparslan Türkeş'le tanışmasına kadar olan süreç kısa paragraflar halinde okuyucuya bilgi vermesi açısından belirtilmiştir.

"*Soyadlarını köylerinden almışlardı. Ailesi'nin kökleri Horasan'a dayanıyordu. Göç yollarına memleketleri çıkmış, oraya yerleşmişlerdi.*

Şafak Bey, Ankara'da doğmuştu. Babası politik görevi nedeni ile Ankara'ya taşınmış olduğundan… Ama köylerinden, memleketlerinden hiç kopmamışlar, oradaki topraklarını, yaşantılarını asla terk etmemişlerdi. Bir ayakları Ankara'da, diğer ayakları ve gönülleri köylerinde…

Doğum Yılı 1932 olarak geçmişti kayıtlara." (BBV, s. 19)

Yazarın okul yıllarını anlattığı romanı *Bizi Fırtına Vurdu*, vaka zamanı olarak aynen aktarma, özetleme/daraltma ve genişletme tekniği kullanılarak yazılmıştır. Yazar üniversite birinci sınıftan son sınıfa kadar yaşadığı olaylar 12 Eylül 1980 sabahı son bulmuştur. 12 Eylül'e kadar olan dönem, aynen aktarma tekniği kullanılarak okuyucuya iletilmiş, 12 Eylül'e zemin hazırlayan olaylar ve durumlar özetleme/daraltma tekniği kullanılarak okuyucunun bilgilenmesi amaçlanmıştır.

"*Lise ikinci sınıftan beri siyasetin içindeydim, yani on üç yaşımdan beri.*

Küçük Kent'e gelmeden önce siyaset nedir bilmezdi. Bir anda içinde buldum kendimi. Nasıl oldu anlamadım bile. En çok babam bozuldu bu ile çünkü tam onun karşısında bir siyasi fikirden yana saf tutmuştum. Hem de çok kızdığı bir görüş. Türkeş'in ihtilalci yönünü sürekli ortaya atar ve hiç sevmezdi onu.

Ben ise babamın sevmediği adama 'Başbuğ' diyordum.

Söylemiştim ya babam Köy Enstitüsü Mezunu… Doğal olarak solcu ve iflah olmaz bir CHP'li, önce İnönü hastasıydı, sonra Karaoğlan Ecevit. Oğlunun Ülkücü olmasını hiç ama hiç kabullenemedi." (BFV, s. 22)

"Lisede okurken Milliyetçi Cephe, kısaca MC hükümetleri dönemini yaşamaya başlamıştık. Demirel, Erbakan ve Türkeş ortaklığı, bize çok yarayan bir ortaklıktı.

Başlangıçta, hükümetlerin özellikle öğretmen yetiştiren okullardaki etkinlik kurma kavgasını pek anlamazdım. Bunu anlamam için epeyce bir zaman geçmesi gerekti." (BFV, s. 23)

Alıntılanan paragraflarda yazar, çocukluk ve gençlik dönemindeki Türkiye'nin siyasi durumu hakkında bilgi vererek, romanın ilerleyen bölümlerinde anlatacaklarının daha iyi anlaşılması için zemin hazırlamaktadır.

Ülkücü kamplarının anlatıldığı gerçek bir yaşam öyküsü olan *Komando* romanında özetleme, aynen aktarma tekniği yoğun olarak kullanılmıştır. Romanın ilk başlarında, hikayenin merkezi kişisi Ahmet ve Ahmet'in oturduğu çevrenin özellikleri, özetleme tekniği kullanılarak geçmiş hakkında bilgi verilmiştir. Yazar, bu

sayede anlatımın gereksiz uzaması engellemiş, eseri okuyan kişinin zihninde zemin hazırlamaya yardımcı olmuştur.

12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'nden kısa bir süre önce hayatını kaybeden Erhan Cengiz'i anlatan roman *Hüzün*'de, vaka zamanı Ahmet Haldun Terzioğlu'nun incelediğimiz diğer romanlarında olduğu gibi özetleme, aynen aktarma ve genişletme tekniği yoğun olarak kullanılmıştır. Aynen aktarma tekniği yoğun olarak kullanılsa da 1945-1960 dönemi Türkiye'si, Erhan Cengiz'in ailesinin hikayesi ve Erhan Cengiz'in çocukluğu özet şeklinde kitaba yansımış, Erhan Cengiz'in babası Dursun Kaptan'ın art zaman sunumu romanda kendisine yer edinmiştir:

> *" 'Allahtan da bulacaklar, kuldan da… İşte bütün cesaretleri bu kadar! Sadece kalabalık olunca efelik yaparlar. Ama zorun görünce… Susmamak lazım efendiler! Meydanı bunlara bırakmamak lazım! Gün geçtikçe azıyorlar! Susmanın bir yararı, bir sonu yok! Çakal bunlar, sırtlan… Korkak soytarı! Susmayın beyler! Seyretmeyin! Memleket ne hale geldi bir bakın! Düşünün! Sanmayın ki sustuğunu için hoş görecekler sizi. İkinci ya da üçüncü derecede de olsa, sıra size gelecek mutlaka!'*
>
> *Kimse karşılık vermedi bu sözlere. Belki içlerinden hak verdiler Dursun Kaptan'a ama o kadar. Toplumun tepkisi buydu işte. Bu kadardı. Koyunlaşmış duygularla susmak ve beklemek! Başkalarına olanları seyretmek… Ama bir gün onların başına da gelecek, onların da canı yanacaktı. O zaman da başkaları seyredecekti onları.*
>
> *Kafasını sallayarak yerine oturdu Dursun Kaptan. Hiçbir şey olmamış gibi gazetesini okumaya devam etti.*

Deliliği tutmuştu o gün! Gözü gazetesindeydi, aklı başka yerde. Genç olsaydı, şimdi o da genç olsaydı ne yapardı ki?

'Ne yapacağım? Elime silahı alıp…'

Ölümse ölümdü! Daha ötesi var mı?

'Bin yıl şerefsizce yaşamaktansa! Bir kere şerefiyle ölmek…' " (H, s 74-75)

2.4.2.3. Anlatma Zamanı

Bizi Fırtına Vurdu, romanın içerdiği olaylar anında aktarma tekniği ile yazıya aktarılmıştır. Romana konu olan olaylar 1975- 1980 yılları arasında olmuştur. Olaylar yazarın gözlemleri sonucu sıcağı sıcağına anlatılmıştır. Eserin konusu 1980 dönemi Türkiye'nin ekonomik, siyasal ve toplumsal olaylarını içerirken, roman 2009 yılında yayımlanmıştır. Yazar, romanında şimdiki zaman kipini fazlaca kullanarak, okuyucunun zihninde sanki o anı yaşıyormuşçasına bir izlenim bırakmıştır:

"*İyi Ülkücülerin bulunduğu bu grubun Ali ile ne işi olabilirdi?*

-Ne yaptın da sana musallat oldular?

Bu soruyu sormamın bir nedeni vardı. Öncelikle Ali kendi halinde sakin biriydi. Onu tehdit ettiğini söylediği gruptakiler de delikanlı arkadaşlardı. Çok iyi görüştüğüm arkadaşlar vardı içlerinde. Durup dururken Ali gibilerine bulaşmazlardı.

- *Valla bir şey yapmadım.*
- *Bak Ali, benim yanıma geldin ve benden yardım istiyorsun. Her ne olursa olsun sana yardım etmek zorundayım. Öncelikle arkadaşız, sonra garibansın ve en önemlisi benden yardım istedin. Ama ne*

olduğunu tam olarak öğrenmem lazım. Ya eksiksiz olarak anlat ya da çek git." (BFV, s.253)

Komando, 1945-196 yılları arasındaki olayları kapsamaktadır. Yazar, eserini sonradan yazıya aktarmıştır. Kitap ilk kez, 2010 yılında yayımlanmıştır.

Hüzün, 1945-1980 döneminde Türkiye'de yaşanan siyasi olayları içine alan bir romandır. Terzioğlu'nun yazdığı diğer siyasi romanlar gibi sonradan aktarma tekniği kullanılmıştır. Kitap ilk kez 2009 yılında yayımlanmıştır.

Bakan Beyi Vurdular, romanı sonradan aktarma tekniği ile okuyucuyla buluşmaktadır. Romandaki olaylar ileri bir zaman sürecinde yazılmıştır. Yazarın, Gün Sazak'ın MHP'ye girişiyle Türkiye'de değişen yapıyı ve Gün Sazak'ın beş buçuk ay süren Gümrük ve Tekel Bakan olduğu süre boyunca yaşanan olayları anlattığı eseri ilk kez 2011 yılında yayımlandığı bilinmektedir.

Güllerin Solduğu Gün'de, romanın anlatılma zamanı sonradan aktarmadır. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'nden sonra tutuklanan ve devamında cezaevinde idamını bekleyen dokuz ülkücü mahkumun son anlarında yaşadığı duygu ve düşünce tahlillerini, mahkumların cezaevine düşme nedenlerini, geçmiş yaşantılarını işleyen roman, olayların bitiminden on dokuz yıl sonra, 2009'da, kaleme alınmıştır.

Oğuz Han romanında, Oğuz Han'ın babası Kara Han'ın kökenleri hakkında bilgi verilerek başlayan kitap, zamanın çok ötesinde anlatılmıştır. M.Ö 1800'lü yıllarda yaşadığı bilinen Oğuz Han'ın hikayesi, Ahmet Haldun Terzioğlu tarafından 2005 yılında yayımlanmıştır.

Sakaların Han'ı *Alp Er Tunga* romanında, olaylar M.Ö 7. Yüzyılda yaşanmıştır. Yazara 2007 Mustafa Necati Sepetçioğlu Tarihi Roman Ödülü' nü

kazandıran roman, yazıya çok sonradan geçirilmiştir. Romanın ilk basımı 2014 yılındadır.

Çiçi Han romanında, anlatma zamanı net olmamakla beraber M.Ö. 50'li yılların sonuna doğru olduğu tahmin edilmektedir. Romanda yaşananlar tarihi kronolojik bir sıra izlenerek, aynen aktarılmış fakat yazıya çok sonradan 2009 yılında geçirilmiştir.

Yazarın ilk romanı olan *Gök- Tanrı'nın Çocukları* bölümler halinde yazılmıştır. İlk bölümü Uygur Yaratılış ve Türeyiş Destanları, Uygur Devleti'nin hüküm sürdüğü M.S 744 yılında ortaya çıktığı bilinmektedir. Kitabın diğer Bölümlerinde birbirlerinin devamı olduğu bilinen Asena, Bozkurt ve Ergenekon Destanları M.Ö 500- M.Ö 1000 yıllarında bilindiği rivayet edilmektedir. Bütün bu efsanelerin ve mitoloji örneklerinin anlatıldığı eser, 2004 yılında yayımlanmıştır.

Mete Han romanı, Mete Han'ın yoldaşı Salık'ın dilinden hikayenin başladığı yerden anlatılmaktadır. Roman Salık'ın hatırladıkları üzerine değil, anı anına yaşanan olaylar ve durumlar üzerine kurgulanmıştır. Roman aradan çok uzun bir zaman diliminin ardından yazıya geçirilmiştir. Eserin yayım yılı 2009'dur.

2.4.2.4.Zamanın Simgesel Değeri

İncelediğimiz eserlerde simgesel zaman değeri olarak ele alabileceğimiz *Bizi Fırtına Vurdu, Bakan Bey'i Vurdular, Hüzün, Komando, Gök- Tanrı'nın Çocukları* olarak sıralanmaktadır.

Bizi Fırtına Vurdu romanında, Fırtına olarak 12 Eylül 1980 dönemi sembolik olarak anlatılmaya çalışılmıştır. Sağ ve sol çatışmasının yoğun olduğu dönemde yaşanılanlar fırtınanın özellikleri temel alınarak nitelendirilmiştir. Fırtınayla beraber

esen rüzgar, çevresindeki her şeyi alıp götürmesi, tahrip etmesi nedeniyle roman bu ismi almıştır. Fırtına, yaşanan kaos günleri bakımından romanda sembol haline gelmiştir.

Bakan Bey'i Vurdular, Gün Sazak'ın MHP'ye adım attığı itibaren hızla ve başarıyla siyasete giden basamakları çıktığı, Gümrük ve Tekel Bakanı olmaya kadar uzanan beş buçuk aylık siyasi ve toplumsal bir yolculuğu anlatmaktadır. Bakanlığa adım attığından beri ismi "Bakan Bey" olarak anılmış, romana da bu şekilde yansımıştır. Bakan Bey'in vurulmasıyla, romana bu yönde isim veren Ahmet Haldun Terzioğlu'nun yaratmak istediği, vurulduğu zamanın simgesel olarak hatırlanmasını istemesinden kaynaklanmaktadır.

Sol örgüt tarafından kurşunlanarak öldürülen Erhan Cengiz'in hayatını anlatan eser *Hüzün*, Erhan Cengiz'in hazin ve buruk hayat hikayesini konu almaktadır. Erhan Cengiz'in genç yaşta vurularak hayatını kaybetmesi, insanlarda hüzün ve keder yaratacağı çağrışımından roman ismini bu yönde almıştır.

1960'lı yılların sonunda Alparslan Türkeş tarafından oluşturulan "Ülkücü Komando Kampları" Ahmet Haldun Terzioğlu'nun Komando adlı kitabının bu yönde isim almasına vesile olmuştur. Romanda merkezi kişi olan, "Komando" takma adını alan Ahmet ülkücü kamplarına katılır. Ahmet'in fiziki görünüşü ve benimsediği siyasi görüş nedeniyle yakın çevresinde komando olarak anılmaktadır. Komando sözcüğü dönemsel çağrışım olarak 1960'lı yılların sonunu sembolize etmektedir.

Gök-Tanrı'nın Çocukları, Türk mitoloji sembollerinin sıkça kullanıldığı bir eserdir. Eski Türkler 'in dini olan Gök Tanrı inancının yoğun olarak işlendiği görülmektedir. Kitapta yaşanan efsanelerin, olayların ne zaman yaşandığı tam olarak bilinmese de kitabın isminin *Gök-Tanrı'nın Çocukları* olması, Gök Tanrı inancının

benimsendiği yıllarda romandaki kurgu ve zaman, okuyucu tarafından çıkarım yapılmasına zemin hazırlamıştır.

2.4.3. MEKAN

Romanda mekan, olayların geçtiği, romanın konusunu belirlemede büyük bir işleve sahip olan, sahne ve alan olarak tanımlanmaktadır. Romanın insan hayatı ve insana ait unsurlar barındırdığı düşünülürse, romanın belirli öğelerinden birinin de mekan olduğu düşünülebilir. Bugüne kadar yazılan somut ya da soyut romanlarda mekanın olmadığı görülmemektedir. Mekân, *"yaşama can verir, derinlik kazandırır. Belki de mekân, yazında yaşamın hammaddesi, toprağıdır"* [78]Mekanın olmadığı bir romanı düşünmek, o romanı kurgulayacak sahnenin, alanın olmayışı anlatıda ciddi bir eksikliğe yol açmaktadır.

Romandan önceki destan, masal gibi yazınsal türleri incelediğimizde mekanın anlatıda önemli bir yer teşkil etmediği görülmektedir. Mekan sadece çevresel bir alan olarak görülür ve anlatıda işlevi yoktur. Türk edebiyatında Tanzimat Dönemi'nden sonra ortaya çıkan romanla birlikte mekan ve mekan tasvirleri ön plana çıkmaya başlamıştır. Yazarlar, mekan ile roman kişileri arasında doğrudan ilgi kurarak, mekanın kişiler üzerindeki etkisiyle beraber roman kişileri hakkında çıkarım yapmışlardır. Bundan dolayı mekân, "*olayın geçtiği tarihsel zamanı ve kişilerin sosyal durumunu belirlemek işlevi taşır."* [79]

Mekanlara yüklenen anlam her yazarda farklı olsa da, yazar mekanı, olayların oluştuğu sahayı tanıtmak, toplumun yaşadığı çevreyi tanıtmak, oluşturduğu mekan çerçevesinde anlatılanları kanıtlamak ya da gerçekçi kılmak amacıyla eserlerine yansıtmaktadır.

---

[78] Aytanga Dener, (1995). "Yazında Mekân", *Kuram 7*, İstanbul Ocak, s. 73–79.
[79] Handan İnci Elçin(2003*). Roman ve Mekân Türk Romanında Ev*, İstanbul: Arma Yayınları.s.13

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun romanlarında mekan ve mekan tasvirleri geniş bir yer tutmaktadır. Romanın kurgusuna yön veren, onun romanlarında mekandır. Türk mitolojisi ve eski Türk tarihindeki destanlarda ve efsanelerde mekan tasviri ayrıntılı olarak yapılmıştır. Yazarın, incelediğimiz eski Türk tarihini anlattığı romanlarında mekan Orta Asya coğrafyasıdır. Orta Asya'nın önemli şehirlerini ve yerleşim merkezlerini tasvirlerle okuyucunun gözünde canlandırmıştır. Siyasi konulu romanlarında ise kullandığı mekanlar Türkiye Cumhuriyeti'nin şehirleridir.

İncelediğimiz romanlarda mekanları iki grupta toplamak mümkündür:

2.4.3.1.Somut Mekanlar

2.4.3.1.1. Açık Mekan

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun incelediğimiz romanlarında açık mekanları iki grupta toplamak gerekmektedir. Orta Asya coğrafyası ve Türkiye'nin çeşitli şehirleri, romanlarında açık mekan olarak sınıflandırılabilir.

Mete Han romanında olayların bütünü Çin ve Çin'e yakın sınır yerler, Orta Asya'nın kutsal şehri Ötüken, Sarı Irmak, Orhun ve Fergana Vadisi'nde geçmektedir. Mete Han, Teoman Han öldükten sonra Hun Devleti'nin başına geçtiği bilindiğine göre, olayların bu şehirlerde geçmesi de o kadar olağandır.

Ötüken Hunlar için kutsal bir şehirdir. Türk ve Altay mitolojisinde Türklerin ortaya çıktığı ilk yer olarak kabul edilmektedir. Hun inanışına göre Ötüken kutsal bir şehir olarak benimsenmiştir. Ötüken, tarihe geçmiş Türk Devletleri'ne ev sahipliği yapmış, Orhun Yazıtları' nda "Türk memleketinin yüreği" olarak tanımlanmış, bir yanı büyük bir çölle sınırlandırılmış, diğer yanı ormanlarla kaplı Hunlar' ın başkentidir.

“ Sırtını yüksek, ulu dağlara dayamıştır Ötüken. Bu kutlu dağlar yemyeşil ulu ağaçlardan kurulu derin, engin ormanlarla örtülüdür. Her bir yanından sular çağlar. Aşağılara doğru özgürce akar. Sonunda Orhun Irmağı’na kavuşur dağların öz suları, Tanrı’nın mutlu gözyaşları gibi temiz ve saf! Bir yanı Orhun Irmağı’na bakar Ötüken’ in, bir yanı ise alabildiğine geniş, sonu olmayan ovaya bakar. Her yanı yemyeşildir. Acunda, uçandan kaçandan ne kadar hayvan varsa burada örneği vardır. Acunda ne kadar çiçek açarsa, burada onların kokusu ve rengi vardır.” (MH, s. 440)

Sarı Irmak Çin kültür ve medeniyetinin kaynağı olarak tarihçiler tarafından yorumlanmaktadır. Verimli topraklara sahip olan Sarı Irmak, dünyanın en büyük nehirlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Fakat zamanla nehirin tabanının dolmasıyla oluşan su baskınları nedeniyle Çin halkı bu ırmağı, “Çin’in kederi” olarak yorumlamıştır.

Orhun, bugünkü Moğolistan’ın merkezi, ülkenin başkenti Ulan Batur’a yakın olarak bilinmektedir. Orhun birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış, kentin tarihsel ve arkeolojik açıdan zengin bir mirasının olduğu araştırmacılar tarafından araştırılmıştır. Romanda mevsim değişikliğinin belirgin bir şekilde görüldüğü, etrafı ormanlarla kaplı bir yer olarak belirtilmiştir.

Fergana Vadisi, Orta Asya’da bulunan günümüz Özbekistan, Tacikistan ve Kırgızistan’ı içine alan geniş bir vadidir. Terzioğlu bu bölgeyi, Türklerin yaşamak için seçtiği güzel ve verimli topraklar arasında göstermiştir.

Teoman Han hayatında Çin’i vergiye bağlamış, Hun ülkesi sınırında bulunan Çin kentlerine Teoman Han duvar yapımına izin vermiştir. Böylelikle Çinlilerin kurnaz oyunu başlamış olur.

"Hun sınırında, hemen At Kenti'nin kızılyanında Şang-yang ve Scou Çin kentleri bulunmaktadır. Çin bu iki kent arasına duvar yapmak ve günbatısından gelen çapulcuların akınını önlemek istemiştir. Teoman Han, bu duvarın yapımına engel olmayacaktır." (MH. s. 81)

Çiçi Han, da mekanlar tıpkı Mete Han romanında olduğu gibi mekanlar aynıdır. Çiçi Han Mete Han ile aynı soy aynı aileden geldiği için haliyle yaşanılan durum ve olayların aynı mekanlarda oluşması tabiidir. Mete Han'dan farklı olarak Sangku Kenti ve Beşbalığ kentleri sadece kelime olarak ifade edilmiştir. Bu kentler Hun ilinin gündoğusunda yer almaktadır. Gündoğusu Hunlara göre kutlu ve önemlidir. Güneşin oradan doğar. Güneşi kut saymaktadırlar.

"Hun, bozkırda yön bulurken sol yanını güneşin doğduğu yere verip, kızılyana döner yüzünü. Gündoğusu sol yanıdır bedeninin. Bu nedenle gündoğusunu yöneten elig, Sol Bilge Eliği'dir. Tanhudan sonra en önemli kişi odur. En güçlü de en kutlu da."(ÇH, s. 278)

Çinlilerle yapılan savaşta, çok fazla kan kaybeden Hun ordusu Çin'in elidne kalan otlakları, Yinşan Dağları'nın boğazını, geçitlerini, ormanlarını Çinlilerin elinden kurtarılmıştır. Bu topraklar yeniden hun topraklarına dahil olmuştur:

" Uzun süre kaldık oralarda. Çin elinde kalan otlaklarımızı da geri aldık. Yinşan Dağları'nın karayana, gündoğusuna, gün batımına uzanan tepelerini, ormanlarını, geçitlerini, boğazlarını temizledik Çinlilerden. Teoman Han Kalesi'ni yeniden Hun kalesi yaptık! Sarı Irmak'ın kızılyanındaki yerleşimleri ele geçirdik. Hun Boyları' na ait otlakları yeniden onlara armağan ettik. " (MH. s. 302)

Alp Er Tunga'da olaylar memur hayatı sürgünle geçmiş orta yaşlarda bir adamın, hikayeyi anlatmasıyla başlar. Alp Er Tunga ile aynı soya mensuptur. Alp Er Tunga'yı rüyasında görmesiyle olayları, Alp Er Tunga'yı ve onun çevresinde, döneminde yaşanan olayları yazmaya karar verir. Alp Er Tunga hikayesini yazan adama rüyasında soyunu ve atalarını anlatır. Olaylar Orta Asya'dan, Anadolu topraklarına kadar uzanır. Harputoğulları' nın Saka Türkleri olduğunu, Harputoğullarını Osmanlı'nın asimile etmeye çalıştığını, bu nedenle boylarını Anadolu'nun Bursa, Rize, İstanbul, Trabzon gibi çeşitli şehirlere sürgün ettiğini söyler:

> *"Sen benim torunumsun. Bilmemen yüzünden bu sözümü 'Alp Er Tunga bütün Türklerin atasıdır; işte o yüzden bana torunum diyor' diye yorumlama sakın. Geçmişin hakkında az da olsa bilgilendiğini, özellikle büyük dedenin anlattıklarını sorguladığını biliyorum. Boy olarak, Karaman Beyliği'ne bağlanıp, Osmanlı'ya kafa tuttuğunuzu ve Osmanlı'nın Karaman Beyliği'ne son vermesinin ardından sizleri küçük birliklere ayırıp sürdüğünü biliyorsun. Osmanlı; Tarazlıoğullarını öylesine dağıttı ki, bir bölümünüzü Van yöresine, bir bölümünüzü Bursa yöresine, bir bölümünüzü Zonguldak yöresine gönderdi. Yetinmedi, kalan önemli bir kalabalığı Rize'ye, Trabzon'a ve daha birçok bölgeye sürdü. Aile büyüklerinizi de rehin alıp İstanbul'a götürdü. Hem haberleşmeniz, hem de soyadınızı kullanmanızı yasakladı. Sizde kaybolmamak, birbirinizi unutmamak, biraz da Osmanlı'ya kendinizi unutturmak için 'Taraz'ı değiştirdiniz. Ne edip, ne yapıp bir zaman gizli gizli haberleştiniz, ancak gün geldi bağlarınız koptu."*(AET, s.16-17)

Romanda Elazığ'ın ve Konya'nın sadece adlarına yer verilmiştir. Bu şehirlerin tasviri yapılmamış Harputoğulları' nın yurt bildikleri ilk yerleşim birimi olarak tanımlanmıştır:

"'Çünkü' dedi, 'Elazığ, Türklerin Anadolu'da ilk yerleştikleri, ilk yurt tuttukları yerlerdendir. Siz de orada beylik kuran Harputoğulları'nın bir koluydunuz. Moğol istilasında Elazığ'ı terk edip Konya'ya göçtünüz."(AET, s. 18)

"Hem de neler neler… İşte tarihte Harputoğulları diye anılanlar da benim budunum olan Sakalardandır. Taraz' dan göçüp, Anadolu'ya gelip yerleşen ve burada kalanlardandır. Ben çok zaman önce İzmir'e kadar gidip, tam yirmi sekiz yıl Anadolu'ya hükmettim. Daha o zamanlar yurt seçmiştim o kutlu toprakları. Uçmaklığımdan[80] sonra Anadolu'dan çekilen Sakalardan kalanlar, anayurdumuza geri döndüler. Ancak Anadolu'yu hiç unutmadılar." (AET, s. 18)

Alp Er Tunga'nın hikayesi yazılmaya başlayınca olaylar da vuku bulur. Romanda adı geçen Ordu Kent ve Isığ-göl Sakaların başkentidir. Roman kurgusunun büyük bir bölümü burada geçmektedir. Sakalar yaşadığı bölgeye Turan ülkesi adını vermişlerdir.

Alp Er Tunga ve Sakaların düşmanı İranlılar olarak tanımlanmıştır. İran'la olan ilişkilerin bütününde İran ülkesinden kesitlerle, İran'ı okuyucuya tanıtmak amacıyla coğrafi ve jeopolitik konum açısından bu yöreden bilgilendirme yapılmıştır:

"*İran, Turan'ın günbatısında yer alan komşusudur. Böyle komşuyu kimse dilemez ya… saka ilini çok ilgilendiren bu devlet ve orada yaşayan*

[80] Uçmaklık: Ölüm

budun hakkında bilgilendirmek gerek ki olanlar ve olacaklar hakkında düşünce kurulsun. Anlaşılması zor ilişkilerin kökenine inilsin." (AET, s. 35)

Eserde Soğdaklar Tunga isimli hayvanı öldürmesi ve Soğdaklar' ın huzura kavuşması için Sakalar'dan yardım istemişlerdir. Soğdakların tanınması için Terzioğlu eserinde Soğdaklar ve onların yaşadıkları ticaret yaptıkları bölge hakkında bilgi vermiştir:

"Buhara ve Semerkand arasında bir kentti Soğd Kenti. Orada yaşayan barışçı buduna Soğdlar ya da Soğdaklar denirdi. İonya'dan Anadolu'ya oradan Azerbaycan'a yapılan ticaret bu bölgeden sonra Soğdakların ya da kısaca Soğdların yönetiminde sürerdi. Soğd kervanları Mançurya'dan Çin'e, oradan büyük denize kadar, yukarılarda Siberler'in yaşadığı bozkırlardan Tibet'e, Hind'e kadar mal taşırlardı." (AET, s 73)

Merv Kenti Alp Er Tunga tarafından kurulmuş, Saka ülkesine ait bir ildir. Alp Er Tunga av sırasında konakladığı şehre sahip çıkmış, uzun bir süre burayı kendisine ve yanındaki askerlerine, yoldaşlarına yurt edinmiştir. Merv Kenti'ndeki ırmaklar, bereketli topraklar, Nusay Kalesi Terzioğlu tarafından Alp Er Tunga'nın himayesi altına girdiğini belirtmiştir. Aybirgen Hatun'u MErv kentinde tanımış, burada kendisine aşık olmuştur.

Obanın kamı Bükdüz Ata, Alp Er Tunga'ya kökenlerinin nereden geldiği ile ilgili bir soru sorar. Bükdüz Ata onu bilgilendirir, anayurtlarının Tanrı Dağları, Fergana vadisi ve Kaşgar civarında olduğunu söyler.

"*Bizim ana yurdumuz bura değildi Alp Er Tunga. Sakalar, buraya gelmeden önce Tanrı Dağları'nın gölgesinde, Fergana vadisi ve Kaşgar arasında yaşarlardı. Sayıca ve güç olarak az olduğumuzdan, yağılarımızın*

baskısına dayanamayarak günbatısına doğru göçmek zorunda kaldık. Aral Gölü kıyılarına, Hazar'a kadar yayıldık. Bizden önce orayı yurt tutan, yine bizim budunumuzdan olan Kimmerler ile anlaşamadık." (AET, s.248)

Çin ile olan ilişkiler eski Türk toplumlarından beri süregelmiştir. Alp Er Tunga'da atları gibi Çin ile savaşmış ve antlaşma yapmıştır. Çin'in eserde sadece adı geçmiş, Çin toprakları hakkında bir bilgi verilmemiştir.

Oğuz Han'da dağ ve ormanlar isim verilmeden tasvir edilmiştir. Doğanın tasvir edildiği açık mekanların Hun iline ait olduğu anlaşılmaktadır. Oğuz Han av sırasında çok yorulduğundan ırmak kenarında duraklamış ve dinlenmeye çekilmiştir:

"Karanlık basarken güzel, berrak sulu bir ırmak kesti yolunu. Irmak kenarında dallarının bir kısmını suya salmış, ağaçların altında mola verdi Oğuz. Önce yorgunluktan çatlamak üzere olana atını bir ağaca bağlayıp terinin soğumasını sağladı. Sonra da pırıl pırıl akan ırmakta suladı hayvanını ve yeşilliklerde bir süre yayılmasına izin verdi." (OH, s.62)

Oğuz Han'ın babası Kara Han evlendiği Çinli kadının kışkırtmalarına maruz kalmış ve Oğuz Han'ı Çin destekli Yüeçilerin ülkesine göndermiştir. Fakat romanda Yüeçilerin ülkesine dair sadece bozkır ülkesi olarak tanımlanmıştır.

Kara Han'ın ölmesiyle Oğuz Han tahtın başına geçerek bütün Türkleri bir arada toplama hedefine ulaşmak istemiştir. Bu bağlamda gezdiği topraklardaki budunlara isim vermiştir. Kara Han'ın kardeşi Or Han Oğuz'un emirlerine uyacağına dair söz vermiş, Karakurum Dağı'nın olduğu göçmüştür. Oğuz kendisine biat ettiği için onlara Uygur adını vermiştir. Or Han bulunduğu bölge daha sonraları Uygur Devleti olarak anılacaktır.

Eserde Gök Kurt'un kendisine yol göstermesiyle Oğuz Han İdil Müren Irmağı'na gelir, burada nehrin kenarında konaklar. Burada Urum Kağan'ın ordusunu mağlup ederler. Aldığı ganimet ve hazineler ve bölge halkıyla birlikte Hun iline geri döner.

Oğuz Han Orta Asya'da gezindiği bölgelerin halkının özelliklerinden dolayı yörelere çeşitli isimler vermiş, günümüze kadar gelen bölge isimlerinin atası olmuştur. İçi boş ve kuru ağaçlar ağaçları barındırdığı nedeniyle bir bölgeye Kıpçak, karlı bölgede yaşayan halka Karluklar, büyük bir yapının kapısı demirden olduğu için bunu açan bölge halkına fonetik özelliklerden dolayı Kalaçlar(Halaç), kağnı kullanan hakla Kanglılar ismini vermiştir.

Gök -Tanrı'nın Çocukları' nda kitap dört bölüm halinde olduğundan, açık mekan bilgilerini bölümler halinde incelemek gerekir. Birinci bölümde destanlaştırılmış biçimde, evrenin yaratılış hikayesi Altay Dağları'nın güney taraflarında geçmektedir. Kitapta Altay Dağları diye bir ibare bulunmamasına karşın, Yaratılış destanı Altay Dağları'nda olduğunu bilinmektedir. Türeyiş Destanı ise Uygur topraklarında geçmektedir. Obalar bütün bu destanlara ev sahipliği yapmıştır.

Kitabın ikinci bölümü, Uygur obasında meydana gelen olaylardan oluşmuştur. Yazar, Uygur obasını verimli, dağların ve ırmakların arasında, Uygur toplumunun rahat ve huzurunun yerinde olduğu bir yer olarak tanımlamıştır:

> *"Uygur obası ulu bir dağa yaslanmış, doyumsuz yeşilliğin üzerine kurulmuştu. Baharın güzelliğini yaşıyordu. Karların erimesiyle oluşmuş, büyücek su birikintileri, dağdan çağlayarak akan köpüklü derenin etrafında manzarayı tamamlamak istercesine olağanüstü bir güzellikte sıralanmışlardı.*

Yerleşmenin telaşı içinde, kadınlı erkekli gruplar, daha bir oralı olmanın çabasındaydılar." (GTÇ, s. 91)

Karlı Dağ, obanın şamanı Bulduk Ata'nın barındığı yer olarak tanımlanmıştır. Karlı Dağ, hem obaya yakın hem de uzaktı. İnsanların gitmeye çekindiği uzak gibi görünen fakat şaman tarafından obaya yakın görünen bir dağdır:

"Karlı Dağ, Şaman barındıran kutlu bir dağ idi. Yaz kış zirvesinden kar eksilmezdi. Hatta geldiklerinde oba çevresinde de yer yer kar yığınları bulunur, çocuklar bu kar yığınlarının çevresinde kendilerine oyunlar kurarlardı." (GTÇ, s.97)

Uygurlar Tola ve Selenge Irmakları'nın olduğu ilde yaşamışlardır. Tola ve Selenge Orhun Irmağı'nın iki kolunu oluştururlar. Uygurlar bereketli toprakları kendilerine yurt edinmişler, uzun yıllar burada huzur içinde yaşamışlardır:

" Atalarımız çok güzel, çok bereketli bir ilde yaşarlardı. Öylesine güzel ve öylesine bereketli ildi ki… İki büyük ırmak vardı: Tola ve Selenge… Suların coşkusu ile coşardı halkımız. Onların kolları bir noktada birleşirdi. Orası bolluğun ve bereketin de birleştiği yerdi. Ortaya çıkan bereketli topraklarda ziraatla uğraşırdı atalarımız. Her Türlü sebze ve meyve vardı. Kuzeyimizde akrabamız olan Gök- Türklerle iyi ilişkiler içindeydik. Onların düzeni ile bozkır yaşanası olmuştu." (GTÇ, s. 112)

Karakurum Dağı, Uygurlar için sıradan bir dağ değildir. Avların yapıldığı, Türkler arasında kutsal kabul edilen büyük kayın[81] ağaçlarının bulunduğu bir yerdir. Uygurlar, Gök-Tanrı'nın hediyesi olarak bu dağı benimsemişlerdir. Karakurum

[81] Kayın ağacı Türk mitolojisinde kutsal kabul edilmektedir. Kayın ağacı doğurganlığı ve adak adamayı temsil etmektedir. Kayın eski kaynaklarda kadın olarak geçer. *Divan-ü Lügati't Türk*'te "kayın", kadın olarak geçer. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Pervin Ergun, 2004. *Türk Kültüründe Ağaç Kültü.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Dağları günümüzde Pakistan, Çin ve Hindistan'da bulunan, Himalaya Dağları'nın uzantısı olan sıradağlardır:

> " *Karakurum Dağı bize sadece av veren bir dağ değildi. Kutlu dağların bir özelliği de kutlu ağaçlara sahip olmalarıdır. Zirvesi karla kaplı, içinden onlarca derenin doğduğu bu yemyeşil dağda yan yana iki kutsal kayın ağacı büyümüştü. Gök- Tanrı'nın Uygurlara hediyesi olan bu ulu ağaçlar göğe ulaşmak için birbirleriyle yarışır, ancak yine de boyları aynı kalırlardı. Hem de diğer hiçbir ağaçta görülmeyecek güzellikte bir yeşil…"* (GTÇ, s.113)

Kutlu Kaya'nın parçalanması sonucu Uygurlar' ın peşini uğursuzluklar, hastalıklar belalar bırakmamıştır. Bu nedenle Uygur halkı, Uygur obasından göçmeye karar vermiştir. Kadın erkek pek çok çocuk göç yolunda hayatını kaybetmiştir. Sonunda Orta Asya coğrafyasında Altay Dağları'na yakın bir yere geldiler. Önlerinde sonsuz bir ova uzanmıştır. Buraya Turfan adını, dağların arasındaki vadiye de Toyok adını verdiler. Kağan kent kurulacak yeri belirleyince ev yapmaya uygun topraklardan kerpiçler yapıldı. Balçıkla sıvalı mahalle düzeni ortaya çıkınca buraya Beş Balıg adı verildi.

Üçüncü bölümde Usu Baksı yürüyerek kendi olduğu yerden, Oğuz Obası'na gelir. Bozkırda bütün kapılar bütün çadırlar Usu Baksı'ya açılır, Baksı sevgi ve saygıyla ağırlanırdı:

> *"Akşamüzeri uzaktan gördü obayı. Her boy ve renkte çadırlar, ortadaki bir açıklığın çevresine düzenli bir şekilde dizilmişti. Bildik bir Oğuz obasıydı bu. Usu Baksı çadırların yapısını, dizilişlerini, kullanılan renkleri çok iyi tanıyordu. İçi sevinçle dolmuştu. Unuttuğu bir zaman diliminde yine*

bu göçer obaya konuk olmuştu. Kendisini çok iyi karşılamış ve ağırlamışlardı."(GTÇ, s.187)

Dördüncü bölüm *Ergenekon Destanı*'nı anlatmaktadır. Hikaye ilk olarak Moğol ilinde başlamıştır. Moğol Hanı Sevinç Han Göktürk ülkesine savaş açtı. Bu savaştan sadece dört kişi sağ kalabildi. Kayan, Tukuz, Almıla ve Bengül yemyeşil ormanla kaplı bir yere geldiler. Burada büyük vadiler, yaylalar ve eşsiz güzellikte göller, sayısız meyve ağaçları bulunuyordu. Dağın doruğu, en yüksek tepesi olan bu yere Ergenekon adını verdiler. Kayan ve Tukuz eşleriyle beraber soylarını devam ettirdiler. Dört kişi olarak girdikleri yere sığamaz oldular nüfuslarını bir hayli artırdılar, burada dört yüz yıl kaldılar. eski yurtlarına geri döndüler. Düşmanlarını yenip, eski huzurlu günlerine kavuştular.

Hüzün'de olayların merkezi İstanbul ve İstanbul'un çeşitli semtleridir. Erhan İstanbul'un Erenköy semtinde doğmuş fakat daha sonra Tozkoparan semtine taşınmışlardır. Olaylar Tozkoparan, Eminönü, Beyoğlu, Beyazıt semtlerinde yoğunlaşmıştır. Eserde geri dönüşlerle Erhan'ın babası Dursun Kaptan'ın memleketi Artvin'den İstanbul'a göçü anlatılmıştır:

" Çile Anadolu insanının kaderidir. Bir de göç… Göç, ekmek peşine yapılan yolculuğun adıdır. Çok uzaklardan, İstanbul'u seçmek kolay değildir. Her şeyi bırakıp yeni bir hayat arayışına İstanbul'a gelmek, tutunmak kolay değildir. Söylendiği gibi 'Taşının, toprağının altın olduğuna' inandığı için değil, belki tutunmayı düşlediği bir umudun peşinde… Belki başka çaresi olmadığı için… Belki istediği, gönülden istediği için gelmişti.

Her ne sebeple olursa olsun, Artvin'den İstanbul'a çevrilmişti rotası. O İstanbul'u seçmişti, İstanbul onu değil. Zaten seçim hakkını başka birine, başka bir şeylere havale edecek bir insan değildi." (H, s. 28)

1980 Askeri Darbesi'ne yakın bir süre önce İstanbul'un Tozkoparan semti komünizm görüşünü benimseyen insanların çoğunlukta olduğu bir yerdir. Kurtarılmış Bölge ideolojisinin oluştuğu yer olarak romanda tanımlanmaktadır. Kurtarılmış Bölge, 1980 öncesi dönemde aynı görüşü benimsemiş insanların oluşturduğu yerdir. Buralara polisin ve askerin girmekte zorlandığı söylenmektedir. Erhan Cengiz ve ailesi böyle bir yerde ikamet etmektedir. Ailenin fertlerinden Cengiz Han ve Oğuz Han kendilerini ve aileyi korumak için silah taşımaya başladılar:

"*Tozkoparan, Komünistlerin Kurtarılmış Bölge oluşturmaya çalıştığı semtlerden birisiydi. Epeyce mesafe almışlardı bu amaçları yolunda. Doğal olarak 'Cengiz Ailesi' istenmeyenler sınıfına dahil olmuştu. Bütün fertleri, katıksız Türk milliyetçisi olan bu aile susmuyor, olanlara seyirci kalmıyor, karşı koyuyordu. Artık rahatsız etmeler, tacizler, sataşmalar başlamıştı. Sık sık kavgalara karışır oldular.*" (H, s. 50)

Aile Beyoğlu'na taşındıktan sonra sıkıntılar azalmamış, daha da artmıştır. Bunun üzerine Dursun Kaptan Darıca'ya taşınmaya karar verir. 1980 Mayıs ayında aile Darıca'ya taşınır. Erhan İstanbul'da kalır. Abisinin biri cezaevinden firari diğeri de halen cezaevindedir:

"'*Bakın' dedi 'Benim oğullarım Ülkücü. Gözü kara, yüreği pek yiğitler. Biliyorsunuz. Cengizhan hapiste, Oğuzhan ise cezaevinden kaçtı. Çok sıkıntı çekiyoruz kaldığımız mahallede. Taşınmak zorundayız. Kendimize*

huzur bulacağımız bir yer arıyoruz. Enişteniz de rahatsız. Biz Darıca'ya taşınmaya karar verdik. Enişteniz tayinimi buraya aldıracak. Ama önceden size söyleyeyim dedi. Sık sık evimize polis gelir. Arama yapılır. Polis bizi izler. Sizler de rahatsız olursunuz mutlaka. O nedenle açık söyleyin bana. Buraya gelmemizi, sıkıntılarımızı getirmemizi belki de sizin de rahatsız olmanızı istemiyorsanız…" (H, s.161-162)

Erhan Cengiz İstanbul'un Fatih semti Başvekil Caddesi'nde komünist grubun kurşunlarına maruz kaldı ve hayatını kaybetti.

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun üniversite yıllarında yaşadığı olayları anlatan *Bizi Fırtına Vurdu* adlı eserde bazı yer ve mekan isimleri gerçek adıyla verilmemiştir. Yazar sakınca oluşturabileceği düşüncesiyle yer ve mekan isimlerini gizlemiştir. Yazarla yaptığımız mülakatta üniversite okuduğu ve uzun yıllar yaşadığı şehrin ismini vermekten kaçınmış, romanında bu kenti "Soğuk Kent" ve "Küçük Kent" olarak tanımlamıştır.

"Korkusuzca gezebiliyordum Soğuk Kent'te. Bunun nasıl bir şey olduğunu anlamak için zamanın bölünmüş kentlerinin hikayesini iyi bilmek gerek. Ben korkusuzca gezebiliyordum çünkü tamamen bizim hakimiyetimizdeydi Soğuk Kent. Ülkücü geçmişim sağlıyordu bu rahatlığı bana. Liseden yeni mezun olsam da çok parlak bir Ülkücü geçmişim vardı." (BFV, s. 21)

Yazar geri dönüşlerle özetleme yaparak, geçmişte yaşadıkları hakkında okuyucuya bilgi vermiştir. Eğitim hayatının ortaöğretim bölümüne İstanbul'da başlamış, Trabzon'da devam etmiş oradan da Küçük Kent'e ailesiyle beraber göçmüştür:

"*Liseye İstanbul'da başlamış, birinci sınıfı Trabzon'da bitirmiş, ikiye de orada başladıktan sonra ailece Küçük Kent'e göçmüştük. Lisede okuduğum üçüncü okulum oluyordu Küçük Kentin Lisesi. Zaten aynı okul dönemini aynı okulda bitirmişliğim yoktur. "*(BFV, s.67)

1980 öncesi Türkiye'sinde Ankara'da olayların en çok yaşandığı şehir olarak tarihe adını yazdırmıştır. Romanın merkezi kişisi, yani yazar, Ankara'ya gitmeye karar verir. Ankara'nın siyasi ve toplumsal durumunu öğrenmek, olaylar hakkında bilgi toplamayı istemektedir:

" Bir aydan fazla kaldım Ankara'da.

Başbuğ'un karşısına ilk çıktığım, onun kapısında ilk nöbet tuttuğum günlerdi.

Bir anda ufkum, düşüncem, fikirlerim değişti. Bambaşka ve daha keskin birisi oldum.

Seminer eğitimlerine katıldım, daha zorlu olayları yakından gördüm. Yaşadım…

Soğuk Kent başkaydı burası bambaşka.

Kavga burada çok daha katı ve kanlı sürüyordu." (BFV, s. 164)

Yazar, Ankara'nın çeşitli yerlerini gezmiş, Ulus Heykel Meydanı'nın ortasında komünist grupların propaganda yaptığını görmüştür.

Romanın merkezi kişisi, yazar, olaylardan çok sıkılıp hayatının tehlikeye girdiğini düşünerek olayların ortasında bulunduğu ortamı olduğu gibi bırakarak İstanbul'a teyzesinin yanına tatile gider. Orada İkbal adından genç bir kızla tanışır. İkbal'le arkadaş olduktan sonra İstanbul'u gezmeye çıkarlar. Gittikleri Semt, Ortaköy ve Beşiktaş'tır:

"Otobüste bir yandan İstanbul'u anlatıyordum İkbal'e… Anlattıklarımdan etkilenerek önce Ortaköy'e gitmek istedi. Sevindim. Romantikti demek. Romantiklerden zarar gelmezdi.

Beşiktaş'tan önce indik ve Akaretler' den başladık yürümeye. (BFV, s. 241)

Merkezi kişi, 15 Nisan 1978 Ankara Tandoğan'da yapılan mitinge katılmış ve bundan övgüyle bahsetmiştir. Sağ görüşlülerin halka hitap edebildikleri, halka inebildikleri o gün anlaşılmıştır.

Ankara'daki görkemli mitingden sonra rota Samsun'a doğru kaymış, burada da MHP tarafından miting yapılmıştır. Samsun o dönemin koşullarıyla yazara göre solcuların elindedir. Çiftlik Caddesi verilen bölge, zengin insanların oturduğu, iş yerlerinin bulunduğu bir yerdir:

"Çiftlik caddesinde solcular eylem yapıyorlar ve bizi oraya sokmayacaklarını söylüyorlardı. Kalelerinin ellerinden gideceğini anlayan kızlı erkekli gruplar caddeyi kapatmışlardı. Hatta caddeye yattıkları, polis ve asker tarafından bir türlü bu eylemden vazgeçirilemedikleri söyleniyordu. Eğer geçmek için inat edersek büyük bir çatışmaya hazırlanmalıydık. Hazırdık aslında. Türkiye'nin her yerinden gelmiş, çoğu ateşli militanı kimse durduramazdı. Hele bizi Soğuk Kent ekibini kimse durduramazdı." (BFV, s. 300)

Ankara ve Samsun mitinglerinden sonra, MHP'nin Gümüşhane, Yozgat, Rize gibi Anadolu'nun şehirlerinde mitingleri devam etmiştir. Mitinglerle beraber karışan her gün kavgaların hüküm sürdüğü 1980 Askeri Darbesi öncesinde, romanın merkezi kişisi günlerini Soğuk Kent'te geçirmiştir.

Güllerin Solduğu Gün romanında olaylar 1980 yılında Anadolu'nun Ankara, Elazığ, İstanbul, Gaziantep, İzmir, Buca Trabzon, Çorum, Malatya, Samsun ve Manisa gibi bölgelerinde geçmiştir. Kapalı bir mekan olan cezaevinde olaylar anlatılsa da, mahkumların cezaevine girmelerine sebep olan olaylar bu şehirlerde geçmiştir.

"Ağustos sıcağını, taş duvarların ardından bile hissetmek mümkün,! Her ne Kadar duvarların soğukluğu çelse de aklını…

Fındıklar toplanmıştır şimdi doğduğu yerde. İnsanlar harmanlarda, ürünlerini kurutma çabası içindedir. Her an yağması muhtemel yağmura karşı önlemler alınmıştır. Bazen, alın teri ile elde ettiği ürüne kendinden daha fazla değer verir insanlar. Çocuklarının rızkıdır çünkü." (GSG, s.96)

Alıntıladığımız paragraf mahkumun memleketi olan Trabzon'da insanların günlük yaşamına dair bilgi verilmiştir. Mekanın bu şekilde betimlenmesinin nedeni kişinin idam edilmeden önce memleketini aklına getirip, özlemle bir daha gidemeyeceğini düşünüp hüzünlenmesidir.

Eserde, hapishane mahkumlarının zihninde memleketlerine özlem söz konusudur. Gördüğü en ufak bir nesne ya da görüntü kişilere memleketlerini hatırlatmaktan geri kalmıyordu. Bulunulan şehir ile memleketler karşılaştırılma içerisine girmiştir:

" Sıla özlemi en çok çocukları vurur. Bunu seslendirmekten de geri durmazlar. Daha cesur olur çocuklar. Babalar gizleme ustası, analar çile ustası… Sevmedi Ankara'yı o… Deniz yok… Samsun tüter gözünde… Samsun, Bandırma Vapuru' nun durağı…

'Ne zaman gideriz Gençlik Parkı'na?'

'Gideriz bir gün!'

Hemen şuracıktaki bir su yığınını görmek dahi zaman gerektiriyor. .oysa Samsun'da, biraz yükseklerden bakıverince maviliği görürsün. Orada da denize küstürülmüştür kent. Öyle saçma sapan bir kentleşme yapılmıştır ki, denizle insanların arasına set çekilmiştir adeta. Buna rağmen uzaktan görmek, esen yelden kokusunu almak yeter." (GSG, s.57)

Eserde, Ankara ili Ülkücüler için önemli bir şehirdir. MHP Genel Merkezi'nin burada bulunması, olayların yoğun olarak bu ilde geçmesi, ülkücülerin burada toplanmasını sağlamıştır. Bu şehirde işkence de görseler, ezilseler, yine de ülkücüler Ankara'dan kopamamaktadır.

" Kış yaklaşınca, sonbaharla birlikte soğuk olur Ankara! Zaman zaman güneş görünse de… Çok da kar yağar! Ankara'nın soğuğunu severim ben. Karını da. Ankara'nın her şeyini, her yerini severim ben. Burada doğdum, burada büyüdüm. Burada yürüdüm, Ülkü yolunda. Burada Ülkücü oldum. Dahası, burada işkence gördüm." (GSG, s. 15)

Komando' da Ülkücü kamplarına katılıp komünizm görüşünü benimseyen grupla çatışma sonucu hayatını kaybeden Ahmet'in yaşam öyküsü ve Ahmet'in yaşadığı zaman boyunca dönemin olayları kaleme alınmıştır. Çukurova coğrafyasında başlayan roman Ahmet'in üniversiteyi kazanmasına kadar bu bölgede devam etmiştir.

" *Sahilde yaşayabilen, denizi her dem görebilen, gökle birleşen ufuk çizgisinin güzelliğini çok erken çağlarında fark eden, üstelik büyüdükçe bir ilçe merkezinde evi olan; ama kökenleri köye bağlı, yaylaya çıkabilen, yılın*

belli zamanlarında ormanlarla buluşabilen bir ailenin çocuğuydu. " (K, s. 9-10)

" *Çukurova adam yatağıdır*

Yazın, çok sıcak olur. Ama dağ var, deniz var; yaylalar var; İlçenin ortasından geçen ırmak var… Sıcaklar artınca ilçe boşalır. Millet, alır göçünü yayladaki evine çıkar! Geride kalanlara acır adeta. Göçer kültürün geçmişten gelen bir yansımasının tezahürüdür bu acıma güdüsü. " (K, s. 35)

Ahmet'in haricinde yaşanan olaylar dönemin gündemini ele almaktadır. Erdek'te görevi başında olan Alparslan Türkeş, Ahmet'in hocalarının sol görüşlü olması nedeniyle Ankara'da düzenlenen mitinge katılmaları, Ankara Kızılay'daki öğrenci nümayişleri, DP'nin İzmir ve Manisa'daki mitingleri, Komando romanında dönemin olaylarının geçtiği açık mekana örnek olarak gösterilebilir.

Üniversite çağı gelince İstanbul'da Orman Fakültesi'ni kazanan Ahmet için olaylar artık İstanbul'da geçecektir. Ahmet İstanbul'u anlamaya çalışmış, ilk görüşte kendisinde şu şekilde intiba bırakmıştır:

"İstanbul'un Avrupa yakasının silueti, karşısında, gittikçe aydınlanarak ortaya çıkıyordu. O her yerde rastlanan İstanbul kartpostallarına benzer bir görüntü. Çok güzeldi. Gittikçe Avrupa'ya yaklaşıyordu. Yavaş yavaş kalabalıklaşan insanların oluşturduğu garip bir karmaşa vardı ortalıkta. Sanki herkesin acelesi var gibi, bir koşuşturma içinde, heyecan hissediliyordu. Geldiği küçük ilçesinin tanıdık yüzleri yoktu artık çevresinde. Biraz daha soluk, biraz daha bezgin bakışlıydı insanlar! Hepsi böyle değildi mutlaka. Yine de beklediğinden bakımsız bulmuştu kenti. İnsanlarını da neşesiz! " (K, s. 89)

Milliyetçi bir kişiliğe sahip olan Ahmet, Alparslan Türkeş'in önderliğinde kurulan komando kamplarına katılır. İlk kez İstanbul'da Silivri'de kurulan kampa birçok üniversiteli öğrenci gelmektedir. Alparslan Türkeş ve Dündar Taşer Silivri'yi hem şehre yakın hem de sessiz ve ormanlık arazi olduğundan kamp kurmaya uygun gördüler:

> *"Sahili, yakındaki ormanlar, sakin ve sessiz olmasıyla çok uygun bulundu. Yerleşim alanının dışında olduğu için kimseden izin almaya da gerek kalmayacaktı. Tabii gerekli malzemeyi ve ihtiyaçları götürmek büyük sorun olacaktı. Bunun için mutlaka bir araç gerekecekti. Kamp sırasında hastalanan, yaralanan olursa… Sürekli kalmasa bile gerektiğinde çağrılacak bir araç!"* (K, s. 235)

Komando kampından dönen Ahmet partinin kurultayı için Adana'ya gider. Burada siyasi bazı faaliyetlerde bulunur. Partinin ideolojisinin Türk-İslam sentezi üzerine kurulmaya çalışıldığını, Alparslan Türkeş'in Adana'da yaptığı kurultayda anlamış olur.

Bakan Beyi Vurdular' da roman kurgusunun geçtiği açık mekanların büyük bir bölümü Ankara'da vurgulanmıştır. Ankara'nın Bahçelievler semti Ülkücülerin mekanı olarak o dönemde bilinmektedir. Ülkücüler bu semti, artan kominizim örgütlerinden korumak için büyük çaba göstermektedirler. Bahçelievler MHP Genel Merkezi'nin olduğu bir yerdi:

> *" Bahçelievler! Ülkücülerin nefes alabildiği nadir mekanlardan birisiydi, Ankara'da. Ülkücüler, MHP Genel Merkezinin ve birçok Ülkücü kuruluşun yer aldığı bu semti, var güçleri ile korumaya çalışıyorlardı. Oraya gelince derin bir nefes alıp rahatlamak ne büyük mutluluktu.* " (BBV, s. 17)

2.4.3.1.2. Kapalı Mekan

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun romanlarında kapalı mekanların az olması dikkat çekmektedir. Eski Türk tarihini konu alan romanlarında obanın içinde yer alan Türklerin hayatında büyük bir öneme sahip olan çadırların fazlaca olduğu görülmektedir. Eski Türk toplumlarının konar göçer yaşam biçimini benimsemesi, yerleşik bir yapıya sahip olmamasına neden olmuştur.

Mete Han'da kapalı mekan han otağları, oba halkının yaşadığı çadırlar, Çin ülkesindeki saray olarak söylenebilir. Çadır ya da değişik, bambaşka bir haliyle eski Türk toplumlarında önemli bir yer teşkil etmekteydi. Otağların renklerine göre kişilerin toplum içindeki rütbeleri belirlenirdi. Hanların ve hükümdarların bulunduğu yere "Altın Otağ" adı verilir, bu da zenginliğin ve görkemliliğin göstergesi olarak kabul edilirdi. Otağlar *Mete Han*'da şu şekilde tasvir edilmiştir:

> *"Otağ yeri, savaşta ve barışta çok önemlidir. Otağ, Hun Ordusu'nun yüreğinin attığı yerdir. Önce Han Otağı kurulur. Büyük, geniş, görkemli bir çadırdır bu. Önünde sayvanı[82] olan bölümlü… Ordugâhın tam orta yerine kurulur otağ. Çevresine onun sırasına göre diğer soyluların, eliglerin, beylerin ve sonra da eratın çadırları dizilir çember şeklinde. Çok büyük önlem alınır. Böriler otağın çevresinde saka durur. Bu çemberin dışında ve diğer gerekli yerlerde diğer erat sıra ile sakçı olur.*
>
> *Otağın zenginliği ve görkemi, budunun zenginliği ve görkeminin işaretidir. Han, altından bir tahta oturur. Bu büyük altın taht, gurur kaynağımızdır."* (MH, s. 70)

[82] Sayvan: Çadır önünde, üstü kapalı oturma yeri

Bilgi verir mahiyette otağları açıklayan Terzioğlu, olayların akışı içerisinde bilgi vermekten geri kalmaz. Bunu yaparken anlatımın akışını bozmamaya dikkat eder. Verdiği bilgiyi romanın kurgusuyla bağdaştırır.

Teoman Han Çin'in akınlarına karşı önlem almaya karar verir. Bunun için ülkesindeki değerli ustaları ve Çinli ustaları toplar ve kendisine özel kale yaptırmaya karar verir:

"Çin Duvarı, Teoman Han'ımızda büyük tutku ve özlemlerin doğmasına neden olmuştu. Birbiri ardına kurulan yüksek kaleleri birleştiren bu uzun duvara özeniyordu galiba ki kendi adına büyük bir kale yapılmasını şart koşmuştu Çin'e. Biz kale yapımından da surdan da duvardan da anlamazdık. Ne inşa etmesini ne de orada oturup yaşamasını severdik. Böylesi bir hevesin bize ne gibi bir faydası olacağını düşünemiyorduk. Han, kendi adına büyük bir eser bırakmak istiyordu. Belki Çinli Hatun'u istemişti bunu. Belki bir de Çin tipi saray olacaktı içinde… Ama orada kim yaşayacaktı?" (MH, s.79)

Hun ülkesinde, rütbesi artan askerin çadırı da töreye göre değişmekteydi. Hun kartal savaşçısı Salık'ın rütbesi yüzbaşı olunca çadırında tek kalmaya başlamıştır. Onun yanına bir de Otuc adında at uşağı verilmiştir:

"Çadırım değişmiş, orunum gereği, daha büyük, geniş ve güzel bir çadıra kavuşmuştum. Tek başıma kalacaktım bu çadırda. Bir de at uşağım vardı artık. Otuc… Yaralı olduğum için yanıma verilmekte acele edilmişti. Zaman zaman çergeye gelip ziyaret ederdi beni. Asıl işinin çadırımla, mallarımla, hayvanlarımla ilgilenmek olduğunu unutmadan… Uslu, yiğit bir erdi. Bunu her tavrıyla belli ediyordu. " (MH, s. 145)

Çiçi Han'da, Çin ülkesindeki saray ve salonlar, Hun ülkesindeki çadırlar, Çiçi Han'ın kendisini korumak için Semerkant'a yaptırdığı kale kapalı mekana örnek teşkil etmektedir.

Çinliler için gösteriş ve gösteri çok önemlidir. Gösterişle zenginliklerini ve güçlerini ortaya koyduklarını düşünmektedirler. Önemli toplantılar ve görüşmeler görkemli salonlarda yapılır, ülke için önemli kararlar burada alınırdı:

" *Salonda yalnız değildiler. Bütün görkemli öğeler kullanılmıştı, toplantıya değer katmak için. Camları renkli gözüneklerden giren güneş ışığı, loş salonu birazcık aydınlatsa da, amaç aydınlatmaktan çok güzel bir görüntü oluşturmak olduğundan, görevlerini çok iyi yapıyorlardı. Gösteri ve gösteriş her şeyiydi Çin'in. Varsıllığını ortaya koymak için düşünülmüştü bütün eşyalar. Gözüneklerin yanlarından, aşağıya doğru akan kalın, ağır, ipek perdeler nereden geldiği belli olmayan esintilerle hafif hafif sallanarak, toplantıya gizemli bir hava veriyordu."* (MH, s. 43)

Han çadırı, Türk toplumlarında kutsal sayılmaktadır. Güneşi ilk kez obada, Han çadırı görmelidir. Bu bakımdan Han çadırları güneşin doğduğu yöne doğru kurulur. Han kapısı iki tane olur. Diğer çadırların kapısı tek kapı olur. Bunu Han'ın, devletin en büyüğü, en kutlusu olmasıyla açıklamak mümkündür. Terzioğlu bunu şu şekilde belirtmiştir:

"*Bütün Hun çadırlarının tek kapısı olur. Çadırın büyüklüğüne göre değişir kapının büyüklüğü. Yalnızca han otağının, han çadırının iki kapısı olur.*

Çadırlarının hepsi kızılyana bakıyordu. Güneş vuruyordu kapışan içeriye doğru. Gözüneklerden sızan ışık da iç aydınlığı destekliyordu. Kalın keçeden yapılmıştı çadırları ve içinde üç ayrı bölme vardı. " (ÇH, s. 71)

Han otağına Çinli iki casus girer. Amaçları hunlarla ilgili bilgi toplayıp, Çin Sarayı'na haberleri götürmektir. Obanın askerleri Usuk ve İlgir Çinli casusu yakalayıp, Çiçi Han'a teslim ederler. Hun otağı tasvir edilmemekle beraber sadece olayları anlatmada amaç olarak romanda kendisine yer edinmiştir.

Hunlar için kale ve surlar tehlike arz etmektedir. Hunlar bu şekilde kapana kısıldıklarını düşünürler. Semerkant'a kale yaptıran Çiçi Han, düşmanını buradan daha kolay gözetleyebileceği ve kontrol edebileceği yanılgısına düşmüştür. Kam Çiçi Han'a kale yaptırma isteğinin nasıl ve nerden aklına geldiğini sorar. Çiçi Han, kendisini kale duvarlarına benzeterek, kale gibi sağlam kalmak ve halkına, oğluna kalıcı bir miras bırakmak dileğini söylemiştir:

> " *'Kale, kale gibi kalmak demek kam! Bak bana! Dün neredeydim bugün neredeyim? Bir uçtan bir uca, peşime taktığım budunumu sürüklüyorum. Göçerin başına gelir her türlü iş. Kıtlık da, ölmek de, dağlarda donup kalmak da göçerin başına gelir. Kurda kuşa yem olmak da… Hatırla, göç yolunda neler çektiğimizi! Göçmek Hun'un yazgısı… Ama Çin… Hep orada, hep Çin… Kalın, yüksek, taş duvarların ardına çekilmiş, yerleşmiş! Yerinden bile kıpırdamaz. Söküp atmak mümkün değil! Yapışmış adeta toprağa. Oradan bizi, bütün acunu yönetmeye çalışıyor. Yerinde kalmış başka budunlar da öyle! Kale çok önemli kam! Kale kalmak demek, kalıcı olmak demek! Çok yorgunum. Uçmağa varmadan önce, oğluma görkemli bir miras bırakmak, budunuma kalıcı olmayı öğretmek istiyorum. İstiyorum ki artık göçmesinler. Salarım gizli olmasın benim ulu kam! Salarımı bırakıp gitmesin budun. Orada bir başıma yatmayayım. Unutulmayayım.'* " (ÇH, s.642-643)

Çiçi Han'ın yaptırdığı Tanhu Kalesi şu şekilde tasvir edilmiştir:

"Ovadan başlayıp, dağa kadar uzanıyordu Tanhu Kentin surları. Orta bir yere yakın bir kısmından başlayıp, dağla arasında bir boğum kalacak şekilde yükselen tepe, kalenin içinde bırakılmıştı. Bu tepenin en yüksek yerine büyük bir gözlem kulesi yapılmıştı. Bu kule sayesinde olduğundan çok daha heybetli ve yüksek görünüyordu Tanhu Kent.

İki kat surla çevrilmişti Tanhu Kent. Dışta, ağaç kullanılmış, boydan boya yüksek, uçları sivri ağaçlardan oluşan çitle çevrilmişti dış surlar. Her iki yüz adımda bir kule yükseliyordu. Asıl iç kale bu ağaç kalenin elli adım gerisindeydi. Böylece önce dış kalede başlayacaktı savunma." (ÇH, s.645)

Alp Er Tunga'da roman kurgusu hikayeyi anlatan kişinin evinde uyurken gördüğü bir düşle başlar. Burada evinde uyuduğu odanın tasviri yapılmamıştır. Alp Er Tunga'nın hikayesinde ise sadece Han'ın ve Saka toplumunun yaşadığı otağlar ve çadırlar ve birtakım kaleleri kapalı mekan olarak belirtmek mümkündür. Alp Er Tunga romanındaki açık mekan tasvirleri daha ağır bastığı görülmektedir. Kapalı mekan tasvirleri yalnızca bir eylemi ifade etmek için yapılmıştır.

Çocuğu doğmak üzereyken kutlu haberi, Peçenk Han kendi otağında sabırsızlıkla beklemektedir. Başotacı Han otağına saygıyla girerek bu mutlu haberi Han'ına verir:

" Sonunda başotacı, han odasına sevinçle girdi. Yüzünde, beklenen muştu okunuyordu.

'Gözün aydın olsun Han. Ebe kadınlar muştuyu getirdiler. Bir oğlun olmuş. Bir er doğmuş ki gör bak ne erdir. Acun yaratılalı beri böylesi ender gelmiştir." (AET, s.27)

Alp Er Tunga, ava çıkıp keşif yaptığı güzergahta karşısına Nusay Kalesi çıkar. Nusay Kalesi İonyalıların elindedir. Alp Er Tunga bu kaleyi kendi topraklarına katmak istemiştir. Savaşarak aldığı kalenin ganimetini erlerine dağıtıp, onların gönüllerini hoş eder.

"*Gündoğusuna gelip yerleşenlerin kurduğu Nusay kalesinin yol üzerinde olduğu bilgisini verdiler. İonyalı bir İlbay yönetiyordu Nusay kalesini. Elindeki silahlı güçle bütün bölgeye egemendi. O yöne doğru yola devam edilirse İonyalılarla savaş kaçınılmazdı. Ona göre önlem alınmalıydı.*

Bir köyün yakınlarında kurulmuş toprak bir kaleydi Nusay. Ordusuna ve gücüne güvenen ilbay yeterince önlem almıyordu. Alp Er Tunga daha da ilerilere gitmek için önünde duran bu engeli aşmak zorundaydı. " (AET, s.172)

Nusay Kalesi'ni aldıktan sonra Alp Er Tunga fetih yapmaya devam eder. Dehistan Kalesi'ni almak için İranlılarla savaşır. Fakat iki tarafta birbirini yenemez.

Oğuz Han ve *Gök-Tanrı'nın Çocukları* isimli romanlarda kapalı mekanlar yok denecek kadar azdır. Bunun nedeni Türklerin göçebe yaşantısı ve savaşlarını anlattığından dolayı olayların açık mekanlarda geçmesidir. Yine de kapalı mekan olarak sıralayabileceğimiz, han otağı, şamanların oba yerleşkesinden uzak yaşadığı mağaralar anlatılmıştır.

Gök Tanrı'nın Çocukları' nda Kam Bulduk Ata'nın yaşadığı mağara Turak'ın ziyaretine ev sahipliği yapar. Turak gördüklerini arkadaşlarına anlatmak için zihninin bir köşesine yerleştirir. Tasvir edilenler şamanın mekanı olduğu için gizemli bir hava, gizemli bir anlatı yakalanmaya çalışılmıştır:

"Kapıdaki ağır ayı postunu aralayarak, loş mağaraya adım attı. Gözleri karanlığa alıştığında ilk gördüğü, bir postun üzerinde bağdaş kurup oturmuş olan Bulduk Ata oldu. Elinde küçük bir bıçakla, uzun bir bataklık sazından kaval yapmaya uğraşıyordu. Arkasındaki duvarda renkli boyalarla acemice çizilmiş bir tören resmi vardı. Yarı giyimli insanlar ellerinde bıçaklarla daha önce hiç görmediği bir hayvanı yere yatırmış, kurban etmeye hazırlanıyorlardı.

Sol yanına döndürdü başını Turak. Bulduk Ata'dan sonra mağaraya giren ilk kişi olduğunu düşünerek belki de son kişi olacağı düşüncesiyle her şeyi görmeye ve arkadaşlarına anlatmayı amaçlıyordu. Bu nedenle her yeri elinden geldiği kadar büyük bir dikkatle incelemek istiyordu.

Sol tarafında bir sedir vardı. Üzerine döşek olarak sık tüylü iki post serilmişti. Demek Ulu Şaman bu yatakta yatıyordu. Yatağın baş ucuna uzun bir kılıç, yanına da büyücek bir davul asılmıştı. Davula çeşitli süsler iliştirilmişti bulduk ata. Sağ tarafta ise küçük bir masa, üzerinde kırmızı bir örtüye sarılı bir nesne duruyordu." (GTÇ, s.168)

Hüzün'de kapalı mekan, Erhan Cengiz ve ailesinin yaşadığı ev tasvirleriyle yapılır. Evdeki soba etrafı ısıtmakla beraber hazır sıcak su sağlama imkanı da sağlıyordu.

"Kış yeni yeni yüzünü gösteriyordu. Ama mutfaktaki soba yanıyordu. Üzerinde, bakır ibrikte her an kullanıma hazır sıcak su vardı. Erhan'ı banyoya koydu Melek anne. Bir koşu sıcak su dolu ibriği kaptı. Bir kapta ılıtıp baştan aşağı yıkadı Erhan'ı." (H, s. 43)

Erhan Cengiz ve ailesinin yaşadığı ev her türlü olaya ve duruma şahitlik yapmış bir mekandır. Polis baskınları, komünizm görüşünü benimsemiş kişilerin yaptığı eziyetler Cengiz ailesinin evinde yaşanmıştır. *Hüzün*'de belirli bir kapalı mekan tasviri yapılmamıştır. Olaylar sadece ifade olarak romanda yerini bulmuştur.

Dönemin olaylarının yaşandığı, karakollar, Kartal/Maltepe Askeri Cezaevi, Gayrettepe Emniyet Müdürlüğü, Erhan'ın okuduğu ilkokul, ortaokul ve lise, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı romanda kapalı mekanların olduğu yerdir.

Dönemin kafeteryası Mola Kafeterya ülkücülüğü benimsemiş gençlerin gidip, vakitlerini geçirdiği mekanlardan biridir. 1980 öncesi dönemde herkes istediği yere gidemiyor, kendi görüşünün hakim olduğu yerde kişiler vakitlerini geçirebiliyorlardır. Erhan'da ülkücülüğü kendi benliğine yerleştirdiğinden Mola Kafeterya' ya gitmiştir. Bu mekan şu şekilde belirtilmiştir:

"*Mola Kafeterya, Ülkücü Mekanlardan biriydi.*

Mekanlar da vasıflanıyordu müdavimleri sayesinde. Şahsiyetleşiyor, yaşıyordu. Sadece müdavimleri ile değil, masaları, sandalyeleri, duvarlardaki resimleri… Çalınan müzikleri ile…" (H, s.153)

Erhan'ın oradayken Mola Kafeterya' da patlama olmuştur. Erhan böyle durumlarda soğukkanlılığını korumayı bilmiştir. Mola Kafeterya' da her şey yerle bir olmuş, patlamanın etkisiyle insanlar yerlerde yatmaktadır:

> " *Çok güçlü bir patlamaydı. Çok güçlü bir bomba bırakılmıştı kafeteryaya. Her birini bir yana savurmuştu. Erhan yere düşmüştü. Farkında değildi. Birlikte oturdukları sağa sola devrilmişti farkında değildi. Koşuşturmalar oluyordu. Bir şey duymuyordu Erhan. Güçlü ses ile kulakları,*

geçici sağırlığı yaşıyordu. Toz duman içindeydi her yan. Kalktı yerinden küçük bir sızı duydu, ama aldırmadı. Yerlerde yatanlara yardıma koştu. Elinden geldiğince… Parçalanmış birkaç beden görünce anladı işin vahametini. Neden sonra ambulans sirenlerini, polis arabalarının sesini duydu. Yaralı arkadaşlarını taşımalarına yardım etti. " (H, s.154)

Firari olan ağabeyi Oğuzhan ile Kapalı Çarşı'da buluşacak olan Erhan polislere yakalanmıştır. Ağabeyini kaçırmak üzere plan yapan Erhan polisin dikkatini çekmemek için vitrinlere bakıyormuş gibi yapıp, polisi oyalamıştır. Kapalı Çarşı'nın özelliği şu şekilde açıklanmıştır:

"*Kapalı mekanların bir özelliği, sesi çoğaltmasıdır. Anarşi ortamında, zaten tedirgin olan insanlar, kaçmak için bahane ararlar. Bu da genelde panik halinde bir kaçışa sebep olur. Ne polis dinler insanlar, ne de 'Dur!' "* (H, s. 191)

Bizi Fırtına Vurdu romanının merkezi kişisinin Küçük Kent'teki konfeksiyoncu dükkanı ile ilk kapalı mekan anlatımı tasvir edilmektedir. Kişinin ailesinin durumu yoksul olduğundan çocukken alınan bir pantolon yaz kış giyilebilir nitelikte olmuştur. Bu hazır giyim dükkanında her çeşit malzeme bulunabiliyordu. Pantolondan, mutfak, banyo araç gereçlerine kadar her şey burada mevcuttur. Kişi, soluğu burada almıştır:

"*Konfeksiyoncu!*

Hemen aklınıza öyle rafları olan, vitrini olan bir yer gelmesin. Çok şey bir arada satılırdı orada. Her çeşit şey demek daha doğru olur. Örneğin süpürge, fırça, lavabo bile bulunurdu dükkanın bir bölümünde. Bu nedenle

bir şeyi arayıp bulmak büyük sorundu. Görmek ve beğenmek de…" (BFV, s. 14)

Kişi üniversiteyi, Soğuk Kent'te kazanmıştır. İlk günlerde paspal olarak nitelendirdiği bir otelde kalmıştır. Parası olmadığı için başka yere geçmek istemiştir. Aynı liseden mezun olduğu Mesut Ağabey ile karşılaşır. Mesut ağabey onu kaldığı yurda kaçak olarak sokar.

Bir yandan yurt hayatına alışmaya çalışırken bir yandan da okuldaki dersleri başlamıştır. Ziraat Fakültesi'nden hiç hoşlanmamıştır. Soğuk olan bir memlekette böyle bir fakültenin açılmasının gereksiz olduğunu ve tamamen siyasi amaçlara hizmet ettiğini düşünür:

> " *Kim? Neden on bir ay kış hüküm süren bir memlekette Ziraat Fakültesi açar ki? Toprağı görmeden toprakçı, bitki görmeden bitkici, hayvan görmeden hayvancı olmakla ne kazanılır ki? Bu da siyasi bir yatırım. Ülkenin geleceğini düşünmeyen siyasilerin, sadece kendi siyasi kazanımları için açtıkları bir okul… Galiba en kolayı ziraat fakültesi açmak… Öyle fazla laboratuvar falan gerekmiyor. Kitap yazmaya ve araştırma yapmaya üşenen hocaların, yıllardır üzerine bir kelime bile eklemedikleri ders notlarını teksir makinelerinde çoğaltmaları yetiyor. Sonra da dayıyorlar öğrencinin kafasına teorik bilgiyi. Al sana fakülte! Ben bu okulda ders çalışmaya bile gerek duymam.* " (BFV, s. 24)

Okulundan hoşlanmayan, okulun koridorlarını soğuk bulan kişi, amfideki görüntüye çok şaşırır. Oturulan sıra düzeninin haremlik selamlık olduğunu fark eder, bu durumu yadırgamıştır:

"*Amfi birbirine yapışık, sağ yanlarında yazma yerleri olan ve kalkınca kapanan, sinema koltuğu benzeri koltuklardan oluşuyordu. Yukarıya doğru basamak basamak yükseliyordu. Yani en yukarıda oturan bile kürsüyü ve tahtayı rahatlıkla görebiliyordu.*

Hayır! Beni şaşırtan bu değildi. Çünkü daha önce birkaç kez gelmiştim bu amfiye. Beni şaşırtan; bütün kızların öndeki sıralarda oturmasıydı, hem de yan yana, bir arada… Sınıfta garip bir şekilde harem-selamlık görüntüsü oluşmuştu." (BFV, s. 32)

Ziraat Fakültesi'nin ülkücülerin elinde olması kişinin özgüven ve rahatlık duygusuyla okulda gezinmesine nedene olmaktadır. Temel Bilimler Fakültesi' de Ziraat Fakültesi kantini gibi ülkücü öğrencilerin hakimiyetindedir. Yazar burayı izbe ve loş bir yer olmasına rağmen ülkücülerin elinde olması nedeniyle sevmiştir:

"… Temel Bilimler Fakültesi'nin bodrumdan bozma asimetrik, loş, havasız öğrenci kantinine girdik hep birlikte. Duvarlarda acemice çizilmiş şekillerle Ülkücü Hakimiyeti kendisini hemen belli ediyordu. İlk kez geliyordum bu kantine; ama sevdim nedense. İlkelliğini örtmek istercesine değişik renk lambalarla esrarlı bir hava vermeye çalışmıştı işleten. Taşradan, özellikle benim gibi küçük kentlerden gelenler için çok etkileyiciydi. " (BFV, s. 44)

Yurt odasında merkezi kişi gibi birçok kaçak öğrenci yaşıyordu. Bu öğrenciler bir araya geldiğinde keyifli zamanlar geçirip, birbirleriyle sohbet ederlerdi. Bazen ortalık sigara ve alkolden geçilmiyordu. Merkezi kişi de bir gün bu ortama uymaya karar verdi. Odadaki öğrenciler gibi içip sarhoş oldu. Oda, sigara dumanından duman altı olmuştu. Sarhoş olması hareketlerine engel olmaktaydı.

Odanın bu kadar kalabalık olması ve alkol kullanılması kişinin fiziksel ve ruhsal durumunu da etkilemiş, odada yalpalayarak hareket etmiştir:

"*Oda çok kalabalıktı ve sigara dumanından göz gözü görmüyordu. Görünüşte tuhaf bir şey yoktu. Bu şaşkınlıkla kapıya sahip olamadım. Bütün hızıyla arkasındaki duvara çarptı. Çok utanmıştım. Selam verdim, aldılar mı bilmiyorum. Robot gibi hemen sağ tarafa döndüm. Ahmet Abiyle ortak kullandığımız dolabın kapısını açtım. Bu hareketim de kontrolsüz ve sert olmuştu. Kapı gidip yandaki dolaba çarptı. Bu arada odadakilerin beni izlediğini fark etmiyordum.* "(BFV, s. 54)

Merkezi Kişi yarıyıl tatilinde ailesinin yanına Soğuk Kent'e gider. Kent'e giderken başına can sıkıcı şeyler gelir. Sol görüşlü kişiler kişiyi sıkıştırıp, mola yerinde otobüsten indirirler. 8-10 kişi tarafından darbeye maruz kalır. Derneklerinin bulunduğu yere götürürler. Burası yıkık dökük dükkan ile kahvehaneye benzer bir yerdi. Mekanın en baş köşesinden büro tipi masa, sandalyeler ve tabureler, küçük sehpalar ve bayrak ve afişler mevcuttu. Sorgu ve sualden sonra otobüs şoförü gelir ve herkes dağılır. Kişi önce Soğuk Kent'e oradan da Ankara'ya gider.

Emniyet müdürlükleri, pastaneler, kahvehaneler, okullar olayların yoğun olarak geçtiği kapalı mekan olarak ayrıca sıralanabilir.

Güllerin Solduğu Gün'de anlatı, kapalı cezaevlerinde geçmektedir. Dokuz ülkücünün idam edilmeden önceki anları Türkiye'nin farklı şehirlerinde kapalı cezaevlerinde geçmişlerini hatırlamasıyla romandaki anlatı bütünlüğü oluşturmaktadır. İsmi verilen cezaevleri, İzmir Buca Cezaevi, Ankara Merkez Kapalı Cezaevi, Ankara Mamak Cezaevi, Elazığ Kapalı Cezaevi, İstanbul Paşakapısı Cezaevi, Gaziantep Cezaevi olarak sıralanabilir.

Ankara'da idam edilmek üzere olan ismi verilmeyen bir mahkumun cezaevi ve koğuşunun o günkü durumu şu şekilde anlatılmıştır:

" *İki kişilik hücrelere tıkılmıştı mahkumlar. Dört, hatta beş kişi kalıyordu bu daracık hücrelerde. Hem de diğer taraflı karışık. İhtilal onları hücrelerde bir arada tutup barıştırmayı planlıyor, ama onlara birlikte eziyet etmekten de zevk alıyordu. Her gün içlerinden birileri mahkemeye gidiyordu. Yalnızca geliş, gidişlerini izliyorlar, konuşamıyorlardı.*" (GSG, s. 47-48)

Komando' da Ali Emmi'nin dükkanı, Ahmet ve ailesinin evi, Ahmet'in okuduğu ilkokul, ortaokul ve lise tasvir edilmeden zihinde sadece anlamsal çağrışım yaratacak şekilde verilmiştir.

Ahmet üniversiteyi İstanbul'da Orman Fakültesini kazanınca bulunduğu ortam da çevre de değişmiştir. Tarihi bir doku olan Orman Fakültesi, ismini yansıtır bir şekilde ağaçların ve yeşilliğin içinde yemekhanesi, kütüphanesi, spor yapmak için alanı içinde barındıran bir yerleşkeye sahiptir:

> " *Orman Fakültesi okunası, çok güzel bir okuldu. Hele ormanı, ağaçları sevince… Mesleğe tutkun olunca… Okulun neredeyse bir asrı aşan bir geçmişi vardı. Çok geniş bir arazi üzerine kurulmuştu. Tarihi ve yeni binaların iç içe geçtiği bir kampus. Uygulama için kurulmuş geniş bir ormanı vardı. Belgrat Ormanları da eğitim alanı olarak kullanılıyordu. Araştırma ve uygulama imkanı çok genişti. Sonra sosyal ve kültürel imkânları da iyiydi. Yemekhanesi, kütüphanesi, spor sahası… Barınma için de öğrenci yurdu vardı.*
>
> *Doğayla iç içe bir eğitim bekliyordu onu. Eğer huzur bulup, okuyabilirse.* " (K, s. 101)

Ahmet okulda yaşanan öğrenci çatışmasına dayanamaz ve görüşünü benimsediği Nihal Atsız'ın kurmuş olduğu Türkçülük Derneği'ne üye olur. Burada öğrenci teşkilatlanması yoğun olarak yapılıyor, gençlere milli bilinç ve milli şuur benimsetilmeye çalışılıyordu.

Yarıyıl tatili gelince memleketine gidip evini ziyaret eden Ahmet'in gözünde geçmiş canlanır ve buradaki günlerini özlediğini fark eder. Odasına girince, geçmişin fırtınasına kapılır:

> " *Odası, eşyaları, kitapları olduğu gibi duruyordu. Her yana baktı sanki ilk kez görmüş gibi. Uzun bir yolculuk, üç vasıta değiştirmişti. Çok yorgundu. İyi bir banyoya ve uykuya ihtiyacı vardı. Banyo hazırdı mutlaka, ama uyumasına izin verilmeyeceğini biliyordu. Önce onun için özel hazırlanmış yemekler yenecek, sonra anlatılacak…*
>
> *Evin içinde küçük bir banyo vardı. Odun sobasıyla ısınan, bakır kazanlı bir banyo. Genelde orası yakılırdı. Bir de özel günler için ayda bir kez yakılan, bahçedeki hamam! Evet! Özel hamamları vardı. Evden ayrıydı. Özel yapılmış çok büyük sobası, büyük kazanı, tecrit edilmiş duvarlarıyla sıcacık olan, bütün yorgunluğun, kirin düşmanı hamam. Hamamı özlediğini söylemiş, anası hemen yakmıştı.* " (K, s. 139-140)

Bakan Beyi Vurdular, romanında kapalı mekan anlatımında olayların oluşumu, Gün Sazak'ın evinde, makam odasında, Hacettepe Hastanesi'nde, MHP Genel Merkezi ve Hacı Bayram Camii'ndedir. Belirli bir mekan tasvirine az olarak başvurulmuştur. Mekan tasvirleri geçmişi çağrışımsal yolla hatırlatmak amacıyla yapılmıştır. Gün Sazak odasındaki mevki sahibi olmuş kişilerin resimlerine baktıkça,

bu dünyanın fani ve geçici olduğunu, makam ve mevkilerin kalıcı olmadığını, elbet bir gün sona ereceğini zihnine yerleştirmiştir:

> " *'Kimseye kalmadı bunlar! İnsanlar, geldiler ve gittiler!'*
>
> *Bakanlık makam katında, sekreteryanın sürdürüldüğü odada, Türkiye Cumhuriyeti'ne Gümrük ve Tekel Bakanlığı yapmış şahsiyetlerin resimleri asılıydı. Çerçeveli, birer ibret abidesi gibi… Bir kısmı solmuş, sararmış, siyah beyaz resimler…*" (BBV, s. 84)

2.4.3.2.Soyut Mekanlar

İncelediğimiz on roman içerisinde yalnızca *Alp Er Tunga* isimli romanda soyut mekan kullanılmıştır. Diğer romanlarda açık ve kapalı olmak üzere somut mekanlara rastlanmaktadır.

Romanın son kısımlarına doğru Alp Er Tunga'nın İran padişahı Keyhüsrev ile savaşmasıyla Alp Er Tunga, ağır yaralı olarak bir mağaraya gelir. Bu mağarada derin bir uykuya daldıktan sonra gökyüzünde atı Aktay'ın üzerinde uçmaya başladılar. Uçma eylemi sona erince Akay adını bilmediği yemyeşil bir vadiye iner. İndiği yerde Sakaların şamanı Tarhun Ata'yı burada görür. Önünde tanımlanamayan bir engel vardır. Ona bir türlü ulaşamaz. Tarhun Ata, yukarılara doğru çıkmasını, ırmağı bulmasını söyler. Alp Er Tunga uçmaya başladığı andan itibaren üzerine ok yağmuru gelir. Irmağa zorlukla ulaşır:

> " *Birden akan suyun sesi geldi kulağına. Sırtında bir süs gibi taşıdığı, her birinin açtığı yaradan oluk gibi kan akan okların farkında bile değildi. Su sesinin geldiği yöne doğru sürdü Aktay'ı. Çok dik, sivri, ulaşılmaz, çıkılmaz, geçilmez bir uçurumun başındaydı. Tam kıyısına gelip aşağılara baktı. Irmağı görünce gözleri*

parladı. İyi ama nasıl inecek, ırmağa nasıl ulaşacaktı? Ellerini beline tutup düşünürken, tunga kemerinin çözüldüğünü gördü. Tunga başlı tokayı alıp baktı. Tunga'nın gözlerinde parlayan taşlar artık parlamaz olmuştu. " (AET, s. 384)

Alıntılanan paragraf Alp Er Tunga'nın ölmeden önce gittiği fakat bilinmeyen bir mekan olarak karşımıza çıkmaktadır. Alp Er Tunga son nefesini burada vermiştir.

2.4.3.3.Mekan Tasvirleri

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun incelediğimiz romanlarındaki mekan tasvirleri iki şekilde incelenmelidir. Eski Türk tarihi konulu ve siyasi konulu romanları farklı özellikler göstermektedir.

Eski Türk tarihini ve mitolojisini anlattığı romanlarında mekan betimlemelerinde, ayrıntılı tasvirlere çok fazla girmediği görülmektedir. Terzioğlu için önemli olan kişilerin ve olayların durumudur. Mekan bu durumu anlatmak için sadece bir araçtır. Mekanı araç olarak gördüğünden, mekan unsurları sadece ifade olarak anlatılmış, anlatının geri planında kalmıştır. Yazara göre önemli olan mekan değil, neyin, nasıl yaşandığıdır.

Alp Er Tunga'da, Saka ülkesi huzurun, zenginliğin ve güvenin olduğu yer olarak betimlenmiştir. Yazar, Sakalar' daki zenginliğin resmini anlatabilmek için düzeni ve nizamı esas almıştır:

" *Güvenli yollardı. Bu yollarda töre geçerliydi. Yağı, uğru, çapulcu, bulunmaz, barınamazdı. Kervanlar, ticaret için art arda gecikmeksizin, ara vermeksizin sıralanırlardı. Seçilen menzile ulaşmada hızlı olma hünerindeydiler. Taşıdıklarını bir an önce götürme, yetiştirme çabasıyla durmadan ilerliyorlardı.*

Ticaret varsıllığın, gelişmenin imiydi. Bu nedenle önemliydi.

Kentler kuruluydu yolların kıyılarında, yolların ulaştığı yerler boyunca… Yollar ya bu kentlerin yakınından geçerdi ya da içinden. Alçak ya da yüksek duvarlarla çevriliydi kentler. Hem varlığını hem de yaşayanları korumak için…" (AET, s. 25)

Oğuz Han'da, yorgunluğunu atmak için ırmağın kenarına gelen Oğuz Han burada dinlenmeye karar verir. Oğuz Han'ın zihninden bozkırda yaşayanların hayal kurma biçimi bilgi verilerek okuyucuya aktarılmıştır. Görsel öğelerin kullanıldığı eserde, oluşturulan manzara tablosu okuyucunun gözünün önüne getirilmeye çalışılmıştır:

" *Pırıl pırıl tatlı serin bir bahar gecesiydi. Gecenin mutlu ve huzurlu sesleri arasında gökyüzünü seyre daldı Oğuz. Bozkırda yaşayanların, bozkır yaşamına uyum sağlayanların en büyük mutluluklarından biriydi gökyüzünü seyretmek. Görünenleri görürler, görünmeyenleri düşlerlerdi bozkır sevdalıları.*" (OH, s. 63)

Görsel öğeleri eski Türk tarihi ve mitoloji romanlarında kullanmasını seven Terzioğlu, mekan tasvirlerini açıkça yaparken aynı zamanda esrarlı bir hava da yaratmaya çalışır. Ay, gök, güneş, doğa unsurları onun için kutsaldır. Mekan tasvirlerinde nesnelliği ön planda tutsa da okuyucuyu kendi tarafına da çekmekten ve aynı zamanda anlattığı Türk toplumunun değerleri ve inançları hakkında bilgi vermekten geri kalmaz:

" *Bir gece beklenmedik bir şey oldu. Bir hediye geldi gökten. Mavi bir ışık topu süzülüp geldi ve ulu ağaçların üzerine kondu. Ne değdi ne uzaklaştı ama ışığını bütün güzelliği ve sırrı ile ağaçların üzerine sundu. Gündüz olduğu zaman çekilen bu ışık gece gelir, yine aynı yere konar ve ağaçları aydınlatırdı.*

İki ırmağın birleştiği yerde yaşayanlar, çok mutlu oldular. Güneş varken yukarılara çekilen, gece ise güzelliğine doyum olmayan bu ışık önünde sevgi ile saygı ile beklediler. Sadece onlar için gelen bu hediyeyi benimseyip kolladılar. Gökten gelen bu yeni mutluluk kaynağını yeni bir müjde olarak benimsediler. " (GTÇ, s. 114)

Terzioğlu'nun mekan tasvirleri kişilerin ruhsal sunumuna çok bir etkisi olmasa da toplumların yaşayış biçimine, örgütlenmesine doğrudan etkisi vardır. *Mete Han*'da hunların yaşam biçimi doğrudan yerşekilleri ve düşmanlarının, dostlarının jeopolitik konumuna göre şekillenmiştir. Coğrafi şekiller Hunların yaşayış biçiminde etkili olmuştur:

" *Acunun birçok yanında yurt tutmuştur, bizim budunumuz. Karayandan, kızılyana; gündoğumundan, günbatımına… Her yanda… Hatta deniz gibi uzanan çöld, çölün de ötesinde… Bu büyük çöl tam ortadan ikiye ayırır sanki acunu. İki yanı verimli topraklar, ortası çöl… Yürümekle on beş gündönümünde, aşılmaz bu çöl. Öylesine büyüktür! Çinliler 'Hanhai Denizi' derler ona. Çok kişi yitmiştir. Çok kişiyi yutmuştur kumları. Bizim budunumuz çölü iyi bilir, tanır. Zaman zaman gizlendiğimiz, sığındığımız bir yerdir. Çin ve diğer budunlar yabancıdır çöle."* (MH, s. 23)

Çiçi Han romanında yazar, tasvirlerin büyük bir bölümünde, okuyucuyu geçmiş zamanlardaki yaşayış biçimiyle ilgili bilgilendirme amacı gütmüştür. Bunu yaparken fazla detaya girmemekle beraber, romandaki kişiler üzerinden mekanın, zihinlerde yer edinmesine yardımcı olur:

" Obanın iki ok atımı uzağında, ırmağın yanında, kayalarla çevrili, korunaklı bir yerdeydi tavla.[83] *Obada, çadırların yakınında yalnızca az sayıda ve günlük işlerde kullanılan atlar bulunurdu. Bir de sakçıların atları… Savaşa hazırlanan, savaşçı atlar tavlada seyisler tarafından eğitilirdi. Seyisler, genelde yaşlı savaşçılar arasından, attan iyi anlayanlardan seçilir ve onlara çok değer verilirdi."* (ÇH, s. 39)

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun siyasi konulu romanlarında mekan tasvirleri dönemin siyasi koşullarına uygun olarak biçim bulduğu görülür. 1980 öncesi dönemde, ülkedeki siyasi görüş ayrılığı her ortama yansımıştır. Yapılan betimlemeler ülkede yaşanılan sosyal değişimleri, siyasi görüş farklılıklarını yansıtmaktadır.

Komando' da siyasi görüş farklılıklarının en sık yaşandığı mekan üniversiteler olarak görülmektedir. Üniversitelerin bazı bölümleri sağcıların, bazı bölümleri de solcuların hakimiyetindeydi. Orman Fakültesi sol görüşlü öğrencilerin elindedir. Bu durum duvardaki sloganlara kadar yansımaktadır: " *Orman Fakültesi'nin kapısından itibaren hâkim fikri yapı fark ediliyordu. Duvarlardaki sloganlar, bir kısmı açıkta, bir kısmı üzerlerine çekilmiş beyaz bandananın altından sırıtıyordu. Çoğu 'Kahrolsun…' diye başlıyordu.* " (K, s. 101) Bu mekan tasviri, dönemin olaylarını yansıtmak için araç olarak kullanılmıştır. Asıl vaziyet, ülkenin durumunun üniversitelere olan etkisidir. En güçlü bir şekilde muhalif olmak, üniversitelerin görevi olarak gösterilmiştir. Muhalif olarak durmak, sıradanlığın aşılmasıyla üniversitedeki mekanların kullanılmasıdır.

1980 öncesi dönemde mekanlar kişilerin siyasi görüşünü temsil etmektedir. "Kurtarılmış Bölge" tabiri o dönemlerde kullanılmaya başlanmış, aynı ideolojilerin

[83] Tavla: At barınağı

bir arada toplandığı bölge olarak tanımlanmıştır. *Güllerin Solduğu Gün*'de Ankara'nın Balgat/Karapınar Semti ülkücülerin hakimiyetindeydi. Sol görüşlü kimselerin "Kurtarılmış Bölge" kavramı, Balgat çevresine işlemiyor görünüyordu. Aynı görüşte insanların çoğunluk oluşturduğu bölge veya mekan, ideoloji ve siyasi adıyla anılmaktadır: " *Balgat, Karapınar 'Kale' oldu onun sayesinde. Kızılların hükmünün geçmediği bir kale… Kızılların 'Kurtarılmış bölge' yapamadıkları bir kale.*" (GSG, s. 10) Balgat, Karapınar, kaleye benzetilerek güçlü, sağlam ve farklı görüşlerin barınamadığı bir mekan imajı verilmeye çalışılmıştır.

Bahar tasvirleri, birçok edebi eserde kendisini göstermektedir. Bahar tasvirleri, neşenin olduğu, hüznün ve kederin olmadığı, doğanın insana kucak açtığı bir metafor olarak kullanılmıştır. Dönemin siyasi ortamı mevsim değişikliklerine de yansımış, huzurlu ortam bir türlü insanlarla kavuşamaz hale gelmiştir. Mevsimin bahar olması fakat her yerin mecazi olarak kış mevsimi yaşıyor olması, hiçbir yere huzur ve mutluluk getirmemektedir. Her şey daha da kötüye gitmektedir:

"… Bu memleketin baharları ne güzeldi eskiden! Şimdi baharlar bile…

'Neden?'

Ankara sokaklarında dolaşırken, arabasının pencerelerini kapalı tutuyor, kan kokularını duyacağının endişesi ile… Oysa mevsim bahar! Yeniden doğuş mevsimi… Dağlardan gelen esintiler, güzel kokular getirmeli… Yaşamanın heyecanı uyanmalı içinde. Yaşları kaç olursa olsun, baharı hissetmeli insanlar. Çünkü bahar, yaşama sevincidir.

'Memleketime bahar gelmiyor ne zamandır! Mevsim kan mevsimi! Dört mevsim kan kokar oldu!' " (BFV, s.9)

2.4.3.4.Mekanın Simgesel Değeri

Gök- Tanrı'nın Çocukları, Oğuz Han, Mete Han, Çiçi Han, Alp Er Tunga romanlarında mekan ve şehir isimleri betimlemeden çok, taşıdığı anlamla zihinlerde simgesel bir değer oluşturmaktadır. İsmi belirtilen romanlarda, Eski Türk tarihinin ve mitolojisinin anlatıldığı bu şehirlerin simgesel anlamı betimlemelerden çok daha önemlidir. Ötüken, Ergenekon Ovası, Semerkant Türk tarihine geçmiş önemli semboller yüklenen bölgelerdir.

Ötüken, Türk toplumları için her zaman kutsal bir şehir olmuş, Türklerin ilk çıkış noktası olarak kabul görmüş, bir yerdir. İlk Türk devletlerine başkent olmuş, Çinliler tarafından her zaman alınması zor ve güç olan, dünyanın merkezi olan ender şehirlerden biridir. Terzioğlu, bahsedilen romanlarda, Ötüken'i yapıtlarındaki mekanların merkezi yapmış, Çinlilerin hedefinde olan, burası Çinlilerin eline geçtiği takdirde bütün Türklerin yeryüzünde asimile olacağı düşüncesini işlemiştir.

Ergenekon Ovası, Ergenekon Destanı'na isim babalığı yapan, bir bozkurtun yardımıyla ve kanlı bir savaştan kurtulan dört kişiye yoldaşlık edip geçit vermeyen sarp kayalıklardan sonra yeşillikler içinde, verimli toprakların ve bol meyve ağaçların bulunduğu, dört kişinin dört yüz yıl içinde çoğalıp buradan çıkmasıyla bilinen bir yerdir. Ergenekon Ovası, Göktürklerin çoğalıp, dünyaya yeniden hükmedecek hale gelmesini temsil etmektedir. Bu bakımdan Türk mitolojisinde önemli bir yer teşkil etmektedir.

Günümüzde Özbekistan sınırları içinde yer alan Semerkant, İpek Yolu'nun üzerinde olmasıyla ticaret yollarını elinde bulunduruyordu. *Alp Er Tunga* romanında Semerkant şehrine sahip olmak demek, düşman olan bütün ülkelere hükmetmek, onlardan vergi almak demekti.

2.4.4. KİŞİLER KADROSU

2.4.4.1.MERKEZİ KİŞİLER

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun, incelediğimiz romanlarındaki merkezi kişiler güçlü duyguları ve düşünceleri benimseyen kişilerden seçilmiştir. Romanlarındaki merkezi kişilerin hepsi erkektir. Siyasi konulu romanlarındaki seçilen merkezi kişiler, günlük hayattan, genellikle orta halli ya da yoksul aileden gelmiş insanlardır. Eski Türk tarihi ve mitolojisindeki kişiler diğer romanlarının aksine sıradan kişiler olmadığı görülmektedir.

Yazar, merkezi kişilerini "Ülkücü, Türkçü ve Bilge" tip olarak romanlarında kullanmıştır. İncelediklerimiz arasında, *Bizi Fırtına Vurdu, Hüzün, Komando, Bakan Beyi Vurdular ve Güllerin Solduğu Gün* romanlarının merkezi kişileri ülkücü tip olarak seçilmiştir. Terzioğlu'nun romanlarında 'ülkücü tip' e ayrıca parantez açmak gerekir. 1950'li yıllardan itibaren Türkiye'de ülkücü hareketin toplum içinde kendisine yer edinmesi, ülkücülerin siyasi ortamda kendisini göstermesi, yazarın siyasi faaliyetlerinin bu yönde olması ve kendisinin ülkücü kişiliği yazarın merkezi kişilerini bu yönde seçmesi eserlerindeki merkezi kişilere ilham olmuştur.

Ülkücülük ile benzer bir fikirleri içinde barındıran Türkçülük, Terzioğlu tarafından eski Türk tarihi ve mitolojisini anlattığı romanlarda merkezi kişilerini seçmesine vesile olmuştur. Mete Han ve Çiçi Han isimli romanlarında Türkleri tek bir bayrak etrafında toplamaya gayret etmiş, Çiçi Han ve Mete Han'ı, halklarını tek bir bayrak etrafında toplamaya gayret etmiş, Türkçülüğü benimsemiş kişiler olarak göstermiştir.

2.4.4.1.1. Türkçü Tipi

Türkçülük, Türk milliyetçiliğinin somutlamış hali olarak tanımlanmaktadır. Türkçülük yalnızca Türkiye'de, Anadolu coğrafyasında yaşayanları değil, dünyanın dört bir tarafındaki Türkleri kapsayan, "Bütün Türkler" fikrini canlandırmaya çalışan bir ideolojidir. Türkçülük akımının amaçları: " Türkleri bilinçlendirip milliyetini bilinçlendirmek, modernleşmek, fakat tamı tamına Batı ülkelerini taklit etmemek, Türk milletini sürekli ilerleyen bir biçime getirmek, hiçbir milletten geri kalmayan bir seviyeye yükseltmek, Milli düşünceyi içeren iktisat ve kalkınma politikası izlemek, dilde sadeleşmek, Türk Tarih bilincini aşılamak ve son olarak bütün dünyadaki Türkleri tek bayrak altında toplamak" şeklinde sıralanabilir.

Türkçülükle ilgili kısa bir bilgi verdikten sonra Terzioğlu'nun Türkçülüğü benimseyen kişileri romanlarında nasıl ve ne şekilde sunduğunu irdelemek gerekir. *Mete Han* romanında, romanın merkezi kişisi olan Mete Han'ı, Türkçülüğü benimsemiş biri olarak gösterir. Mete Han'ın babası Teoman Han ile başlamış olan Türkçülük fikri Mete Han ile devam eder. Teoman Han öncelikle bütün Türk komşu topluluklarla bir görüşme yapmış ve Türklerin hakkının her beraber savunulması gerektiğine değinmiştir. Bunun için Teoman Han "Hun Kartal Savaşçıları" nın askeri eğitimine önem vermiş, ordu millet anlayışını kişilerin zihnine yerleştirmeye çalışmıştır. Teoman Han'ın bu politikası Mete Han'ın benliğine işlemiş, babası öldükten sonra bu akımı yaşatmış ve elinden geldiğince geliştirmeye çalışmıştır.

Teoman Han'ın Hun birliğini ve bütünlüğünü sağlamayı istemesinin gerekçeleri romanda şu şekilde belirtilmiştir:

“ Parça parça olmuş Hun budun büyük sıkıntı içindedir. Biz böylesine birbirimizden ayrı, bağsız yaşarken, yağılarımız güçlenmekte, birleşmekte ve bize karşı saldırma, bizi yok etmek, köle etmek amacıyla fırsat kollamaktadır. Daha yakın zamana kadar birçok beylikten oluşan Çin birleşmiş, tek devlet olmuş, tek bir imparatorun buyruğuna girmek, aralarında süren ayrılıklara son vermek için çabalamıştır. Bizim budunumuzdan bazı boylar Çin’in karayanındaki Sarı Irmak’ın kızılyanında, Ordos bölgesinde, geniş otlaklarda yer tutmuştur. Oraları hep bizimdir. Ama Çin devletinin, bizi oradan sürmek, Sarı Irmak’ın ötesinde, hatta bütün Hunları çölün ötesine sürmek amacında olduğunun duyumlarını alıyoruz. Çok eskiden atalarımızın başına gelen bu dert bizim de başımıza gelebilir. Zaman aleyhimize işlemektedir. Düşünün, çölün ötesine çekilmek zorunda kalırsak, o dar alanda yaşamaya mahkum olursak ne yaparız biz? Sürülerimize nasıl bakarız? Sizler farkında değilsiniz belki, ama böyle giderse, gelecek çok zor olacak Hun budun için. Zaman zaman akınlar yapıyorduk Çin’e. Onları rahatsız ediyor, ötelere gitmeye, geri çekilmeye zorluyorduk. Ama şimdi Çin, yüksek duvarlar inşa ediyor. Önümüze engeller çıkaracak yüksek duvarlar… “ (MH, s.33-34)

Paragraftan anladığımız üzere Türkçülük politikası Çin’i durdurmak, Çin’in Hunları yok etmesine izin vermemek amaçlı vuku bulmuştur. Buradaki Türkçülük düşüncesi tamamen toplumun yaşamlarını sürdürebilmesi ve Çin’in politikasına karşı alınmış bir önlem olarak Teoman Han’ın zihninde oluşmuş, Mete Han ile devam etmiştir.

Babası Teoman Han'ı öldürdükten sonra Hunların başına hükümdar olan Mete Han, babasının izlediği Türkçülük politikasını devam ettirir. "*Bütün yay çeken budunları Hun yaptım*" (MH, s. 525) diyerek, yirmi altı devletin hepsini alarak, hepsini hun olarak görmüş ve Türk birliğini sağlamıştır:

" Ben Tanrı'nın kut verdiği Hun Tanhusu Mete Han…

Yüeçileri her zaman yendim ve buyruğum altına aldım. Onları yurtlarından sürdüm.

Bundan başka, Loulanlar, tunghular, Hukailer… Daha birçok budun bana boyun eğip tabi oldular. Tam yirmi altı devletin hepsini aldım. Yirmi altı budun üzerine hakan oldum.

Yay çekebilen ve ok salabilen bütün budunları bayrağım altında topladım.

Hepsini Hun yaptım!

Hepsini tek bir budun yaptım!

Karayandaki bütün budunlar da gücüm karşısında boyun eğdiler.

Baş eğdirmediğim bir tek budun, almadığım bir tek devlet kalmadı." (MH, s.525)

Türkçülük politikasını benimseyen merkezi kişiyi *Çiçi Han* romanında da bulmak mümkündür. Tek amacı bütün Hunları bir arada toplamak olan Çiçi Han bu uğurda kardeşleriyle savaşmıştır. Çocukluğundan itibaren sert, biraz kızgın, agresif

bir halkının takdirine mazhar biridir. İlk başlarda kardeşi Hohanyeh ile beraber devleti yönetmiş, sol bilge eligliğine getirilmiştir. Daha sonraları bu durumu kabullenememiş, kardeşinin hanlığını tanımamıştır. Çin'in boyunduruğu altına giren Hohanyeh ile düşman olmuşlardır. Çiçi' ye göre Çin'e asla taviz verilmemelidir. Onlar Hunları yok etmek isteyen düşmandır. Kardeşi ise bunu bilerek ve farkında olarak Çiçi'ye yenilmemek için Çin'in emirlerine uymayı kabul etmiştir. Hohanyeh zayıflayan Hunları toparlamak yerine, Çin'in üstünlüğünü kabul etmiştir. Bu şekilde halkını ikiye bölmüş, çoğunluk kesimden tepki görmüştür. Çiçi Han bunu atalarına ihanet saymış, obasını bulunduğu yerin batı kısmına taşımıştır. Bu Türklerin yeniden bir araya gelmesine vesile olsa da Hunları ikiye bölmüştür. Hohanyeh Çin sınırına yaklaşırken, Çiçi Han, Wusunları yenmiş, Oğurları, Kırgızları, Tinglinglileri, egemenliği altına almıştır. Çiçi Han milliyet ve ırkla ilgili, Çin'le yapacağı savaş öncesi askerlerine şu sözü sarf etmiştir:

"*Cesarete karşı hayranlık duymak ve bağımlı olmayı yüz kızartıcı saymak bizim geleneğimizdir. Atalarımızdan toprakla birlikte devraldığımız istiklâlimizi feda edemeyiz. Mücadele edecek savaşçılarımız hâlâ mevcut iken istiklâlimizi korumalıyız.*

Boyun eğmeyeceğiz, çünkü bu, şan ve şerefle yaşamış olan ecdadımıza karşı yapılması mümkün hıyanetlerin en büyüğüdür. Atalarımız bize geniş ülkelerle birlikte hürriyet ve istiklâl emanet ettiler. Savaşçı ve süvari hayatımız sayesinde yabancıları titreten bir millet olduk. Korumakla mükellef olduğumuz bütün bu emanetleri adi bir ömür uğruna feda edemeyiz. Hepinizin de bildiği gibi savaşta yiğitlerin kaderi ölümdür. Biz ölsek de

kahramanlığımızın şanı yaşayacak, çocuklarımız ve torunlarımız diğer kavimlerin efendisi olacaklardır. "[84]

Oğuz Han 'da Türkçülüğün Oğuz Han tarafından benimsenmesi açıkça görülmektedir. Romanın Merkezi kişisi Oğuz Han Kara Han'ın çocuğudur. Doğumunda bile bir kutsallık bir ayrıcalık vardır. Ağzı ateş, teni gök mavisi gibidir. Gençlik çağına geldiğinde Gökçe Kız ve Yerce Hatun ile evlenir. Bu kadınlardan üçer erkek evlat sahibi olur. Oğullarıyla büyüyünce hep beraber keşif turlarına çıkarlar. Oğuz Han gördüğü, gezdiği toprakları kendi himayesine alıp, kardeş ve akraba toplulukları tek bir çatı altında toplama gayretinde bulunmuştur. Himayesine aldığı Türk topluluklarına Uygurlar, Kanglılar, Kıpçaklar, Kalaçlar, Karluklar ismini vermiştir. Kırgızlarla savaşıp Kırgız halkını kendi himayesine almıştır. Ölürken oğullarını etrafına toplayıp, çoğalarak nüfuslarını artırmalarını vasiyet etmiştir.

"*Oğuz tek bir budundu ve bu budun bir ağacın tamamını, kendisini temsil ediyordu. Bu büyük budundan Bozoklar ve Üçoklar olarak iki büyük dal doğdu ve adlarını Oğuz Atamız koydu. Bu iki büyük ana dal kendi içinde üç büyük kola ayrılıyordu. Bu kolların başında da biz, Oğuz Han'ın oğulları, Gün Han, Ay Han, Yıldız Han, Gök Han, Deniz Han bulunuyorduk."* (OH, s.226)

Günümüz Türk nüfusunun Oğuz Han' ın oğullarının oluşturduğu kolların ve boylarından geldiği bilinmektedir. Bu durum ise Oğuz Han'ın izlediği Türkçülük politikasından kaynaklanır.

[84] Marcel Brion, *Hunların Hayatı*, İstanbul: Orkun Yayınevi, 1981, s.86

2.4.4.1.2. Ülkücü Tipi

Ülkücülük, Batı dillerinden dilimize giren anlamda idealist olmak demektir. İnsan zihni içindeki şeyleri benimsemek ve bunu uzun vadede planlamaktır. Ülkücülüğü benimseyenlerin amacı; Türk milletini modern uygarlığın en üst seviyesine çıkarmak; bağımsız, özgür, kendi haklarına sahip bir yaşam sunmaktır. Bu görüşü benimseyen kişiler ülkücü adını almaktadır. Fakat günümüzde "ülkücü" kavramı farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Ülkücülük siyasi otoritelerce sağ görüş olarak kabul edilir. Sol görüşlü kimseler tarafından ülkücüler, "faşist" olarak tanımlanmıştır. Ülkücüler kendilerini, Türk milliyetçisi olarak tanımlamaktadır. Türkçülük akımıyla benzer görüşleri olsa da Ülkücü hareket Türk- İslam sentezi esasına dayanır. Türkçülük, dünyanın her yerindeki Türkleri bir bayrak altında toplama esasına dayanır. Ülkücülük ise İslamiyet'in Türkler için en uygun Din olduğuna inanır ve İslamiyet'i benimsemiş Türk toplumları üzerinden hareket oluşur.

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun *Bizi Fırtına Vurdu, Güllerin Solduğu Gün, Hüzün, Komando ve Bakan Beyi Vurdular* adlı romanları Ülkücü hareket üzerine yazılmıştır. Dolayısıyla romanlarındaki merkezi kişiler Ülkücülüğü benimsemiş kişilerden oluşmaktadır.

Bizi Fırtına Vurdu romanında romanın merkezi kişisi, yazarın kendisidir. Liseden mezun olduğu zamanlarda başlayan roman kurgusu, 12 Eylül 1980 sabahına kadar devam etmektedir. Yazarın ülkücü kişiliği çocukluk yıllarından itibaren başlar. Köy enstitüsü mezunu olan yazarın babası koyu CHP'lidir. Babasıyla siyasi görüş olarak ters düşmektedirler. Kendisinin nasıl ülkücü olduğu bilinmemektedir. Fakat üniversitede okuduğu fakülte ülkücülerin elindedir. Bu nedenle ülkücü hareket,

yazarın zihninde daha fazla yer edinmiş, faaliyetlerin içerisinde yer almıştır. İslamiyet'i siyasete alet edenlerden nefret etmiş, milli olmayan bir ideolojiyi de asla benimsememiştir. Bu düşünce ona ülkücülüğe daha çok yaklaştırmıştır. O ülkesini, milletini seven, gayri meşru her türlü işten uzak duran biridir. Ona göre ülkedeki bütün kaçakçılık, rüşvet işlerinde solcular vardı. Bu nedenle sol görüşü benimseyenlere karşı tavır almıştır. Onların bu tür faaliyetleri, ülkeyi çıkmaza sokmaktan, ekonomisini batırmaktan ve insanları kandırmaktan başka bir işe yaramayacaktı. Ülkücülük devletin ya da hiçbir kurumun desteğini alamayan gençlerin oluşturduğu teşkilattı. Dindar kesimin oluşturduğu hayırsever dernekleri ya da kurumları yoktur. Gençlerin tek geliri ülkücü teşkilatındaki öğrenci aidatları, dergiler ve kitap satışlarıdır.

Yazarın asi ve isyankar tutumu, dönemin ülkücülerin tavrıyla neredeyse aynıdır. Solcular çekingen, ülkücüler ise insanlara karşı fazlasıyla sertti. Merkezi kişinin yapısının asi ve isyankar olması onu ülkücü hareketi seçmesine neden olarak gösterilebilir.

> "*Çok önemli bir özellikti delikanlı olmak ve korkusuzca dik durmak. Ülkücülük biraz da delikanlılıktı zaten. Şimdi içlerinden biri, en korkağı, en yavşağı sırf kendini göstermek için bana hamle yapacaktı. En samimiyetsiz olandı o ve bu tiplerle önünde sonunda çatışmak kaçınılmazdı benim için. Bilirdim huyumu.* " (BFV, s. 43)

Ona göre ülkücü olmak kökenini bilmek demekti. Türkler için, Bozkurt'un, Ötüken şehrinin, Ergenekon'un ne anlama geldiğini bilmeyen, bu akıma, bu

düşünceye katılmamalıydı. Ülkücülük, bilgili ve kültürlü insanların oluşturduğu teşkilat olmalıydı.

> " *Aramıza mecburen katılan ve bizden görünme çabasındakilerin çoğu ne Bozkurt'un ne de Ergenekon'un, ne de Ötüken' in anlamını bile bilmezdi. Hele marş söylemeye başladığımızda ilk kez duydukları bu marşlarda bize eşlik edebilmek için öyle zorlanıyorlardı ki… Bazıları sadece ağızlarını oynatıyordu. Zavallılar…*
>
> *İnsanın ait olmadığı bir yerde bulunması ne kadar zordu.* " (BFV, s. 91)

Kişinin ülkücülük anlayışı, çevresindeki kişilerden oldukça farklıdır. O dönemde ülkücüler Alevi olan Türkleri bile yok saymış, düşman gibi görmüşlerdir. Kendisi de ülkücülerin bu tavrına zaman zaman katılıyor, zaman zaman karşı çıkıyordu:

> "*Alevilerin arasında bulunmam diğer tarikat ehli, nurcu ve az sayıdaki Ülkücünün tepkisini çekiyordu ama ben henüz bunun farkında değildim. Aslında eşyanın tabiatına aykırı bir durumdu bu aidiyetim. Çünkü ben İslam'a, Allah'a ve onun Yüce Peygamberi' ne söz söyletmeyecek kadar bağlıydım dinime. Hâlbuki Aleviler bu kutsal değerlerin hemen hepsiyle alay ediyorlardı yanımda. Çok özgür fikirliydiler. Katlanamadığım sözlere hemen karşı koyuyordum ve tartışma çıkıyordu tabii…* " (BFV, s. 124)

Yazarın kitabın sonundaki ülkücülük anlayışı oldukça farklılaştığı görülür. Kardeşi kardeşe vurdurdular, bizleri sağcı solcu diye ayırdılar, yapılanların hepsi gençlik hatasıydı diyerek bir bakıma her şeye sitem etmiştir.

Bakan Beyi Vurdular' da kitabın başından sonuna kadar kendi inandığı fikirlerden asla taviz vermeyen, fırsatçılığa, vatan hainliğine tahammülü olmayan, çocukluğundan itibaren Türk milliyetçiliği anlayışıyla yetişmiş Gün Sazak, diğer adıyla Şafak Bey'i görürüz. Roman gün Sazak üzerinden onun yaşadığı olaylarla birlikte, o dönemde Türkiye'de olan siyasi ve toplumsal olayları ele almıştır.

Anadolu kökenli bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Şafak Bey, daima babasını kendisine rol model almış, onun fikir yapısının izinde ilerlemiştir. Yurtdışında yükseköğrenim görmesine rağmen babasının: " *Kendinizi tamamen devlete vereceksiniz. Ondan istemeyeceksiniz, ona hizmet edeceksiniz!* " (BBV, s. 20) öğüdünü daima yerine getirmeye çalışmıştır. Bu söz üzerine fikir yapısını temellendirmiştir. Şafak Bey'in babası Emin Sazak, Demokrat Partinin kurucularındandır. Siyaset, Şafak Bey'in babası sayesinde hayatlarına girmiştir. Siyasetten uzak durmak istese de Alparslan Türkeş ile tanışması, onun siyasete girmesinde en önemli etken olarak gösterilmektedir. Türk milletinin gerçek anlamda demokrasiyi hak ettiğini düşünmektedir. Demokrasi onun gözünde çok değerlidir. Ülkenin demokrasiye MHP sayesinde kavuşacağı düşüncesini benliğine işler ve siyasete MHP yolunda ülkücülük basamağıyla adımını adar. Ülkücülük onun için ülkedeki bütün problemleri halletmek için oluşan bir basamaktır. Ülkesi için hizmet etmeyi kendisine vatan borcu sayar.

" Behey kardaşlar! Behey Ülküdaşlar! Ben de varım artık aranızda! Ben de sizinleyim! Ben de bu yola koydum başımı! Ben de gerektiğinde vereceğim canımı! Behey Ülkücü Şehitler! Sizdenim! Ardınızdayım! Kutlu kervanınıza adayım! Ben de Ülkücüyüm! Bozkurdum gayri! Açın kollarınızı behey! And verelim' Kardaşız, Ülküdaşız' diye. 'Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için! Behey! " (BFV, s. 29)

Hüzün romanının merkezi kişisi Erhan Cengiz, çocukluğunda sessiz sakin bir kişiliğe sahipti. Yaşadığı dönem, Türkiye'nin siyasi ve toplumsal açıdan kaosa sürüklendiği yıllardır. Onun ülkücü ve Türk milliyetçisi olmasında babasının ve ağabeylerinin payı büyüktür. Babasının oğullarına: *" 'Bakın bana' Yaşadıkça, bir tek şeyi asla unutmayın! Siz Türk ve Müslümansınız! Bu ikisinden taviz veren, benim oğlum değildir. Bu ikisinden dönen, bir adım geri atan…' "* (H, s. 18) öğüdü, onun kişiliğinin ve karakterinin yerine oturmasına bir nevi yardımcı olmuştur. Babaları Dursun Kaptan, Arif Nihat Asya'nın *Bayrak* şiirini, çocuklarının milli bir bilince sahip olması için küçük yaşlarda ezberletmiştir. Böylelikle Erhan daha çocukluğunun, aklının erdiği ilk yıllarda milliyetçi bir anlayışı benimsemiştir. Babasının "olaylara karışma" öğüdü aklına gelse de olaylardan uzak kalmayı hiçbir zaman istememiştir. Daha on altı yaşına bile gelmeden Ülkü Ocakları'na kaydolur. İnsanın özgür olduğunu ve özgürlüğünü bu şekilde ocağa girerek kanıtlayacağını düşünmektedir. Ağabeyi Oğuzhan, Turan'ın birgün kurulacağını ümit eder. Erhan Turan'ın ne olduğunu sorar: " *Bak Ülküdaşım, bu çok yüce bir ülküdür. Turan, bütün Türklerin, dünyada yaşayan bütün Türklerin, tek ve birleşik bir vatan üzerinde, tek bir bayrak altında toplanmaları, tek devlet olarak yaşamaları ülküsüdür.*" (H, s.49)

Erhan ağabeyinin bu cevabı üzerine, Türklüğe ve milliyetçiliğe daha çok ilgi duyar. Türklerin dünyada nerede yaşadığını, dünya üzerinde ne kadar Türk olduğu sorularının cevaplarını hemen öğrenmek ister. Oğuzhan ile araların üç yaş vardır. Oğuzhan kardeşini yetiştirmek ve ülkücülük yolunda bilinçlendirmek ister. Bildiği ne kadar ideoloji, siyaset ve gündemin olayı varsa hepsini Erhan'a anlatır.

Erhan kendisine hakim olamayacağını biliyordu. Yaşananlara sessiz kalmak o dönemde pek de mümkün değildir. Yaşadıkları Tozkoparan semti karşıt görüşlü ideolojileri benimsemiş insanların çoğunlukta olduğu bir yerdir. Bu duruma bir yerde 'dur' demek, müdahale etmek gerekiyordu. Oğuzhan'ın komünist görüşlü kişiler tarafından önce tartaklanması, sonra da dövülmesi olayların bir yerde başlamasına neden olur. Erhan bu duruma dayanamaz. Bunu yapanların hadlerini bildirmek gerektiğini düşünür. Ona göre, bu Ülkücülüğün gereğidir. Haksızlığa karşı susmamak, Türk milletinin yabancı ideolojilere inanıp kendi benliğini unutmasına karşı çıkmak ülkücülüğün en önemli görevlerinden biridir. Bu yola baş koyan Erhan, ülkücülük ve vatan sevgisi uğruna genç yaşında, daha reşit olmadan cezaevine bile girmiştir. Cezaevine girmesi onu yıldırmamış, doğru bildiği yoldan yine de dönmemiştir. Cezaevinden çıktıktan sonra ülkücü harekete yine devam eder. Savunduğu, inandığı ülkücülük için her şeyi göze almıştır. Fakat daha on sekiz yaşına giremeden, karşıt görüşlü kişiler tarafından kurşunlanarak vefat eder. Ülkücüler Erhan Cengiz'i, "Ülkücü Şehit" olarak kabul ederler. Ülkücülerin gözünde Erhan Cengiz, "ocaklı, kahraman, inandığı dava uğruna canından olan" bir Türk evladıdır.

Güllerin Solduğu Gün'de merkezi kişi kadrosu incelendiğinde belirli bir kişiye rastlanmamaktadır. Kitap bölümler halinde ülkücü gençlerin idam edilmeden önceki yaşadıkları anlatılmaktadır. İncelediğimiz diğer romanlardaki gibi bu kişilerin tek ortak özelliği ülkücü olması ve inandığı şeyler uğruna davalarından dönmemeleridir. Vefat eden ülkücü bir gençler, cesur, mert, dinine bağlı ve kızıl teröre karşı duran kişiler olarak tanımlanmış, bu vasıfların bütün ülkücülerde görüldüğü vurgulanmıştır. Avrupa'nın dört bir yanından ülkücüler, kendi ülkelerindeki komünist yönetimden kaçıp anavatanına sığınıyorlar, aynı zamanda Avrupa'daki komünist yönetime ve yaşanan durumlara kayıtsız kalamıyorlardı.

> " '*Gelince, gördüklerime şaşırdım kaldım! Ne oluyor bu adamlara?' dedim 'Bunlar ne istiyor? Dediler ki, ' Bunlar Türkiye'de kanlı bir devrim yapmak, Türkiye'yi komünist yapmak istiyorlar! ' İnanamadım! Bu nasıl iş kardaş? Bu nasıl akıl? Bu nasıl fikir? Almanya iki parça biliyor musunuz! Doğu ve batı… Doğu komünist. Berlin'i ikiye bölen bir duvar var! 'Utanç duvarı' diyorlar adına. Yüksek, kalın bir duvar… Tel örgülerle çevrili… Silahlı askerlerin sürekli beklediği nöbetçi kuleleri var üzerinde. Bunu kimler yapmış bilir misiniz? Doğudaki komünist yönetim! Peki, niye yapmışlar? İnsanlar kaçmasın diye. Evet! İnsanlar komünist Doğu Almanya'dan kaçıyor. Peki, mademki orası cennet, neden kaçıyorlar kardaş?'* " (GSG, s. 23)

Ülkücüler cezaevinde girip, idam cezası alsalar bile her ülkücü gibi yaptıklarından asla pişman olmamıştır. Dillerinden tevhit ve tekbir düşmemektedir. Onlara göre ölüm "*Allah yolunda yürümek ve Allah yoluna gitmektir.*" (GSG, s. 86) Milli değerler için, inandıkları, güvendikleri, kurum ve kuruluşların, kişilerin onlara

bu şekilde layık gördükleri ölüm ağırlarına gitse de , asla isyan edip beddua etmemektedirler.

Ölen her ülkücü genç, ardında sevdiklerini bırakmış, sevdiklerine suçsuz olduklarını anlatmaya çalışsalar da, kaçınılmaz sonun geldiğini, ölümlerinin ardından asla ağlamaması gerektiğini vurgulamışlardır. Ölen gençlerin korkusu ölüm değil, ülkenin içinde bulunduğu kaos ortamı ve ölünce unutulmalarıdır.

> *“ ’Bacım! Benimle gurur duy! Sakın başını eğme! Ben çok iyiyim burada. Bozkurt gibi, yatıyorum. Yanlış bir şey yapmadım. Kim ne derse desin, suçsuzum. Biliyorsun sen de. Yakın bildiğimiz bir satılmış ihbarcının oyununa geldik. Yapmadığım bir işi yüklediler sırtıma. Kalemi kırdılar. Allah’tan umut kesilmez. Hala bekliyorum yanlıştan dönecekleri günü. Ama olur ya… Sakın ağlama ardımdan bacım. Ne mutlu sana ki vatanını, milletini seven, bunun için mücadele eden, baş eğmeyen, imanlı, inançlı bir ağabeye sahipsin. Benimle öğünmeni istiyorum. Bize kötülük edenler Allah’tan bulurlar. O nedenle kimseye kin gütmeyin! Bana ne olursa olsun, hayatınızı yaşayın! Beni unutmayın!’ “* (GSG, s. 90)

Komando’ da tıpkı *Hüzün* romanında olduğu gibi aynı kurgu ve aynı tip merkezi kişiler vardır. Ahmet okuldaki edebiyat öğretmeninin etkisiyle ülkücü olmayı seçmiş ve bu yolda ilerlemiştir. Babası Ali Emmi, dönemin Demokrat Parti taraftarıdır. Ahmet zaman zaman babasıyla inandığı değerler uğruna ters düşer. Ali Emmi, Alparslan Türkeş’i faşist olarak nitelendirmekte, asker zihniyetinden hoşlanmamaktadır. Her fırsatta Demokrat Parti’nin icraatlarını övmekte ve partiye destek olmaktadır.” Bugün karınları doyuyorsa bunun Adnan Menderes sayesinde”

olduğunu dile getirir. Partiye yakın olmak için Vatan Cephesi'ne üye olur. Fakat Demokrat Parti hükümetine 27 Mayıs 1960 yılında düşük rütbeli subaylar tarafından darbe yapılıp, el konulunca partinin bütün üyeleri, milletvekilleri hapse girer ve dönemin başbakanı Adnan Menderes idam edilir. Bütün bu gelişmelerle birlikte Ali Emmi'de cezaevine girmesine rağmen Ahmet, ülkücülüğünden asla vazgeçmez. Okulda kendisi gibi düşünen altı arkadaşıyla beraber ülkücülüğü ve milliyetçiliği yaymayı kendisine görev edinir. Üniversiteyi kazanıp İstanbul'a gidince bu düşüncesini benliğinde yaşatmaya devam eder. Nihal Atsız'ın kurmuş olduğu Türkçüler Derneği'nde aktif görev alır. Okulda öğrencilerin yürüttüğü komünizm propagandasına karşı çıkar:

> *" Orman Fakültesi, Ahmet ve arkadaşlarının gayretiyle milliyetçilerin rahatça okuduğu bir okul haline gelmişti. Yurdu temizlenmiş, kalınır olmuştu. Bu işi başaranlardan biriydi, 'Komando'. Komünist derneklerde bir, 'Komando' nun varlığı fark edilir olmuştu. Zamanla tanımın etki alanı genişlemiş, Türk Milliyetçilerine 'Komandolar' demek adet olmuştu."* (K, s. 164)

Ahmet, 1960'lı yılların sonuna doğru Türkçü, Ülkücü gençlerin fikriyatını ve milli şuurunu canlandırmak amacıyla Alparslan Türkeş tarafında kurulan "Komando Kampları" na katılır. Ülkücülüğün yegâne görevlerinden biri olarak vatan savunmasını gören Ahmet, Komando Kampları' nı bu bakımdan çok önemser. Ahmet'in Komando Kampları' na katılma amacı şu sözlerle kitapta belirtilmiştir.

> *" 'Kirli bir oyun bu!' diyordu Komando Ahmet! Kirli bir oyun! Kirli bir oyun! Türkiye'yi kanlı bir iç savaşa sürüklemek, bölmek, parçalamak, Al*

Bayrağı ortadan kaldırmak, Türk adını yeryüzünden silmek, son bağımsız Türk Devleti'ni de esir etmek, kızıl bayrağın altına almak için oynanan bir oyun bu! Biz bu oyunu yemeyiz. Yiyenlere de karşı dururuz. Bunu gerçekleştirmek için yola çıkan, bizi karşısında bulur. O düşmandır! " (K, s. 218)

2.4.4.1.3. Bilge Tipi

Türk romanında bilge tipi, bilge bir kişiliğe sahip olmak, yüksek şuurluluk haline sahip olmak olarak tanımlanabilir. Olgun kişiler olarak başlarına gelen kötü olaylardan bile ders çıkarmasını bilirler. Çevrelerindeki canlı, cansız bütün varlıkları önemsiz olarak görmezler. Evrende yaratılan her şeyi mükemmel görürler, bu şuurla evreni daha da güzelleştirmeye çalışırlar. Bilge bir kişiliğe sahip olanlar, bildiklerini bütün insanlığa öğretmeyi ve insanlara faydalı olmayı kendilerine amaç edinmişlerdir.

Bilge insan tipini eserlerinde kullanmaya gayret eden Ahmet Haldun Terzioğlu, bilgeliği şaman kişiler üzerinden okuyucusuna hissettirmiştir. Şamanlar, eski Türk toplumlarında yol gösterici, her zaman doğru yolda ilerleyen, insanlara faydalı olmaya çalışan, ait olduğu toplumda saygı duyular kişilerdir.

Dört bölümden oluşan *Gök-Tanrı'nın Çocukları*' nda her bölümde şaman merkezi kişisi kullanılmıştır. İlk bölümde Görgü Ata, ikinci bölümde Bulduk ata, üçüncü bölümde Usu Baksı ve son bölümde Derviş Dede bilge tipi olarak karşımıza çıkar. Bahsi geçen şamanların ortak özellikleri, toplum tarafından bilinmeyenleri ya da az bilinen hikayeleri, kahramanlıkları, savaşları ve kısaca toplumsal olayları halka

anlatmak, toy ve yoğ törenlerinde etkin bir şekilde rol almak, hasta olanları kendi yöntemleriyle iyileştirmek, iyi ve kötü ruhlarla iletişime geçerek onlardan aldığı bilgiyi insanlara anlatmakla yükümlüdürler.

Şamanlar bu özellikleri bakımından bilge ve özel kişilerdir. Maddiyat açısından yoksul kimselerdir. Belirli olarak yaşadıkları bir mekan yoktur. Gezgin misali obadan obaya gezip, maneviyatı sağlamaya gayret etmişlerdir. Onlar için maddiyat değil, maneviyat daha önemlidir. Bu maneviyatı insanlığa faydalı olmakla sağlarlar. İnsanlığa faydalı oluşları, toplum içinde ayrıcalıklı bir yere sahip olmalarına neden olmuştur.

> " *'Doğru yoldayım!' diye gülümsedi. 'Ya buradan yakın zamanda bir sürü geçmiş, ya da yakınlarda bir köy var!' Tekrar ne yöne gideceğinin derdine düşmüştü. İşaret beklerken ulaşmak istediği insanlardan uzaklaşabilirdi de… Suyunu içen bir ceylan yavaşça Güneş'in battığı yöne doğru yürümeye başlamıştı. 'Tamam! İşte bugün gideceğimiz yön bu' dedi ve hemen eşyalarını yüklendi. En büyük ağırlığı dolu kırbası idi. İlkin onu taktı sol omzuna; suyun rahatlatıcı serinliğini hissetti.*
>
> *Az sonra yollardaydı yine. Hızla yürüyordu. Birden önüne daha çokça çiğnendiği için iz olmuş bir yol çıktı. Sevindi Usu, o yolu bırakmadı artık. Hedefi belliydi. Artık en zaman ulaşırsa ulaşsın, sıcak dostlar ve sıcak bir yemek bulacağına emindi. Bozkırda bütün kapılar ve bütün sofralar Baksı' ya açılırdı.*" (GTÇ, s. 186)

2.4.4.1.4. Kahraman tipi

Kahraman olmak demek, halkını savaşlardan felaketlerden kurtararak refah düzeyine çıkarmaktadır. Kahraman olacak kişinin babası kendisi gibi hükümdardır, bu kişi daha çocukluk çağındayken olağan üstü durumlar yaşar, normal insan davranış ve tutumlarında ayrılır. Ölümü bile esrarengiz bir şekilde gerçekleşir. "*Kahraman; Kral, dev, ejderha veya vahşi bir hayvana karşı zafer kazanır."*[85]

Bu bilgiler ışığında Terzioğlu'nun *Alp Er Tunga* romanının merkezi kişisi İskitlerin (Sakalar), Turan ülkesinin kahramanı olarak Alp Er Tunga olarak gösterilebilir. Alp Er Tunga saka Hanı Peçenk Han'ın biricik oğludur. Doğumundan sonra normal bir bebeğin gelişiminin aksine çok çabuk gelişmiş, yiğit bir Han oğlu olmuştur:

> *"Daha beş yaşını doldurmamış oğlu çayırın tam ortasında duruyordu. Sürünün en irilerinden iki koçu birer eliyle boynuzlarından yakalamıştı. Koçlar çocuğun inanılmaz gücüne boyun eğmişler, kıpırdayamaz duruma gelmişlerdi. Kaçmak istiyorlar gidemiyorlar, yaklaşmak istiyorlar yanaşamıyorlardı. Çocuk sanki çok doğal bir şey yapıyormuş gibi gülüyor ve kendisini izleyen buduna hünerini göstermenin mutluluğunu tadıyordu.* " (AET, s. 46)

Bir kaplan türü olan Tunga'yı öldürüp, kendi halkının ve Soğdlar'ın rahata kavuşmasını sağlamıştır. Bu olaydan sonra şaman tarafından kendisine Tunga gözüyle işlenmiş bir kemer hediye edip, Alp Er Tunga ismini almıştır. Babasının

[85] M. Öcal Oğuz, 'Lord Raglan'ın Geleneksel Kahraman Kalıbı ve Boğaç Han', *Milli Folklor,* Yıl:10, Sayı, 40. Ankara,1998.

ölümünden sonra Sakaların başına geçen Alp Er Tunga, çevredeki bir çok kardeş ve akraba topluluğu kendi himayesi altına alır. Bir çok devlete diz çöktüren Türk kahramanının İran'la olan savaşları destanlaşmış, adını tarihe yazdırmıştır. İran halkı ona Efrasiyab adını vermiştir. Efrasiyab, İranlıların kötülük Tanrılarına verdikleri isim olarak karşımıza çıkmaktadır. Alp Er Tunga düşman ülkelere korku salıp, diğer ülkelerce tehlike olarak görülmüştür.

Alp Er Tunga'nın ölümü de kendi yaşantısı gibi esrarengiz bir biçimde olmuştur. İran hükümdarının onu tuzağa düşürmesiyle, düşmandan kaçarken kendisini uçsuz bucaksız, yemyeşil bir vadide bulur. Bu vadi herkesten uzak, meyve ağaçlarının olduğu bir yerdir. Alp Er Tunga yaralarının verdiği acıya daha fazla dayanamaz ve burada ölür.

2.4.4.2.TİPLER

"Tip, birbirine az çok benzer insanların temel özelliklerini, ana niteliklerini toplayan, temsil eden kişidir[86]**.** Tip, dış dünyanın gerçekliğine bağlı ya da yazarın kendi düşüncesinin kişilerde tecelli etmiş halidir.

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun romanlarında oluşturduğu tipler, birtakım siyasi ideolojileri benimsemiş, dış dünyanın gerçekliğine bağlı kalarak, romanı anlatan dönemde yaşamış gerçek kişilerden oluşmaktadır.

Yazarın, *Hüzün, Bizi Fırtına Vurdu, Bakan Beyi Vurdular, Komando, Güllerin Solduğu Gün* romanlarında Türk milliyetçiliği ve Komünizm'i benimseyen insanların çatışması açık bir biçimde görülür. Şahıs kadrosu üzerinden ideolojilerin

[86] Nurullah Çetin, *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, Eylül 2012,Ankara, s.147

zıtlığını ve bu ideolojilerin çatışmasını vermeye çalışır. Türkçü, Kürtçü, Komünist, Demokrat Partili, Siyasal İslamcı' nın aralarında yaşanan çekişmeyi okuyucuya sunar. Eski Türk tarihi ve mitolojisini anlattığı romanları *Mete Han, Çiçi Han, Alp Er Tunga, Oğuz Han* ve *Gök- Tanrı'nın Çocukları*' nda, "Türk kadını, Çinli prenses, Savaşçı Kadın, Naif Kadın, Şaman, Çin taraftarı Han, Haberci, Yoldaş, Savaşçı, Eli kanlı acımasız kişi olarak sıralanabilir.

2.4.4.2.1. Türk Milliyetçisi

Türk milliyetçisi, vatan ve milletin menfaatini, refahını bütün kişisel çıkarlardan çok daha yukarıda, her şeyin üstünde görmektedir. Ulus, devlet, vatan, Türklük, birlik ve beraberlik, milli şuur Türk milliyetçilerinin hayatında olmazsa olmazlarıdır.

Bizi Fırtına Vurdu' da ülkücüler Türk milliyetçiliğini öylesine benimsemişlerdir ki, başka ideolojiler onlara ülkeyi bölmeye yönelik planlanmış siyasi görüş olarak gelmektedir. Roman kişilerinden Tamer, Süleyman, Oğuz, Cavit, Ahmet Abi, Orhan, Kürşad, Yılmaz ve romanın merkezi kişisi yazar Türk milliyetçisidir. Bazı çevrelerce kendilerine " faşist" denilse de kendilerini öyle görmüyorlar, asıl faşistlerin, yabancı ülkelerin ideolojilerini benimseyip, halkların kardeşliği kisvesi altında, Türk toplumlarına zulüm edildiğini düşünmektedirler.

Türk milliyetçisi kişi, "Kürtçüleri, Komünistleri, Siyasal İslamcıları ve Demokrat Partilileri" sevmez ve bunlara karşı bir duruş sergiler. Kürtçülerin, Türkiye Cumhuriyeti'ni bölmeye çalıştıklarını, Komünistlerin yabancı ülkelerin ideolojileri altında ezilmiş kişiler olduğunu ve işçi, emekçi sınıfını bahane ederek kanlı bir

devrim yapmaya çalıştıklarını, Siyasal İslamcıların, dini, siyasete ve toplumu ilgilendiren her alana karıştırdıklarını, Demokrat Partili kişilerin Amerika' nın güdümü altında olduklarını ve Amerika' nın Türkiye'nin iş içlerine karışmasına müsaade ettiklerini düşünmektedir. Türk milliyetçilerinin bu durumlara asşa taviz vermediği görülmektedir.

> "*Oldum olası nefret ettim İslam Dini' ni siyasete alet edenlerden. Bu noktada tarikat veya cemaat bağlantısı içindeki insanlarla sürekli çatışmaya girmekten kaçınmadım. Hem fikirsel hem de bedensel çatışmalardı bunlar. Bence devrimcilerden daha tehlikeliydiler ve biz onlara uygun 'Yeşil komünistler' ismini bulmuştuk. 'Karpuz' da simgeleri olmalıydı. Bunların dışı yeşil, içi kıpkırmızıydı çünkü.* " (BFV, s. 46)

Komando romanında, 1960'lı yılların Türkiye'sinde Türk milliyetçilerinin, komünizm görüşünü benimsemiş kişilerle aralarındaki çatışma ve birbirleri arasında üstünlük kurma mücadelesi anlatılmıştır. 'Komando' takma isimli Ahmet ve arkadaşları Türk milliyetçilerini tipini temsil etmektedir. Demokrat Parti' li babası Ali Emmi ile siyasi görüş çatışmasına giren Ahmet, mücadelesinden vazgeçmez, İstanbul'da kazandığı üniversitede de bu tutumunu sürdürür. Karadeniz'den Nurettin, Doğu'dan İbrahim, Batı'dan Faruk, Tahsin, Metin ve romanın merkezi kişisi Ahmet, eserde Türk milliyetçi tipini temsil etmektedir. Fırsat buldukları her anda olayları irdeleyip, çözüme kavuşturmayı düşünürler. Bir arada kalmayı tercih ediyorlardı. Bunun nedeni ise, güvenlik amaçlıdır:

> *" Bundan sonrası, kalıcı çözümler olmalıydı. Nasıl davranacaklar, ne yapacaklardı. Ahmet o gün yurda dönerken, aynı yurtta kalan ve birbirlerinin*

farkına varan on beş milliyetçiyle birlikte yürümenin huzuru içindeydi. Dağınık odalarda, değişik katlardaydılar. En azından geceleri rahat uyumak istiyorlardı. Bunun yolu, aynı odalara taşınmak, aynı katlarda yan yana odalar edinip güvenliklerini bir parça olsun artırmaktı." (K, s. 121)

Hüzün'de Erhan Cengiz'in ağabeyleri Cengizhan ve Oğuzhan Türk milliyetçisidir. Aynı zamanda Ülkücüdür. Babaları Dursun Kaptan, evlatlarının isimlerini ünlü Türk kahramanlarının adından esinlenerek koymuştur. Evlatları da isminin hükmünü yürütmektedir. Bütün kardeşler ülkücü olmayı seçmiş, bu uğurda savaşmışlardır. Erhan'ın okuduğu ilk kitabın, Hüseyin Nihal Atsız'ın *Bozkurtlar* romanı olması onun milliyetçi olmasında önemli bir pay sahibidir. İstanbul'un Tozkoparan semtinde oturan Cengiz ailesi komünizm yanlısı insanların baskısına daha fazla dayanamaz ve aynı şehrin Beyoğlu semtine taşınırlar. Oğuzhan'ın komünizm görüşlü kişiler tarafından dövülmesi, evlerinin bu kişilerce devamlı baskına uğraması ve ailenin evine bomba atılması, Cengizhan ve Oğuzhan'ın kendilerini ve ailelerini korumak için silah taşımasına neden olur. Erhan'ın ülkücülüğü yaymak adına bildiri dağıtması onun milliyetçiliğinin en önemli kanıtlarından biridir. Bu eylemle daha reşit olamadan hapse giren Erhan, mücadelesinden vazgeçmez. Erhan gibi aynı düşünceye sahip olan Hayrettin Ağabey, Orhan, aynı mücadeleyi vermiş Türk milliyetçisi tiplerdir.

Bakan Beyi Vurdular'da, Türk milliyetçisi tipi olarak en başta romanın merkezi kişisi gün Sazak'tır. Siyasete girmesini sağlayan kendisiyle aynı görüşte Türk milliyetçisi olan, Alparslan Türkeş ve Dündar Taşer Gün Sazak ile aynı davanın insanlarıdır. Ülkücü Hareketin kendilerinden hizmet beklediğini düşünmektedirler.

Dündar Taşer'in trafik kazasında hayatını kaybetmesiyle, Gün Sazak, Alparslan Türkeş'in sağ kolu olur. Gün Sazak, Alparslan Türkeş'inde etkisiyle milliyetçi düşünceleri zihninde yerine oturtur. Milli olan her şeyden yana bir politika izler. Bu politikasını, ekonomi ve kalkınmayla oluşturmaya çalışır. Tek bir kişi olarak başladığı işe, yanına işe aldığı ülkücülerle kadrosunu güçlendirir ve düşüncelerini uygulamaya döker. Başmüdür Onur Bey ile tartışmaya girer. Onur Bey, paradan başka bir şey düşünmeyen, makam ve mevkii hayatında en önemli yükselme aracı gören biridir. Onur Bey'in yürüttüğü bütün yolsuzluklarla mücadele içine girer. Türki milliyetçilerinin en önemli özelliği hak yememek, doğruyu yanlışı ortaya çıkarmaktı:

> *"Şafak Bey, devletin ne olduğunu bilir! Devlet adamının da nasıl olması gerektiğini… Sözü o aldığında artık bayılacak gibi olmuştu Başmüdür Bey. Bakanı, öylesine derin konulara vakıftı ki; öylesi gizli olduğunu sandığı yolsuzluklara değiniyordu ki… O zaman anladı işinin bittiğini. Yolun sonuna gelmişti."* (BBV, s. 114)

2.4.4.2.2. Kürtçü

Terzioğlu'nun *Bizi Fırtına Vurdu* romanında Kürtçü tipine rastlanmaktadır. Belirli bir isim vermemekle beraber, yaşadığı küçük Kent'te bazı küçük gruplarda Kürtçü tiplerin olduğundan bahsetmektedir. Kürt ve Kürtçe kavramıyla ilk kez gençlik çağında Trabzon'dan Küçük Kent'e gelişinde karşılaştığını belirten romanın merkezi kişisi, yani yazar, bu tiplerle alakalı belirli bir tasvire yer vermemiştir. Üniversite okuduğu okulda dekanlık tarafından görevlendirilen Kürtçü hocalar derse girmektedir. Esere göre Kürtçü hocaların amacı, ideolojisini uygulama çabasını

artırmaktır. Bu kişilerin isimleri, yazarla yapılan mülakatta sakınca oluşturabileceğinden dolayı romanda verilmemiştir. Yazarın üniversite okuduğu şehir Olan Soğuk Kent'in H… ve V… ilçeleri Kürtçü grupların kontrolünde ve hakimiyetindedir. Adını ilk kez duyduğu Kürtçülüğün kendisinde bıraktığı intibayı şu şekilde belirtmiştir:

> *" Adını ilk kez orada duyduğum, fikirlerini ilk kez dinlediğim bir sürü legal, illegal derneğin çatışma alanının ortasına düşmüştüm. Bütün bunların üzerine bir de mezhep denilen olgunun farkına varmıştım. Din kitaplarında sadece dört mezhebin adını duyan biri olarak, Hak Mezheplerden biri ile Şafilikle orada tanışmıştım. Biz Hanefiler azınlıktaydık sanki. Bu küçücük ayrıntı bile şaşırtmıştı beni ama asıl şaşkınlığı Alevilerle tanışınca yaşamıştım. "*(BFV, s. 124)

2.4.4.2.3. Komünist

Terzioğlu'nun siyasi konulu romanlarında en çok kullandığı tip komünisttir. Yazarın, Komünizmi benimseyen kişileri açıkça kötüleyici, küçümseyici bir tutumla eserlerine yansıttığı görülmektedir. Bu anlayışla taraflı olduğu anlaşılmaktadır.

Bakan Bey'i Vurdular' da Gün Sazak, Gümrük ve Tekel Bakanı olduğu günden beri komünist birtakım kişi ve gruplarla mücadele halindedir. Gümrük kapısında kendisi Bakan olmadan önce, komünist birtakım kişilerin kaçakçılık ve yolsuzluk yaptığını düşünmektedir. Bakan olduktan sonra bu kişilerle olan mücadelesini daha da artırmış, onlara resmen hukuki yollardan savaş açmıştır. Kötü insanlar etrafından çekildikçe, iyi insanlar kendisini göstermeye başlamış, bakanlığın

çehresi bir anda değişmiştir. Ülkede kaçakçılık işinde komünistlerin olduğunu düşünmekte, bu durumun da ülkedeki yerli çiftçinin üretimini azaltmaktadır. Sazak, kaçakçılığın önüne geçerek, hem komünistleri durdurmaya çalışmış, hem de ülkedeki tekel ürünlerinin satışını artırmayı amaçlamıştır.

> *“ ‘Kaçakçılıktan büyük paralar kazananlar, kızıl sendikanın yöneticilerini satın alıyor, besliyor. Üretimin daha da azalması için yardım isteniyor onlardan. Onları yemleyen sahiplerinin sesi haline gelen sendika ağaları işçileri kışkırtıyor, makinelerde büyük arızalar çıkartıyor... ‘ “* (BBV, s. 89)

Kaçakçılığın önüne bir nebze de olsa geçebilen Gün Sazak, komünistlerin açık hedefi haline gelir. Kapitalist düzene karşı çıkan Marksist Dev-Sol’un hedefine girer. Gün Sazak’ı MHP’de ve babasının toprak sahibi olmasından dolayı ‘faşist ve toprak ağası’ olarak nitelendirilir:

> *“ ’Faşist MHP’nin yönetici kadrosunda, etkili ve yetkili bir faşisttir. Kendi fikri yapısı içinde hem örgütçüdür hem de ideologdur. Bu etkin konumunu sürekli artırdığı için milletvekili olmadığı halde, bakan dahi olmuştur. Ayrıca komprador bir toprak ağasıdır. Dolayısıyla sermaye sahibi bir kapitalist halk düşmanıdır! ‘ “* (BBV, s. 192)

Yanına hiçbir zaman koruma istemeyen Gün Sazak, Dev-Sol’un hedefine girerek, onların işlerini bozduğu için hayatını tehlikeye atmıştır. Dev-Sol ‘dan talimat alan dört kişi Murat 124 marka otomobil çalarak, Gün Sazak’ın evinin önünde beklediler. Gün Sazak, ailesiyle döndüğü akraba ziyaretinden eve dönüşte,

arabasının içinde kurşunlanarak Dev-Sol'a mensup kişiler tarafından öldürüldü. Yazar, Dev-Sol'un ismini kullanırken, bu eylemi planlayan kişilerin ismini vermemiştir. Yazar da Dev-Sol'a karşı açıkça kınama ve kötüleme durumu görülür.

Komando' da, Türk milliyetçisi olan romanın merkezi kişisi Ahmet'in komünist kişilerle ilk kez karşılaşması ilkokulda olmuştur. Matematik hocası solcudur ve komünizmi benimsemiştir. Hocasıyla tartışmış, bu durum canını sıkmıştır. Derslerde komünizm propagandası yaptığını, ders anlatmadığını, Başbakana, cumhurbaşkanına hakaret ettiğini, kendisi dışındaki ideolojileri benimsemiş kişilere 'faşist' damgası vurduğunu Ali Emmi' ye anlatmış, Babası ise oğlu Ahmet'e ne olursa olsun karşısındaki kişinin öğretmen olduğunu, onun öğreteceği tek bir harfe bile muhtaç olunacağını, saygıda kusur edilmeyeceğini oğluna iletmiştir.

Lise birinci sınıfa başlayan Ahmet, okuldaki öğretmen profilinin değiştiğini gözlemler. Türkçülüğü benimsemiş öğretmenlerin yerine, komünizmi benimsemiş öğretmenler gelmiştir. Fikirlerini öğrencilere aşılamaya çalışan bu öğretmenler, muhafazakar ailelerin çocuklarına yaklaşmaktadırlar. Dönemin komünist öğretmenlerine bakış açısı şu şekilde yansıtılmıştır:

> *" Ahmet'in sınıfında konuşamıyor, rahatça propaganda yapamıyorlardı. Ahmet ve birlikte olduğu milliyetçi arkadaşları hemen itiraz ediyor, 'Burası siyaset yeri değil, okul! Dersten başka bir şey konuşmayın' diyerek susturuyorlardı solcu hocaları. Ahmet'in güçlü, etkili dış görüntüsünün yanı sıra, çevresine hakimiyeti ve öğrenciler arasında ki yeri bunu yapmasını sağlıyordu. Yine de her geçen gün büyük mesafe alıyordu*

komünistler. Kullandıkları metalar o kadar çoktu ki. Gelişmemişlikten başlıyorlar, Amerikan düşmanlığını, yoksulluğu ortaya döküyorlardı. Söyledikleri az sayıda doğruların arasına sıkıştırdıkları yalanlarıyla akılları çeliyorlardı. Özellikle dışarıdan, köylerden ve henüz lisesi olmayan ilçelerden gelen, yatılı olarak okul pansiyonunda kalan öğrenciler üzerinde etkiliydiler."(K, s. 40)

Ahmet'in bir zamanlar yakın arkadaşı olan Hayri ' nin komünistlere karşı düşüncesi değişime uğramış, onlara sempati duymaya başlamıştır. Ahmet bu duruma çok içerler. Hayri'ye yanaşan komünist kişiler ona çok iyi davranır, komünist olan Kimya hocası Yaşar, Hayri'ye sigara ikram etmiş, ona içten ve sevecen bir şekilde davranmıştır:

" 'Sen nasıl olur da kanarsın böyle bir oyuna Hayri? Sana kaç kere anlatmadım mı komünistlerin adam kazanma taktiklerini. Böylece yaklaşırlar, beyninizi yıkarlar. Farkında olmadan kapılıverirsiniz! Bunun, sizi avlamak, kendilerinde yapmak için bir taktik olduğunu anlamıyor musun? Nasıl inanırsın buna? ' " (K, s. 46)

Ahmet üniversite okumaya İstanbul'a gidince milliyetçi-komünist çatışmasının burada daha yoğun olduğunu görür. Okuduğu Orman Fakültesi, kaldığı öğrenci yurdu, komünistlerin hakimiyetindedir. Uzun uğraşlar sonucu komünist öğrencilerden bu mekanı arındırmayı başarmıştır. Ahmet uzun süre verdiği mücadelede, romanda ismi belirtilmeyen komünist kişiler tarafından vurularak öldürülmüştür.

Hüzün'de, Erhan Cengiz ve ailesi Tozkoparan'da ikamet etmektedir. Tozkoparan komünist ideolojinin literatüründe 'Kurtarılmış Bölge' olarak geçmektedir. Kurtarılmış bölge tabiri, polisin etki alanının zayıf olduğu, aynı görüşte insanların çoğunlukta olduğu, farklı görüşteki insanlara, mahallede ya da yaşanılan o çevrede pek yer verilmediği söylenen bir tabirdir.

İsmi verilmeyen kişilerin Erhan Cengiz'in ağabeyi Oğuzhan'ı dövmeleri, yazarın komünist kişilere tepkisinin başlangıcıdır. Kafasının birkaç yerinden darbe alması, Oğuzhan'ın geç iyileşmesine neden olmuştur. Yazar, Oğuzhan'ın dövülmesine tepki olarak, bu kişileri *'kancık pusu'* kurmakla suçlamıştır. (H, s. 61)

Konusunu gerçek bir yaşamöyküsünden alan *Hüzün*'de, komünist tiplerin isimleri sakınca oluşturabileceğinden verilmemiştir. Erhan'ın babası Dursun Kaptan'da ilerlemiş yaşına rağmen komünist kişilerin tepkisini çekip, tehdidi altına girmiştir. Fakat dursun Kaptan bu kişilere prim vermemek ve susmamak gerektiğini toplum içinde yaşadığı bir olay sonucunda sesini duyurmaya çalışmıştır:

"Bir durak sonra inmeye başladı gençler otobüsten. Son genç inerken durup Dursun Kaptan'a baktı. Kendince tehditkâr, en korkutucu bakışlarını kullandı ve şöyle seslendi.

'Seninle görüşeceğiz ihtiyar. Seni de o okuduğun faşist gazeteyi de…'

'Kes sesini lan!' deyip ayağa fırladı Dursun Kaptan. Hemen otobüsten atladı genç. Bu sırada yanındaki adam tuttu kolunu.

'Uyma onlara üstat! Boş ver! Allah'tan bulsunlar!'

Sesini iyice yükseltti Dursun Kaptan. Otobüsteki tepkisiz kalabalığa seslendi.

'Allah'tan da bulacaklar, kuldan da… İşte bütün cesaretleri bu kadar! Sadece kalabalık olunca efelik yaparlar. Ama zoru görünce… susmamak lazım efendiler! Meydanı bunlara bırakmamak lazım! Gün geçtikçe azıyorlar! Susmanın bir yararı, sonu yok! Çakal bunlar, Sırtlan… Korkak soytarı! Susmayın beyler! Seyretmeyin! Memleket ne hale geldi bir bakın! Düşünün! Sanmayın ki sustuğunuz için hoş görecekler sizi. İkinci ya da üçüncü derece de olsa, sıra size gelecek mutlaka!' " (H, s. 74-75)

Yaşanılan bu olaydan sonra komünist bir takım kişiler, Erhan'ın bir diğer ağabeyi Cengizhan'ı üzerinde silah taşıyor gerekçesiyle polise ihbar etmiş ve cezaevine girmiştir. Yazar, Cengizhan'ı ihbar eden kişilerin komünistler olduğunu düşünüp, onlara veryansın etmektedir. Cengiz ailesinin başlarına gelen her işi komünistlerden bilinip, onlar bu işin suçlusu konumuna gelmektedir:

"*İhbarcılık, yalan, dolan Türkiye Komünistlerinin ortak tavrıdır. Bu ülke komünistleri bu kadar iftira ve yalandan medet uman başka ülke komünistleri var mıdır? Bilinmez! Ama rezil bir iştir. Bir faşizm edebiyatı tutturup, hatta 'Komando' destanı ile sürekli hedef göstermek… Üstelik basında büyük avantajları, çok sayıda satılık kalemleri vardı. Ülkücüler bununla baş etmekte zorlanıyorlardı.*" (H, s. 79)

Cengiz ailesinin evlerinin komünistler tarafından basılması, bu olay üzerine Beyoğlu'na taşınmalarıyla yine aynı olayın vuku bulması, ailenin mahalle baskısına

dayanamayıp Darıca'ya taşınması ve Erhan Cengiz'in kurşunlanarak öldürülmesi komünistler tarafından yapılmıştır. Yazar açık olarak komünizm görüşünün karşı tarafındadır ve bunu eserine de açıkça yansıtmıştır.

Bizi Fırtına Vurdu, yazarın kendi deneyimlerinden yola çıkarak üniversite hayatını konu aldığı, diğer romanlarında olduğu gibi net bir şekilde komünist kişilere düşmanlık beslediği görülmektedir. Komünistlerle olan çatışmada sonuna kadar kendisini ve kendisiyle aynı düşünenleri savunan roman merkezi kişisi, üniversite çağında beğendiği, sevdiği kızların komünist olmasıyla bile bu fikrinden vazgeçmemiştir. Vedat ve İsmail eserde ismi verilen komünist tiplerdir. Vedat hem Alevi hem de Kürt'tür. Roman merkezi kişisi Vedat'ın çok tehlikeli olduğunu düşünmüştür.

Güllerin Solduğu Gün'de komünist tiplere yer verilse de, roman anlatısında belirtilen olaylar ve durumlar gerçek bir öyküden alındığından bazı kurum ve kişilerce sakınca oluşturabileceği gerekçesiyle yazar tarafından kişilerin ismi belirtilmemiştir. Romanda, yazarın diğer anlatılarında olduğu gibi komünist tiplere açıkça düşmanlık görülmektedir.

2.4.4.2.4. Siyasal İslamcı

Terzioğlu'nun Siyasal İslamcılara tepkisi ağır biçimde görülür. MSP partisindeki kişiler, yazar tarafından dini istismar eden, laik düzeni bozan, yeşil komünistler olarak nitelendirilmiştir. Siyasal İslamcılara olan tepki, *Bakan Bey'i Vurdular* ve *Bizi Fırtına Vurdu* romanlarında belirtilmiştir.

Bakan Bey'i Vurdular 'da, MSP' ye olan tepki Necmettin Erbakan üzerinden dile getirilmiştir. Necmettin Erbakan bu eserde karşımıza Siyasal İslamcı olarak karşımıza çıkar. Dine ait söylemleri oya çevirmek için elinden geleni yapan Erbakan, bölücü, hemen her yöne meyleden, memleketin durumu umurunda olmayan kişi olarak nitelendirilir. MSP, CHP ile koalisyona gider. Fakat bu koalisyon fazla uzun sürmemiştir. Yeni hükümet kurma çalışmaları yoğunlaşınca Necmettin Erbakan ve partisi MSP saf dışı kalmıştır.

Bizi Fırtına Vurdu' da, roman merkezi kişisinin siyasal İslamcılara karşı tutumu, tıpkı komünist tiplere olduğu gibi serttir. Ülkücüler, siyasal İslamcılara kendi aralarında 'Selametçiler' takma ismini kullanmışlardır. Roman merkezi kişisi, dini siyasete alet edenlerin Selametçiler olduğunu, onların derdinin yalnızca mal ve mülk olduğunu, devlet kurumu içinde yanlış teşkilatlandıklarını, üniversitenin içine kadar sokulmuş Selametçilerin, saf olan kişilere daha çabuk kandırdığı belirtilmiştir:

> *"Bütün yurtlarda bir kat onlara, Selametçilere aitti. Aynı odada birlikte yaşamak mümkün değildi? Nurcular ise yine bunların katlarında bir veya iki oda ile yer bulabiliyorlardı. Aslında Nurcuların kent merkezindeki lüks binalarda dayalı döşeli evleri vardı; ama yine de yurtlarda bir iki odayı tutmayı tercih ediyorlardı. Sebep: Yeni gelenlerden birkaç genci düşürmek… Öyle tatlı yanaşırlardı ki gençlere. Saf olanların kandırılması çok kolay oluyordu. Hele biraz madden muhtaçsalar…*
>
> *MSP ilginç hakimiyet ve politikası ile MC Hükümetinde ana bakanlıklardan biri olan İçişleri Bakanlığını almış ve polis içinde*

teşkilatlanmaya başlamıştı. Bunun görüntüsü özellikle Soğuk Kent gibi muhafazakâr İllere daha çok yansıyordu." (BFV, s. 47)

2.4.4.2.5. Demokrat Partili Baba Tipi

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun incelediğimiz eserlerinde, Demokrat Partili Baba Tipi *Komando* ve *Hüzün* romanlarında görülmektedir. Kurgu olarak her iki romanın da aynı özellikler taşıdığı söylenebilir. Bu romanların sadece anlatılma zamanı farklıdır.

Komando' da Ahmet'in babası Ali Emmi Demokrat Parti destekçisidir. Ali Emmi, dönemin koşullarına göre iyi olarak kabul edilen, okuması yazması olan, her konuda az çok bilgiye vakıf olan, siyasete uzak durmak istemeyen biridir. Demokrat Parti ile ilgili şu sözleri sarf eder:

" 'Biz Demokrat Partiliyiz! Gözümüzü Menderes açtı bizim. Milletin karnı onun sayesinde doydu. Bizden önceki nesil çok sıkıntı çekti ki onlar İstiklâl Harbi'ni yaşadılar. İşgali gördüler. Açlığı, sefaleti, yokluğu… Bize de ulaştı bir ucu. Cihan Harbi sırasında çektiklerimiz, Halk Parti hükümetlerinin yanlış uygulamaları… Şimdi, çok şükür,1 Menderes sayesinde…' " (K, s. 18)

Ali Emmi, Demokrat Partili olmasının nedenini CHP hükümetinin yanlış ekonomi politikalarına bağlar. Bu bakımdan Demokrat Parti ideolojisini kendisine yakın hissetmiş, bu partiye desteğini vermiştir. Menderes sayesinde, elinin avucunun para gördüğünü, evlatlarına Menderes sayesinde bakabildiğini vurgular. Vatan

Cephesi isimli yeni bir oluşuma müdahil olmuş, Demokrat Parti'ye olan desteğini bu teşkilat sayesinde vermiştir.

Oğlu Ahmet büyüyünce, aralarında fikir çatışması ortaya çıkar. Ahmet okuldaki hocalarının da etkisiyle kendisine Türkçülük, milliyetçilik ideolojisinin daha uygun olduğunu belirtir. Alparslan Türkeş onun gözünde romantik bir kahramandır. Onun gibi olmak her milliyetçi gencin hayalidir. Fakat Ali Emmi, Alparslan Türkeş'in askerlik geçmişinden dolayı onu sevmemektedir. Bu bakımdan zaman zaman Ahmet' le fikir ayrılığına düşer.

Hüzün' de, Dursun Kaptan Artvin'den İstanbul'a göç etmiş, dört çocuğa sahip iyi bir babadır. Ona göre; " *Türkiye'de değişimin adı Adnan Menderes* " tir. (H,S. 30) Onun sayesinde fabrikalar kurulup, işçinin ve köylünün rahat ettiğini iddia etmektedir. Her Demokrat Partili gibi, Dursun Kaptan'da Milli Şef dönemi olarak nitelendirilen CHP başkanı İsmet İnönü'nün devleti bir zamanlar yönetmiş olmasından rahatsızdır. Açlığın, sefaletin, kıtlığın çok olduğu günler olarak, o günler benliğine işlemiştir. Aynı zamanda milliyetçi bir anlayışa da sahip olan dursun Kaptan, Alparslan Türkeş'e 27 Mayıs İhtilali'nden ve Türk Ordusu'na Menderes'i idam ettiğinden dolayı kırgındır. Fakat oğullarının Alparslan Türkeş'in izinden ilerlemesine engel olamamıştır. Demokrat Parti'nin devamı niteliğinde olarak gördüğü, AP'ye destek olur.

2.4.4.2.6. Çinli Prenses

Çinli Prenses tipi Terzioğlu'nun romanlarında önemli bir yere sahiptir. Çinli Prenses ile evlenen Türk hanlarını kaçınılmaz sonun beklediğini düşünmektedir. Çinli Prenses tipi eski Türk tarihi ve mitolojisini anlattığı romanlarında görülür.

Mete Han romanında Mete Han'ın babası Teoman Han, Çinlileri yenince Çin'den sözde dost elinin uzandığını görür. Değerli ve pahalı armağanlar birbiri ardına gelir. En sonunda Çinli bir Prenses gelir. Hun soyluları konçuy meraklısıdır. Hun beylerinin Çinli prenseslere düşkünlüğünün nedeni soyun artmasını sağlamaktır. Fakat yazar konçuyları sevmez. Hun kadınlarının daha asil ve yüce olduğunu belirtir. Hun iline Çinli prenses Yen-chih hatunun gelmesi Teoman Han'dan başka kimseyi mutlu etmez. Yen-chih zamanla devlet işlerine karışmaya başlamış, devlet yönetiminde gizliden gizliye söz sahibi olmaya başlamıştır. Yen-chih Hun ilinde, kendi gelenek ve göreneklerini sürdürmeye devam etmiş, bu nedenle doğurduğu erkek çocuğu da bir Çinli gibi yetişmeye başlamıştır:

> " *Yen-chih Hatun, Hun ilinde Çinli gibi yaşamayı seçti. Bu nednele yadırgıyor onu budun. Teoman Han'ın, kendisine yaptırdığı sarayda oturuyor. Oğlu ile birlikte… Yanında birçok Çinli Hizmetkâr ve danışman barındırıyor. Bu durum Küçük Şâd' ın bir Çinli gibi yetişmesine sebep olabilir. Çinli gibi yetişen bir Hun şadının, gelecekte, Hun Devleti'ne ne yararı olur? Üzülüyoruz. "* (MH, s. 93)

Yen-chih Hatun Teoman Han'a oğlu Mete Han'ı saf dışı bırakması için gizliden gizliye fitne sokar. Bu baskıya daha fazla dayanamayan Teoman Han, oğlu

Mete'yi düşmanı Yüeçiler' e rehin gönderir. Yüeçilerin elinden kaçmayı başaran Mete, yurduna döndükten bir zaman sonra babasıyla savaşır ve babasını, ona fitneyi sokan Çinli hatun Yen-chih 'i ve onun küçük oğlunu öldürüp, yurdunu, Çin'in oyunlarından uzak tutmayı başarır.

2.4.4.2.7. Savaşçı Kadın

Alp Er Tunga'da Aybirgen Hatun ve onun kızı Kaz Kız savaşçı kadın tipi özelliği göstermektedir. Aybirgen Hatun, Merv şehrinden yaşayan, erkek gibi ata binen, ok fırlatan, ava giden bir Saka hatunudur. Kardeşi olmayan Aybirgen, annesini küçük yaşta kaybedince kendisini ve babasını korumak için kendisini savaşçı bir er gibi yetiştirmiştir:

> *" 'Deli kız' diyordu, Baka Koca, 'Evde, barkta başka erkek olmayınca erkek gibi yetişti. Değme yiğitlerle güreşe çıkar ve onlarla baş eder. İyi ok atar, kılıç sallar. Canı çekti mi de tek başına ava gider.' "*(AET, s. 196)

Aybirgen kendisine Alp Er Tunga ile yeni bir hayat kurup evlenir. Bu evlilikten bir oğlu, bir de kızı olur. Kızın ismi boynunun uzunluğundan dolayı Kaz Kız olur. Kaz Kız tıpkı annesi Aybirgen gibi, savaşçı olarak ata binip, kılıç kuşanıp düşmanlara ok atmaktadır:

> *" Savaşçı olarak ata biniyor, kılıç kuşanıp yay geriyordu. Yaşıtı Saka kızlarını toplayıp onlarla birlikte eğitime giriyor, ay salıp av sürüyordu. Güzellikte ve soylulukta anası Aybirgen'i, yiğitlikte ve erlikte atası Alp Er Tunga'yı aratmayacağı açıktı."* (AET, s. 317)

Kaz Kız şartlar bu şekildeyken Semerkant'a ilbay olmak istediğini babası Alp Er Tunga'ya iletir. Alp Er Tunga zorlukla da olsa kızını kıramaz ve onu Semerkant iline ilbay olarak gönderir. Başta İranlılar olmak üzere duyan herkes bu durumu çok yadırgar. Sakalar dışındaki ülkelerde kadınların devlet yönetiminde söz söylemeye hakkı yoktu. Kaz Kız bu şerefe nail olmuştur.

2.4.4.2.8. Çin Yanlısı Han

Çiçi Han romanında Çiçi Han'ın kardeşi Hohanyeh, Tuçi Han'ı yenince Hun iline Tanhu olur. Çin'in desteğiyle tahta çıkan Hohanyeh, Çinli bir hatunla evlilik yapar. Çinli Hatun'un aslı amacı Çiçi Han'ın Çin'in hakimiyeti altına girmesidir. Kendisinden yardım isteyen Çiçi Han'a yardım etmeyen Hohanyeh, Çinli Hatun'un desteğiyle Çin ile yakınlaşıp, Tuçi Han ile olan savaşında kendisine destek olan kardeşini kendisine düşman ilan eder. Çiçi Han ile savaşan Hohanyeh kardeşiyle olan ilk savaşında yenilir. Çin ile daha yakın ilişkiler kurar. Ordusunu yenileyip, güçlendiren Hohanyeh Çin ve Çiçi Han'a düşman olan diğer budunlarla iş birliği yaparak Çiçi Han'ı öldürür.

2.4.4.2.9. Haberci ve Yoldaş

Mete Han'da, Salık, Mete Han'ın yoldaşı olur. Teoman Han'ın zamanında Hun ordusuna Kartal Hun Savaşçısı olarak giren Salık, adını obanın şamanı Danış ata tarafında almıştır. Teoman Han'ın bütün Hun olan budunları bir arada toplama düşüncesiyle Hun budununa asker olur. Onun amacı, Hunların kazandığı zafere ortak olmaktır. Önce böri olmak ister. Böri iken Teoman Han'ın oğlu Bahadır Şad , yani Mete ile tanışır. Onunla birlikte savaşlara katılır. Duyum aldığı bütün haberleri

bahadır Şad ile paylaşır. Teoman Han'dan çok Bahadır Şad'ı kendisine daha yakın olarak görür. Katıldığı savaştan sonra rütbesi onbaşılığa yükselir. Emrine on Kartal Savaşçısı verilir. Teoman Han ile Bahadır Şad arasındaki rekabette Bahadır Şad'ın tarafını tutar. Emirsiz olarak Bahadır Şad'ı Yüeçilerin iline uğurlamaya gittiğinde yargılanır ve bütün rütbeleri elinden alınır. Fakat Bahadır Şad'ın kendisini kollamasıyla ceza almaz. Bu hareketine karşılık binbaşılığa kadar yükselir. Katıldığı savaşlar ve avlarda aldığı başarılardan dolayı tümenbaşı olur. Salık 'ın rüyası Mete Han'ın ismini almasına vesile olur. Zamanı geldiğinde bunu Bahadır Şad ile paylaşır. Bahadır Şad, yeni ismini çok beğenir ve bundan sonra Mete Han adını kullanır. Salık kurultayda Buyrukbaşı olarak ilan edilir. O andan sonra Mete Han'ın yanındaki en önemli yoldaşlardan biri olacaktır. Onun ölüm anında bile yanında olmuştur. Mete Han'ın izinden hiçbir zaman şaşmamış, onun varlığını ve töresini hep hatırlamış ve yaşatmaya gayret etmiştir.

2.4.4.2.10. Eli Kanlı Acımasız Han

Çiçi Han'da, Hohanyeh ve Çiçi Han'ın kardeşi olan Tuçi Han ali kanlı, acımasız biri olarak karşımıza çıkar. O dönemde Hun ilinin en kalabalık orduya sahip olan ve ulu Hatun'un desteğini aldığı kişi Tuçi Han'dır. Tuçi Han, Hohanyeh'in hükümdarlığını tanımaz. Onu Ötüken Yış şehrinden sürer. Emrinde kırk bin kişilik bir ordu vardır. Çin bile Tuçi Han'dan çekinip, onu tek başına yenemeyeceğini düşünür. Fakat Tuçi Han eli kanlıdır. Tahammül edemediği durumlarda hemen, hiç düşünmeden katliam yapmaktadır. Kimseye güvenmeyip, her zaman temkinli bir ruh hali içerisindedir. Anlaşmalarına sadık değildir. Töreyi, geleneği umursamaz. Kendi bildiğini yapar. Çinli bir generalin ağzından Tuçi Han şu şekilde anlatılmıştır:

“ ‘Evet efendimiz! Öyle oluyor! Onlara göre en doğrusu bu… Ama tuçi Han Ötüken Yış’ta bu töreyi bozdu. Tuveyi Şad, Hohanyeh’i yendikten sonra, ordusuna katılmak isteyen on bin savaşçı ile ilgili ‘ Ne yapacağını sordu’ . Tuçi Han’ın buyruğu ‘Hepsini öldür!’ oldu. Tam on bin er oklandı. Olacak iş değil… Söyledim ya ‘Çok kan dökücü biri’ diye! Sonra da Ötüken Yış’ı, hunların kutlu başkentini, başkent olarak kullanmak yerine, kendisine bağlı bir karavul[87] şekline getirdi. Bu da Hunlar arasında büyük saygısızlık olarak algılandı. Kendisi daha günbatısında, kendi başkentine döndü! Hunlar bunu asla bağışlamaz ve unutmaz efendimiz! ‘ “(MH, s. 94)

Tuçi Han’ın şüpheci, güvensizliğe yer vermemek, durumların tersine dönmesini engellemek için katliam yaptığını görmekteyiz. Bu durum hun ilindeki budundan, değerli beylere kadar herkesi rahatsız etmektedir. Tuçi Han, Hohanyeh ve Çiçi Han’ın yaptığı ittifak sonucunda, savaşta aldığı ağır yenilgiye dayanamaz ve intihar eder.

2.4.4.3.KARAKTER

2.4.4.3.1. Acımasız

Çiçi Han romanında, acımasız olarak Tuçi Han görülür. Tuçi Han’ın kardeşlerine bile acıması yoktur. Kimseye güvenemez ve bu güven boşluğunu duygularını, hislerini körelterek insanlara katliam yapmayı seçer. Katliam yaparak, içindeki duygu boşluğunu katliamın, kazanmanın verdiği hırs ile kapatır. Fakat en sadık kişilerine bile yaptığı katliamlar, bir gün eline ayağına dolaşır. Kardeşlerini kendisine

[87] Karavul: Karakol. Garnizon.

düşman eder. Aldığı ağır yenilgi sonucunda kendine de acımasız davranarak intihar eder.

2.4.4.3.2. Güçlü

Mete Han 'da babası Teoman Han'ı kendisine örnek alan Bahadır Şad, aldığı terbiye ve hun töresinden gördüklerinden dolayı kendisini çok güçlü hisseder. Gençlik çağına gelince, Çinli Prenses' in kışkırtmasıyla Teoman Han, oğluyla zıt düşer. Oğlunu Yüeçilerin iline rehin olarak gönderir. Bahadır Şad aldığı savaş eğitimi sayesinden buradan kaçıp ülkesine döner. Teoman Han'a giderek kinlenir. Hun ilinde Teoman Han'ın ordusu haricinde kendi ordusunu yaratır. Günü gelince babasından ve onun destekçilerinden savaşarak kurtulur. Hun iline Han olur. Hun ilinin sınırlarını genişletir. Halkına huzur ve mutluluk getirir. İlk kez er sayımına gider. Bu şekilde Hunların gücünü tespit etmeye çalışır. Ölene dek Çinlilerle mücadele eder. Çin'i vergiye bağlayarak, kendileri için tehdit olmaktan çıkarır. Mete Han'ın bütün bu yaptığı icraatlar onun güçlü karakterinden kaynaklanmaktadır. En umutsuz anda bile gücünü kaybetmemiş, daima kendi yapabileceklerine inanmayı seçmiştir.

Bizi Fırtına Vurdu 'da, romanın merkezi kişisi üniversite okumak için geldiği Soğuk Kent'te birçok olayla karşılaşır. Devrimci- milliyetçi çatışmasının yoğun olduğu yerlerde bulunmuştur. Kendine olan güveni, girdiği siyasi ideoloji çatışmasından başarıyla kurtulmasını sağlamıştır. Birçok kez yaralanmış, ölümden dönmüştür. Fakat güçlü kişiliği onun zarar görmesine engel olmuştur.

Komando' da, Komando lakaplı Ahmet görünümünden dolayı çevredeki insanların çekinmesine mahal vermiştir. Uzun boylu, iri yarı bir cüsseye sahip olan Ahmet daha lisedeyken komünist öğrenci gruplarla ve hocalarla mücadele içerisine girmiştir. Kimyacı Yaşar Hoca'yı tehdit etmiş, komünist ideolojiyi derste anlatmaması için ikaz etmiştir. Üniversite'ye gelince buradaki çatışmanın daha yoğun olduğunu görür. Yurtta kendisini tehdit eden komünist öğrencilere şiddet uygulamış, milliyetçi öğrencilerle bir araya gelip, Orman Fakültesi'ni komünist ideolojiden korumaya çalışmıştır. Alparslan Türkeş'in öncülüğünde kurulan Komando Kampları' na katılır. Burada hem zihinsel hem de fiziksel olarak daha da güçlenir. Kamptan döndükten bir zaman sonra yanında silah taşımaya başlar fakat komünist kişilerle girdiği çatışmada, vurularak öldürülür.

2.4.4.3.3. Mücadeleci

Gök- Tanrı'nın Çocukları kitabının son bölümünde Ergenekon destanı anlatılmıştır. Ergenekon Destanı'nda Kayan ve Tukuz düşmanlarla savaşır. Fakat kaybederler. Bütün obaları, obanın insanları öldürülmüştür. Geriye sadece kendileri ve eşleri kalmıştır. Bir hafta boyunca hasta yatarlar. Ölmek üzereyken eşleri onlara bakar. Biraz toparlanınca kendilerine yeni bir yurt bulmak için yollara düşerler. Kendilerine yeni yurt bulmak için yollara düşerler. Bir bozkurtun yol göstermesiyle Ergenekon isimli vadiye gelirler. Burada yaşamak için bütün gayreti gösterirler. Hayatla mücadele yarışı içine girerler. Karşılarına çıkan hiçbir zorluğa karşı yılgınlık göstermezler. Demirden olan dağı eritirler. Bu vadide dört yüz yıl yaşadıktan sonra Ergenekon'dan çıkıp, düşmanla savaşırlar. Eski yurtlarına geri dönerler.

2.4.4.3.4. Sakin

Hüzün'de, Erhan Cengiz sakin bir karakter ile ölene dek hayatını devam ettirmiştir. Daha çocukken bile annesini hiçbir zaman üzmeyen Erhan, onun hayallerini asla yıkmayı istemez. Futbolcu olmayı istese de, okuyup adam olmayı, alın teriyle ekmek kazanmayı annesinin isteği üzerine kabul eder. Meraklı bir çocuk, inatla karşısındakini rahatsız eden biri hiçbir zaman olmamıştır:

> *" 'Sen çok sessiz, sakin bir bebektin Erhan'ım. Hiç üzmedin beni. Geceleri çok az uyandırdın! Karnını doyurup bezini değiştirince, mışıl mışıl uyurdun!'*
>
> *Sessiz olmak, annesini hiç üzmemek… Ne kadar güzel bir özelliktir. Erhan, annesini hiç üzmedi. Hiç üzmeyecek! Okuyup, büyük adam olacak. Sırf annesi istedi diye. Sırf annesi sevinsin diye. "* (H, s. 13)

2.4.4.3.5. Korkak

Bakan Bey'i Vurdular' da, Gün Sazak'ın cinayetini üstelenen gençler yazar tarafından korkak olarak nitelendirilmiştir. Terzioğlu'na göre bu kişiler kafa kafaya çarpışacağına, arkadan vurmayı seçmişlerdir. Dev-Sol üyesi olan Marksist gençleri hem korkak olarak hem de birilerinin maşası olarak görür:

> *"Görevi almıştı eli kanlı katiller. İnandıklarını sandıkları düşlerini, başkalarına kâbus olarak yaşatmak üzere hazırlanmışlardı. Üç paralık adamlardı. Ruhsuz, yüreksiz… Değerli, önemli hiçbir iş yapmamışlardı ogüne dek. İyilik, güzellik nedir bilmezlerdi. Korkak yüreklerini karanlıklara*

gizleyeceklerdi. Maskeleşmiş, insanlıktan çıkmış, yüzlerine yeni bir maske takmaları gereksizdi. Aynaya bakınca, sıradan katiller görüyorlardı nasıl olsa. Olmayan cesaretlerini ilaçlarla kazanmaya çalışacaklardı." (BBV, s. 194)

İsmi verilmeyen bu kişiler, korkaklığını cinayetin arkasına gizleyip, Gün Sazak'ı evinin önünde vurduktan sonra hızla olay yerinden kaçmışlardır. Bu eylemleriyle korkak olduklarını göstermişlerdir.

2.4.4.3.6. Kibirli

Çiçi Han'da, Hun ilinin günbatısına budununu alıp göçen Çiçi, kardeşinin Çin ile yakınlaşmasından son derece öfkelidir. Halkını ve kendisini sağlama almak için planlar yapar. Hun ilinin tek Han'ı olarak kendisini görür. Ayguçisi' nin öğütlerini dinlemez, kendi bildiğini yapar. Kendisini Mete Han gibi görür. Onun izinden gitmeye çalışır. Kendi fikirlerinden başka kimsenin fikri, Çiçi için bir zaman sonra önemli olmaz. Kendisine bir kale yaptırır. Bu kalenin özelliği ilk kez hunlara ait devasa bir yapının oluşuydu. Adının, öldükten sonra asırlarca torunları tarafından bu kale sayesinde yaşatılacağına inanan Çiçi, her zaman gururla hatırlanmak istemiştir. Fakat yaptırdığı bu kale onun kibirinin sonucunda, ölümle neticelenmiştir.

2.4.4.3.7. Gammaz

Çiçi Han'da, Çiçi Han'ın otağında Usuk ve İlgir, iki Çinli Şİya-in-çen ve yardımcısını yakalamıştır. Bunu da Çiçi Han'a anlatmıştır. Çinli casusların amacı Çiçi Han'ı Çin ülkesindeki beylere gammazlamak ve onun hakkında bilgi vermektir. Amaçlarını öğrenen ÇİÇi Han, askerlerine bu iki gammazın cezasının verilmesini emreder. Casusların elleri ve gözleri bağlanarak öldürüldü.

2.4.4.3.8. Naif

Bizi Fırtına Vurdu' da roman merkezi kişisi olaylardan bir nebze uzaklaşmak için İstanbul'a teyzesinin yanına gider. Orada dünya Anadolu'dan çok farklıdır. Yazlık yerde siyasetten uzak yeni insanlar vardır. Roman merkezi kişisi, İkbal adında komşu kızıyla tanışır. İkbal tanıdığı kızlardan çok farklıdır. Konuşkandır, rahattır fakat naif ve nazik bir hali vardır. Romantik bir kızdır. Roman merkezi kişisi Soğuk Kent'e dönünce İkbal'in üniversiteyi kazanıp yanına gelmesini ister fakat bu gerçekleşmez.

2.4.4.3.9. Bütünleyici

Oğuz Han romanında, Oğuz'un bütün kardeş ve akraba toplulukları bir arada toplaması, bütünleyici bir anlayışı göstermektedir. Kanglılar, Başkurtlar, Uygurlar, Karluklar, Kıpçaklar, Kalaçlar'ı bir arada toplaması bütün Türkleri bir araya getirme arzusunun bir ürünüdür. Ölmek üzereyken vasiyeti; altı oğluna soylarını sürdürmesi, bu soylardan oluşan nüfusun Türkler' i oluşturacağını bilmesidir. Altı oğlundan oluşacak olan soyun, boylara ve kollara ayrılmasını emreder.

2.4.4.3.10. Meraklı

Gök -Tanrı'nın Çocukları' nda, Sagan ve Turak karşımıza meraklı kişiler olarak çıkar. Sagan Uygurlar' ın hikayesini merak edip, sabırsızlanmaktadır. Şama görgü ata ile konuşmak ister fakat ondan bir yandan da çekinmektedir. Sonunda cesaretini toplayıp, Görgü Ata'nın yanına gider. Uygurları anlatmasını ister. Her şeyi öğrenince de merakını gidermiş olur. Turak ise şaman olmaya heveslenmektedir. Kendisinde o yetinin olup olmadığını merak eder. Bunun için obanın şamanına gidip, şaman olma isteğini dile getirir. Bulduk Ata, Turak 'ta şama olma yetisini görmüş fakat eğitilmesi

gerektiğini dile getirir. Bunun için bildiği her şeyi Turak'a aktarmaya çalışmıştır. Uygurlar' ın göç hikayesini merak eden Turak, Bulduk Ata'nın anlattıklarıyla zihninde muhakeme yapar ve merak ettiği her şeyi öğrenir.

2.4.4.3.11. Kişilik Gelişimi

Mete Han romanının merkezi kişisi Mete Han romanın başından sonuna kadar karakterini aynı çizgide sürdürür. Kendisini en kötü durumda bile umutsuzluğa bırakmayan Mete Han, ölümüne değin aynı kararlılıkla devam etmiştir.

Çiçi Han'da romanın başından sonuna kadar kişilik gelişiminin farklılık gösterdiği görülmektedir. Çiçi Han Tuçi Han ölene değin, sessiz sakin bir şekilde kendi budununu yönetmekte, diğer kardeşlerinin arasındaki kardeş kavgasına karışmamaktadır. İçten içe sınırlarını genişletip, Hun iline tek Tanhu olmayı düşünse de, kaderine razı olmaktadır. Fakat Tuçi Han ile Hohanyeh arasındaki rekabette, Hohanyeh' in tarafına geçmesiyle işler değişir. El birliği ile Tuçi Han'ı yenince, taht kavgasında bir anda kendisini bulur. Hohanyeh'in varisinin Çiçi değil de Çinli Hatun'dan olan oğlu olarak ilan edilir. Çiçi Han bu duruma içten içe öfkelense de ilk başta sesini çıkarmaz. Fakat Hohanyeh'in Çin'e verdiği tavizlerle suskunluğunu bozan Çiçi Han, Hohanyeh'e savaş açar ve kazanır. Bu savaştan sonra Çiçi, artık susmaz. Aklına koyduğunu yapar. Kimse onu sözünü geçiremez. Kurultay'da alınan kararları bozar, Ayguçisi' ni dinlemez. Kibirli ve burnunun dikine giden biri haline gelir. Kendi iç sesinden başka kimseyi dinlemeyen Çiçi, o sessiz halinden canavar bir insana dönüşmüştür. Hun kalesi yaptıran Çiçi, bu konuda kimsenin sözünü dinlemez. Bu kale de Çiçi Han'ın ölümüne neden olur.

Bizi Fırtına Vurdu' da, romanın başından en sonuna kadar katı ve net bir anlayış görülür. Ülkücüler ve komünistler kendi ideolojilerinden asla taviz vermezler. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'yle her şey değişir. Ülkede cunta düşüncesi alıp başını gider. Birbirleriyle çatışan gençler, cezaevine girdiklerinde ya da kendi hallerine kaldıklarında savundukları şeyin sadece kardeşi, kardeşe düşürmek olduğunu anlamışlardır. Roman merkezi kişisi iki tarafında yiğit kişiler olduğunu romanın sonunda anlamıştır. Birbirimizle kavga etmek yerine birbirimizi anlasaydık, oturup konuşsaydık, böylesine kanlı ve felaket bir gün olmazdı diyerek, yaşananlara sitem etmiştir.

Bakan Bey'i Vurdular' da siyasete hiçbir zaman girmek istemeyen Gün Sazak'ın, Alparslan Türkeş'le tanışmasıyla düşünceleri değişir. Bu yolda bu uğurda kendisinin de olması gerektiğine inanır. Siyasete girmesiyle düşüncelerinden ve inandığı şeylerden yine de taviz vermez. Hür ve özgür olan karakteri, onun yanına polis koruması almasına müsaade etmez.

Hüzün'de sakin bir kişiliğe sahip olan Erhan, büyüyünce ülkede yaşanan olaylara kayıtsız kalmaz. Anne ve babasının, olaylara karışma, öğüdünü kulak ardı eder. Bu konuda Oğuzhan ve Cengizhan'dan çok etkilenir. Küçük yaşta bildiri dağıttığı için cezaevine girer. Sakin olan halinden eser kalmaz. Yanında silah taşımaya başlayan Erhan, komünist kişilerce vurularak öldürülür.

Komando' da, romanın başından sonuna kadar kişilik gelişiminin olmadığı, kişilerin düşüncesinin ve karakterinin sabit olduğu görülür. Ahmet çocukluğundan itibaren milliyetçi bir anlayışı benimser. Babası Ali Emmi ise Demokrat Parti'lidir. Ahmet babasıyla zaman zaman fikir çatışmasına da girse, babası cezaevine Demokrat

Parti yüzünden de girse milliyetçiliğinden taviz vermez. Üniversiteyi kazanınca milliyetçi bir takım derneklere ve ocaklara üye olan Ahmet, milliyetçi kişiliğini bu ortamlarda pekiştirir. Ülkedeki ortamın daha da kötüye gitmesi, Ahmet'in yanında silah taşımasına neden olur. Türk milliyetçiliği ile başlayan çocukluğu, yine Türk milliyetçiliği uğuruna hayatını kaybetmesiyle yaşamı son bulur.

Güllerin Solduğu Gün'de değişen kişilik gelişimleri görülür. Ülkücülük uğruna, vatan ve millet uğruna hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan gençler, 12 Eylül Askeri Darbesi'yle cezaevlerine girip, kaderlerine razı olurlar. Askeri darbeden önce kendilerine yanlış gelen her şeye itiraz eden gençler, idam edilirken hiçbir şeye itiraz etmeyip, susmaktadırlar.

Gök Tanrı'nın Çocukları'nda kişilik değişimi farklılık göstermiştir. *Uygur Göç Destanı*'nın anlatıldığı bölümde gücünden taviz vermeyen Uygur Han'ının Çinli bir hatunun devlet işlerine karışması sonucunda Uygur Halkı'nın göçüne neden olduğunu belirtir. Burada Uygur Han'ı hiç kimseye taviz vermezken Çinli bir prensesin sözüne inanır. Değişim gösterir. Ergenekon Destanı'nı anlatan bölümde, kişilerin gelişimi hep aynı yöndedir. Obalarının uğradığı savaş felaketinden sonra hayatta kalmayı başaran Kayan, Tukuz, Almıla ve Bengül umutlarını hiçbir zaman kaybetmez. En zor anlarında Gök Tanrı'dan yardım dilerler.

Alp Er Tunga'da, kişilik değişiminde sabitlik görülür. Alp Er Tunga çocukluğundan itibaren kafasına koyduğunu yapan, güçlü ve kararlı bir kişiliktir. İran'la olan savaşlarında bildiğinden asla vazgeçmemiş, yenilse de verdiği kararlardan pişman olmamıştır.

Oğuz Han'da, *Alp Er Tunga*'daki gibi aynı kişilik gelişimi görülür. Babası Kara Han'ın bütün karşı çıkmalarına karşı dik durmuştur. Çinli Hatun'un kışkırtmalarına karşı babasının tavrına anlam veremeyen Oğuz, Kara Han'ı ava çıktıkları zaman öldürür ve obasının başına geçer. Ölene değin aynı anlayışı sürdüren Oğuz Han, altı oğluna da aynı anlayışı aşılamaya çalışır. Türklüğü, birliği ve beraberliği bütün halkına ve hükmettiği herkese öğretmiştir.

2.4.4.4.YARDIMCI KİŞİLER

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun yardımcı kişiler kadrosu oldukça kalabalıktır. Merkezi tip ve karakterden çok yardımcı kişilerin varlığı söz konusudur. Merkezi kişilerin içinde bulunduğu ruhsal ve fiziksel durumu anlatmak için yardımcı kişilerin varlığı Terzioğlu'nun eserlerinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Yardımcı kişiler, Terzioğlu'nun romanlarında merkezi kişilerin hemen yakınında bulunan, ev, aile, iş, okul, dış çevreden özenle seçilir. Romanlarda yardımcı kişiler, yazılanların doğruluk payını göstermek amacıyla kanıt niteliğinde kullanılmıştır.

Komando' da Ahmet'in babası Ali Emmi ve diğer çocukları olayların merkezinde değildir. Ali Emmi Demokrat Partili olduğundan Adnan Menderes'in hükümetine el konulunca da o da diğer Demokrat Parti' liler gibi tutuklanır. Bir süre cezaevinde yatan Ali Emmi, buradan çıktıktan sonra romanda adı çok fazla geçmez. Ali Emmi dönemin olaylarını anlatmada sadece bir araçtır, anlatıyı etkin kılmakla vasıflandırılmıştır. Fat

Hüzün'de Erhan Cengiz'in ailesinden Gökhan hariç olayların hepsinde yardımcı kişiler rol oynamaktadır. Dursun Kaptan ve Melek Anne komünizm görüşlü

kişilerin saldırısına sık sık uğramaktadır. Oğuzhan ve Cengizhan ülkücülüğü benimseyip komünizme savaş açmışlardır. Romanda anlatılan olaylar ve durumlar Gökhan hariç bütün aile fertlerini yakından ilgilendirmektedir. Gökhan ise yaşının küçük olmasından dolayı, olayların içine sokulmamaktadır.

Bakan Bey'i Vurdular' da, Gün Sazak'ın eşi Nil Hanım, olayların dışında bulunmakta ve sadece Gün Sazak'a olan bağlılığını dile getirilmede yardımcı kişi olarak kullanılmıştır. Alparslan Türkeş ise romandaki en önemli yardımcı karakterdir. Gün Sazak'ın siyasete girmesinde etkili olmuş, onun can yoldaşı olmuştur. Alparslan Türkeş, romanın sonuna kadar kendisini ideolojisi, söylemleri ve eylemleriyle kendisini büyük ölçüde yardımcı kişi olarak romanda hissettirir.

Oğuz Han'da, Yerce Kız ve Gökçe Hatun'u yardımcı kişiler olarak belirtmek mümkündür. Yerce Kız ve Gökçe Hatun Oğuz'a erkek evlatlar vermiş daha sonra roman kurgusundan çekilmişlerdir. Kara Han'ın romandaki varlığı, kendisinin ölümüne dek devam etmiştir.

Alp Er Tunga'da Aybirgen Hatun, Peçenk Han, Alp Er Tunga'nın annesi, Kaz Kız romandaki yardımcı kişilerdir. Peçenk Han ölümüne değin romandaki varlığını göstermiştir. Alp Er Tunga doğduktan sonra yardımcı kişi olarak görülen Peçenk Han'ın ve eşinin, Alp Er Tunga'nın evlenmesiyle romandaki rolü azalır. Kaz Kız ve Aybirgen Hatun Alp Er Tunga ölene kadar romanda kendilerini göstermektedirler.

Çiçi Han'da yardımcı karakterler oldukça çoktur. Hohanyeh, Tuçi Han, Kencen Han, Çiğilsu Şad, Usuk, İlgir, İlteper romandaki başlıca yardımcı kişilerdir.

Bu kişiler Çiçi Han'ın etrafında sıralanmış, onun eylemlerini planlarını gerçekleştirmede aracı olarak kullanılmıştır.

Güllerin Solduğu Gün'de yardımcı karakterlerin isimleri verilmemiştir. Dokuz ülkücü gencin son anlarının anlatıldığı eserde kişilerin yanında yer alan yardımcı şahısların isimleri sadece anne baba, eş, dost şeklinde okuyucuya sunulmuştur.

Mete Han'da, romanın en önemli yardımcı kişisi Salık'tır. Salık Mete Han'ın gençliğinden ölümüne dek onun yanından ayrılmamış, önce Hun Kartal savaşçısı, Binbaşı olmuş ve en sonunda Mete Han'ın ayguçisi, can yoldaşı olmuştur. Bunun dışında Teoman Han, onun Çinli eşi Yen-chih ve oğlu, Mete Han'ın ilk eşi Bögde Hatun, Hun ilinin şamanı romanın yardımcı karakterleridir.

Gök- Tanrı'nın Çocukları romanında, kitap bölümler halinde olduğundan yardımcı kişileri ayrıca incelemek gerekmektedir. İlk bölümde Sagan, ikinci bölümde Turak, üçüncü bölümde Ardıl ve son bölümde Demirci Derviş'in efsaneyi anlattığı halk burada yardımcı kişiler olarak görevlendirilmiştir.

Bizi Fırtına Vurdu' da yardımcı kişilerin kalabalık olması göze çarpar. Roman merkezi kişisinin üniversiteyi kazanmasıyla çevresi bir anda genişler. Aynı görüşten ve karşıt görüşten birçok kişi etrafında olur. Oğuz, Tamer, Süleyman merkezi kişinin aynı görüşte olduğu, Vedat, İsmail, Esmer Kız, Güzel Kız ve İkbal farklı görüşte olduğu görülür. Romanda aile çevresinden kimsenin adı verilmez. Bu kişiler, anne, baba, dayı, teyze, enişte olarak geçer. Bu kişilerin merkezi kişisinin

yaşadığı olaylarla ilgisi yoktur. Sadece geçmişi hatırlatmakta araç ve amaç olarak romanda kendilerine yer bulurlar.

2.4.4.5.KURGUSAL KİŞİLER

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun romanlarında kurgusal kişilerin izlerine çok fazla rastlamak mümkündür. Tasarlanmış kişilerden ziyade, hatırlanmış kişilerin kalabalık oluşu dikkat çekmektedir.

2.4.4.5.1. Tasarlanmış Kişi

Yazarın *Çiçi Han, Mete Han, Alp Er Tunga, Gök Tanrı'nın Çocukları* ve *Oğuz Han* romanlarında, yardımcı kişilerin birçoğu tasarı olarak okuyucuya aksettirilmiştir. Seçilen tasarlanmış kişiler, gerçeğe yakın kişilerdir. İncelenen romanlarda: Salık, İlgir, Usuk, İlteper, Bögde Hatun gibi kişiler yardımcı kişiler olmanın yanı sıra kişisel özellikleri ve isimlerinin anlamlarıyla bağdaştırılan benzer kişilerdir.

2.4.4.5.2. Hatırlanmış Kişi

Terzioğlu'nun romanlarında dikkat çeken en önemli kavramlardan biri de, yazarın geçmişe yönelik hatırlanan, Türk siyasi ve toplumsal hayatında önemli yer edinmiş kişileri romanlarında kullanmasıdır.

Mete Han'da hatırlanmış kişi olarak sadece Çinli Konfüçyüs'ün adı geçmektedir. Konfüçyüs olaylara dahil olmayıp, sadece hatırlatmak maksatlı dile getirilmiştir.

Çiçi Han'da, yer yer Mete Han ve Teoman Han'ın Hun iline yaptığı katkılardan bahsedilmiştir. Mete Han ve Teoman Han hatırlanmış kişi olarak belirtilmektedir.

Makedonya Kralı II. Flipp 'in oğlu Büyük İskender'in adı *Alp Er Tunga* romanında geçer. Büyük İskender, romanda olay örgüsüne dahil olmasa bile, eş zamanlı olarak İonya topraklarında hüküm süren hükümdarın varlığından bahsedilmiştir.

Bakan Bey'i Vurdular' da, Alparslan Türkeş, Dündar Taşer, dönemin İçişleri Bakanı Haldun Menteşoğlu, olay örgüsünün içine müdahil olmuşlardır. Olay kurgusunun içine dahil olmayan fakat romanda okuyucuya dönemin olaylarını hatırlatmak maksatlı şu isimler geçmiştir: Mustafa Kemal Atatürk, İlhan Egemen Darendelioğlu, Hüseyin Cahit Aküzüm, Recep Haşatlı, İsmail Gerçeksöz, Süleyman Demirel, Korgeneral Nihat Özer, dönemin Ankara valisi Vecdi Gönül, DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, Bülent Ecevit, Mustafa Kemal Erkovan, Ali Fuat Eyüpoğlu, Necmettin Erbakan, Ferruh Bozbeyli.

Güllerin Solduğu Gün 'de Hz. Muhammed, Necip Fazıl Kısakürek, Hadi Edip'in isimleri geçmektedir.

Komando' da, Adnan Menderes, Mustafa Kemal Atatürk, Alparslan Türkeş, Hüseyin Nihal Atsız, İsmet İnönü, Sabahattin Ali, Şükrü Saraçoğlu, Zeki Velidi

Togan, Reha Oğuz Türkkan, Cihat Savaş Fer, Nurullah Barıman, Fethi Tevetoğlu, Nejcet Sançar, Cebbar Şenel, Cemal Oğuz Öcal, dönemin Genelkurmay Başkanı Orgeneral Rüştü Erdelhun, Ali Fuat Paşa, Tahsin Yazıcı, Orgeneral Cemal Gürsel, Celal Bayar, Fatin Rüştü Zorlu, Hasan Polatkan, Yaser Arafat, Talat Aydemir, Arnavut Enver Hoca, Ziya Gökalp, Yugoslav Tito, Romen Çavuşesku, Kübalı Fidel Castro, Çar Deli Petro, Turan Emeksiz, Mehmet Altunsoy, İ. Hakkı Yılanlıoğlu, O. Yüksel Serdengeçti, Dündar Taşer, Sadrettin Tosbi, Kamil Koç, Muzaffer Özdağ, Kamil Turan, Hüseyin Üzmez, Ahmet Er, Abdülhadi Toplu, LÜtfı Önsoy, Vehbi Ünal, Tevfik Fikret Kılıçkaya, M. Kemal Erkovan, Arif Ramazanoğlu, Kemal Cabioğlu, Necati Uslu, Sadi Somuncuoğlu, Oğuz Özgür, C. Yüksel, Süleyman Sürmen, İsmail Metin, Hasan Çulhaoğlu, Alattin Emmezoğlu, Turgut Öztaşkın, Süleyman Ramazanoğlu, Sadettin Bilgiç, Süleyman Demirel, Metin Erksan, Müşfik Kenter, Sema Özcan, Ahmet Suphi, Nazım Hikmet, Zeki Baştımar, Herbert Melzig, Arif Nihat Asya, Karl Marx, Engels, Lenin, Mao, Stalin, Muhammed Ali, olarak sıralanabilir. Bu kalabalık isim listesinden sadece Alparslan Türkeş roman kurgusunun küçük bir bölümünde yer alır. Türkeş dışında hiçbir isim, roman kurgusunda yer almaz. Sadece 1960'lı yılların Türkiye'sinde olan olayları hatırlatmak maksatlı hatırlanmış kişi kullanılmıştır.

Hüzün 'de Fatih Sultan Mehmet, Hz. Muhammed, Mustafa Kemal Atatürk, Arif Nihat Asya, Alparslan Türkeş, Adnan Menderes, Süleyman Demirel, İsmet İnönü, Necip Fazıl Kısakürek, Necmettin Erbakan, Ahmet Kabaklı, Ergün Göze, Rauf Tamer, Kürşad, Nihal Atsız isimleri hatırlanmış gibi olarak okuyucuya sunulmuştur.

Bizi Fırtına Vurdu' da, Alparslan Türkeş, Nihal Atsız, Necmettin Erbakan, Mao, Tito, Enver Hoca, Cüneyt Arkın kurguya dahil olmayan kişiler olarak sıralanabilir.

2.4.4.6.EŞYA FİGÜRLERİ

Terzioğlu'nun romanlarında eşya figürleri, eşyanın sahibini anlatırcasına tasvir edilmiştir. Eşyanın iyi ya da kötü veyahut eski ya da yeni oluşu eşya sahibinin ruhsal durumunu belirtmede bir aracı olarak kullanılmıştır.

Alp Er Tunga'da, devasa boyutta canavara benzeyen tunga kaplanını öldürüp, Soğd halkını rahata erdiren Alp Er Tunga, Ulu Kam tarafından öldürdüğü Tunga kaplanının gözünden yapılmış, kabartma şeklinde tokaya işlenmiş kemer armağanı alır. Bu kemer çok ihtişamlı ve değerli bir anlama sahiptir. Alp Er Tunga'nın bu kemere sahip olması, kendisinin ne derece önemli bir iş yaptığını anlamlı kılar:

> *"... Kollarının üzerinde, bilek kalınlığında, üzeri gümüş işlemelerle süslü siyah renkli bir deri kemer duruyordu. Sanki göstermeye çıkmış gibi ona doğru yaklaştı. Çok değerli olduğu belli taşlarla süslü bu güzel kemerden gözlerini ayıramadı oğlan. Üzerinde Gök şekilleri ile on iki hayvanlı takvimin ayları işlenmişti. Ağır gümüş tokasından diğer ucuna doğru dolunaydan hilale kadar ayın hareketleri resmedilmişti. Bir yanda büyük bir güneş ışıldıyordu. Tam orta yerinde Sakalar' ın yıldızı pırıl pırıl parlıyordu. Sanki gök yere inmiş ve siyah kemerin üzerine dizilmişti. Hangi ustanın elinden çıktıysa, hangi elin hüneriyse, bu kemerin bir eşi benzeri olmasa gerekti. Hanoğlu, ulu kamın kolları üzerinden aşağı doğru sallanan, ağır gümüş*

tokaya baktı. Gözlerine inanamadı. Soğd İlinde öldürdüğü tunganın yüzünü gördü. Od gibi bakan gözlerinin yerinde birer kırmızı lal taşı duruyordu. Açılmış ağzından dışarı taşan dişleri sanki tunganın kendi dişlerinden yapılmıştı. Başı, kulakları; hepsi aynen resmedilmiş, kabartma şeklinde tokaya işlenmişti." (AET, s. 109)

Bizi Fırtına Vurdu' da romanın merkezi kişisi, ailesinden maddi anlamda hiçbir şey isteme hakkının olmadığını düşünmektedir. Yokluğu, yoksulluğu benimsemiştir. Üzerindeki kıyafetleri yırtılana kadar giyer. Fakat bu durum onu asla yıldırmaz, moralini bozmaz. Çünkü çevresindeki bir çok genç kendisiyle aynı durumdadır. Alınan herhangi bir kıyafet onun için çok değerlidir, mutluluk vericidir:

" Lise son sınıftaydım. Orta ikinci sınıftan beri giydiğim, giymek zorunda kaldığım nefti renk kaşe ceketim ve onunla birlikte alınan kahverengi pantolonum artık giyilmez hale gelmişti. Pantolonumun moda olduğu için biraz uzun tuttuğum paçaları param parça olmuş, popo kısmı elenerek delinmiş, ceketimin kol ağızları aşınmış, yakası yıpranmıştı." (BFV, s. 13)

2.4.4.7.KİŞİLERİN SUNUMU

Terzioğlu'nun romanlarında kişilerin sunumu bazen roman içerisindeki kişi bazen de kişilerin kendi kendilerini sunduklarını görmekteyiz.

Mete Han, Çiçi Han, Alp Er Tunga, Hüzün, Güllerin Solduğu Gün, Bakan Bey'i Vurdular, Oğuz Han, Komando romanlarında kişilerin sunumu, başka birinin

ağzından okuyucuya aktarılmıştır. Bu durum kimi zaman roman içerisindeki merkezi kişiye çok yakın yardımcı kişiler tarafınca bazen de konuya tamamen tanrısal gözle, dışarıdan bakan yazar tarafından yapılmıştır.

Bizi Fırtına Vurdu romanında kişilerin sunumu, roman kişilerinin kendi ağzından okuyucuya aktarıldığı görülür.

2.4.4.7.1. Bedensel Boyut

Roman anlatılarında bedensel boyut sunumu, roman kişilerinin fiziksel özelliklerini temel alınarak yapılan tasvirlerdir. Başka bir deyişler bedensel boyut, roman kişilerinin dış özellikleri betimlemesinin, okuyucu zihninde canlanmasıdır.

Alp Er Tunga' da, bedensel boyut sunumu okuyucunun gözünde canlanacak biçimde ayrıntılı olarak tasvir edilir. Burada amaç, zihinlerde bir resim tablosu çizermişçesine, okuyucuyu romanın içine çekmektir. Alp Er Tunga'nın sıradışı fiziksel özellikleri betimsel bir anlatımla açıklanmıştır:

> *"... Yumuk olması gereken iki kapkara göz ona bakıyordu. Beyaz yüzünde gülümseme vardı ve iki yanağında gamzeler oturuyordu. Yüzüne daha bir güzellik katıyordu gamzeler. Yan yana konulacak üç normal baladan daha büyüktü. Elini uzattı atasına ve parmağını tuttu. Bir pençeyi andıran parmaklarındaki güç dikkat çekiciydi. Hayret edilecek şekilde göğsü kıllıydı ve bir aslan göğsüne benziyordu. Tanrı armağanı, kutlu bir balaydı Peçenk Han'ın oğlu. "* (AET, s. 29)

Alp Er Tunga ile eş zamanlı olarak İran ülkesinde Minuçihr zamanında, Sam adlı birinin hatunu uzun bir beklemeden sonra bir erkek çocuğu doğurdu. Bu çocuk çirkin, yaşlı biri gibi garip bir yüzü vardı. İran budunu bu çocuğun uğursuz olduğunu söyleyerek Sam'a baskı yapar. Sam oğlu Zal, şu şekilde tasvir edilmiştir:

" Sam'ın hatunu, uzun beklemeden sonra bir oğlan çocuk doğurdu ona. Her doğum sevinçle karşılanmaya layıkken, Sam'ın oğlunu acun üzüntüyle karşılıyordu. Çünkü doğan bala, çok garip, çirkin bir balaydı. Bu balanın yüzü, yaşlı bir kişi yüzü gibi buruşuk, çizgilerle dolu, saçları ise bembeyazdı. Sanki uzun çağlar yaşamış ve yaşlanmış gibi… Sam, Zal adını verdiği oğlunu önceleri bağrına bassa da daha sonra, hele hatununu yitirince kişioğulları içinde tutmaya, bakmaya, ona sahip çıkmaya cesaret edemedi. Budun, balanın bu tuhaf görüntüsünden dolayı çok çekiniyor ve onun uğursuzluk getireceğine inanıyordu. Sam'a balasını başka bir yere götürmesini hatta yok etmesini telkin ediyorlardı. Aralarında böylesi bir yaratığın yeri yoktu." (AET, s. 37)

Bizi Fırtına Vurdu' da roman merkezi kişisi oldukça çapkındır. Gördüğü her güzel kızı beğenmektedir. Bu özelliği ile kendisini 'Karacaoğlan' a benzetir. Bir kızda kendisini etkileyen en önemli şeyin gözler olduğunu vurgular:

" Tam postanenin önünden geçerken bir çift siyah gözle karşılaştım.

Yine göz… Yine gözler.

Beni en çok etkileyen organdır gözler. En iyi, en güzel onlar konuşurlar. Onlar anlaşırlar ses vermeden. Onlar severler, sevdirirler.

İnce yapılı, esmer bir kız durakta otobüs bekliyordu. İnanılmaz bir güzellikti bu. Saçları belinden aşağıya kadar dümdüz iniyor, ince bir yüz ve mahzun bakan iri simsiyah gözler huriliği tamamlıyordu.

Dünyayı ziyarete gelmiş bir huriydi bu kız. " (BFV, s. 82)

2.4.4.7.2. Ruhsal Boyut

Romanda yer alan kişilerin ruhsal ve psikolojik durumu ruhsal boyut adını alır. Kişilerin içyapısının tahlili, ruhsal boyut sunumuyla gerçekleşmektedir.

2.4.4.7.2.1.İç Çözümleme

Alp Er Tunga'da Aybirgen ile Alp Er Tunga yakınlaşınca Alp Er Tunga nedenini bilemediği bir şekilde vücudunda ve yüreğinde yanma hisseder. Aybirgen'e aşık olmuştur:

" Artık at üstünde kalamazlardı. Aybirgen yavaşça aşağıya süzülerek kendini yeşil otların üzerine bıraktı ve oturdu. Alp Er Tunga bir süre daha öylece durdu ama sonunda aşağıya inmesi gerektiğinin farkına vardı. Çünkü yerde oturan güzeller güzeli kızı kendisi almış ve buraya getirmişti. O da atından atlayınca Akay karnını doyurmak için ağır ağır en güzel, en bol otların olduğu yöne doğru yayılmaya başladı. Bir zaman daha ayakta dikildi Alp Er Tunga. Sonra, ardı ona dönük oturan Aybirgen'in yanına çöktü.

Bedeninin sol yanı ona değiyordu. Yüreğinin sesini, bütün duygularını aktardı bu dokunmayla. Benzer duygular yayıldı karşı taraftan. Öylece oturdular." (AET, s. 228)

Bizi Fırtına Vurdu romanında, romanın merkezi kişisi, gördüğü her güzel kızdan etkilenmektedir. Her beğendiği kız onda farklı intibalar uyandırmıştır. Fakat kendince ikileme düşmekten kendini alamaz:

"Aşık değildim. Sadece garip çekiciliğine kapılmıştım. Özellikle de gözlerine. Davetkâr bakışlarına kapılmıştım. Onda bir başkalık sezmiştim. Çok sevmemiştim ama sevebilirdim. Beş para etmez biri almıştı onu. Sonra da ayrılmışlardı. Yeni grubu ise çok kalitesizdi. Yükselmesi ve yücelmesi gereken bir şahsiyet gibi gelmişti bana güzel gözlü. Şimdi yerlerdeydi. Ona üzülüyordum." (BFV, s. 192-193)

Çiçi Han'da, Çiçi Han'ın isim almadan önceki adı Hotuvusu Han, omuzlarında yılların mücadelesinin sıkıntısı vardır. Yeni bir sıkıntıyla karşılaşmak istemez: *" Elde ettiklerini yitirmek ve yeniden başa dönmek istemiyordu Hotuvusu Han. Yılların sıkıntısı vardı omuzlarında. Yeni sıkıntılarla boğuşmaya hazır olsa da, usu ' Daha dikkatli olmasını, hep Dikkatli olmasını' öğütlüyordu."* (ÇH, s. 233)

2.4.4.7.2.2.İç Konuşma

İç konuşmada yazar, roman kişilerini kendi kendine konuşturur. Bu şekilde kişilerin ruhsal durumu hakkında kendi ağızlarından fikir almak mümkün hale gelir.

" 'Yaşlanıyorsun, Usu! .bir kez ziyaret ettiğin obayı bir kez daha ziyaret ettiğinde seni tanıyanların sayısı gittikçe azalıyor' diye mırıldandı, bir kez daha yüksek sesle güldü. Çocuklar kendi kendine gülen, bu yabancıya şaşkınlıkla baktılar, sonra onunla birlikte gülmeye başladılar. " (GTÇ, s. 188)

Şaman olan Usu Baksı, şamanlığa ait özelliklerin başka insanların yanında tecelli etmesi, insanlar tarafından tuhaf karşılanmasına neden olmuştur. Fakat herkes onun şaman olduğunu bildiğinden, bu duruma alışkın oldukları gözlenir.

Bakan Bey'i Vurdular' da, Gün Sazak Gümrük ve Tekel Bakanı olunca, var olan düzeni değiştirme gayretine girer. Kaçakçılığa, rüşvetçiliğe engel olmaya çalışır. Kaçakçılık ve rüşvetçilikten başmüdürü sorumlu tutar. Kendi kendine şu sözleri sarf eder: *" ' Ben bu kadar becerikli bir müdür tanımadım şimdiye dek! Hem işleri organize ediyor, hem de yerini sağlama alabiliyor! Kafasında kırk tilki dolaşır. Kırkının da kuyruğu birbirine değmez.' "* (BBV, s. 77)

Olayların doruğa tırmandığı bir noktada, artık kimse engel olamamaktadır. Bu kaos ortamının ne zaman sona ereceğini herkes gibi Gün Sazak' da merak etmektedir. Allah'a bir nevi soru sorar: *" 'İstanbul'da bir öğrenci, Ankara'da emekli bir astsubay, İskenderun'da iki esnaf... Allah'ım bu kan ne zaman sona erecek?' "* (BBV, s. 95)

2.4.4.7.3. Kişi İsimlerinin Simgesel Değeri

Mete Han'da, Salık isimli Hun kartal savaşçısı aldığın rütbelerle Mete Han'ın can yoldaşı, danışmanı olur. Salık adını, eski Türkçe' de haber vermek önermek, anlamından almıştır. Hun kartal savaşçısı olmadan evvel, obada yeni duyduğu

haberleri, zaman geçirmeksizin büyüklerine haber veren Salık ismini bu anlamdan almıştır.

Çiçi Han'da, "Kara Kemikli Han" unvanı halk tarafından Çiçi Han'a verilmiştir. Kara Kemikli, iyi, dayanıklı ve güçlü anlamında kullanılmıştır. Çiçi Han'ın savaşlarda gösterdiği başarılar, en zor anında bile kendisine güvenip, Gök Tanrı'ya sığınması, onun "Kara Kemikli Han" unvanını hak ettiğini göstermektedir.

Hüzün'de Erhan'ın ağabeylerinin adı Oğuzhan ve Cengizhan'dır. Babaları tarafından konulan bu isimler, ünlü Türk kahramanlarının isimleridir. Bu isimler haricinde oğullarına iki isim koyan Melek Anne, dini motiflerden faydalanır. Bu durumu Erhan'a şu şekilde izah eder:

> *" ' Çocuklarınıza güzel isimler veriniz! Çünkü kıyamet günü onlar, o isimleri ile çağıracaklar!'*
>
> *Resulü Ekrem'in buyruğu…*
>
> *'Bilal… Kim olduğunu biliyorsun değil mi yavrum?'*
>
> *'Bilmez miyim anne? Bilal-ı Habeşi… İslam'ın ilk müezzini…'*
>
> *'İlk müezzin! Ama asıl önemlisi sahabeden olması. Daha da ötesi köle iken Müslüman olması ve sahibinin onu dininden döndürmek için yaptığı işkencelere katlanıp, dönmemesi… ' "* (H, s. 23)

Alp Er Tunga'da, alınan her isim yaşanan olaylarla pararel gitmiştir. Peçenk Han'ın oğlu, yiğit ve cesur olup, tunga isimli kaplanı öldürdükten sonra şaman

tarafından Alp Er Tunga adını almıştır. Uzun zaman sonra, Alp Er Tunga Aybirgen Hatun ile evlenir. Bu evliliğinden bir kızı bir oğlu olur. Kızının adı Kaz Kız olur. Kaz gibi boynu uzun olduğu için, bu isimle bağdaştırılmıştır.

2.5. ANLATMA YÖNTEMİ VE ÖĞELERİ

2.5.1. Kurgulama Tekniği Öğeleri

2.5.1.1. Olay Örgüsü

Roman akışının sıra gözetilerek verilmesi, olay örgüsü olarak nitelendirilmektedir. Olay örgüsünün iyi bir kurguda verilmesi, eserin okunma kalitesini belirleyen en önemli unsurlardan biridir.

Terzioğlu'nun incelediğimiz romanlarına baktığımızda, olay örgüsünü son derece iyi bir şekilde okuyucuya sunduğunu görürüz. Böylelikle kitabı okuyan bir kişi, kurgulanan olaylarla sıkılmamakta, okuduğu metinden keyif almaktadır. Yazarın olay örgüsünü nasıl kurduğunu incelediğimizde eleştirel bir noktaya değinmek gerekir. Terzioğlu'nun romanlarının kurgulanış biçimi, olayların gelişi hep aynı seyirde ilerlemektedir. Bazı romanları romanın anlatılma zamanının aynı olmasından ve olayların aynı çevrede gelişmesinden dolayı birkaç romanın anlatım kurgusunun benzerliği dikkat çekmektedir.

Anlatım tekniği incelendiğinde yazarın romanlarında postmodern izlere rastlanmaz. Anlatılan romanların hepsinin gerçeklik payı vardır. İncelediğimiz romanların hepsi yaşanmış anlatılardır.

2.5.1.1.1. Bakan Bey'i Vurdular

Roman, Gün Sazak'ın beş buçuk ay süren Gümrük ve Tekel Bakanlığı süresince yaşadığı olayları konu almaktadır. Romanın geri planında 1980 öncesi Türkiye'de yaşanan ekonomik ve toplumsal kriz anlatılmaktadır.

Aile kökleri Horasan'a dayanan Gün Sazak 1932 yılında Ankara'da doğmuştur. Babası Emin Sazak, Demokrat Parti'nin kurucularındandır. Annesi tam bir Anadolu kadınıdır. Gün Sazak ziraat mühendisliği yükseköğretimini yurt dışında tamamladıktan sonra yalnızca devletine ve milletine hizmet etmek için yurda geri döner. Siyasetten uzak durmak istese de katıldığı bir toplantıda önce Dündar Taşer ile daha sonra da Alparslan Türkeş ile tanışır. Bu onun için hayatının dönüm noktası olmuştur. Türkeş'in onda bıraktığı etkiyle MHP'ye kaydolur. Çalışmalarına burada devam eden Sazak, Dündar Taşer'in elim ölümünden sonra Alparslan Türkeş'in ricasıyla onun yerine, genel başkan yardımcılığına geçer. Türkeş, Sazak'ın yanında, yakınında bulunmasını istiyordu. Dündar Bey'in yerine ancak ona güvenebilirdi. Seçimlerde %3 oy alan MHP, meclise üç milletvekili verir. Gün Sazak ise dışarıdan katılımla koalisyon kararıyla, Gümrük ve Tekel Bakanı olarak siyasetin içine daha da olarak girmiş olur.

Bu vakitten sonra Gün Sazak'ın bazı şeylere olan inancı daha artmıştır. Onun kılavuzu, Allah, Kuranı- Kerim ve ailesidir. Gece yarılarına kadar çalışıyor, kendince Gümrük ve Tekel Bakanlığı'na yeni düzen getirmeye gayret etmiştir. Bakanlığa girdiği günden itibaren, yerli üretimi artırmaya çalışmış, kaçakçılık, rüşvetçilik ve yolsuzluğu önlemek için elinden gelen her şeyi yapmıştır. Ona göre kaçakçılık komünistlerin işidir. Onların ülkeye getirdiği kaçak sigaralar, ülkedeki yerli

üretimdeki ürünün fiyatını hem artıyor hem de üretimi azaltıyordu. Bunun önüne geçti. Bakanlıkta çalışma arkadaşlarını kendi çevresinden seçti. Bu şekilde bazı işlerini, ideallerini gönül rahatlığı ile uygulayabiliyordu. Onun bu faaliyetleri ülkedeki devrimci, komünist kurum ve kişilerin tepkisini çekmiştir. Yanına koruma istemeyen Gün Sazak, bu şekilde tehlike oluşturmaktadır. Onun bu boşluğunu değerlendiren Dev-Sol üyeleri plan yapmaya başlamıştır. Murat 124 çalan bir grup genç, Gün Sazak'ın evinin önünde nöbet tutmaya başlamıştır. Sazak, eşi ve çocuklarıyla, akraba ziyaretinden dönerken 27 Mayıs 1980 akşamında evinin önünde kurşunlanarak öldürülmüştür. Gün Sazak'ı vuranlar ise, çaldıkları otomobille hızla olay yerinden uzaklaşmış kayıplara karışmıştır. Bakan Bey'in ölümü tüm çevrelerce üzüntüyle karşılanmış, onun böyle bir cinayete kurban gitmesi hazmedilememiştir.

2.5.1.1.2. Komando

Roman gerçek bir hikayeden alınmadır. İkinci dünya Savaşı sonunda Ahmet'in doğumuyla başlayan Komando, 1960'lı yılların sonunda Ahmet'in kurşunlanarak ölmesiyle son bulur.

Çukurova coğrafyasında yaşayan Ali Emmi' nin Ahmet, Zehra, Hakan, Yavuz ve Zekiye isimlerinde beş çocuğu vardır. Çocukların en büyüğü olan Ahmet üzerine roman kurgulanmıştır. Ahmet çocukluk çağlarından itibaren okuldaki öğretmenlerinin ve okuduğu ilk kitabın Nihal Atsız'ın yazdığı Bozkurt romanının etkisiyle milliyetçi bir anlayışı benimsemiştir. Babası ise Mlli Şef dönemine tepkili olan o dönemdeki her insan gibi Demokrat Parti' lidir. Ahmet, babasıyla fazla vakit geçirmesine rağmen Türk milliyetçiliği görüşünden taviz vermez. Daha ortaokul çağlarında öğretmenleri ve arkadaşlarıyla komünizm-milliyetçilik tartılmasına girer.

Okuldaki hocaların ders anlatmayıp, komünizm propagandası yapmasına ve maddi durumu zayıf olan ailelerin saf çocuklarına etki ettikleri için kızgındır. Okuldaki Türkçe hocasının Türkçü olması nedeniyle, milliyetçi romanlar, öyküler ve birtakım yazılar okur. Dönemindeki olaylara kayıtsız kalamaz. Ailesi onun siyasi olaylara karışmasını hiçbir zaman istemez. Ali emmi ise, Menderes sayesinde karınlarının doyduğunu söyler. Adnan Menderes ve onun hükümetine destek olmak için Vatan Cephesi'ne kaydolur. 27 Mayıs 196 İhtilali ile Adnan Menderes hükümetine el konur. Çok sayıda Demokrat Partili ve onun destekçileri cezaevine gönderilir. Ali Emmi, Menderes'e Vatan Cephesi'nde verdiği destekten olayı cezaevine girer. Aile büyük sıkıntılar yaşar. Evin bütün yükü Ahmet'in omuzlarındadır. Bir yandan okuluna devam eder, bir yandan da ailesine bakıp, babasının aralarına döneceği günü umutla bekler. Ali Emmi cezaevinde çıkınca aile büyük ölçüde rahatlar. Fakat ülkedeki olaylar hiç de iç açıcı değildir. Komünizm propagandası günden güne artmakta, siyasi görüş çatışmaları, toplumun her alanına giderek yayılmaktadır.

Böyle bir ortamda, Ahmet üniversiteyi İstanbul'da okumaya karar verir. Ailesinin bütün karşı çıkmalarına rağmen üniversite sınavlarında İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesini yazar ve kazanır. İstanbul'da tanıdığı bir hocasının yardımlarıyla yurda yerleşir. Yurtta komünist öğrencilerinin varlığı sayıca çoktur. Ahmet bunlarla tek başına baş etmez. Kendisi gibi yurtta milliyetçi birçok arkadaş edinir. Aynı ortama toplanıp, komünistlerle çatışmaya girerler. Ahmet bütün bu karmaşadan alnının akıyla ve fiziksel gücünün üstünlüğüyle kurtulur.

Orman fakültesi komünistlerin elindedir. Bu durum Ahmet'in gücüne gider. Öğrenci yurdunda başlattığı mücadeleye burada da devam eder. Komünist öğrenciler,

fiziksel görünümünün devasa oluşundan dolayı Ahmet'e 'Komando' adını verirler. Artık bütün okulda Ahmet 'Komando' adıyla anılır.

Milliyetçilik faaliyetlerini zirveye çıkarmak isteyen Ahmet, Nihal Atsız'ın kurmuş olduğu Türkçüler Derneği'ne üye olur. Bu derneğe gelenler 'Ocaklı' adıyla anılmaya başlar. Ahmet burada Hüseyin Nihal Atsız ile tanışır. Dernekte onunla fikri tartışmalara girip, bilmediklerini ondan öğrenir.

Ahmet üniversite son sınıfa geldiğinde yaşı yirmi birdir. Okuldaki siyasi faaliyetleriyle beraber, birçok arkadaş da edinmiştir. Onun dernekte aktif olması, okulda kendisine ayrıcalıklı bir yer edinmesini sağlamıştır. Görenler ondan çekinip, ona saygı duymaktadırlar. Ahmet, bir gün hiç beklenmedik bir şekilde Edebiyat Fakültesi'nden Fatma ile tanışır. Aralarında güzel bir arkadaşlık, aşk ilişkisi başlar.

Alparslan Türkeş 1960'lı yılların sonunda, partisiyle beraber Ülkücü kamplarını kurmaya karar verir. Bu kamplarda, dini eğitimden, askeri eğitime, fikri eğitime kadar her konuda üniversite gençlerine bir 'Komando' misali yetiştirilmeye karar verilir. Kampların kurucusu Alparslan Türkeş ve Dündar Taşer'dir. İlk kamp yeri olarak Silivri seçilir. Silivri, İstanbul'a hem çok yakın hem de çok uzak bir yerdir. Kamp için oldukça uygundur. Yaz tatili gelince okullardan gönüllü olarak bu kamplara katılan öğrencilerin sayısı yüz bindir. Ahmet bu kampa ilk sırada gönüllü olarak katılır. Fatma'dan kendisini beklemesini ister. Yaklaşık bir ay süren bu kampta, Ahmet öğreneceği her şeyi öğrenmiştir. Zaten fiziksel olarak güçlü olan Ahmet, daha da güçlenmiş, bileğini kimse bükemez olmuştur.

Kampın sonunda İstanbul'a dönen Ahmet, Fatma ile görüştükten sonra ailesinin yanına, ziyarete gitmeye karar verir. Onun kampa katıldığından habersiz

olan ailesi, Ahmet'i sevinçle ve özlemle karşılar. Ahmet ailesine Fatma'dan bahseder ve ciddi olduklarını sözlerine ekler. Annesi memleketinden bir kızla evlenmesini istese de, gönülsüz de olsa Ahmet'in isteğini kıramaz. Kabul eder.

Tatil bitince İstanbul'a dönen Ahmet için artık her şey çok farklıdır. Sevdiği bir kız ve ölmeye göze aldığı davası vardır. Kaos ortamının giderek çirkinleşmesiyle, Ahmet yanında silah taşımaya başlar. Fatma ile gezmeye çıktıkları bir akşam komünist grup tarafından pusuya düşürülür. Fatma'yı hemen taksiyle evine gönderen Ahmet, bulunduğu yerde, tek başına komünist kişilerle çatışmaya girer. Yanında silah taşımasına rağmen kendisini koruyamayan Ahmet, kurşunlanarak ölür.

2.5.1.1.3. Hüzün

Artvin'den İstanbul'a göç etmiş biri olan Dursun Kaptan ailesiyle beraber İstanbul'un Tozkoparan semtinde yaşamaktadır. Dursun Kaptan'ın dört çocuğu vardır. İsimleri: Cengizhan, Oğuzhan, Erhan ve Gökhan'dır. Roman Erhan'ın çocukluğundan ölümüne kadar olan süreci ele alır. Erhan çocukluğundan itibaren sakin ve sevecen bir karaktere sahiptir. Onun böyle olmasında annesi Melek Anne' nin payı büyüktür. Çocukluğunda futbolcu olmak isteyen Erhan, annesinin kendisini okutma isteğini öğrendikten sonra bu hayalinden vazgeçer. Fakat gönlünde her zaman Fenerbahçe'de futbolcu olarak oynamak vardır.

İstanbul Deniz İşletmeleri vapur seferlerinde kaptan olarak çalışan dursun Kaptan, her anti CHP'li gibi Demokrat Parti'lidir. Adnan Menderes'in idam edilmesinden sonra Menderesçi tavrından vazgeçmeyen Dursun Kaptan, devamı gibi gördüğü Adalet Partisi'ne gönül verir. Menderes'e yapılanlar hala aklındadır. Ona haksızlık yapıldığını, bir daha onun gibisinin gelmeyeceğini düşünür.

Oğulları Oğuzhan ve Cengizhan'ın ülkücü harekete katıldığını bilen Kaptan, Erhan'ı uzak tutmaya karar verir. Ona göre bu durum, kanlı bir oyundur. Geri dönülmez sonuçlar doğurabilir. Her çocuk gibi merak ettiği her şeyi soran Erhan, ülkücülüğün nasıl bir kavram olduğunu ağabeylerinden öğrenir. Fakat ağabeyleri de babaları gibi Erhan'ı bu işten uzak tutmaya karar verir.

Evleri komünistler tarafından basılan Cengiz ailesinin oturduğu semt 'Kurtarılmış Bölge' statüsüne girer. Milliyetçilere eziyet yapıldığı mahallede, farklı görüşlere yer verilmez. Bunun üzerine Oğuzhan ve Cengizhan silah taşımaya başlarlar. Cengizhan ve Oğuzhan bu uğurda darp edilirler. Cengizhan polis tarafından tutuklanır. Oğuzhan ise polisten kaçarak, kaçak yaşamaya başlar. Aile Tozkoparan'da daha fazla oturamayacağını anlayınca mecburen Beyoğlu'na taşınır.

Beyoğlu'nda da durum Tozkoparan'dan farksızdır. Cengiz ailesini milliyetçi olduğunu öğrenen komünistler burada da aileye rahat vermez. Melek Anne'yi sokağın başında komünistler sıkıştırır, elindeki meyve, sebze filesini kesip, zerzevatların hepsini heba ederler. Dursun Kaptan'ı otobüste tehdit ederler. Buna dayanamayan ailenin çocukları ülkücü harekete daha da sarılırlar. Erhan artık ülkü ocaklıdır. Ağabeyi Cengizhan bir müddet cezaevinde yatar. Cengiz ailesi daha fazla oğlumuza zarar gelmesin diye, onu askere gönderirler. Oğuzhan ise kaçak yaşamaya devam eder.

Aile, Beyoğlu'nda yaşadığı baskılara daha fazla dayanamaz. Darıca'ya akrabalarının yanına taşınır. Erhan ise İstanbul'da kalır. Polisler 1980 öncesi iki ayrı gruba; "polder ve polbir" olarak ikiye ayrılmıştır. Polder'li polislere Oğuzhan ile Kapalı Çarşı'da buluşacak olan Erhan'ı komünistler ihbar eder. Güç bela olaydan

kurtulurlar. Bu olaydan sonra Erhan'da yanında silah taşımaya başlar. Ülkücülüğün yayılması için sokakta bildiri dağıtan Erhan, polislere yakalanır ve İstanbul Kartal Askeri Cezaevi'ne götürülür.

TRT'den Oğuzhan Cengiz'in duyurusu yapılır. Oğuzhan'da en sonunda polise teslim olur. Reşit olmadığı halde cezaevine konulan Erhan için üzülen babası katarakt olur. İstanbul'a hem tedavi için hem de oğlunu görebilmek için gelir. Kısa bir süre sonra cezaevinden çıkan Erhan, kendisini daha da güçlü hisseder. Ülkü Ocakları Beyazıt bölge sorumlusu olur. Ocak faaliyetlerini düzenleyip, biryandan da liseyi bitirmeye gayret eder. Bunca olayın içinde yer almasına rağmen derslerinde de başarılıdır.

Erhan, hazırlıksız yakalandığı bir günde, telefon kulübesinde kurşunlanarak öldürülür. Daha liseden mezun olmadan, reşit olmadan hayata gözlerini yumar. Annesi ölümüne feryat eder. Erhan'ı, yaşadığı acıyı hiçbir zaman unutmaz. Seneler sonra yaşadıklarını, Erhan'ın kısacık ömrünü, yazar Ahmet Haldun Terzioğlu'na, bu hikayeyi romanlaştırması için anlatır.

2.5.1.1.4. Bizi Fırtına Vurdu

Roman merkezi kişisi olan yazarın, 1975'de başlayan üniversite yıllarını anlatan roman, 12 Eylül 1980 sabahı son bulur. Küçük Kent'ten Soğuk Kent'e üniversite okumaya giden kişinin yaşadıkları, anıları, dönemin olayları kendi deneyimleri ve eş zamanlı olaylar okuyucuya aktarılmıştır.

Üniversiteye okumaya giden kişi, milliyetçi bir anlayışa sahiptir. Biraz kavgacı, biraz da agresif ve isyankardır. Bu bakımdan pek kimseyle geçinemez. Yoksul bir aileden geldiği için, elindeki her şeyin kıymetini, değerini çok iyi bilir.

Üniversiteye gelince kendisine uygun yurt bulamadığı için öncelikle köhne bir otele yerleşir. Bir tanıdığı vasıtasıyla daha sonra yurda kaçak olarak girer. Burada kendisi gibi düşünen, kendisi gibi milliyetçi olan birçok arkadaş edinir. Yurtta sadece kendi görüşünden değil Selametçiler, Kürtçüler, Devrimciler gibi birçok görüşü benimsemiş öğrenciler bulunmaktadır. Bu kadar farklı görüşte öğrencinin bulunduğu yurtta çok defa çatışma çıkar. Kimi zaman dayak yer, kimi zaman dayak atar. Okulda çevre edinmeye karar verir. Boks şampiyonasına katılır. Halk oyunlarına gider. Burada farklı görüşten insanlarla aralarında tartışma çıkar. Ülkücülük ruhunu çevreye yaymak için okul çıkışlarında arkadaşlarıyla beraber sokakta tezgah açarlar. Bu tezgahta bozkurt amblemli kalemler, anahtarlıklar ve milliyetçi kitaplar yer almaktadır. Fakat gittiği hiçbir yerde uzun süre barınamaz.

Para sıkıntısı çeken kişi Türkiye Eğitim Vakfı'ndan burs kazanır. Mezun olana kadar bu burs hesabına yatacak gibi görünse de, olaylara karıştığının duyulmasıyla bu burs kesilir.

Kendisinde Karacaoğlan ruhu olduğunu söyleyen roman merkezi kişisi, kızlardan da uzak duramaz. Beğendiği her kızla tanışmak ister. Göz organı onda önemli bir yere sahiptir. Bir kızın gözleri güzel ise etkileyicidir, anlayışı hakimdir. Fakat uzun süreli bir gönül ilişkisi olmaz. Kimi zaman bir kız için sarhoş olur, aklı başından gider, kimi zaman da kızlar yüzünden düştüğü zor durumdan kolaylıkla kurtulur.

1980 öncesi ülkenin bulunduğu, kendisinin içinde bulunduğu kargaşa ortamından bir süre için de olsa sıyrılmak için İstanbul'a teyzesinin yanına gider. Oradaki dünya kendisine çok farklı gelir. Trenden indiği Pendik'te komünist grup

tarafından sıkıştırılsa da teyzesinin evine, Bostancı'ya gittiğinde, siyasetin oraya bulaşmamış olduğunu görür. Kısa bir süreliğine de olsa tatil yapmaya karar verir. Orada İkbal adında genç bir kızla tanışır. İkbal tanıdığı diğer kızlardan farklıdır. Rahat tavırları, sevecen davranışlarıyla roman kişisinin dikkatini çeker. İkbal'le bir süre sonra arkadaş olurlar. Beraber Ortaköy'de, Beşiktaş'ta vakit geçirirler. İkbal'den çok hoşlanır. Ona ayak uydurmak için teyzesinin maddi ve manevi yardımıyla kendisine kıyafetler alır. Tarzının değişmeye başladığını hisseder. İkbal ile gelecek hayalleri kurarlar. İkbal, sevdiği için onun yanına Soğuk Kent'e üniversite okumak için geleceğini söyler. Bir süre sonra herkes kendi hayatına döner. İkbal ile mektuplaşsalar da devamı gelmez. İkbal o yıl üniversiteyi kazanamaz. Böylece kopup giderler.

Eski hayatına dönen kişi, kendini, olayların birden içinde bulur. MHP'nin düzenlediği ülke çapındaki mitinglere katılır. Samsun'dan, Adana'ya, Ankara'dan, Yozgat'a kadar MHP'nin destekçisi olur. Alparslan Türkeş'e bir kez daha hayran olur. Onun izinden gideceğine kendine söz verir. Boş vakitlerini milliyetçi söylemleri olan kitapları, dergileri okumakla geçirir. Aynı görüşten insanlarla oturup vakit geçirir.

Bir geliri olmadan öğrenci olarak geçinemeyeceğini anlayan kişi, bir otelde işe girer. Resepsiyonda gelen müşterileri karşılar. Tam bu sıralarda okuduğu Ziraat Fakültesi ile alakalı mezun olunca çalışmak koşuluyla Türkiye Tarım Enstitüsü'nden burs alır. Eline geçen para ilaç gibi gelmiştir.

Bir sabah otelde vardiyalı çalıştığı bir günde işi bitince, sabah erkenden yurda doğru yol alır. Fakat bir jandarma onu durdurur ve ülkede askeri darbe olduğunu, sokağa çıkma yasağının getirildiğini söyler. Roman bu olayla son bulur.

2.5.1.1.5. Güllerin Solduğu Gün

Dokuz ülkücü gencin idam edilmeden önceki son hal ve durumlarını anlatan roman, gençlerin ölümüyle ardından yakılan ağıtlarla, söylenen sözlerle son bulur. Romanın anlatılma zamanı, 12 Eylül 1980 darbesinden az bir zaman sonradır.

Kitapta aşağı yukarı bütün bölümlerde aynı şey anlatılır. Kimisi Elazığ'da, kimisi İzmir'de, İstanbul'da, Ankara'da kimisi de Almanya'dan gelip cezaevine düşmüş, hepsi ölümü beklemektedir. Hepsinin de suçu aynıdır. Ya da hepsinin de suçsuz olduğu bellidir. Fakat 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'yle hem sol görüşlü kişiler hem de sağ görüşlü kişiler idam cezasıyla yargılanıp, infaz edilmişlerdir. İsmi verilmeyen bu ülkücü kişilerin kimisi evli kimisi ise yirmili yaşların başındadır.

Romanda belirli bir olay kurgusu bulunmamaktadır. Dini motiflerin çokça yer aldığı kitapta, kişilerin o anki ruhsal tahlillerine, geçmiş yaşantılarına yer verilmiştir. Geçmiş yaşantıları özetleme ve daraltma tekniği kullanılarak yapılmıştır.

2.5.1.1.6. Gök-Tanrı'nın Çocukları

Roman toplamda dört bölümden oluşmaktadır. Romanın amacı türk mitolojisini okuyuculara anlatmak ve destanlar hakkında bilgi sahibi yapmaktır. Roman milattan önce binlerce yıl öncesini anlatır.

Romanın ilk bölümü olan 'Şaman'dan Uygur Yaratılış ve Türeyiş Destanları' Uygur halkının yaşantısını ve destanlarını anlatır. Görgü Ata Uygur ilinin şamanıdır.

Her şaman gibi onun da belli özellikleri ve görevleri vardır. Bir gün obanın küçük çocuğu Sagan onun yanına gelir. Şamana soracağı bazı sorular vardır. Göktürklerin kökeninin ne olduğunu, nereden geldiklerini, kutsal olarak gördükleri göğün nasıl oluştuğunu merak ediyordur. Görgü Ata, Sagan'ın bu isteğini geri çevirmez ve ona evrenin yaratılış destanını anlatmaya karar verir. Evrenin yaratılışını ise, dünyada hiç kimse yokken sadece suyun olduğu cümlesiyle başlar. Tanrı Ülgen Ak Ana'ya ne yaratması gerektiğini sorar. Ak Ana : 'ne istiyorsan onu yarat' der. Tanrı Ülgen bunun üzerine yeri yaratır. Yerden sonra üç adet balık yaratır. Bunlardan sonra doksan dokuz evreni yarattı. Bütün bunları altı gün içinde yaratmış, yedinci gün uyumuş, sekizinci gün uyanmıştır. Daha sonra Erlik' i yaratmıştır. Fakat Erlik bir süre sonra kendisini Ülgen'den daha üstün görür. Ülgen bunun üzerine yedi insan yarattı. Ülgen tarafından Erlik'e verdiği emir yerine getirilmiyordu. Ülgen onu cezalandırarak yerin dibine gönderdi. Bir zaman sonra affedince, Ülgen'in yarattığı insanları yoldan çıkarmaya çalıştı. İçlerinden biri ona inandı. Tanrı Ülgen onu yine cezalandırdı.

Evrenin yaratılış hikayesini anlatan Görgü Ata, Sagan'a bütün bildiklerini anlatmaya karar verdi. Amaç kendi halkının yaşadıklarını bu küçük çocuğa öğretmekti. Yaratılış hikayesini de anlatan görgü ata bildiklerini Sagan'a anlatmaktan memnun olarak hayatına devam etti.

Romanın ikinci bölümünde şaman olmak isteyen Turak, Bulduk Ata'yı ziyarete gider. Bulduk Ata, kimsenin uğramadığı mağarada yaşamaktadır. Turak onu ziyaret ettiğinde gördüklerine çok şaşırır. Onun bu şaşkınlığını ve merakını Bulduk ata sevecenlikle karşılar. Şaman olma isteğini Bulduk Ata'ya söyleyen Turak, şaman olmak için elinden gelen her şeyi yapacağını söyler. Şamanlık yetisinin Turak'ta

olduğunu hisseden Bulduk Ata, bildiği her şeyi şamana anlatmaya karar verir. İşe neden o topraklarda yaşadıklarından başlar. Uygur Han'ı Çinlileri yenince onlarla anlaşma yapar. Çin'i vergiye bağlar. Çin'de Uygurları yok etmenin, onları o topraklardan sürmenin planını yapar. Çinli Prenses gönderip, kaleyi içten fethederler. Çinli prenses her isteğini yaptırabiliyor, devlet işlerinde söz sahibi olmaya çabalamıştır. Bütün bu planlarında başarılı olan Çin, Uygurlar' ın kutsal saydıkları kayayı parçalayarak, tılsımı bozar. Tılsım bozulunca felaketler, sefalet ve kıtlık ardı ardına kesilmez. Uygurlar da bulundukları topraklardan göç etmek zorunda kalırlar.

Üçüncü bölümde, Usu Baksı gezgin bir şamandır. Obadan obaya gezer. İnsanlarla muhabbet edip, onların dertlerine çare olmaya çalışırdı. En son gittiği yer Oğuz Obası' dır. Oğuz Obası' nda Ardıl isimli yoksul bir gençle tanışır. Ardıl, Oğuz Beyi' nin kızına aşıktır. Fakat onunla beraber olamayacağını düşünür. Usu Baksı yapılan bir şenlikte ikisini de mutlu etmeye karar verir. Oğuz Beyi'ne gençleri evlendirmeleri için baskı yapar. Oğuz Beyi bu durumu kabullenir. Şenlik devam ederken herkes Usu Baksı' nın etrafına toplanır. Usu Baksı bilenler ve bilmeyenler, için Asena Destanı'nı anlatır. Asena Destanı, bozkurtla evlilik yapan bey kızlarının hikayesini anlatmaktadır. Burada vurgulanmak istenen, Türklerin bozkurttan türediği inancını pekiştirmektir. Hikayesini anlattıktan sonra Usu baksı, gençleri birleştirdiğine ve insanları bilgilendirdiği için memnun ve mutlu bir şekilde obadan ayrılır. Tekrardan yollara düşer.

Kitabın son bölümünde Demirci Derviş etrafına toplanan çocuklara "Hiç sordunuz mu biz nerden ve nasıl geldik?" diye soru sorar. Çocuklardan yanıt gelmeyince Ergenekon Destanı'nı anlatmaya karar verir. Kayan, Tukuz, Almıla ve Bengül Moğol saldırısından sonra Göktürler'de sağ kalan kişilerdir. Kayan ve Tukuz

savaşta yaralı olarak yatağa düşmüş, eşleri Bengül ve Almıla bir hafta boyunca onlara bakmışlardır. İyileşince dördü birden yollara düşer. Kendilerine bozkurt yolda kılavuzluk eder. Sonunda Ergenekon adı verilen sarp ve dik kayalıkların olduğu yere gelince gözlerine inanamazlar. Gördükleri vadi yemyeşil, meyve ağaçlarının, ırmakların olduğu verimli bir arazidir. Bu topraklarda dört yüz sene yaşarlar. Nüfuslarını artırıp, vadiye sığmayacak hale gelirler. Sonunda demirden olan dağı eritip buradan çıkarlar. Düşmanı yenip, eski topraklarına dönüp, huzur içinde yaşamaya devam ederler.

2.5.1.1.7. Mete Han

Salık, Hun kartal savaşçısı olmak isteyen genç bir Hun'dur. İsmi obanın şamanı Danış Ata tarafından haber getirdiği anlamında olduğu için, bu ad verilmiştir. Salık er olma düşüncesiyle günlerini geçirirken, obaya bir gün Teoman Han gelir. Bütün Hunları, kardeş ve akraba toplulukları tek bir bayrak altında toplamak istediğini, bunun için de erlere ihtiyaç olduğunu herkese iletir. Beklediği fırsat Salık'ın ayağına kadar gelir. Kartal Savaşçısı seçmelerine katılır. Başarıyla bu eğitimden geçer. Hun ordusuna alınır. O günden sonra yalnızca Hunlar için çalışır. Teoman Han onu birliğine çağırır. Önemli görevler verir. Teoman Han'ın bulunduğu obaya gidince Hanoğlu Bahadır Şad ile tanışır. Ondaki farklılığı hemen sezinler. Aradan on yıl kadar süre geçer. Salık böri, olma yolunda ilerler. Çin ile yapılmak üzere olan savaşta, Çin kendisine duvar ördürür. Amacı ise Hunlar' dan gelen saldırıyı önlemektir. Çin ile yapılan savaşlarda Hunlar başarılı olur. Askeri başarısından sonra Salık, Bahadır Şad' ın yoldaşı olur. Onun yanında ölene kadar bundan sonra hiç ayrılmayacaktır. Çin'i yenen Hunlara, Çin sarayından konçuy gelir. Bu Çinlilerin, Teoman Han' bir hediyesi gibi görünse de işin aslı öyle olmaz. Çin

daima kurnazlık peşindedir, oyunlar oynamasını sever ve kozlarını da ona göre oynar.

Bu sırada Hunlar' ın düşmanı Tunghular ve Yüeçiler, Hunların bu denli başarılı olmasından tedirgin olmaktadır. Hemen plan yapmaya koyulurlar. Çin ile ittifak yaparlar. Kendisine yaptırdığı kaleyi Çinlilere kaptıran Teoman Han, geri çekilmek zorunda kaldı. Hemen plan yapmaya koyulan Teoman, Hun ilinin karayanında Yüeçiler' le savaşa girerler. Akın sırasında ağır yaralanan Salık, otacıya götürülür. Burada otacının kızı Günay ile tanışır ve ona aşık olur. Fakat savaş daha önemlidir. Toparlanıp hemen savaş alanına döner. Yüeçiler hunlar'ın üzerine gelmek için ordu hazırlar. Bu sıralarda Teoman Han'ın Ulu Hatun'u vefat eder. Artık otorite Çinli Prenses'in elindedir. Teoman'ı oğlu Bahadır Şad'a karşı kışkırtır. Kendi oğlunu yüceltir. Bütün bu oyunlara kanan Teoman Han, oğlu Bahadır'ı Yüeçiler'e rehin olarak verir. Yine de bu duruma dayanamayan Teoman, oğlu rehinken Yüeçiler'e tekrardan savaş açar. Savaş devam ediyorken Bahadır Şad Yüeçiler' in elinden Salık ve arkadaşlarının yardımı sayesinde kaçtı. Topraklarına dönünce Teoman Han'a olan güvenin azaldığını görür. Kendisi de babasının yaptıklarına inanamamaktadır. Bahadır Şad' a yardım ettiği için Salık ve arkadaşları yargılansa da ceza almazlar. Bahadır Şad güçlenmesi gerektiğinin farkındadır. Kendisine hun toprağı içinde ayrı bir tümen kurar. "Islık Çalan Ok" stratejisini geliştirerek, savaş sırasında birlik ve bütünlüğü sağlamaya çalışır. Bahadır Şad gün geçtikçe Teoman Han'a, halkını ve obasını tehlikeye attığı için, Çin'e verdiği taviz için öfkelenir, günden güne öfkesi daha da artar.

Bu sıralarda Salık, Günay ile evlenir. Evdeşi Günay gebe kalır. Bu haber sevinçle karşılanır. Salık'ın gördüğü bir rüya Bahadır Şad'ın adının Mete Han

olmasına vesile olur. Bu isim Mete Han'ın çok hoşuna gider. Sürek avına çıkan Mete, babası ıslık çalan okla öldürür. Artık Hun iline Tanhu olmuştur. Salık ise kurultayda alınan kararlar, Buyrukbaşı ilan edilir.

Tunghu Kralı, Mete'ye mektup gönderir. Bu mektupta küçümseyici, alçaltıcı sözler bulunmaktadır. Teoman Han'ın atını ve eşlerinden birini istemektedir. Tunghular' ın bu davranışının Çinlilerin bir oyunu olduğu anlaşılır. Tunghuların istekleri kesilmez. Hun topraklarından arazi isterler. Han ise bunu iletmek üzere gelen elçileri öldürür. Savaş başlar. Tunghu Kralı yenileceğini anlayınca kaçar. Çin barış yapmak için, elçi ve konçuy gönderir. Fakat daha sonra barışı bozan Mete'ye Çinliler tarafından savaş açılır. Bu sıralarda, Mete Han'ın Çinli hatunu gebe kalır. Fakat devlet töresine göre, Hun tahtına yalnızca saf Hun kanı taşıyanlar oturabiliyordu. Çin'e yapılan kuşatmanın sonunda Çin bozguna uğradı. Fakat Mete Han Çin'i yok etmedi, ordusunu geri çekti. Savaşta elde edilen ganimetler Hun erleri arasında paylaşıldı.

Aynı zamanda ortadan yok olmak üzere olan Yüeçiler kendilerine yeni bir yurt buldular. Tunghular' da Mete Han'ın korkusundan dağlarda yaşamak mecburiyetinde kaldılar. Mete Han bütün bu güzel gelişmelerin üzerine, hun yurdundaki bütün erlerin sayımının yapılmasını ister. Amaç er sayısını öğrenerek, yeni akınlar düzenlemektir.

Hun ilinin karayanında bütün halklar, Mete Han'ın hakimiyeti altına girer. Mete Han hun bir hatunla evlenir. Bu hatunu da gebe kalıp, Mete'ye Kiok adında erkek bir evlat verir. Mete Han vefat edince, Kiok, Mete'nin düzenini ileride devam ettirip, ülkesini başarıdan başarıya koşturur.

2.5.1.1.8. Çiçi Han

Roman Mete Han'ın torunları arasındaki taht mücadelesini anlatmaktadır. Tayun ve Kulpa' nın tanıtımı anlatı başlar.

Mete Han'ın ölümünden sonra Hun ili taht mücadelelerine tanık olur. Taht mücadeleleri Çin'in işine gelir. Hunları yıkmanın, yok etmenin planlarını yaparlar. Dönemin Çin İmparatoru Guang-di, vezirini ve devletin ileri gelen beylerini toplayarak Hunları devirmenin yollarını ararlar. Çinlilere göre hunları savaşla değil, kurnazlıkla oyunla durdurmak daha kolaydır. Çünkü Hunlar kurnazlık, oyun ve hile bilmezler. Askeri başarıları çok fazladır. Bu bakımdan iyi bir plan kurmaya kalkarlar.

Çinliler plan yaparken Hun ilinde büyük taht kavgaları sürmektedir. Mete'nin torunları, kendi aralarında ülkeyi paylaşamazlar. Çin'de Hunların bu açıklarını iyi değerlendirir. O dönemde Hunlarda en güçlü orduya sahip olan Tuçi Han'dır. Çinliler onunla savaşmayı göze alamazlar. Onun ardından gelen Hohanyeh ile yakınlaşmaya karar verirler. Mete'nin diğer torunu ise, kendi ilinde hiçbir şeye karışmadan yaşamaya devam eder. Püdey ata Hotuvusuya şimdilik hiçbir şeye karışmaması zamanı gelince her şeyin güzel olacağı konusunda uyarır. Tuçi Han'ın katliam yaptığı konusunda herkes hemfikirdir. Buna daha fazla katlanamayan Hotuvusu, Hohanyeh'e destek vermeye karar verir. Tuçi Han bunu duyunca çok sinirlenir. Ordusunu toplayıp, Hohanyeh'e saldırır. Fakat Hotuvusu ve Hohanyeh'in birleşmesi, ona pahalıya patlar. Ordusu paramparça olur. Tuçi'den kaçan ordu, Hohanyeh'e ve Hotuvusu' ya sığınır. Yenildiğini anlayan Tuçi, intihar eder ve ölür.

Tanhu'luğunu ilan eden Hohanyeh, zafer sarhoşu içindedir. Kendisini Hun ilinin tek hakimi olarak görür. Devlet planlamasını tekrar yapan Hohanyeh,

Hotuvusu ile anlaşma yapar. Onu sol bilge eliği, oğlu Hudurşi'yi de sağ bilge eliği olarak atama yapar. Taht veliahtlığını Hudurşi'ye verdiğini dile getirir. Bu duruma ilk başta sesini çıkarmayan Hotuvusu, kendi haline kalında bu duruma içten içe öfkelenir. Obasına geri döner. Obada Çinli casus yakalar ve idam eder. Çin elçisi'nin Hohanyeh'i ziyaret ettiğini öğrenir. Buna sinirlenen Çiçi, Hohanyeh'e mektup yazar. Çin'le yakınlaşmaması gerektiğini vurgular. Fakat Hohanyeh'in Çinli Hatunu, Hotuvusu'yu dikkate almaması gerektiğini Hohanyeh'e söyler. Hohanyeh'in içten içe kanına giren Çinli Hatun, Çin ülkesinden aldığı görevi başarıyla yerine getirmektedir. Kardeşinin sözünü dinlemeyen Hohanyeh, Hotuvusu ile savaşır. Savaşı kaybeden Hohanyeh'in Çin'in kendisine ve halkına yapılmak istenen yardımı kabul eder. Hohanyeh'i yenen Hotuvusu, obanın şamanı tarafından Çiçi adını alır. Çin'le ittifaka giren Hohanyeh bütün erlerini terhis eder. Ötüken, Çiçi'nin eline geçer. Hohanyeh, Çin sınırına yakın bir yerde obasını yeniden kurar. Çin'in teklifini kabul ederek, obasını ve halkını Çin'e bağlar. ÇİçI için bu kabul edilemez bir durumdur. Bir Hun kişisi, Çin'e asla güvenmemelidir. Çin her iki tarafı da hoş tutmak için Çiçi'nin iline elçi gönderip, gönderdiği mektubu Han'a sunar. Çiçi ise tek bir şartla barışı kabul edeceğini, asla oyun yapmamaları gerektiği şartını koşar. Çiçi Han'da Çin'e elçi gönderir. Fakat Çiçi Han'ın elçilerine özensiz davranılması, Çiçi'yi sinirlendirir. Çin'e akın yapmaya karar verir. Kırk bin kişilik orduyla günbatısına akın yapar. Kendisine baş kaldıran bütün budunların ordularını, ordusuna katar.

Tam bu sıralarda Çin İmparatoru olan Hsuan-ti ölür. Onun yerine tahta Yü-an geçer. Vezir olan Yü-an di ilk resmi ziyaretini Hohanyeh'e yapar. ÇİçI'yi devirmenin planlarını yaparlar.

Çiçi Han Wusun Kralı'na elçi göndermek için güvendiği kişilerden olan Börübaşı Külçar'ı başelçi olarak gönderir. Börübaşı Külçar, yanına Yüzbaşı Usuk ve Yüzbaşı İlteper'le beraber, yanında on savaşçıyla Wusun ülkesine gider. Fakat Wusun Kralı, Usuk ve Külçar'ın başını kestirir. Wusun Kralı ordusuyla beraber, Çiçi'ye baskın yapar. Çiçi'nin ordusu da bu harekete, aynı eylemle karşılık verir. Çiçi Han bu öfkeyle Wusun ülkesini yerle bir eder, Wusunların bulunduğu toprakları egemenliği altına alır. Kendisine başkaldıran Kırgızları da yener. Orada kendisine yeni bir otağ kurdurur. Kendisi için o topraklara ev yaptırdı. Tümenbaşı Tubuk'u otağ yerini korumak için orada bırakır. Kırgızları yendikten sonra bulunduğu yerden karayana yöneldi. Orada da Tingliler ile savaştı.

Diğer tarafta Hohanyeh, Çinlilere gittikçe daha da çok bağlanmaktadır. Çin'in desteğini alan Hohanyeh ordusuna güç katmaya günden güne devam eder. Halkı ile beraber günbatısına ilerler. Çiçi'yi devirmek için Çiçi'nin oğlu, Çiğilsu Şad'ı kaçırır. Bütün bu ikilik içinde Çin'in tek amacı İpek Yolu'nun hakimiyetini ele geçirmektir.

Çiçi'den kaçan Wusun kralı, Çiçi'nin elçilerinin kesik başını, Çin imparatoru Yüan'a gönderir. Çin İmparatoru Çiçi'yi yenmek için her çareyi arar. Wusun Kralı'nın bu eylemi üzerine, Çiçi Semerkant Kralı ile ittifak yapar. Semerkantların da düşmanı olan Wusunlara karşı beraber hareket edilmelidir. İttifakı düşünmeye bırakan Semerkant Kralı'nın yanı sıra, Kırgız topraklarındaki han otağına Çin'den elçi heyeti gelir. Çiçi, Çin'in oyunlarından sonra elçi heyeti ile görüşmeyi istemez. İkinci denemelerinde başarılı olan Çin elçisi vezir Küng-Yü ile Çiçi görüşürler. Çiçi sinirlerine hakim olamaz, elçiye özensiz davranır ve ona sert çıkışlar yapar.

Çiçi'nin sabırsız ve öfkeli olduğunu düşünen obanın şamanı Çİbek ata, Çiçi'nin yanından ayrılır. Çibek Ata, ailesiyle beraber Çiçi'nin başkentini terk eder.

Buna daha çok kızan Çiçi, Semerkant'a ağır kış şartlarını bildiği halde, oraya yolculuk yapar. Yolda bir çok askeri soğuktan donarak canını verir. Sonunda Semerkant'a ulaşan Çiçi, Semerkant Kralı'nın kızıyla evlenir. Kendisini sağlama alan Çiçi, Wusunlara yaptığı akınlar sonucunda, Wusunların yurtlarını terk etmelerine sebep olur. Yaşadığı olaylar, Çiçi'yi oldukça değiştirmiştir. Onu sabırsız ve öfkeli yapar. Çiçi kimseye güvenemez hale gelir. Gurur ve kibir, Çiçi'nin en büyük düşmanı olur. Kardeşi tuçi Han gibi davranmaya başlar. Bu davranışları onun sonunu hazırlar.

Kızılyana akın yapan Çiçi, Romalılar ile karşılaşır. Romalıların kendisine bağlanmasını ister. Romalılar da bunu kabul eder. Çiçi Han Roma topraklarını gezdiğinde, gözüne kaleler, büyük surlar çarpar. Aynısından kendisine de yapılmasını emreder. Bu şekilde güçlendiğini sana Çiçi, kaçınılmaz sona doğru yol almaktadır. İkiye bölünen Çin ordusu, iki değişik yoldan Çiçi'nin kale yaptırdığı Tanhu kentine doğru yol alır. Ordunun bir bölümü Kaşgar Kenti üzerinde Pamir dağlarını aşıp Fergana Vadisi'nden, diğer bölümü de Kızıl Vadi üzerinden hun topraklarına saldırır. Olanları öğrenen Semerkant Kralı, safını değiştirir ve Çin'in tarafına geçer. Çiçi Han'ın artık yapacağı hiçbir şey kalmamıştır. Var gücüyle, son anlarında kendisini ve halkını savunmaya çalışır. Çiçi Han kaçmaya çalışırken ,Çinlilerle iş birliği yapan Bir Hun eri tarafından öldürülür. Hohanyeh Hun ilinin tek Tanhu'su olur. Çiçi'nin izinden giden torunları Anadolu'ya gelir. Buraları kuşatmanın zamanı değil diyerek Karadeniz'i kuzeyden dolaşırlar, akın üstüne akın

yaparlar. Bu böyle devam ederken, Atilla ortaya çıktı. Türklerin Avrupa'ya giden kapısını açtı.

2.5.1.1.9. Alp Er Tunga

Terzioğlu'na 2007 yılında Mustafa Necati Sepetçioğlu Tarihi Roman Yarışması'nda birincilik ödülünü bu romanla kazanmıştır. Kitabın ilk başları kendisinin ve ailesinini kökenlerini anlatmaktadır. Kitap daha sonra Alp Er Tunga'nın hikayesini anlatmaya başlar.

Memur biri olan roman anlatıcısı, rüyasında bir gün Alp Er Tunga'yı görür. Alp Er Tunga ondan Sakaların yaşayışını, kendisinin hayatını, torunlarına anlatacak bir hikayenin olması için, roman anlatıcından rica eder. Alp Er Tunga bu kişiyle aynı soydan olduğunu, Harputoğulları'nın kökeninin Saka Türklerine dayandığını belirtir. Roman anlatıcısı uykusundan uyanınca bu hikayeyi yazmaya karar verir.

Sakaların başkenti olan Ordu- Kent, yemyeşil vadilerin verimli toprakların olduğu bir yerdir. Pantolonu ilk kez giyen, Sakalar'dır.Sakaların büyük Hanı Turhan adını bulunduğu topraklara vermiştir. Bu isim zamanla Turan ülkesi olmuştur. Turhan oğlu Zadcem, Zadcem oğlu Peçenk Han'ın hatunu gebedir. Şaman Tarhun Ata'nın verdiği bilgiye göre, Peçenk Han'ın bir oğlu olacaktır. Han'ın hatununun gebeliği on bir ay sürer. Sonunda doğurur.

Eş zamanlı olarak, İran'da da bir erkek çocuğu dünyaya gelir. Bu erkek çocuğu Sam oğlu Zal'dır. Zal oldukça çirkin, elinde ve yüzünde kırışıklık olan, bembeyaz saçlara sahip, halk tarafından uğursuz görülen bir çocuktur. Zal'ın yaşı ilerlediğinde evlenir ve bu evlilikten Rüstem adında bir erkek çocuğu olur. Zamanı

gelince Rüstem ve Peçenk Han'ın oğlu savaşacaktır. Bu yazgının böyle olacağını kimse bilemiyordu.

Hanoğlu büyüdükçe beraberinde gariplikler de gelmeye başladı. Hanoğlu, kırk günlükken konuşmaya, iki aylıkken yürümeye, başladı. Yan yana üç ayrı çocuğun olduğu bir ebattaydı. Hanoğlu büyüdükçe, yaşı tutmadığı halde ata binip, ava çıkmaya başladı. Bindiği atın adını Akay koydu.

Tam bu sırada Soğdlar, Sakalar'dan yardım istedi. Tunga isimli bir kaplan halkın yaşamını tehlikeye atmaktadır. Yanına gelen herkesi öldürmektedir. Soğd İlbay'ı Peçenk Han'dan yalvarırcasına bu işe çözüm bulmasını istedi. Bunu duyan Hanoğlu Tunga avı için tek başına tüm karşı çıkmalarına rağmen Soğd ülkesine gitti. Tunga'yı öldürdü. Fakat yanındaki yoldaşına bunu kendisinin yaptığını asla kimseye söylememesini emretti. Şaman Tarhun Ata, olanları anlar. Yiğit Hanoğlu'nu ödüllendirmek ister. Hanoğlu'nun mertliği ve cesaretinden dolayı Alp Er, Tunga'yı öldürdüğü için de Tunga adını dokuz yaşında alır. Bunun yanı sıra öldürdüğü Tunga'dan yapılmış bir kemerle, Tarhun Ata tarafından bir kez daha ödüllendirilir. Düzenlenen ad koyma şöleni oldukça coşkulu geçti. Dost düşman, herkes bu şölene davet edildi. Zal oğlu Rüstem'de şölene geldi. İki yiğit kişi güreşe tutuştular. Gece yarısından sabahın ilk ışıklarına kadar süren yarışta ikisi de galip gelemedi.

İranlılar Alp Er Tunga'ya bu olaydan sonra Efrasiyab ismini verdi. Efrasiyab İran dilinde, uslu bilgili, yiğit ve alp demekti.

Alp Er Tunga obanın erlerinden Kuyaş'ı yanına alarak onu yoldaşı ilan eder. Onunla ve erleriyle birlikte seferlere çıkmaya başlarlar. Obanın sevilenlerinden biri olan Uruz Bey'in oğulları, Badur ve Tudun'u da yanında götürür.

Seferden sefere koşan Alp Er Tunga Nusay Kalesi'ni, İonyalılar'dan alır. Daha sonra Merv köyünde konaklar. Burayı çok sever ve köyden şehir haline dönüştürür. Burada Aybirgen aslı yeşil gözlü bir kıza aşık olur. Ne yapacağını bilemezken, kara sevdaya düşmüşken yardımına Bükdüz Ata koşar. Aybirgen'i babası Baka Koca'dan isterler. Aybirgen ile Alp Er Tunga evlenirler. Büyük bir toy düzenlenir. İki gencin evlenmesiyle, obadaki herkes mutludur. Düğünü Merv' de yapıp, sakaların başkenti Ordukent' e dönerler. Aybirgen kısa bir süre sonra gebe kalır. Doğacak bebeğin kız olduğunu öğrenirler. Sevinçle karşılarlar. Adını, boynunun uzunluğundan ve zarafetinden dolayı Kaz Kız koyarlar.

Alp Er Tunga yaptığı seferlerle başarılara koşmaktadır. Onu hiç kimse yenemez. Kırgızlarla savaşmak durumunda kaldılar. Kırgızlar baş eğmediyse de bir süre sonra teslim oldular. Alp Er Tunga rotasını, Çin'e yöneltti. Çin'i ilginç savaş taktiği olan hilal şekliyle yenip, ülkeyi vergiye bağladı. Çin yönetiminde olan birçok halk kendiliğinden Alp Er Tunga'nın himayesine girdi. Alp Er Tunga ününe ün kattı.

Çinle olan savaşından sonra, Ordukent'e dönen Alp Er Tunga, babası Peçenk Han'ın öldüğünü görür. Görülmemiş yoğ töreni yapılır. Babasından sonra Alp Er Tunga, Saka ülkesine, Han olur.

İran bir zaman sonra Sakalar'a savaş açar. Savaş açıldığı dönemde İran ülkesinin başında Padişah Nevzen vardır. Savaş Zabilistan Ovası'nda olur. Gün batarken İran teslim olur. Saka olan Sepa Bey, Padişah Nevzen'i tutsak edip, Han otağına getirir. Zal, olanları öğrenince ordusunu toplayıp, Rüstem'i de alarak Zabilistan'a gider. Zal, Alp Er Tunga'nın ağır gazabına uğrar.

Nevzen tutsaklıkta ölünce yerine Zev gelir. Zev'in ömrü bazı şeylere yetmez. Çok çabuk ölür. Onun yerine Keykavus daha sonra da Keyhüsrev gelir.

Rüstem o sıralarda Kabil'de yaşamaktadır. Keyhüsrev Rüstem'i, orduda birliği sağlaması için yanına çağırır. Tam bu sıralarda hamile olan Aybirgen bir kez daha doğum yapar. Bu kez çocuğu erkektir. Alp Er Tunga çok mutlu olur. Oğluna hemen altın bir giysi yaptırır.

Büyüyen Kaz Kız, annesi Aybirgen gibidir. Hem güzeldir, hem de erkek gibi savaşçıdır. Kaz Kız babasından Semerkant İlbay'lığı ister. Alp Er Tunga önce işi zamana yaymayı düşünse de, daha sonra kızını kıramaz ve onu on yedi yaşında Semerkant İlbay'ı yapar. Bu olay bütün insanlarca çok konuşulur. Durumu merak eden Keyhüsrev'in oğlu Siyavuş, gizlice Semerkant'a gelir. Onu yakalayan çavuşlar zindana atar. Kaz Kız olayı öğrenmek için Siyavuş'u sorguya çeker. Siyavuş, Kaz Kızı görür görmez aşık olur.

Oğlunun tutsak olduğunu öğrenen Keyhüsrev, Semerkant'a saldırmayı uygun gördü. Zindandan çıkarılan Siyavuş, Ordukent'e gitti. Keyhüsrev oğlunu vermesi için Alp Er Tunga'ya mektup yazdı. Fakat alp Er Tunga'dan olumsuz cevap aldı. Bunun üzerine Keyhüsrev, Rum Kayzeri'nden yardım istedi. İran ve Rum kuvvetlerini Saka kentlerini yıktı. Keyhüsrev ve Kayzer, MErv kenditini hedef aldı. Saka erleri saldırıya geçti. Yorulan Rumların ve İranlıların kılıç bırakması üzerine, Saka erleri durdu. Siyavuş ise Rüstem'le çatışırken kafasının üstüne yere düşerek boynunu kırdı ve oracıkta öldü.

Savaş sonrasında Alp Er Tunga acı bir haberle yıkıldı. Altın giysili evladı, bataklığa saplanıp orada öldü. Sefere çıkıp, düşman öldüremediği için başına bal bal dikilemedi.

Toparlanmaya çalışan Alp Er Tunga'yı İran şölene çağırdı. Alp Er Tunga şölene gitmeden önce yaylaya çıktı. Atı Akay'ın yaşlandığını gördü ve onu azat etti. Kendisine başka bir at buldu. Aybirgen'den aldığı haberle yeniden hayata döndü. Aybirgen'in erkek bir çocuğa hamile kaldığını öğrenir. Bu mutlu haberle İran'daki şölene hazırlık yapan Alp Er Tunga, İran'ın Rey şehrine doğru yol alır. İran ona tuzak kurar. Saka Han'ını zehirlerler. Önce Uruz Bey'i, daha sonra da Sepa'yı öldürürler. Alp Er Tunga güç bela bir mağaraya sığınır. Çatışmada aldığı yaralarla ayakta zor durmaktadır. Ağrılara, acılara daha fazla dayanamaz ve orada ölür. Bunun üzerine ülkede yas ilan edilir. Ozanlar sagu söylerler. Kaz Kız babasından sonra Sakalar'ı yönetti. İran'da taş üstünde taş koymadı, yerle bir etti. Rüstem invizaya çekildi. Keyhüsrev ise aklını kaçırarak, kafasını taşlara vura vura hayatını kaybetti.

2.5.1.1.10. Oğuz Han

Çin Kaynaklarında Oğuzhan ile Mete Han aynı kişi olarak gösterilmiştir. Türk ve Altay mitolojilerinde ilk Türklerden biri olan Oğuz, destanın merkezi kişisidir. Romanın başında olayların çıkış noktası İnanç Kenti olarak gösterilmiştir. İnanaç Kenti Karakurum adı verilen yerdedir. Ebülce Han, Hunların başbuğu olarak geçer. Ebülce Han'ın oğlunun adı Dib Yabgu'dur. Gök Tanrı Dib Yabgu'ya dört erkek evlat verdi. Bunlar: Kara Han, Or Han, Küz Han, Kür Han'dır.

Dib Yabgu hayatını kaybedince Hunların başına Kara Han geçer. Kara Han ile mutlu başlayan hükümdarlık, daha sonraları huzursuzluk sebebi olur. Kara Han her zaman bir erkek evladı olsun istemiştir. Fakat eşi şimdiye kadar hep kız çocuğu doğurmuştur. Kardeşlerinin erkek çocukları olması, Kara Han'ın canını sıkmaktadır. Kara Han'ın derdine çare aramak için dokuz dağın şamanı obaya gelir. Fakat hiçbiri çare olamaz. Kara Han artık halk arasında gülünç duruma düşmektedir.

Bir gün eşi ve kendisi aynı rüyayı görürler. Bu rüyayı yorumlatmak için obanın şamanı Uluğ Türk'e giderler. Uluğ Türk bir erkek evlat müjdesi verir. Kara Han'ın eşi sancılı bir doğumdan sonra erkek evlat doğurur. Doğan bu bebek her şeyiyle farklıdır. Doğduğunda dişleri vardır. Kırk günlük olduğunda ayaklanıp, kalkar. Üç ay sonra da dillenip konuşur. Kısa zamanda çok çabuk gelişir. Ad koyma şöleninde ise bu efsane çocuğa Oğuz adı verilir.

Oğuz'u büyüten annesi, amansız bir hastalığa yakalanır ve ölür. Ardından büyük bir yas tutulur. Kara Han içine kapanır, kimseyle konuşmak, görüşmek istemez.

Oğuz ise büyüyünce seferden sefere koşar. Gergedan ile güreşe tutuşur ve gergedanı oracıkta indirir. Görenler hayret eder. Biraz daha büyüyüp serpilince aşık olur. Ona gökten bir kız gelir. Bu kız dünyalar güzelidir. Kızın adını Gökçe Kız koyar. Onu alır obaya getirir. Kara Han başta bu durumdan hoşlanmasa da pek ses etmez. Fakat babası garip davranır, anlam veremez. Oğuz toy yapılana kadar Gökçe Kız'ı yoldaşı Irkıl'a emanet eder. Yapılan toy, kırk gün kırk gece sürmüştür. Kara Han böyle kutlu bir günde bile otağından çıkmaz.

Oğuz Gökçe Hatun ile evliliğinden üç erkek evlat sahibi olur. Şaman tarafından isimleri Gün, Ay ve Yıldız olarak konur. Oğuz Han'ın amcaları ad koyma şölenine gelmediler. Çünkü Kara Han'ı Oğuz'a karşı fitneliyorlardı.

Oğuz bu karmaşa içinde bir gün kafasını dinlemeye ormana gider. Gök Tanrı tarafından ona güzel bir kız gönderilir. Oğuz bu olanlara anlam veremez. Bir kez daha aşık olur. Bu güzel kızın adını Yerce koyar. Yerce kızı alıp obasına götürür. Gökçe Kız, Yerce' yi "Hoş geldin erimin yeni eşi" diye selamlar. Toy olana kadar Yerce Gökçe'nin yanında kalır.

Yerce'ye de güzel bir toy yapılır. Toyun ardından Yerce Kız gebe kalır. O da Gökçe gibi Oğuz'a, üç erkek evlat verir. Onların isimleri ise Gök, Dağ ve Deniz olur.

Tam bu sıralarda Kara Han, Çinli bir prensesle evlenir. Kara Han ve kardeşleri Oğuz'u yok saymaya başladılar. Bu durum Oğuz'un canını sıksa da elinden bir şey gelmiyordu. Giderek baba-oğul arasındaki kırgınlık büyüdü. Çinli Hatun tam zamanında gebe kaldı. Ülkeye Çin elçisi geldi. Çin elçisi Oğuz ile Kara Han'ın arasını daha da açtı. Kara Han, Çinlikerin oyununa gelip onu savaştığı Yüeçiler'in ülkesine rehin olarak gönderdi. Kara Han, Yüeçilere savaş açar. Amacı ise Oğuz'u kaderine terk ederek, ölümünü sağlamaktır.

Bütün bunlar Çinli Hatun yüzünden olmaktadır. Çünkü o, kendi oğlunun tahta çıkmasını, Çin'in Hunlara egemen olmasını istemektedir. Yüeçilerin elinden kurtulan Oğuz, babasına savaş açar. Kara Han'ı öldürür. Kara Han'ın kardeşleri, Kür Han ve Küz Han, Hun ilinden doğuya doğru gittiler. Çok sonraları bu insanlar, törelerini, geleneklerini ve halklarını unutup kendi törelerini kurdular. Moğolları oluşturdular.

Oğuz ise Moğolların kendi soyundan olduğunu düşünerek, onlara hiçbir zaman savaş açmadı.

Amcası Or Han, Oğuz'u Han olarak tanıyıp, gitmedi. Oğuz onu Karakurum bölgesine gönderip, yeni bir halk oluşturması emrini verdi. Or Han'ın halkı Oğuz'a itaat edip, sadakatli oldukları için ,Uygur adını aldılar. Çinli prenses ise oğlunu Hun ilinde bırakıp, geldiği yere gitti.

Hun ilinin hükümdarı olan Oğuz, seferden sefere çıkar. Ona "Gök Kurt" kılavuzluk yapar. Gideceği her yere Oğuz'u götürür. Oğuz gezdiği yerlerin adını, Kıpçak, Karluk, Kalaç, Kanglı koyar ve kendi iline bağlar. Başkurtların kendisine itaat etmesini sağlar.

Oğuz ölmek üzereyken, altı oğluna soylarını sürdürmesini vasiyet eder. Bozoklar ve Üçoklar diye iki kola ayırır. Bu kollar günümüze kadar gelmiştir.

2.5.1.2. Olay Bütünlüğü

Hikaye ve roman türlerinde olayların bütünlüğünü oluşturan bazı teknik kalıplar vardır. Bunlar: Hal Değişim Kalıbı, Organik Bütünlük ve Mekanik Yapılaşma' dır.

2.5.1.2.1. Hal Değişim Kalıbı

Dünyaya gelen bir kişi, doğduğu andan ölüm anına kadar birçok aşamadan geçer. Bu aşamalar, iyiden kötüye, kötüden iyiye doğru olabilir. Terzioğlu, *Bizi Fırtına Vurdu, Gök Tanrı'nın Çocukları* ve *Çiçi Han* romanlarında hal değişim kalıbını kullanmıştır.

Bizi Fırtına Vurdu' da roman merkezi kişisi romanın ilk başında ülkücülük görüşünde oldukça katıdır. İlk hali komünizm düşmanlığıdır. İkinci hali ise 12 Eylül 1980 Darbesi'yle ve sonrasında yaşananlarla, yaşanan kaos ortamının sadece kardeşi kardeşe düşürdüğü, kardeşçe yaşamadığı inancına sahiptir.

Gök Tanrı'nın Çocukları ikinci bölüm Uygur Göç Destanı'nı anlatan kısımda, Uygur Han'ının kararlılığı ilk hal iken, Çinli bir kadına inanıp ülkesini göç ettirmesi ikinci halidir.

Çiçi Han'da, kardeşi Hohanyeh'in hanlığını tanıyan Çiçi ilk haldedir. İkinci hali Hohanyeh'in hanlığını tanımaz. Çin'e sığınan Hohanyeh'e savaş açar. Üçüncü hali ise Çin'e ve Hohanyeh'e kinlenir. Gurur ve kibir onun son halidir.

2.5.1.2.2. Organik Bütünlük

Mete Han 'da olayların oluşumu sebep sonuç ilişkisiyle meydana gelmiştir. Hun iline Çinli konçuyun gelmesi, Mete Han'ın veliahtlığının tehlikeye girmesine neden olur. Konçuy Mete 'nin babası Teoman Hanı fitneleyerek oğlundan uzaklaşmasını sağlar. Bu da baba ile oğul arasına uçurum girmesine neden olur. Teoman Han'ın konçuyun sözünü dinlemesi, Mete Han'ın kendi başının çaresine bakmasına vesile olur.

Oğuz Han romanında Oğuz'un babasına canının sıkılmasıyla, kendisini huzur dolu, yemyeşil bir ormanın içine atar. Oturup düşünürken Yerce Kız'ı burada tanır. Onunla evlilik yapar. Yerce Kız'dan üç erkek evladı olur. Canının sıkılıp gittiği orman, Yerce Kız'ı tanımasına vesile olmuştur.

2.5.1.2.3. Dalga Biçimi

Komando romanında, Ahmet, II. Dünya Savaşı'nın sonunda doğmuştur. Çukurova coğrafyasında yaşar. Orta halli bir ailenin çocuğu olmasına karşın ülke çapında yaşanan olaylar, onun ailesini de bulmuştur. Bir yanda Ahmet'in ailesi ve kendisinden bağımsız olaylar anlatılmakta, bir yandan da o dönemde Türkiye'de olan olaylar anlatılmaktadır. Roman merkezi kişisi Ahmet kimi zaman bu olaylarla iç içe geçer. Kimi zaman da olaylardan tamamen bağımsız, seyirci konumundadır.

*Hüzün'*de de, Erhan Cengiz2in ailesinin yaşadığı durum ve haller anlatılmıştır. Eş zamanlı olarak 1980 öncesi Türkiye'de, oluşan toplumsal ve siyasal buhranlar anlatılır. Erhan'ın büyüyüp, Türkiye'de olan olaylara karışmasıyla olay örgüsü iç içe geçer. Bir zaman sonra iki ayrı durum birbiriyle birleşir. Bağımsız olmaktan çıkar.

Bakan Bey'i Vurdular' da da bahsedilen iki romandaki gibi aynı anlayış görülür. Gün Sazak Gümrük ve Tekel Bakanı olmayıp siyasete girmeden önceki olaylar, roman kişilerinden bağımsızdır. Fakat Bakan olduktan sonra Sazak, olaylarla iç içe geçer.

2.5.1.2.4. Mekanik Yapılaşma

Alp Er Tunga'da, farklı ülkelerde iki ayrı çocuk dünyaya gelmiştir. Bu bebeklerden biri İran'da diğeri de Turan ülkesinde birbirinden bağımsız ve eş zamanlı olarak doğmuştur. Alp Er Tunga ve Rüstem olarak isim alan bu kişiler. yıllar sonra yolları kesişir. Birbirlerinin kaderleri üzerinde etkili olurlar.

Güllerin Solduğu Gün'de, 12 Eylül 1980 Askeri Darbe sonrasında, cezaevlerinde idamlarını bekleyen gençlerin hikayesi anlatılmıştır. Farklı şehirlerde,

farklı yaşlarda olan bu gençlerin yolu hiçbir şekilde kesişmez. Fakat kaderleri birbirleriyle aynıdır.

2.5.1.3. Gerilim Unsurları

Roman yazarı, eserine heyecan ve hareket katmak için roman kurgusunda bazı metotlara başvurur. Ahmet Haldun Terzioğlu da gerilim unsurlarını iç çatışma ve sosyal çatışma ile tamamlamıştır.

Hüzün, Bakan Bey'i Vurdular ve *Komando* romanı sosyal çatışmaya örnek romanlardır. İsimlerini saydığımız romanların hepsinde komünizm-milliyetçilik çatışması görülür. Romanların merkezi kişileri komünist kurumları ve kişileri sevmezler. Gördükleri yerde birbirlerine saldırma girişiminde bulunurlar. Bu sosyal çatışmayı körüklemek ve kendi gruplarına destek vermek için bağlı bulundukları ideolojinin, derneğine ya da partisine üye olurlar. Böylece bu kişiler içsel olarak rahatlamış görünmektedirler.

Hüzün romanının ana düğümü, Erhan Cengiz'in bildiri dağıtırken polis tarafından yakalanıp cezaevine götürülmesidir. Erhan cezaevinden çıktığında roman boyunca bağlı bulunduğu ideolojiye sadık olduğunu, cezaevine girdiğine pişman olmadığını görürüz. Erhan hayatını kaybedene kadar bu anlayışını sürdürür. Ara düğümler ise Erhan'ın yaşadığı dönemde ülkede yaşanan olaylar, Cengiz ailesinin günlük hayatının anlatılması olarak sıralanabilir. Erhan Cengiz'in pusu kurularak öldürülmesi herkesi şok eder. Bu da romanın sonunu şaşırtıcı son olarak yapar.

Bakan Bey'i Vurdular' da ana düğüm Gün Sazak'ın Alparslan Türkeş'le tanışmasının ardından MHP'nin çatısının altına girmesidir. MHP'ye girmesiyle hayatı değişen Sazak, ölene kadar buradaki varlığını sürdürür. Ara düğüm ise, 1980

öncesi ülkedeki olaylar, Sazak'ın eşi Nil Hanım ile olan gündelik konuşmaları, çocuklarıyla geçirdiği zaman olarak belirtmek mümkündür. Gün Sazak'ın hiç beklenmedik bir biçimde öldürülmesi şaşırtıcı sondur.

Komando' da, Ahmet'in üniversiteyi kazanıp İstanbul'a gitmesi romanın ana düğümünü oluşturur. İstanbul'a giden Ahmet, yine bu şehirde ölür. Ara düğüm olarak ise, Fatma'nın Ahmet'in hayatına girmesi, Ahmet'in ailesi ile olan muhabbeti, babasının Demokrat Parti yönetimine el konulması sonucunda cezaevine kısa bir süreliğine girmesi olarak söylenebilir. Ahmet'in girdiği bir çatışmada öldürülmesi ve aynı zamanda karşı tarafında ölmesi trajik sona örnek olarak gösterilebilir.

Bizi Fırtına Vurdu' da, sosyal çatışmanın yanında iç çatışmanın da olduğu görülür. Roman merkezi kişisi, insanlarla sürekli çatışma halindedir. Bu çatışması toplumsal ve siyasi odaklıdır. Fakat romanın sonunda kişinin iç çatışma yaşandığı görülür. Yaptığı birçok şeyden " pişman olduğunu, keşke olmasaydı, yapmasaydık" kelimelerini dile getirdiği görülür. Roman kişisinin yaptıklarından pişman olması, üzülmesi ve bundan sonrasının ne olacağını bilmesi ucu açık son olarak belirtilebilir.

Çiçi Han ve Mete Han'da sosyal çatışmanın varlığı şartların öyle olması gerektiğinden dolayıdır. Mete Han'ın Çin, Yüeçiler ve Tunghularla yaşadığı çatışma sosyal çatışmaya örnektir. Bu ülkelerle savaşmak mecburiyetinde kalmıştır. Romanda iç çatışma görülmez. Mete her zaman kararlıdır ve bildiğini yapmaktan çekinmez. Eserde Mete'nin ve diğer roman kişilerinin yaptığı hiçbir eylemden pişman olmadığı görülür. Eserin ana düğümü, Mete'nin babası Teoman Han'ı öldürüp, Hunlara hükümdar olmasıdır. Ara düğümü ise, Mete'nin Çin ve Yüeçi gibi yabancı ülkelerle yaptığı savaşlar, Hun obasında yaşanan toplumsal ve ekonomik

meseleler olarak sıralanır. Mete Han'ın kendi eceliyle ölmesi normal son olarak söylenebilir.

Çiçi Han'da hem sosyal hem de iç çatışma görülür. Tuçi Han'ın kardeşi Hohanyeh ile yaşadığı savaşlar, Çİçi Han'ın Çin'le, Wusunlar' la, Kırgızlarla yaşadığı sosyal çatışmaya en iyi örnektir. Tuçi Han'ın hiç kimseye güvenmeyip kendi iç dünyasında çatışması, Çiçi Han'ın kibirli fakat bir yanda da alçakgönüllü davranması iç çatışmadır. Romanın ana düğümü Çiçi Han'ın kardeşi Hohanyeh ile savaşmasıdır. Çiçi Han'ın evlenmesi, Çinli elçilerle olan konuşması, Çiçi'nin askerlerinin kendi aralarındaki konuşması ara düğümdür. Çiçi Han'ın kendi yaptırdığı kaleden daha fazla kaçamayacağını anlaması ve düşmanın saldırması üzerine ölmesi, trajik sondur.

Gök Tanrı'nın Çocukları kitabında dört bölümü ayrı ayrı incelemek gerekir. Eserin ilk bölümünde gerilim unsurlarına rastlanmaz. Ana düğüm ise şamanın Sagan isimli küçük çocuğa Yaratılış ve Türeyiş Destanları' nı anlatmasıdır. Ana düğüm ise Sagan'ın şaman ile olan gündelik hayata dair konuşmaları, şamanın özelliklerinin belirtildiği cümleler ve obada düzenlenen yoğ törenidir. İkinci bölümde sosyal çatışmaya örnek olarak Uygur halkının Çinlilerle olan mücadelesidir. Çin, Uygur topraklarına hakim olmaya çalışmaktadır. Fakat Uygurlar ellerinden geleni yapsalar da buna mani olamazlar. Eserin ana düğümü, Uygur Kağanı' nın Çinli prensesle evlenmesi sonucunda ülkeye giren Çinlilerin Kutlu Kaya'yı parçalamasıdır. Ara düğüm ise Uygur toplumunun yaşayış özelliklerine, kültürüne değindiği paragraflardır. Üçüncü bölümde anlatılan Asena Destanı'nda sosyal çatışma Göktürkler ve düşman ülkenin askerlerinin savaşmasıdır. Bu savaş sonucunda sadece küçük bir çocuk kalır. O çocuğunda elleri ve bacakları kesilir. İç çatışma görülmez.

Organları kesilen çocuk hiçbir zaman umutsuzluğa kapılmaz. Eserin ana düğümü, organları kesilmiş bir çocuğa bozkurt tarafından bakılması ve ölümden kurtarılmasıdır. Ara düğümü ise satır aralarında Göktürkler hakkında verilen bilgidir. Son bölümde anlatılan Ergenekon destanında iç çatışma görülmez. Gerilim unsurları tamamen sosyal çatışmaya yöneliktir. Moğollarla savaşan Göktürkler' in bu eylemi sosyal çatışmadır. Ana düğüm savaştan kurtulan dört kişinin Ergenekon Vadisi'ne sığınarak, nüfuslarının artmasıyla burada dört yüz yıl kalmalarıdır. Ara düğüm ise Ergenekon'dan çıkmak için yapılan hazırlıklar, Göktürklere kılavuzluk eden bozkurtun hareketleri olarak belirtmek olağandır. Eserin bütünü değerlendirildiğinde ucu açık sonun anlaşıldığı görülebilir.

Oğuz Han'da iç çatışmadan çok sosyal çatışmanın daha çok olduğu görülür. Kara Han'ın kendi içinde yaşadığı problemlerden dolayı oğluna uzak durması ve zamanla ona düşman olması iç çatışmaya örnektir. Oğuz2un ise babası Kara Han ile, Çin'le, Yüeçiler' le savaşması sosyal çatışmaya örnektir. Eserin ana düğümü Oğuz'un babası Kara Han'ı öldürüp, onun Çinli eşini ülkesine göndermesidir. Ara düğümü ise Oğuz'un uzak ve yakın ülkelere yaptığı seferler, Gökçe Ve Yerce ile evlenmesi, bu hatunlardan oğullarının olması ara düğümdür. Oğuz vasiyetinde oğullarına kollara ve boylara ayrılmasını emretmiştir. Oğuzların oluşturduğu bu kollar günümüz Türkleri' nde de hala varlığını korumaktadır. Durum böyle iken romanın sonu ucu açık sondur.

Güllerin Solduğu Gün'de iç çatışma görülmez. Ülkücü olan gençler yaptıkları şeylerden pişman değillerdir. Aldıkları idam cezalarından korkmamaktadırlar. Yaşadıkları sosyal çatışma ise komünist kişilerle girdikleri mücadeleler, silahlı saldırılardır. Eserin ana ve ara düğümü yoktur. Belirli bir olay kurgusu olmadığından

ana ve ara düğümleri irdelemek boşa olur yorumu yapılabilir. Romanın sonu ise idam cezalarına giden kişilerin yaşadığı çaresizlikler trajik son olarak adlandırılır.

2.5.1.4. Metinlerarası İlişkiler

Metinlerarasılık, bir metinden başka bir metine yapılan alımlama yöntemidir. Son zamanlarda postmodern roman yazarları tarafından sıkça kullanılan bu yöntem, anlatımı tekdüzelikten, sıkıcı olmaktan, çekici hale getirmek için bu metodu eserlerine uygularlar.

Metinlerarasılık, metin ekleme ve metin dönüştürmeyle yapılır. Var olan bir metne anlatımı estetik kılmak amaçlı, başka bir sanat eserinden aynen yapılan alımlama, metin ekleme adını alır. Metin dönüştürmede ise: *"başka tür metinler, genellikle değiniler, göndermeler, dokundurmalar, sezdirmeler halinde ve dönüştürülerek, başkalaştırılarak, bozularak, aslî özelliğinden sıyrılarak yani yeniden üretilerek kullanılmaktadır."* [88]

Ahmet Haldun Terzioğlu'da metinlerarasılık çok fazla görülse de bunu postmodernist özellikler kullanarak yapmaz. Kendisinin de yaptığımız mülakatta belirttiği gibi gerçeği kurgulaması, onu postmodernist çizgiden ayırır. Yazarın romanlarında metinlerarasılığa daha çok siyasi konulu metinlerinde rastlanmaktadır. Anlattığı olaylara uygun zemin hazırlamak, uygun sözcükleri, cümle öbeklerini bulmak için bu yola başvurduğu söylenebilir.

Ahmet Haldun Terzioğlu metin ekleme yöntemini, alımlama yaptığı eserlerden kısa paragraflar ve cümleler halinde eserlerinde kullanmıştır.

[88] Nurullah Çetin, *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, Eylül 2012,Ankara, s.

Metinlerarasılığın az olduğu görüldüğü romanlarında sadece metin ekleme yöntemini kullanmıştır. Metin dönüştürme yöntemine başvurmamıştır. Eski Türk tarihi ve mitolojisinin konu olduğu romanlarda metin ekleme yöntemi yok denecek kadar az görülür.

Alımlama yaptığı bazı isimler :" Nihal Atsız, Ziya Gökalp, Karl Marx, Ozan Arif, Hz. Muhammed gibi pek çok romanda, bu isimlerin sözlerinden, eserlerinden metin eklemesi yapılmıştır. Bu kişilerden hemen hepsi Terzioğlu'nun siyasi ve toplumsal fikriyatını okuyucunun gözleri önüne serer.

Metin eklemeleri kimi zaman değiştirilerek, kimi, zaman da aynen alınarak metnin içine gizlenmiştir. *Mete Han, Çiçi Han, Gök-Tanrı'nın Çocukları, Oğuz Han ve Alp Er Tunga* bunun dışında yer almıştır. Bahsi geçen romanlarda bazı değinmelere yer verilmiş, metin ekleme, alımlama yapma gibi teknik yöntemler bu romanların içerisine dahil edilmemiştir.

Romanlarının genelinde Hz. Muhammed'in sözlerinden, sure ve ayetlerden oldukça fazla yararlanıldığını görürüz. Bu alıntılar metin içerisine cümleler halinde sıkıştırılmıştır.

Arif Nihat Asya, Ziya Gökalp, Ozan Arif, Nihal Atsız gibi milliyetçi isimlerden cümleler halinde o durumu desteklercesine yapılmış, telmihler, metinlerden alıntılar, çağrışımsal değinmelerde bulunulduğu görülür.

İncelediğimiz romanlardaki metin eklemeleri şu şekilde sıralanabilir: "Alparslan Türkeş (K, 71, 186, 264, 278) , Arif Nihat Asya (K, s.217), Orhun Kitabeleri(K, s. 191), Hz. İsa (K, s. 122), Ozan Arif (K, s. 44), Hüseyin Nihal Atsız(K, s. 30, 70) Ziya Gökalp (K, s 29,152), Metin Erksan (K, s. 177), Nejdet

Sançar(BFV, s. 74). Karacaoğlan(BFV, s. 83). Yılmaz Güney(BFV, s. 111). Nihal Atsız(BFV, s. 155). Kürşad(BFV, s. 1719). Azerin(BFV, s. 181). Gün Sazak(BFV, s. 210) . Ersan Erdura(BFV, s. 225). Kenan Evren(BFV, s. 246). Süleyman Demirel(BFV, s. 248). Necip Fazıl Kısakürek(BFV, s. 317). Mehmet Akif Ersoy(BFV, s. 317). Che(BFV, s. 317). Deniz Gezmiş(BFV, s. 317). Nazım Hikmet(BFV, s.317). Mustafa Necati Sepetçioğlu(BFV, s. 349). Necip Fazıl Kısakürek(GSG, s. 39). Amentü Duası(GSG, s. 45). Besmele-i Şerif. (GSG, s. 51). Yavuz Bülent Bakiler(GSG, s. 63). İzmir Marşı(GSG, s. 80). Bakara Suresi(GSG, s. 94). Hz. Muhammed(GSG, s. 97). Yasin-i Şerif(GSG, s. 138). Salavat-i Şerif(GSG, s. 144). Arif Nihat Asya(H, s. 18). Fatih Sultan Mehmet(H, s. 20). Adnan Menderes(H,s. 32). İbrahim Ethem(H, s. 46). Köroğlu(H, s. 48). Ziya Gökalp(H, s. 49). Nasreddin Hoca(H, s. 52). Çaka Bey(H, s. 59). Yakup Kadri Karaosmanoğlu(H, s. 63). Enbiya Suresi 107. Ayet(H, s. 65). Karaoğlan(H, s. 91). Kürşad Marşı (H, s. 123). Yemen Türküsü(H, s. 174).

2.5.1.5. Kurgu Türüne Göre Roman

2.5.1.5.1. Tarihi Roman

Terzioğlu'nun yazmış olduğu *Mete Han, Çiçi Han, Alp Er Tunga* romanları gerçekliğe bağlı kalınarak yazılmış tarihi romanlar kategorisindedir. Tarihi romanlarda, tarihten bir kesit alınarak gerçeklik kaygısıyla, metinler okuyucuya aktarılır. İsmi verilen romanların merkezi kişileri çocukluğundan başlanarak ölümüne kadarki olan yaşantıları neşredilmiştir. Burada Çiçi Han için ayrı bir parantez açmak gerekmektedir. Roman Çiçi Han ve kardeşlerinin taht kavgalarıyla başlamaktadır.

Sık sık geriye dönüşlerle Çiçi Han hakkında daha ayrıntılı bilgi verilmeye çalışılsa da, küçük bir bilgiden öteye gidilememiştir.

2.5.1.5.2. Yaşamöyküsel Roman

Bakan Bey'i Vurdular, Hüzün ve *Komando* isimli eserler, gerçek yaşamdan alınma öykülerdir.

Bakan Bey'i Vurdular'da, cinayete kurban giden Gün Sazak'ın MHP'ye gelişiyle beraber değişen hayatı yazılmaktadır. Sık sık geriye dönüşlerle Sazak'ın geçmişi hakkında bilgi verildiğini görürüz.

Hüzün'de Erhan Cengiz'in doğumuyla başlayan süreç ölümüne kadar, dönemin de olayları anlatılarak yazılmıştır. Yazar bu romanı yazarken, Erhan Cengiz'in annesi ve ağabeyinden yardım almıştır.

Komando' da, komando kampına katılan Ahmet'in hayatı, Ahmet'in ölümüne kadar anlatılır. Asıl adı Mustafa Ok olan kişinin hayatından bu roman kurgulanmıştır. Yazar, asıl kişinin ismini Ahmet olarak değiştirmiştir.

2.5.1.5.3. Özyaşamöyküsel Roman

Bizi Fırtına Vurdu, yazarın 1975-1980 yılları arasında üniversitede yaşadığı olayları bütün gerçekliğiyle okuyucuya aktarır. Kendi, ailesi ve görüşleri hakkında bilgi vermek için sık sık geri dönüşler yaparak, özetleme tekniğini kullanır. Romanda bazı şehir, yer, kişi ve kurum isimlerini sakınca doğurabileceği nedeniyle kullanmamıştır. Gerçek isimleri yerine "Küçük Kent, H…, yeşil gözlü" gibi adlar kullanmıştır.

2.5.1.5.4. Mitoloji Romanı

Gök-Tanrı'nın Çocukları ve *Oğuz Han* mitolojik öğeler taşıyan romanlar olarak karşımıza çıkar.

Gök Tanrı'nın Çocukları ve Oğuz Han' nda Ak Ana'dan, Erlik ve Tanrı Ülgen, bozkurt motifinden, Ergenekon' a kadar birçok Türk mitolojik öğeleri ve sembolleri kullanılmıştır. Roman mitolojik değerler taşıdığından kurgu yönünden bu adı alır.

2.5.2. DİL VE ÜSLUP

2.5.2.1. DİL

2.5.2.1.1. Dil Unsurları

Dil öğeleri incelediğimiz romanın kurgusunu oluşturan dil unsurlarıdır. Romanın rahat bir şekilde okunabilmesi dil öğelerinin kullanılma oranına bağlıdır. Bu bilgi ışığında; Ahmet Haldun Terzioğlu'nun romanlarına yönümüzü çevirdiğimizde; romanlarının hepsinde yöresel kelimelere, atasözlerine ve deyimlere yer verdiği görülür.

2.5.2.1.1.1.Samimi Hitap İfadeleri

İncelediğimiz romanlarda *Hüzün, Komando, Bizi Fırtına Vurdu, Güllerin Solduğu Gün* romanlarında samimiyeti belirtmek üzere, çeşitli hitap ifadeleri kullanılmıştır. Kardeşim, ülküdaşım, bacım, anam gibi Terzioğlu tarafından sıkça kullanıldığını ve bu kelimeleri çok sık tekrarladığını görmekteyiz.

Çiçi Han, Mete Han, Alp Er Tunga, Oğuz Han romanlarında samimi hitap ifadeleri daha farklıdır. "Hanım, Yüce Hanım, Ulu Hanım" gibi ifadeler, kahramanlaşmış Türk kişilerine hitap edilen sözlerdir.

Bakan Bey'i Vurdular ve Gök Tanrı'nın çocukları kitaplarında samimi hitap ifadelerine rastlanmamaktadır.

2.5.2.1.1.2.Atasözleri ve Deyimler

Terzioğlu'nun romanlarında deyim ve atasözlerinin oldukça yoğun olarak kullanıldığı görülür. İncelediğimiz romanlarda kullanılan deyim ve atasözleri, anlatılan durumu okuyucunun zihninde pekiştirmek, durumun daha iyi anlaşılmasını sağlamak maksatlı kitapta yer almıştır.

Kitaplarında sıkça kullandığı bazı deyimler şunlardır :"Acısını çıkarmak, açığa almak, dile dökmek, iç geçirmek, etekleri zil çalmak, hafife almak, yatağa düşmek, yüz vermek, yüzünü ekşitmek, tezgahı kurmak, şifayı bulmak, çiğ süt emmek, çile çekmek, çileye yatmak, pot kırmak". Bu deyimlerin incelediğimiz romanların hemen hepsinde kullanıldığını görmekteyiz.

Deyimlere oranlara atasözlerini romanların daha çok kullanan Terzioğlu, atasözleri yoluyla okuyucuya ders verme yoluna gider. Romanlarında kullandığı belli başlı atasözleri şunlardır: " *Devede de cüsse var, ama kervan yola düzülünce kırk tanesi bir eşeğin ardından gider*(H, s.8). *İnsan beşer, şaşar*(H, s.65) *Tebdili mekanda ferahlık vardır*(H, s.163). *Erken kalkan yol alır, tez evlenen döl alır* (K, s. 14). *En kötü karar, kararsızlıktan daha yeğdir* (MH, s. 212). *Abdala malum olur*(AET,s.7*). İt ürür kervan yürür.* (K,s.266)

2.5.2.1.1.3.Terimler

Yazarın romanlarında belli başlı alanların terimlerinin kullandığı görülür. Alan terminolojisinin kelimeleri yalnızca o alana mensup kişiler tarafından bilineceği düşüncesiyle, terimleri çok fazla kullandığı görülmez. Kullandığı kelimelerin ise açıklamalarını sayfa sonlarında dipnotlar halinde vermiştir.

Kullandığı terminolojilerin alanları: " edebiyat, spor, askerlik, akademi, siyaset, ekonomi, komünizm, din, müzik, tasavvuf, tarih" olarak sıralanabilir.

2.5.2.1.2. Dil Sapmaları

Terzioğlu'nun incelediğimiz eserlerinde dil sapmaları olarak sadece argo ve küfürlü sözlerin kullanıldığı görülür. Eski Türk tarihi ve mitoloji romanlarından, siyasi konulu romanlarına kadar hemen hepsinde aynı küfürlü sözleri kullanıldığını görmekteyiz.

İdeoloji ve siyasi çatışmaların şiddetini göstermek amacıyla Terzioğlu argo ve küfürlü kelimelerin kullanımına başvurmuştur. Romanlarda savunulan fikirler yüceltilirken, fikirleri yüceltici sözcükler kullanılırken, karşı çıkılan fikirlere ve ideolojilerin kötülüğü ve karşı çıkış nedeni belirtilirken argo ve küfürlü sözcükler romanda kendisine yer edinmiştir. Yazarın, eski Türk tarihi ve mitolojisinin anlatıldığı romanlarında da küfürlü sözcüklere yer vermiştir. Onun bu yöntemi, romanın anlatımını yer yer çirkinleştirmekte, anlatımın akıcılığını bulanık bir görünüme sokmaktadır.

Argo ve küfürlü sözcüklere, *Gök-Tanrı'nın Çocukları* ve *Oğuz Han* eserleri hariç, yazarın incelediğimiz bütün eserlerinde argo sözcüklere yer verildiğini

görmekteyiz. Terzioğlu'nun romanlarında argo ve küfürlü sözcükleri kullanan kişi genellikle erkektir.

Komando' da argo sözcüklerin kullanımına, bahsi geçen kişinin düştüğü durumunu anlatmak için yer verilmiştir. Buradaki amaç, komünist kişilerin masum insanlara nasıl yaklaştığı ve yanaşılan kişilerin tepkisinin nasıl bir düşünce uyandırdığı durumudur:

> *" 'Bizim salaklar da hemen yanaşırlar! Bir şey görmemişler ki. Koyun postunun içindeki sırtlanı görmezler!' dedi Süleyman, 'Nasıl görsünler? Daha köyden yeni çıkmışlar. Onlarla bir hoca ilgilenince, o, en iyi hoca olur. Üstelik o hocanın bütün söyledikleri doğru kabul edilir. Sonra hastalık gibi yayılır bu iş! Bir de bakarız, en yakın arkadaşlarımız…"*(K, s. 57)

Argo ve küfürlü sözcüklere yazarın sekiz kitabında rastlamaktayız. Başlıca kullandığı argo ve küfürlü kelimeler: " lan, kahpe, kancık, kansız," olarak görülür.

2.5.2.2. ÜSLUP

Terzioğlu'nun romanlarında, düşünce, efsaneci ve epik, eleştirel, epik ve efsaneci, havas, hiciv, nesnel tasvir, tahlilci ve yalın üslubun kullanıldığını görmekteyiz.

2.5.2.2.1. Düşünce Üslubu

Yazarın *Hüzün* adlı romanında yer yer düşünce üslubuna yer verildiği görülür. Terzioğlu'nun düşünce üslubuyla amacı okuyucuya bilgi vermek, olayların, kişilerin zihinde daha da oturmasını sağlamaktır:

"Eski Belh sultanı iken, sonradan tacını tahtını terk edip evliyalar sultanı olan İbrahim Ethem; seçtiği yeni yolunun ilk zamanlarında, bir gün dağlarda dolaşırken, zamanın büyük zatlarından Şakik-i Belhi Hz.lerine rastlar. Şakik tanıdığı İbrahim Ethem'e bir gerçeği göstermek istemektedir. Sorar 'Sizin oralarda "şükür" konusunda ne yaparsınız? İbrahim Ethem biraz da gururlanarak cevap verir. 'Biz bulunca şükrederiz bulmayınca sabrederiz',

Şakik, gülümseyerek 'Ya Ethem, onu Bağdat'ın köpekleri bile yapıyor!' deyince İbrahim Ethem çok bozulur. 'Ya ne yapmak lazım? Siz ne yapıyorsunuz?' diye sorar. Şakik cevap verir: 'Biz bulunca dağıtırız, bulamayınca şükrederiz'

Bu güzel hikayeyi onlarca kez anlatmıştı dursun Kaptan. Çocuklarına şükretmeyi hatırlatma yöntemiydi. İsterdi ki bulamadıklarına üzülmek yerine bulduklarına şükretsinler."(H, s. 46)

2.5.2.2.2. Efsaneci ve Epik Üslup

Yazarın yazmış olduğu *Gök-Tanrı'nın Çocukları, Oğuzhan* romanlarını efsanevi ve epik üslupla beraber değerlendirmek daha doğru olur.

Gök Tanrı'nın Çocukları' nda, anlatılan "Yaratılış Destanı, Türeyiş Destanı, Uygur Göç Destanı, Asena Destanı ve Ergenekon Destanları" epik ve efsanevi

özellikler taşımaktadır. Türk mitolojisinden de ögeler taşıyan bu destanların bir özelliği de efsanevi özellikleri, olağandışı özellikleri taşımasıdır.

Oğuz Han'da bebeğin kırk günde konuşması, daha ergenlik çağına gelmeden ata binmesi, bir savaşçı gibi savaşması ve bunun dil özellikleriyle epik bir hale çevrilmesi görülmektedir. Oğuzhan kendinden sonrakilere efsane olmuş, günümüzde bile halen güncelliğini korumaktadır.

2.5.2.2.3. Eleştirel ve Hiciv Üslubu

Ahmet Haldun Terzioğlu romanlarında eleştirel ve hiciv üsluplarını beraber kullanmayı tercih etmiştir.

Hüzün, Komando, Bakan Bey'i Vurdular, Güllerin Solduğu gün romanlarında devrimciler ve selametçiler eleştirmiş, kötü yanları ön plana çıkarılarak bütün gerçeklikleriyle anlatılmıştır. Bu bakımdan bu eserlerin üslubu eleştirel üslup olmaktadır.

Bizi Fırtına Vurdu 'da komünizm propagandası yapan kurumların ve kişilerin açıkça, ileri gidilerek işin hakaret boyutuna gelerek, hicvedildiğini görmekteyiz. Fakat romanın sonunda yazar kendisine ve kendisini gibi düşünen, hatta bütün gençlere eleştirel bir üslupla yaklaşarak bu inandıkları, uygulamaya koymaya çalıştıkları ideolojilerin hepsinin boş olduğunu, kardeşliğin, birliğin ve beraberliğin bozulduğunu, okuyucuya öğüt niteliğinde aktarmıştır.

2.5.2.2.4. Havas Üslubu

Çiçi Han'da Çinlilerin konuşma biçimi havas üslubuna örnek olarak gösterilebilir. 'Efendimiz' kelimelerini çok fazla kullanan Çinliler, bunu generallere, devletin ileri gelen beylerine saygı göstergesi olarak kullanmışlardır.

> *" 'Evet! Sizi dinliyorum sayın Wu-se! Fikrinizi çok merak ediyorum. Deneyimleriniz ışık olacak bize. Lütfen çekinmeyiniz! Ne düşünüyorsanız, çin'in Hun yönelimi ile ilgili olarak neyi uygun buluyorsanız anlatınız!'*
>
> *' Efendimiz, benim aciz fikrim odur ki Tuçi Han'ın etkinliği pek uzun süreli olmayacak. Kısa sürede tok edilecek Tuçi Han!' "* (ÇH, s. 95)

2.5.2.2.5. Nesnel Tasvir Üslubu

Terzioğlu'nun Güllerin Solduğu Gün eseri hariç, incelediğimiz bütün romanlarında nesnel tasvir üslubu mevcuttur. *Mete Han ve Çiçi Han*'da Hun ve Çinli kadınların arasındaki fark fiziksel ve ruhsal sunumlar göz önünde bulundurularak tasvir edilmiştir. *Alp Er Tunga* ve *Oğuz Han'da*, romanın ana kişilerinin büyük bir bölümü fiziksel olarak okuyucunun gözünde canlandırılmaya çalışılır.

Komando, Hüzün ve Bizi Fırtına Vurdu romanlarında, sırasıyla Ahmet, Erhan Cengiz ve roman kişilerinin büyük bir bölümü hem fiziksel hem de psikolojik olarak betimlenmeye çalışılmıştır.

2.5.2.2.6. Yalın Üslup

Yazarın romanlarının anlaşılabilirlik oranı oldukça yüksektir. Bunu ise kullandığı sadece ve arı Türkçe' ye borçludur. Eski Türk tarihi ve mitolojisini yazdığı

romanlarında, eski Türkçe kelimeler kullansa da bu kelimelerin açıklamasını sayfa sonunda dipnot halinde göstermiştir.

Siyasi konulu romanlarında kullandığı dil günümüz Türkçesi' dir. Bu bakımdan da yazarın üslubunun sade olması kaçınılmazdır.

SONUÇ

Son dönemin tanınan yazarlarından olan Ahmet Haldun Terzioğlu, Türk edebiyatına yeni bir bakış açısıyla ismini yazdırmıştır. İlk kitabı 2004 'de çıkan, tarihi, mitoloji ve siyasi konularda eserler veren Terzioğlu, denemiş olduğu farklı yöntemlerle son dönemde dikkatleri üzerine toplamıştır.

İncelediğimiz romanlarının hemen hepsi gerçek hayattan alınmış, gerçeklik payı olan, gerçek kişilerin ve kurumların hayatlarından alınmış romanlardır. Hüzün, Komando ve Bakan Bey'i Vurdular romanlarını yazarken roman baş kişilerinin gerçek hayatta ailelerinden ve yakınlarından bilgi alarak romanlarını oluşturmuştur.

Yüksek lisans tez çalışmamızda Ahmet Haldun Terzioğlu'nun Türkiye'nin siyasi durumu ve eski Türk tarihi, mitolojisi hakkında bilgi vermek amaçlı, bireyselden toplumsala doğru doğru bir anlayışla verdiği, *Hüzün, Komando, Bakan Bey'i Vurdular, Bizi Fırtına Vurdu, Güllerin Solduğu Gün, Gök-Tanrı'nın Çocukları, Mete Han, Çiçi Han,Alp Er Tunga* ve *Güllerin Solduğu Gün* isimli romanlarını, Nurullah Çetin'in *Roman Çözümleme Yöntemi* isimli değerli eserinin yol göstermesiyle irdelemiş bulunuyoruz.

Terzioğlu romanlarında Türk milletinin geçirmiş olduğu evreleri, siyasi oluşumlarını, kültürünü, maddi- manevi somut olan ve somut olmayan kültürel mirasını, kendi fikriyatını uyarladığı eserleri okuyucunun ilgisine sunmuş, tamamen toplumu bilgilendirme amaçlı romanlarını yayımlamıştır.

Terzioğlu'nun anlatıcı tiplerini irdelediğimizde Tanrısal konumlu anlatıcı tipinin daha çok kullanıldığını görmekteyiz. Bunu ise romanlarında anlatılan zamanın, şimdiki zamanın çok gerisinde olmasına bağlanabilir.

Aktarma yöntemlerinde anlatma ve gösterme tekniği kullanılmıştır. Anlatma tekniğinin daha fazla olması, romanı bir belgesel tadında görülmesini sağlamıştır. Yer yer aralara sıkıştırdığı diyaloglarla gösterme yöntemini kullanmış, böylece okuyucuyu roman içinde serüven dünyasına götürmüştür. Yazar, romanlarını aynen aktarma, özetleme ve genişletme olmak eserlerinde zaman kavramının okuyucu tarafından anlaşılmasını sağlamıştır.

Yazarın eserlerinde kullandığı izlekler ise; vatan aşkı, yabancı kadın düşmanlığı ve Allah'a sığınma, tevekküldür. Yazarın siyasi kişiliği vatan sevgisine oldukça müsaittir. Ülkü Ocakları'nda da bir süre görev yapmış olan Terzioğlu, ocaktaki eğitimde de vatan aşkı konusunda pek çok eğitimden geçmiş, bunu da eserlerine izlek olarak yansıtmıştır. Hemen her romanında vatan sevgisini işleyen yazar, anlattığı durumlardan okuyucunun ders çıkararak, vatanına milletine daha çok bağlanmasını istemektedir. Kendi milletinden olmayan kadınlarda, kurnazlık, oyun olduğunu iddia eden Terzioğlu, Türk olmayan kişilere, özellikle kadınlara asla güvenilmeyeceğini, her zaman bir adım geride durmak gerektiğini vurgulamıştır. Din konusuna bakış açısı Allah'a sığınmaktan başka çare bulunmayacağını, bir iş için kişinin elinden geleni yaptığında Allah'a sığınmaktan başka bir yol izlememesi gerektiğini, çaresiz kalınan durumlarda tevekkül içinde kadere razı olmayı eserlerinde vurgular. Eski Türk tarihi ve mitolojisinde de Tanrı kavramına değinen yazarın aynı anlayışı burada da görülür. Gök-Tanrı'nın kutsal olduğunu, ona dua edildiğinde kişiyi rahatlatacağını belirtmiştir. Bu romanlarda da ele aldığı kişileri de Gök Tanrı'ya olan inancını ele alan yazar, çaresiz kalınan durumlarda da yine roman kişilerinin Gök-Tanrı'ya olan sadakatini dile getirir.

İncelediğimiz romanların zaman çerçevesini iki ayrı bölüme ayırmak mümkündür. Beş romanı milattan önceki zaman dilimini içerirken, diğer beş romanı da 1945-1980 dönemi Türkiye'sinde olan olayları içermektedir. Ele alınan romanları yazıya çok sonradan aktaran yazar için zaman, kurgulardaki nesnel zaman ile paralel gitmektedir. Ele alınan vaka zamanları Türkiye'nin siyasi açıdan en karışık olduğu döneme dek gelmektedir. Onun için önemli olan vaka zamanı; 1945-1980 yılları arasındadır. Yazdığı romanların hepsini ele aldığımızda vaka zamanlarının 1980'de bıçak kesmiş gibi bittiğini görmekteyiz.

Yazarın, roman anlatılarında kronolojik zamanı takip ettiği görülür. Yer yer özetleme ve daraltma tekniği kullanılarak, okuyucunun dikkatini dağıtmamak adına geri dönüşler yaptığı belirtilebilir.

Eserlerinde hem açık hem de kapalı mekanların varlığından söz edilebilir. Yazar, anlatılarında kapalı mekanlara oranla, açık mekanları daha çok kullanmıştır. Bu mekanların ayrıntılı olarak tasviri yapılmış, yapılan tasvirlerin okuyucunun gözünde canlanması sağlanmıştır. Siyasi konulu beş romanında da ağırlıklı olarak kullanılan mekanlar İstanbul ve Ankara'dır. Eski Türk tarihi ve mitoloji konulu beş romanında ağırlıklı olan mekanlar, Çin, Ötüken, Fergana' dır. Kullanılan mekanlar göz önünde bulundurulduğunda Terzioğlu, dışarıyı seven, açık mekanı kullanmasını seven bir yazardır. Kapalı mekanlarda çadır, saray ve mağara, öğrenci yurdu gibi yerleri kullanan yazar, bu gibi mekanların tamamen roman kişilerinin karakterini ve ruhsal durumunu göz önünde bulundurarak seçmiştir.

Mekan tasvirlerinde görsel öğelerin anlatıda ağırlığını koyduğunu söyleyebiliriz. İşitsel öğelere pek değinmeyen yazar, görsel öğeleri kullanarak okuyucuyu tamamen romanın içine çekmeyi amaçlar. Mekan seçiminde yapılan

tercihler, roman kişilerinin bulunduğu ortamın ve kişilerin kendi benliğinin özellikleriyle paralel gider.

Romanların merkezi kişileri oluşturulurken yazar , anlatılarının içeriğine göre kişilerini seçmiştir. "Türkçü, Ülkücü ve Bilge" tipler, incelediğimiz romanların merkezi kişileridir. Tipleri oluştururken erkek egemen tip anlayışını seçer. İrdelediğimiz romanların hepsinde erkekler romanların başkişisi olarak karşımıza çıkar. Türk toplumunu ilgilendiren romanlar yazdığını belirten yazar, ataerkil bir anlayışa sahiptir. Fakat bunun yanında onun romanlarında kadınlar daima kutsaldır. Erkeğin başarıya koşmasında en önemli etmendir. Merkezi kişiler arasında bulunan Ülkücü ve Türkçü tipler, bugünkü milliyetçi zihniyetin oluşmasına zemin hazırlamışlardır. Tipler kadar karakterler de yazarın kişilerini oluşturan önemli unsurlardır. Seçilen karakterler, olayların biçimlenmesinde ve merkezi kişilerin hal ve tavırlarında etkili olurlar. Ayrıca yazar seçtiği karakterin özelliğine göre, roman akışı yönünü bulur.

Yardımcı kişilerin romanlarındaki etkinliği bir hayli fazladır. Ayrıca bu kadronun kalabalık olması, olayların geniş bir çerçevede sunulmasına olanak sağlamıştır. Yardımcı kişiler, tıpkı romanlarının konusunda olduğu gibi gerçek hayattan alınmıştır. Kimisinin ismi sakınca oluşturabileceği düşüncesiyle değiştirilerek verilmiştir. Romandaki yardımcı kişiler ayrıca olay bütünlüğünde etkin bir rol oynamaktadırlar. Merkezi kişilerin yaşamış olduğu durumlarda olayların başındadırlar.

Olay bütünlüğünü kurgusu oluşturulmak üzere; hal değişimi kalıbı, organik bütünlük, dalga biçimi ve mekanik yapılaşma romanlarda olaylar ve kişiler üzerinde uygulanmıştır. Gerilim öğelerini irdelediğimizde, sosyal çatışmayı iç çatışmadan

daha fazla kullandığını görürüz. Siyasi ve eski Türk tarihini anlatan romanlarda, kişilerin duygu ve düşüncelerinden çok toplumla olan ilişkileri ve bunlardan doğan neticeler incelendiğinde sosyal çatışma, gerilim öğelerinde geniş yer tutar. İç çatışmayı ise *Bizi Fırtına Vurdu* romanının sonunda, kişinin bütün yaptıklarından pişman olmasıyla saptanmıştır. Ara düğümler, ana düğümlerin oluşması için zemin hazırlayacak şekilde meydana gelmiştir. İncelediğimiz dokuz kitapta da gerilim öğeleri romanlara uyarlanmıştır. Sadece *Güllerin Solduğu Gün*'de ana düğüm ve ara düğüm öğelerine rastlanmaz.

Metinlerarasılık ögelerini incelediğimizde, siyasi romanlarında alımlamalara bir hayli yer vermiştir. Zengin bir metinlerarasılık kadrosu varmış gibi görünse de, Terzioğlu roman alımlamalarında hep aynı isimlerden faydalanmıştır. Buna örnek olarak; Hüseyin Nihal Atsız'a hem Hüzün, Komando hem de Bizi fırtına vurdu romanlarında aynı cümlelerle değinmiştir. Bu da yazarın roman kurgularının hepsinin, aynı yöne doğru gitmesine neden olmaktadır. Eserlerinde sıkça değindiği bazı isimler milliyetçi kesimden kişilerdir.

Terzioğlu'nun romanlarını kurgusal yönden incelediğimizde, tarihi ve özyaşam ve yaşamöyküsel romanlarının ağırlıkta olduğu görülür. Yazarın kurmaca romanı sevmediği ve tarihi, yaşananları kurgulayarak roman yazdığı düşünülürse, eserlerinin hepsinde yaşanmışlık payı var yorumunu yapmak yanlış olmaz.

Yazarın sözcük kullanımı ise, roman yazdığı çağa gire uyarlanmıştır. "Düşman" yerine "yağı", "aile" yerine "oguş" gibi kelimeleri eski türk tarihi ve mitolojisinin anlatıldığı romanlarda bulmak mümkündür. Arapça ve Farsça kelimeler kullanmaktan kaçınmış, tamamen Öztürkçe' ye yönelmeye çalışmıştır. Eserlerinde aynı argo ve küfürlü kelimeleri, farklı romanlarında kullanması anlatımın estetiğini

bozmuştur. Gerek olmayan durumlarda bile argo kelimelerin varlığı, eseri estetik değerlerden uzaklaştırmış, anlatımın sadeliğini olumsuz anlamda etkilemiştir.

Yöresel kelimelere, kırsal kesimin insan hayatına yer vermesine rağmen pek rastlanmamaktadır. Bu da anlatımın inandırıcılığını azaltmaktadır. Samimi sözler, hitap kelimeleri oldukça sık kullanılmış, Alan terminolojisi, gündelik hayatta kullanılan kelimelere seçilere romanda yer almıştır.

Üslup türlerinden, nesnel tasvir üslubu, efsaneci ve epik üslubu ve yalın üslubun sık kullanıldığı saptanmıştır. Havas üslubuna ise sadece *Çiçi Han* romanında rastlansa da, bu üslup türünün romanda sık kullanılması, eseri bu kategoriye almamıza neden olmuştur.

KAYNAKLAR

1)TEZE ESAS OLAN KAYNAKLAR

TERZİOĞLU, Ahmet Haldun, (2004), *Gök- Tanrı'nın Çocukları*, Ankara: Yurt-Kitap Yayınları.

———, (2005), *Oğuz Han*, Ankara: Yurt Kitap Yayın.

———, (2009a), *Bizi Fırtına Vurdu*, İstanbul: Bilge Oğuz Yayınları.

——— (2009b), *Güllerin Solduğu Gün,* İstanbul: Bilge Oğuz Yayınları.

——— (2009c), *Hüzün,* İstanbul: Bilge Oğuz Yayınları.

——— (2011), *Bakan Beyi Nasıl Vurdular?*, İstanbul: Bilge Oğuz Yayınları.

——— (2013), *Mete Han*, Ankara: Kripto Yayınları.

——— (2014a), *Alp Er Tunga*, Ankara: Panama Yayıncılık.

——— (2014b), *Çiçi Han*, Ankara: Panama Yayınları.

——— (2015), *Komando*, Ankara: Panama Yayınları.

2) DİĞER KAYNAKLAR

2.1) KİTAPLAR

AKTAŞ, Şerif, (2000), *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Ankara: Akçağ Yayınları.

ARAT, Reşid Rahmeti, (1960), *Edebiyatımızda İlk Lirik Şiir*, Türk Yurdu Yayınları.

BAYAT, Fuzuli, (2006), *Türk Şamanlığı*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.

BAYAT, Fuzuli, (2007*), Türk Mitolojik Sistemi 2,* İstanbul: Ötüken Neşriyat.

BAYBUTLU, Osman, (1961) *Tevarih-i Cedid-i Mirat-i Cihan*, İstanbul: Küçükaydın Matbaası.

BRİON, Marcel, (1981), *Hunların Hayatı*, İstanbul: Orkun Yayınevi.

ÇETİN, Nurullah, (2012), *Roman Çözümleme Yöntemi*, Ankara: Öncü Kitap.

ÇETİN, Nurullah, (2013), *Yahya Kemal Kitabı*, Ankara: Akçağ Yayınları.

DODANLI, Burhan, (2014), *Cunta Kararı ile Adnan Menderes'i ve Demokrasiyi Nasıl Astık?*, İstanbul: Parola Yayınları.

ELÇİN, Handan İnci, (2003), *Roman ve Mekân Türk Romanında Ev*, İstanbul: Arma Yayınları.

ENGELS, Friedrich, (1976), *Komünizmin İlkeleri*, Marks-Engels: Seçme Yapıtlar, Cilt:1, Ankara: Sol Yayınları.

ENGİNÜN, İnci, (2007), *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923)*, İstanbul: Dergah Yayınları.

ERCİLASUN, Ahmet Bican, (2008), *Türk Dili Tarihi*, Ankara: Akçağ Yayınları.

ERGUN, Pervin, (2004), *Türk Kültüründe Ağaç Kültü*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

GOLDEN,Peter B.,(2002), *Türk Halkları Tarihine Giriş*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.

İSLAMOĞLU,Mustafa, (2013), *99 Esma 99 Dua*, Ankara:Düşün Yayıncılık.

KAHRAMAN, Alim, (2013), *Büyük Göçmen Kuş Yahya Kemal*, İstanbul:Büyüyenay Yayınları.

KAŞGARLI Mahmut,(2006), *Divan-ü Lügati't- Türk*, Cilt I, Çev: Besim Atalay, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

KAŞGARLI Mahmut,(2006), *Divan-ü Lügati't- Türk*, Cilt IV, Çev: Besim Atalay, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

ORAKÇI,Cengizhan, (2003), *Y. Kemal Beyatlı*, Ankara: Alternatif Yayınları.

ÖNAL, Sayın, (1990), *Aile Sosyolojisi*, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Ötüken Neşriyat.

PARLATIR, İsmail, ÇETİN, Nurullah (Hazırlayanlar), (1999), *Genç Kalemler Dergisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

SAYDAM, M. Bilgin, (2013), *Deli Dumrul'un Bilinci*, Ankara: Metis Yayınları.

SÜMER, Faruk, (1992), *Çepniler*, İstanbul: Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayınları.

TANÖR, Bülent, (2003), *Osmanlı Türk Anayasal Gelişmeleri,* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

TANPINAR, Ahmet Hamdi, (2006), *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi,* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

TEKİN, Mehmet, (2002), *Roman Sanatı 1 (Romanın Unsurları)*, İstanbul:

TERZİOĞLU, Ahmet Haldun, (2014), *Teoman Han,* Ankara: Kripto Yayınları.

TUNA, Erhan, (2000), *Şamanlık ve Oyunculuk*, İstanbul: Okyanus Yayıncılık.

Türkçe Sözlük, (2005),Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu,10. Baskı.

TÜRKEŞ, Alparslan, (1960), *Dokuz Işık*. İstanbul: Sulhi Garan Matbaası.

WELLEK, René, WARREN, Austin, (2013), *Edebiyat Teorisi*, İstanbul: Dergah Yayınları.

YALÇIN, Alemdar, (2005), *Çağdaş Türk Romanı 1946-2000*, Ankara: Akçağ Yayınları.

YUSUF HAS HACİB,(1974), *Kutagdu Bilig*, II Çeviri ,Arat, Reşid Rahmeti, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

ZİYA GÖKALP, (1976), *Türkleşmek, İslâmlaşmak, Çağdaşlaşmak ve Doğru Yol*, Ankara: İnkılap ve Aka Yayınevi.

ZİYA GÖKALP (1982a), *Makaleler VII: Küçük Mecmua'daki Yazılar* (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 387, Ziya Gökalp Dizisi, 17).

ZİYA GÖKALP, (2009), *Türkçülüğün Esasları*, Konya:Tuna Yayınları.

ZİYA GÖKALP, (2014), *Türk Töresi*, Haz: Dr. Şahin, Halil İbrahim , İstanbul: Ötüken Neşriyat.

2.2) MAKALELER

DENER, Aytanga, "Yazında Mekân", *Kuram* 7, İstanbul, Ocak,1995, s. 73–79.

NAMIK KEMAL, 'Vatan', *İbret Gazetesi*, nr, 121, 22-23 Mart 1873.

OĞUZ, M. Öcal, 'Lord Raglan'ın Geleneksel Kahraman Kalıbı ve Boğaç Han', *Milli Folklor*, Yıl:10, Sayı, 40, Ankara, 1998.

2.3) İNTERNET KAYNAKLARI VE DİĞER KAYNAKLAR

Fuzuli'nin Beyitleri

http://tr.wikisource.org/wiki/Y%C3%A2_Rab_Belay%C4%B1_A%C5%9Fk_%C4%B0le_K%C4%B1l_%C3%82%C5%9F%C3%AEna_Beni, 28 Mart 2015.

Nedim Şiirleri

http://tr.wikisource.org/wiki/Sinemi_deldi_bug%C3%BCn_bir_%C3%A2feti_%C3%A7%C3%A2r-p%C3%A2reli, 28 Mart 2015

Ahmet Haldun Terzioğlu ile Türk Tarihi Röportajımız- http://www.kutluasya.com/ahmet-haldun-terzioglu-ile-turk-tarihi, 27 Mart 2014.

SÖZER, Ercan, *Askeri Darbeler ve Toplumsal Etkileri: 1960, 1971 ve 1980 Darbeleri*, Atılım Üniversitesi Kütüphane ve Dökümasyon Müdürlüğü Elektronik Bülten, Sayı:18/Yıl 5 Nisan/2010 ISSN: 1306-3472, http://e-bulten.library.atilim.edu.tr/sayilar/2010-04/makale2.html, 6 Ocak 2015.

Ahmet Haldun Terzioğlu resmi internet sitesi: http://ahmethaldunterzioglu.com/

Belgesel: Mehmet Ali Birand, Can Dündar, Bülent Çaplı, *Demirkırat: Bir Demokrasinin Doğuşu, TRT, 1991, Türkiye*

Mülakat:, Ahmet Haldun Terzioğlu ile görüşme, Ankara, 21 Şubat 2015 , görüşmeyi yapan kişi: Pelin Görgülü.

ÖZET

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun Romancılığı (İlk Dönem) isimli, yüksek lisans tezinde Ahmet Haldun Terzioğlu'nun yayınlamış olduğu on romanı roman çözümleme tekniğine göre incelenmiştir. Yazarın incelediğimiz romanlarını iki grupta toplamak mümkündür. Birincisi eski Türk tarihi ve mitoloji konulu romanları, diğeri ise 1980 öncesi Türkiye'nin siyasi, ekonomi ve toplumsal durumunu gerçek ve o dönemde yaşamış, medyaya yansımış kişiler üzerinden o dönemi işleyen romanlarıdır.

Eserlerinde anlatmaya çalıştığı, Türk birliğini kurmak, Türk milliyetçiliğine sahip çıkmak ve onu yaşatmaktır. Romanlarında kullandığı merkezi kişiler hep erkektir. Erkekler onun eserlerinde, lider tipli kişilerdir. Düşündüklerinden, inandıklarından asla taviz vermeyen, fedakar, iyi kalpli kişilerdir. Yazarın eserlerinde kötü kalpli Türk milliyetçisine pek rastlanmaz. Kötü tipleri, yabancı ülkeye mensup ve sol eğilimli kişiler üzerinden vermeye çalışmıştır.

Eski Türk tarihi ve mitolojisini anlattığı romanlarında mekan, yazar için kutsaldır ve simgesel bir değer taşır. Dönemin özelliklerini yansıtan, o çağda yaşamış olan insanlar için kutsal sayılan mekanları kullanmıştır. Açık mekan tasviri, kapalı mekan tasvirine göre daha sık görülmektedir. Orta Asya coğrafyasının tasviri roman kurgusunda geniş bir yer tutar. Siyasi konulu romanlarında da açık mekan tasviri kapalı mekan tasvirlerine göre daha çoktur. İstanbul, Ankara açık ve kapalı mekan tasvirlerinde sıkça kendisini göstermektedir.

Gerilim öğelerinin incelediğimiz romanlarının kimisinde çok kimisinde de çok az kullanmıştır. Romanlarının birçoğu trajik sondur. Metinlerarasılığın siyasi

romanlarında daha fazla olduğu söylenebilir. Yaşamöyküsel ve tarihi romanlar incelediğimiz eserler arasında büyük bir yer tutar. Romanda konuyu oluşturan terimler pek kullanılmamıştır. Argo ve deyimlere de oldukça yer verdiği belirtilebilir.

Anahtar Sözcükler: Ahmet Haldun Terzioğlu, roman, içerik, siyaset, Türk mitolojisi

ABSTRACT

In post graduation thesis, I examined ten novels written by Ahmet Haldun Terzioğlu and analyzed them with a technique is called Ahmet Haldun Terzioğlu's authorship. (first term)

His novels can be divided into two groups. The first group's subject is Turkish history and mythology and the secound group's subject is pre-1980's Turkish Republic's political, economic and social stiuation.

His novels also based on the events rebounded on media and the people who lived in early 1980's Turkey.

In his poems, he mentions about great Turkish Union, protecting Turkish Nationality and keeping it stronger.

Men of his works are leading and stand frim type of person. Also, the description of people on his novels are kind and benignant. Also, in his novels there are no black hearted Turkish Natioanalist.

The bad type people associated with foreign countries or left-winger people.

In authors' novels which based on ancient Turkish History and Mythology, the place is sacred for the author. He used sacred places which reflecting the characteristics of the period.Also, the description of Central Asia has an extensive coverage in his novels

Depicted in the novel is much more open space in accordance with the political theme indoor portrayed. Istanbul, Ankara manifests itself frequently in outdoor and indoor portrayed.

The novels that I have examined, in some of his novels have so little thriller, some of them are much. Most of them have funereal ends. The author generally used intertextuality on his political books. The most of books that I have examined were biographical and historical.

The author used no particular terms in his books. He used too much idioms and slang words.

Key Words: Ahmet Haldun Terzioğlu, novel, content, politics, Turkish Mythology.

EKLER

EK:1 SON DÖNEMİN TANINAN YAZARLARINDAN AHMET HALDUN TERZİOĞLU İLE SÖYLEŞİ

Pelin GÖRGÜLÜ: Hocam sizi fazla yormayıp söyleşimize başlamak niyetindeyim. Öncelikle şunu sormak istiyorum, yazarlığa nasıl başladınız? Roman yazmaya başlamanızda ne etkili oldu?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Yapı olarak hep isyankâr, kavgacı bir yapım vardı. Ki ben ailemle bile problemlerim oldu. Bu insan yapısı. Bazı insan vardır hayatını "eyvallah" üzerine kurar. Bazısı da isyan üzerine kurar. Ben hayatımı isyan üzerine kurdum. Bu nedenle yazdığım halde, biriktirdiğim halde kolumun altına alıp da bir yayınevine gidip: "Şunu basar mısın?" diyemedim yıllarca. Yani yazdığımı arkadaşlar bile bilmedi. Çünkü böyle bir adamın yazmadı mümkün değil gibi bir anlayış var ya. Kavgacı bir adamım ben. Yüzümden de bellidir.(Gülerek ve alnını göstererek)

Ben memuriyette çalışamadım. Askerde bir arkadaşım vardı. Bu arkadaşım Dev-Sol'a mensuptu. Ben de mimli gitmişim askere o da mimli gitmiş. Hem de komando birliğine gitmişiz ikimizde Kayseri'de. Bir gün tartıştık. Kendisi yüzbaşının yanına gidince, yüzbaşı ikimize de :" Burası asker ocağı. Burda sağ-sol yasak. Bir centilmenlik anlaşması yapın, ne sen konuş ne sen konuş dedi." Askerliğimizi yedek subay olarak yaptık. Orada anlaşma yaptık. Ben yine konuşuyordum, o konuşmuyordu. O yasağa uydu. Sonra birbirimizi tanıyınca çok mert biri olduğunu, insani yönünün fazla olduğunu gördüm. Evliydi de. Çok samimi olduk, askerden

sonra da görüşmeye karar verdik. O çıkar çıkmaz bazı olaylara katıldığı için tutuklandı. Ben de işsiz kaldım. Onun ziyaretine gittim. Kitap yazdığı için ceza aldı.

Her kelimesine ceza verdiler. Arkadaşım devleti mahkemeye verdi. Avrupa'dan yüklü bir tazminat aldı. Aldığı parayla yayınevi kurdu. Bir gün yanına gittim. Bu mitoloji kitapları yazıyor hep. Dedim ki buna:" Sen Türk'sün, neden Türk mitolojisi hakkında yazmıyorsun?" O da bana: "Bir yol gösteren olursa girmek istiyorum" dedi. Ben sana yardımcı olurum, gir bu işe dedim. Derken bu işe girince kitap almaya, dosya almaya başladı. Bunları bana gönderiyordu. Okuyordum falan. Dedim ki buna: " Ya ben bundan güzel yazıyorum." Bana sen yazıyor musun, diye sordu. Yani adam askerlik arkadaşım benim yazdığımı bilmiyor. Dedim, benim çok kitabım var. Disketler vardı o zaman. Disketlere yükledim. *Gök-Tanrı'nın Çocukları* ve *Oğuzhan*. Çok hatalar vardır, imla hatası vardır. Korkunçtur. Hiç okumadan, yani hiç düzeltmeden benden habersiz ikisini de basmış. Sözleşme de yapmadık. Öyle bastırıyor. Attı önüme kitapları. Şaşırdım kaldım. Böylece başladık. Kitap satılınca da kendime güvenim geldi. Bu sefer bir yarışma oldu." Mustafa Necati Sepetçioğlu Roman Yarışması" vardı. O yarışmaya *Alper Tunga*'yı gönderdim. Yarışmada birinci olunca," Aaaa" dedim demek ki okunuyoruz. Yani yazıyorduk da, kendimize güvenemiyorduk.

Pelin GÖRGÜLÜ: Roman konularınızı genellikle eski Türk tarihi, Türk mitolojisi üzerine olduğunu görüyorum. Bunun nedenini nasıl açıklarsınız?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Tarihe merakımdan, tarihi araştırıyor olmamdan ve tarihi bilmemden. Tarihi iyi bilirim. İyi bilince insan iyi yazıyor.

Pelin GÖRGÜLÜ: Dil ve üslup tercihinizi neye göre belirlersiniz? Bu konuda kendinizi yeterli görebiliyor musunuz?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: İki dönemim var. Bir dönem yeni Türkçe sözcüklere karşıydım, kullanmazdım. Ve bu sadeleştirmenin dili bozduğuna inanırdım. Sonra benim oğlum Mısır'a bir yolculuk yaptı. Mısır'dan döndü, geldi, morali bozulmuş. Dedi ki: "Baba, adamların her dediğini anladım. Çünkü bizim kullandığımız kelimeleri kullanıyorlar. Çok zoruma gitti. Bizim dilimiz bize yetersiz mi?" dedi. Bu benim canımı sıktı, oğlum üzülmüş ya, ben de üzüldüm. Dedim bir daha mümkün olduğunca Arapça ve Farsça kelimeler kullanmayacağım. Eğer Türkçe karşılığı varsa, yabancı kelimeleri kesinlikle kullanmıyorum.

Pelin GÖRGÜLÜ: Yani düşman yerine "yağı", kelimesini kullandığınız gibi mi?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Evet. Tercih ediyorum. Ama çağa göre. Romanın çağına göre. Osmanlı Dönemi'ne "yağı" yazamazsınız, "tanrı" yazamazsınız. O çağın dilini kullanmaya çalışıyorum. Ama yine de Arapça, Farsça mümkün olduğunca eliyorum.

Pelin GÖRGÜLÜ: Hocam, okuduğum romanlarınızı temel alarak soruyorum. Tarihî Türk kahramanlarını Türk gençliğine tanıtıyorsunuz. Tanıttığınız karakterler arasında en sevdiğiniz kişinin adını verebilir misiniz?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Bilinenler haricinde amacım, bilinmeyenleri, bilinmeyen kahramanları ortaya çıkarmak.

En sevdiğim karakter Kültigin. Gerçek kahraman, dört dörtlük. Kürşad hikaye… Gerçekten söylüyorum, Kürşad hikaye. Kültigin'in biz özelliği daha var fedakâr. "Bana taht lazım değil. Bana kaanlık lazım değil, kaanlık senin olsun. Ben savaşayım. Bana savaşçılığı ver." diyor. Ve şadlık olduğu zaman adı değişirse… Şadlık biliyorsunuz eski Türkler' de her mertebede ayrı bir isim alınır. Bilge Kaan'ın üç tane ismi vardır. Ama Kültigin şadlık ismini kullanmıyor. Bu kadar geniş görüşlü bir insan…

Pelin GÖRGÜLÜ: Yazarlığınızda kendinize özeleştiri yapabileceğiniz yönleriniz var mı?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Tarihe çok bağlı kalmaya çalışıyorum. Zaman zaman beni bunaltıyor. *Kösem Sultan*'ı yazarken ölü bir dönemde, ölü bir dönem var. Kurgu yapmam lazım, kurgu yapamadım. Tarihi yazarken kurgu yapmak gibi bir anlayışım yok. Kurgu yapmak istemiyorum. Tarihi kahramanları olduğu gibi anlatmak istediğimde kurgu yapamıyorum. Bu herhalde bir eksiklik.

Pelin GÖRGÜLÜ: Yaşantınızla yazdığınız kitaplar arasında bir özdeşim kurabilmeniz mümkün mü?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Bazı romanlarımda güncel kahramanların tamamıyla tanıştım. Tamamıyla birlikte oldum. Yani uydurma bir kahraman yok. Gördüğüm insanlar içinde fedakâr insanların tamamını tanıdım. Tanıdığım için yazıyorum. Benzettiğim insanlar oluyor mu? Oluyor. Birini birine benzetip kahraman ortaya koyduğum oluyor. Hatta tarihi romanlarıma zaman zaman günümüzden kahraman aktarabiliyorum.

Eğer kurgu bir kahraman gerekiyorsa buradaki Ahmet'i romana yerleştirebiliyorum. Ama Kanuni ve Kültigin bir araya gelmiyor.

Pelin GÖRGÜLÜ: Okuduğum romanlarınızdan yola çıkarak, bazı romanlarınızın kurgu yapıları birbirleriyle aynı. Bunun nedenini nasıl açıklayabilirsiniz?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Aynı çağdır. Hangisi mesela?

Pelin GÖRGÜLÜ: Okuduklarımın genelinde tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı tipi çokça kullanılmış.

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Ben toplumu yöneten, eski Türk toplumunu yöneten büyüklere inanıyorum. Ak saçlılara inanıyorum. Sakallı değil, ak saçlılara inanıyorum. Bu ak saçlının da destancılar olduğunu düşünüyorum. Destanı anlatır pozisyonda. Bu destanları bugünlere taşıyanlar, mutlaka böyle insanlardır. Onları düşünerek, bunları yerleştirmeye çalışıyorum.

Bir de kam anlayışını daha değişik anlatırım. Akıl verici, yön gösterici olarak gösteririm. Efendim, ozanlar çok önemlidir. Ozanların çok değerli olduğuna inanırım. Ben ozanlara saygıdan şiir yazmam. Hastalık derecesinde şiir çok severim. Şiir okumadan uyumam, şiir dinlemeden uyumam. Ama şiir yazmam. Çünkü ozanlara saygılıyım. Ben ozan değilim. Şiir yazarsam uydurma yazmış olurum. Uydurma şiirden de nefret ederim.

Devamlı okurum. Her romanımda mutlaka bir ozan olur. Ozansız toplum olmaz. Ozansız toplum gelişmez, yürümez. Ozanlar bilgedir.

Pelin GÖRGÜLÜ: Roman kişilerinin gerçek hayatta karşılıkları var mı?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Hepsinde var.

Pelin GÖRGÜLÜ: Kurmaca kişiler var mı?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Kurmaca karakterin bile bir yansıması var. Kurmaca bile olsa onun bir yansıması var. Mutlaka öyle birisi var. Uydurma kahraman yok yani.

Pelin GÖRGÜLÜ: Roman konusu belirleme kıstaslarınız nelerdir?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Bilgi birikiminin tamamlandığı nokta önemli. Eğer Osmanlı'yı bildiğimi iddia ediyorsam, Osmanlı'yı yazmaya başlarım. Göktürkler' i iyi öğrendim, iyi biliyorum dersem o şekilde yazmaya başlarım. Bunları benim kadar bilen iddia ediyorum kimse yoktur. Bunları yiyip bitirmeden bu konularda yazmam. Bilmem önemli. Bilmeden yazmam. Hata yapmamaya dikkat ederim.

Bir örnek vereyim. Genç arkadaşın biri *Tuğrul ve Çağrı Bey* diye. Tuğrul Bey kahverengi atının üzerinde diyor. Bak şimdi. O çağda "kahverengi" diye bir kullanım yoktu. Kahverengi diye bir at rengi yok. Ya dorudur, ya kuladır. O çocuk atı, tarihi tam bilmediği gibi yazmaya kalkıyor. Atı öğrenmeden atı yazmam. Göktürkler konusunda iyi pişmeden Göktürkler' i yazmam. Her şeyi bilmem lazım.

Pelin GÖRGÜLÜ: Kişilerin isimlerini belirlemede esas aldığınız hususlar nelerdir?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Aslında o çağın gerçekleri üzerinden kurgulamaya çalışıyorum. Dinsel inanışlar, o isimleri seçmemde yardımcı oluyor. O

zamanın inançlarıyla ne olabilir diye düşünüyorum. Mesela Kursi, efendim, kurttan, kurmaktan, öyle geliyor aklıma.

Pelin GÖRGÜLÜ: Sizin kullandığınız isimler var.

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Kendim benzetiyorum. Kurtla ilgili, gökle ilgili bunlara benzer çok yakın isimler seçiyorum.

Pelin GÖRGÜLÜ: Mesela hocam *Mete Han* romanınızda "Salık" var, biliyorsunuz. Hun Kartal Savaşçısı… Bunu nasıl açıklayabilirsiniz.

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Salık haberci anlamına geliyor. Karşılığını buldum. Haberci olması, haber getiren anlamında. Salmaktan geliyor Salık.

Pelin GÖRGÜLÜ: Etkilendiğiniz yazar ya da şair var mı?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Tabi ki Nihal Atsız. Mustafa Necati Sepetçioğlu. Etkilendiğim insanlar… Sistemleri çok güzel. Bunların dışında başka yok. Şair olarak da Atilla İlhan, Arif Nihat Asya, Bedri Rahmi Eyüpoğlu hastasıyım.

Pelin GÖRGÜLÜ: *Bizi Fırtına Vurdu* adlı romanınızda kendinizi anlatıyorsunuz. Peki, olayların içinde olan kişilere ve olayların geçtiği şehirlere neden isim kullanmadınız? "Soğuk Kent, Küçük Kent" gibi belirli şehirlere takma isim kullandınız?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Roman tamamen gerçektir. Olayların geçtiği yer ve zaman bazı kişiler için tehlike oluşturabilir düşüncesiyle isim kullanmadım. Yaşananla yazılanın denk gelmemesi için. Başka bir sıkıntıya girer. Örneğin ben

Ankara deseydim, Ankara'da o tarihte olan olay varsa sıkıntı bir durum yaratmasın diye isim belirtmedim.

Pelin GÖRGÜLÜ: Romanlarınız genelde isimler halinde bölümlere ayrılmış. Başlık seçimini neye göre belirliyorsunuz?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Kendi kendine oluyor. Ben ne olduğunu bilmiyorum. Birden bire ortaya çıkıyor. Yazarken geliyor kendi kendine. Mesela *Genç Osman*'ı yazdım. "Sultan Genç Osman" dedim. Yani o anda karar veriyorum.

Pelin GÖRGÜLÜ: Eserlerinizde tarafsız olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Tarafsız mı? Olur mu? Türkçü bir insan nasıl tarafsız olsun? Asla! Tamamen taraflıyım.

Pelin GÖRGÜLÜ: Eserlerinizde kullandığınız dil ve dil politikası nedir?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Tarih, tarihi romanlarımla o havayı teneffüs etmesi için o çağa ait kelimeleri kullanmaya çalışırım. İşte dünya yerine "acun", düşman yerine "yağı" gibi. Bu okuyucuyu sarıyor. Ona çok dikkat ederim. Eski Türk tarihine gelince bununla ilgili, Osmanlı tarihine gelince Osmanlı tarihi ile ilgili olanını kullanırım. Çağdaş roman, günümüzü yazarsam günümüz kelimeleri. Yani benim romanlarımın çağıyla dilim aynı çağ olur. Aynı dili işler.

Pelin GÖRGÜLÜ: Hocam, Romanlarınızda ne tür kurgu teknikleri kullanıyorsunuz?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Genelde iki tip tarih romancısı vardır. Biri tarihi roman yazar, kafasına göre kurgu yapar. Benim yazdığımın ismi "tarihi romanlaştırmak". Ben fazla kurguya girmiyorum. Tarihi kaynaklardan yararlanarak belli bir sırayı aktarmaya çalışıyorum. Tarihi romanlaştırıyorum. Genel anlamda budur. Çağdaş romanlarımda da fazla kurgu yoktur. Genelde yaşadıklarımızdan, gördüklerimizden, güncelden yola çıkarak olduğu gibi aktarmak. Tepeden bakmayı seviyorum. Yani taraf değil. Mesela romanın bir bölümünde bir kişiyi anlatırken insanlardan ondan gıcık kapar veya sever. Ama on dakika sonra okurken o insanın ne kadar haklı olduğunu anlar. Yani her insanın kendisi olmaya çalışıyorum. Asla onlara başka bir kimlik yüklemiyorum. Mesela *Hasan Sabbah* romanımda, Hasan Sabbah'ı olduğu gibi anlattım, sultan Sencer'i de olduğu gibi anlattım. Efendim Nizamülmülk' ü de olduğu gibi anlattım ve bir çatışma çıktı.

Pelin GÖRGÜLÜ: Medyada günümüz basın yayın organında Hasan Sabbah kötü bir karakter olarak bilinir.

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: O yanlış işte o, iftira onlar. Yalan üzerine roman, romanım satsın diye yalan söylemek zorunda hissetmiyorum kendimi. Olduğu gibi yazıyorum. Çok da tebrik aldım bu yüzden. Orada şöyle bir cümlem vardı benim: "Hasan Sabbah haklıydı, Nizamülmülk de haklıydı, Sencer de haklıydı." Çünkü herkesin kendi konumu vardır. Kendi konumuna göre. İşte bunu aktarmak önemli benim için. Kendi görüşümü pek yazmıyorum. Şimdi bir çalışma yaptım diyeyim. İşta tamamlamadığım bir çalışma var. *Genç Osman*. Romanı okuyan zaman zaman Genç Osman' a kızacak, zaman zaman Genç Osman'a üzülecek. Niye? Hayat zaten böyle. Hayatın kendisi de böyle. Zaman zaman doğru, zaman zaman

yanlış. Ben orda kendi görüşümle, ya şunu niye yaptı diye adamı yargılamıyorum. Benim romanlarımda yargılanma yok. Olduğu gibi.

Pelin GÖRGÜLÜ: Dışarıdan bir bakış açısı var mı?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Neyse o.

Pelin GÖRGÜLÜ: Romanlarınızda günümüz Türk gençliğine gelişimiyle ilgili zihin ve duygu dünyasına gelişim ve dönüşüm açısından bir yönlendirme var mı? Bunlar için neleri kullanıyorsunuz?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Şimdi, tabii ki fikri yapımı yansıtıyorum. Herkesin kendi fikri en güzel fikirdir. Hele bunu biraz geliştirdiyse, katkı varsa, bu başlangıçtan bugüne kadar bir olgunlaşma dönemi geçirdiyse, insan yine de fikrini yansıtmayı ister. Benim gibi düşünsünler, benim gibi hissetsinler gibi bir yapım var. İstiyorum ki benim yaptığımı yapmasınlar, ama benim gibi düşünsünler benim gibi hissetsinler. Çünkü ben yanlışlar yaptım, bazı sıkıntılı dönemler geçirdim. Gençliğimizde özellikle… Bunu yapmasını istemem. Ama benim gibi düşünsünler, ufukları açık olsun, isterim. Bağımsız, dik kafalı, eyvallahsız insan modeliydi benim kafamdaki. Para için, mülk için, makam için kimseye eyvallah etmesinler. Kimseye baş eğmesinler. Bağ eğmeyen bireylerin devletinin daha güçlü daha ilerici olacağını düşünüyorum. İlerici bir adamım ben, milliyetçiyim.

Pelin GÖRGÜLÜ: Romanlarınızda mesleki birikiminiz var mı? Ziraatçisiniz, bir bağdaşım kurabilir misiniz?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Mesleğimi hiç sevmedim. Hiçbir zaman benimsemedim. 24 sene devlete hizmet ettim. Buğdayla arpayı ayıramam. Bugün

bile getirseniz, önüme koysanız, ayıramam. Mesleğimden hep nefret ettim. Tarımdan nefret ettim. Ama babamın zoruyla, "Mühendis ol oğlum" diye beni kandırdı. Ben de mühendis olacağımı sanarak ve babamın bir arkadaşı vardı. Şeker Fabrika'nda lojmanı vardı çok güzel. İşte emrinde de adamlar çalışıyormuş. Zira ati hedef gösterdi bize. Ziraatçi oldum. Yoksa ben kendimi bildim bileli yazıyorum. Daha ilkokuldan beri yarışmalar kazandım. Kompozisyon, şiir gibi şeyler yazdım. Sonra şiiri bıraktım da… Mesleğimi sevmediğim için, mesleğimden bir şey katmam. Belki bir iki yerde tarımdan bahsetmişimdir romanın kurgusu gereği… O da yazıldığı için isimlerden almışımdır. Özel olarak bunu yansıtmam.

Pelin GÖRGÜLÜ: Erken emekliliğiniz bu yüzden mi?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Kesinlikle… Seve seve, koşarak erken emekli oldum. O gün arkadaşlarım önümü kestiler. Kimisi koluma bacağıma sarıldı verme dilekçeyi diye. Bir ay daha beklesem daha fazla maaş alacaktım. Onu bile göze almadım. Hemen doldurdum gittim dilekçemi verdim.

Pelin GÖRGÜLÜ: Hocam bu alanda eğitimi hiç düşünmediniz mi?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Başladım, yarım bıraktım. Sonra bir daha başladım, sonra yine yarım bıraktım. Bunun sebebi, hocaların canımı sıkması. Yani derse girip de susan bir öğrenci olmak istemiyorum. Yaşım gereği de susmam mümkün değil. Ama hocalar sınıfa hakim olmak isterler. O nedenle yarım bıraktım. Sonra Açıköğretim'e yazıldım, onu da yarım bıraktım. Üç defa denemem oldu. Hala kartım var. Yani tarih eğitimini istiyorum ama yapım gereği bu saatten sonra şeyim yok. Ben doktorayı da yarım bıraktım. Orada da yine hükmetmekten dolayı. Yarım kaldı. Ama siz yapmayın sakın, sakın yapmayın. Yazık günah. Kızım şimdi çok

zorlanıyor Londra'da. Hoca beni küçük görüyor, şöyle yapıyor diye. Aman sus sesini çıkarma diyorum. Keşke ben de öyle yapsaydım.

Pelin GÖRGÜLÜ: Bu yönden örnek almasınlar mı?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Yok, kimse. (hafifçe gülerek). Ha şey için alsınlar. Hakkını yedirmemekte alsın. Ama göz göre göre, kendilerini sıkıntıya sokmasınlar. Erk sahibi dediğini yaptırıyorsa, karşı koyacak gücün varsa karşı koyacaksın.

Pelin GÖRGÜLÜ: Bazen yapamıyoruz.

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Bekleyeceksin zamanını. Bütün ihtilaller zamanında yapıldığı zaman başarıya ulaşmış. Zamanından önce yapılan ihtilaller hep başarısızlıkla sonuçlanmış. Asla isyancılığı bırakmayacaksın.

Pelin GÖRGÜLÜ: Romanlarınızda ortaya koyduğunuz idealize tipleri günümüze yansıtma kaygısı taşıyor musunuz? Tarihsel kişilerim günümüze iz düşümü diyelim, bir kaygı olarak mı görüyorsunuz?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Özlem. Ben şimdi eski Türk tarihi ile ilgili bir roman yazarken o çağa gidiyorum. Rüyalarımda görüyorum, önümde görüyorum, hanımı, çocukları unutuyorum. O ortama giriyorum, bozkırda dolaşıyorum. Osmanlı'da ise saraya gezerken hareme girdim. Başka türlü olmaz. Romanı yaşamak istiyorum. Elimde kaynak olmadan hiçbir şey yazmam. Hem de ana kaynaklar kullanıyorum. Onun bunun takdirinde bir şey yazmam. Naima'yı, Beşevi'yi veyahut Âşık Paşazade'yi elime almadan Osmanlı tarihine girmem. Hepsi var bende.

Pelin GÖRGÜLÜ: Zengin bir kütüphaneniz var gibi görünüyor.

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Ooo… Acayip. Üç tane kütüphane kurdurdum ben Doğu'da. Birisi rahmetli babamın adına, öğretmendi kendisi. Onun görev yaptığı okulda kurdurdum. Muş'ta. Diğeri Ülkü Ocakları'nda yine Mersin'de. Biri de Balıkesir'de bir kütüphane kurdurdum. Dağıtmasaydım herhalde on bin kitabım vardı. Şu anda elimdeki kitap sayısı iki bin beş yüz, üç bin civarında. Hepsi de kaynaktır.

Pelin GÖRGÜLÜ: Eski Türk törelerini hemen hemen her romanda göstermeye çalışmışsınız. Bunun özel bir sebebi var mı?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Milleti millet yapan özellikler törelerdir. O törelerin güzellerinin yaşaması lazım. Kötülerin kaybolması lazım. Çağa uymayanların değişmesi lazım. Ama kökte törenin yaşaması lazım. Bu töre ney? Sevgidir, saygıdır. Bunlar insanın içinde olan törelerdir. Türk töresinin özü iyi insan töresidir. Büyüğe saygı, küçüğe sevgi, vatan savunması, millet sevgisi... Bu törelerin yaşaması lazım. Türk töresinde yanlış töre yok.

Pelin GÖRGÜLÜ: Roman kişilerinizin gerçek hayatta bir karşılığı var mı?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Var. Var. Hepsinin bir karşılığı var. Bende palavra yok. Biz tarihi de kendimizi de romanlardan öğrenen bir milletiz. Şimdi dizilerden öğreniyoruz. Dizilere inanıyor insanlar ya. Ben de Nihal Atsız'ın yaptığı hata yapmayım dedim, yani yanlış bir kahraman çıkmasın ortaya. O yüzden romanlarımda çok dikkat ediyorum gerçeğe, tarihe sadık kalmak için. Hepsinin bir karşılığı var bende.

Pelin GÖRGÜLÜ: Siyasi faaliyetleriniz oldu mu? Bunun romanlarınıza yansıması nedir?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Oldu. Gençliğimde oldu.

Pelin GÖRGÜLÜ: Romanlarınızda gördüğümüz bazı noktaları siyasi faaliyetlerinizle bağdaştırabilir miyiz?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Tabii, tabii. Ben ülkücüyüm, Türkçüyüm. Bütün hayatım böyle geçti. 12 yaşımdan beri bu mücadelenin içindeyim. Hiç ara vermeden, yolumu değiştirmeden devam ettim. Kızdım, biraz uzaklaştım ama başka yere gitmedim. Fikirler devamlı gelişti. Daha kapsayıcı daha geniş fikirli oldum. Başka fikirlerden kendi fikrime katkıda bulunmayı istiyorum. Yani solu koparıp atmıyorum. Çok aşırı sağı koparıp atmıyorum. Çağdaş bir devlet olacaksak bunun yönetiminde çok ufuklu çok geniş perspektifli bir bakış olmalı. Sol olmadan, sağ olmadan Türkiye olmaz.

Pelin GÖRGÜLÜ: Kadın tiplerinizi seçerken nelere dikkat ediyorsunuz?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Kahraman. Türk kadını kahramandır. Anayken de kahramandır, eş ve sevgiliyken de yine kahramandır. Ben kadınlara hayranım. Türk töresinde çadırın hâkimi kadındır, sahibi babadır. Kapıdan giren erkek evlat önce ocak tanrısını selamlar. Her ocağın tanrısı vardır. Sonra anasını selamlar, sonra babasını selamlar. Aynı şekilde giderken de anasıyla vedalaşır, babasıyla yapmaz. Benim kadınım kahramandır, hep kahramandır. Hiç kötü kadın yok bende. Bir de kötü yazamadım. Kösem Sultan'ı yazdım onu bile kötü yazamadım.

Pelin GÖRGÜLÜ: Eserlerinizin başka dile çevrilme gibi bir ihtimali söz konusu mu? Gündeminizde var mı?

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Bir iki teklif geldi. Tuva diliydi. Yapamadık, anlaşamadık, olmadı. Kırgızca için teklif geldi. Fakat görüşemedik. Birinin aracı olması gerekiyor. İki tarafın da güvenini sağlayacak bir insan olması lazım.

Pelin GÖRGÜLÜ: Hocam sabır gösterip sorularımı, merak ettiklerimi cevaplandırdığınız için çok teşekkür ederim size. Çok zahmet verdim size.

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Aa bitti mi? olmadı bu. Asıl ben teşekkür ederim. Kulak verip beni dinlediğin için. Umarım sıkılmadın.

Pelin GÖRGÜLÜ: Olur mu hocam. Zevkle dinledim sizi. Tekrardan teşekkür ediyorum.

Ahmet Haldun TERZİOĞLU: Rica ederim.

EK:2 FOTOĞRAFLAR

1996-1997 Uzakdoğu Sporu Yaparken Öğrencileriyle

Paraşütle Atlamaya Hazırlanırken

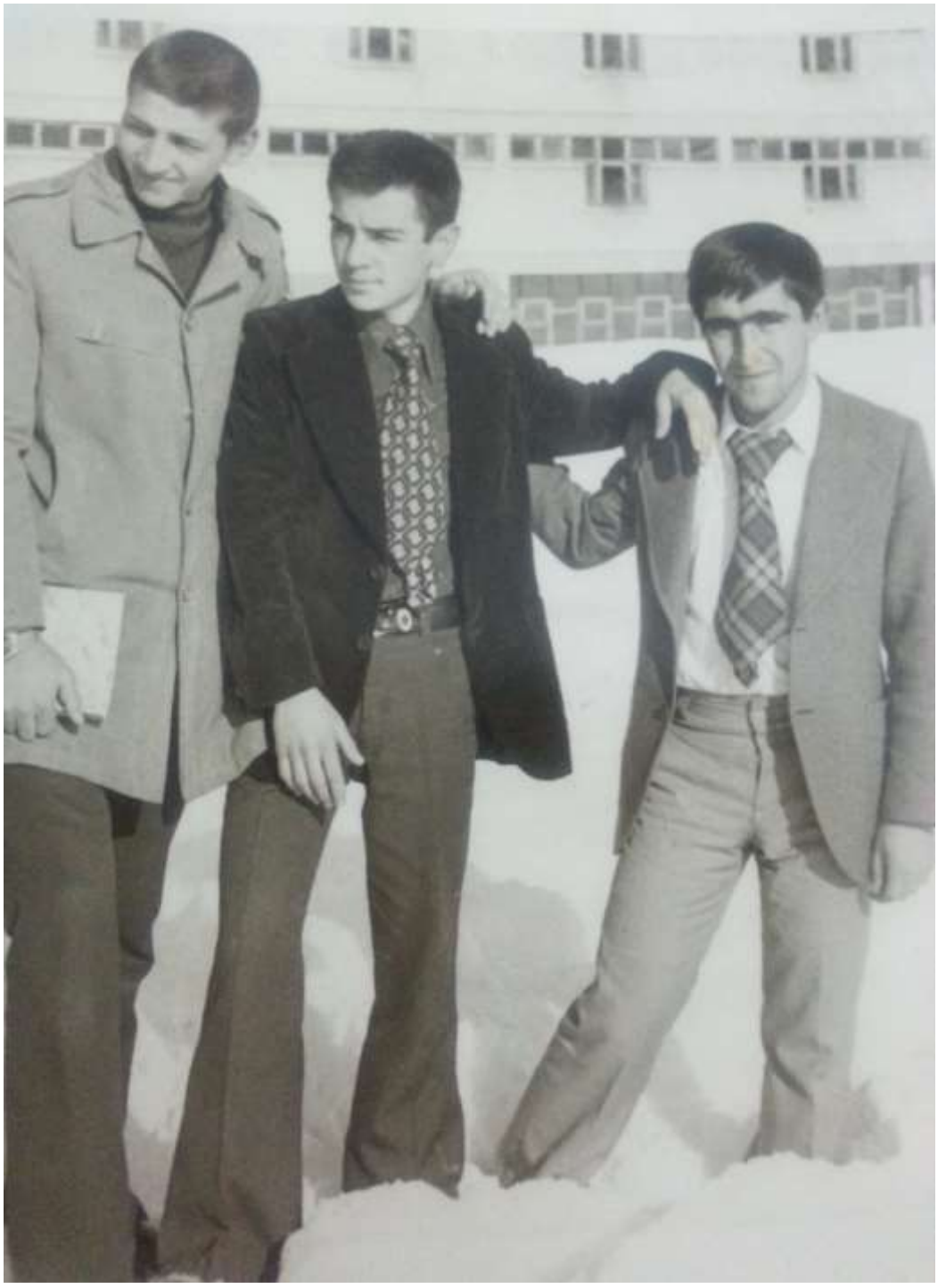
Paraşütle Atlamaya Hazırlanırken

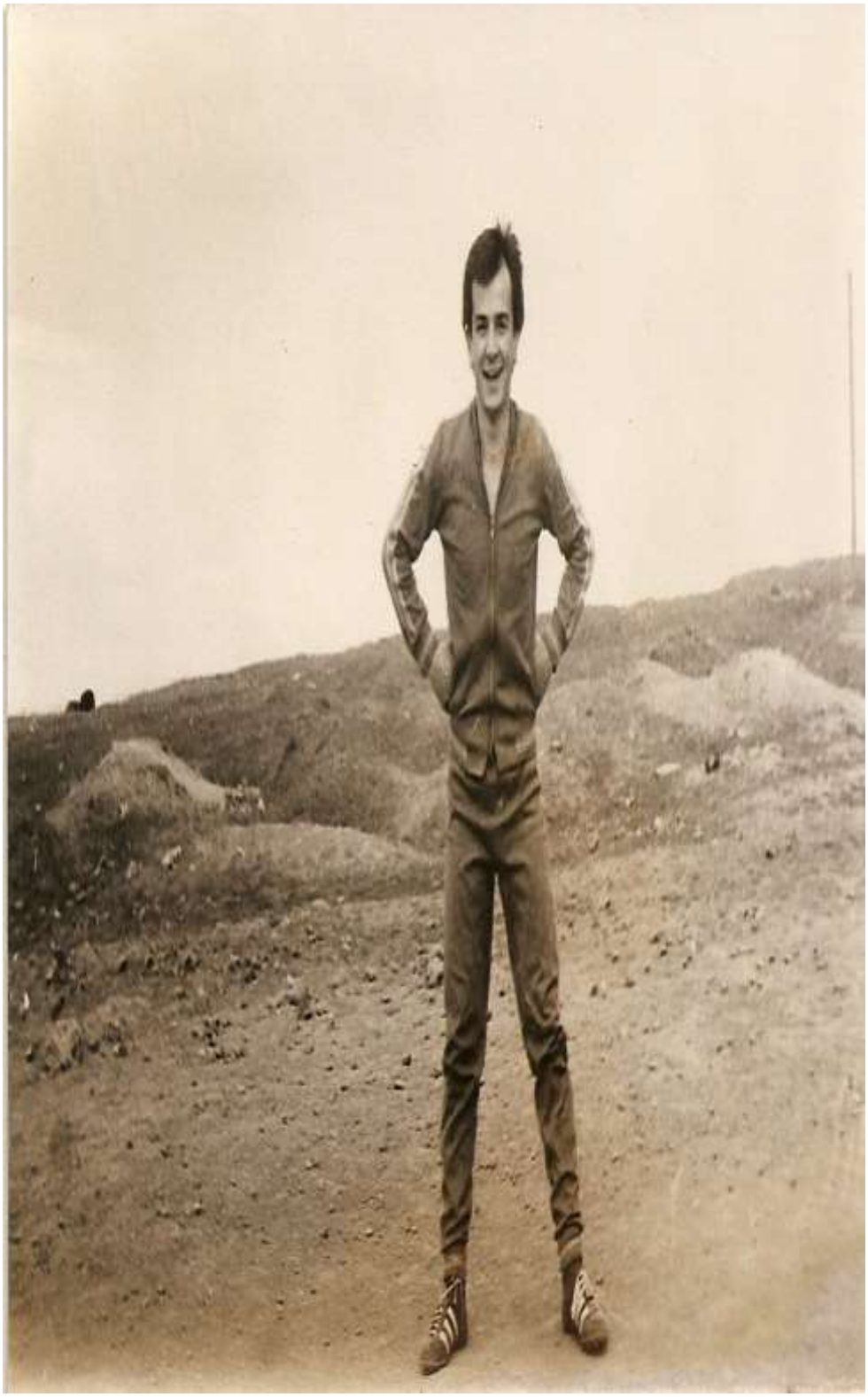
Balık Tutmaya Hazırlanırken

Gençlik yıllarında kayak yaparken

1975- Muş Lisesi

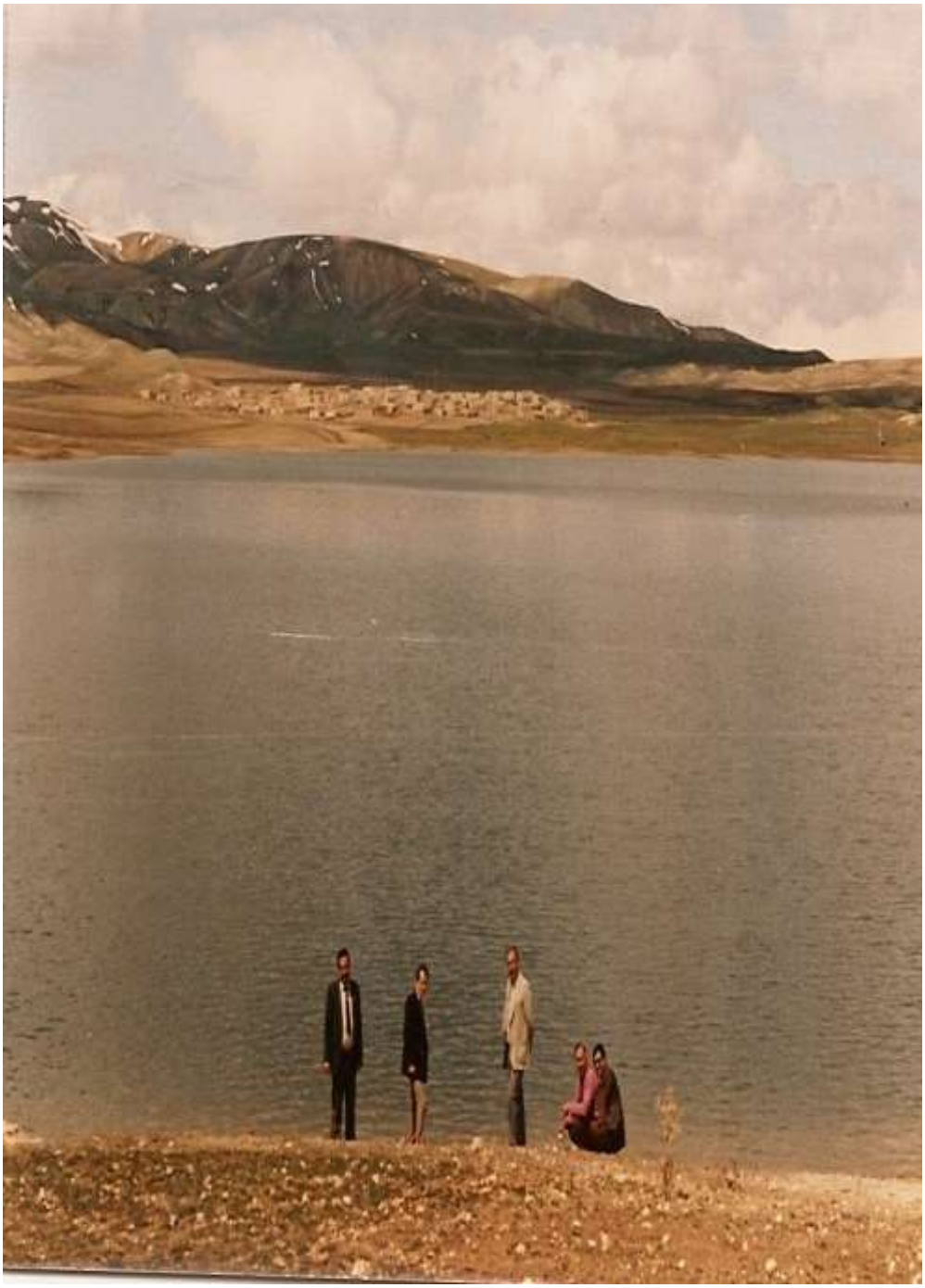
1977 - Üniversite Yılları

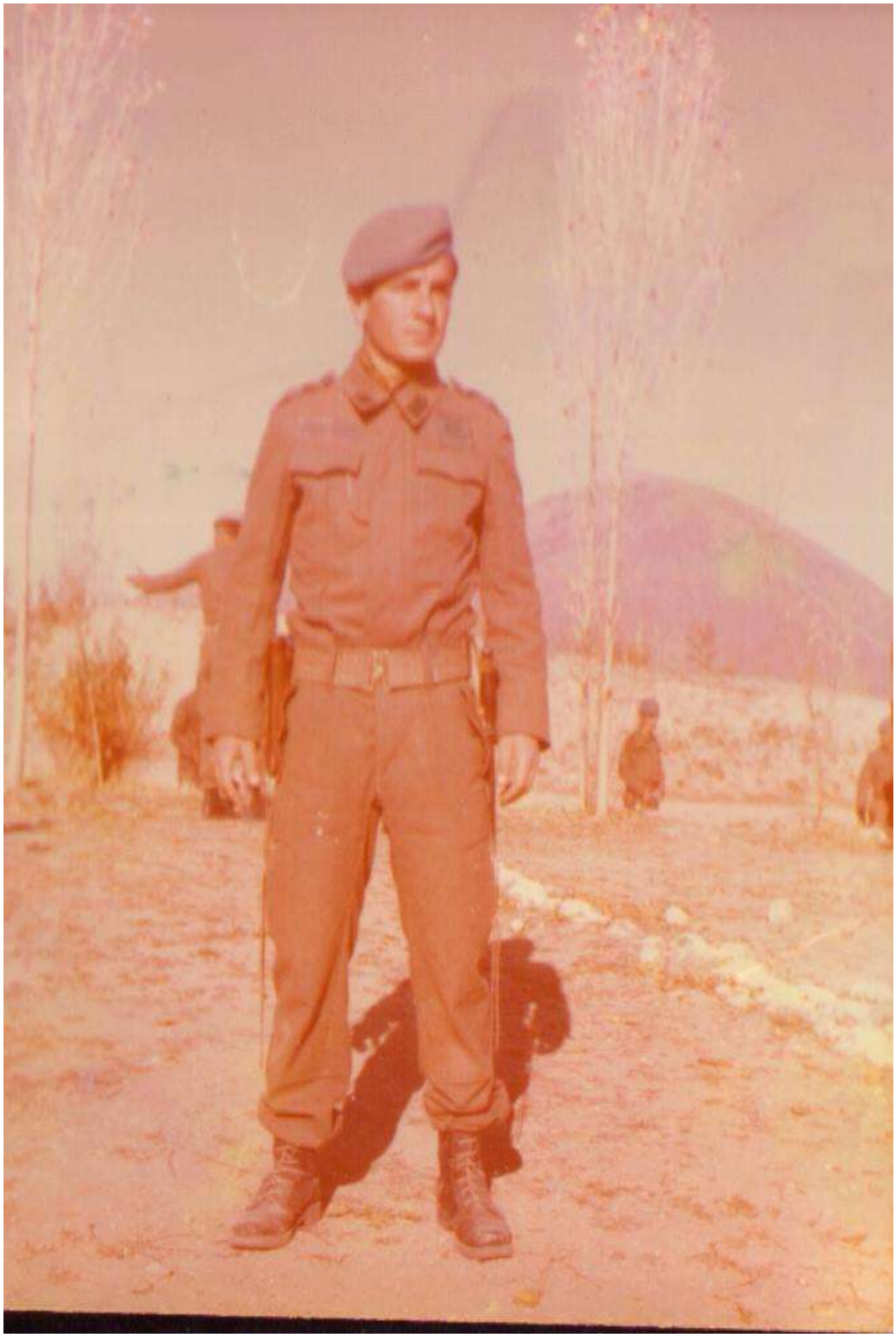
1981 – Üniversiteyi bitirdiği yıl

1982- Memurlukta ilk görev yeri olan Van

1982- Memurlukta ilk görev yeri olan Van

1983 –Askerlik

Balık Avındayken

Dubai

Dubai

Balıkesir'de İdarecilik görevini ilk kez yaparken

Çok sevdiği eşi ile Kafkas dansı oynarken

Çok sevdiği eşi ile Kafkas dansı oynarken

Edirne

Edirne

Kırklareli'nde iş arkadaşlarıyla beraber

Çanakkale/ Evreşe

Zigana'da bir dağ evinde çok sevdiği eşi ile beraber

Çok sevdiği eşi ile beraber deniz kıyısında

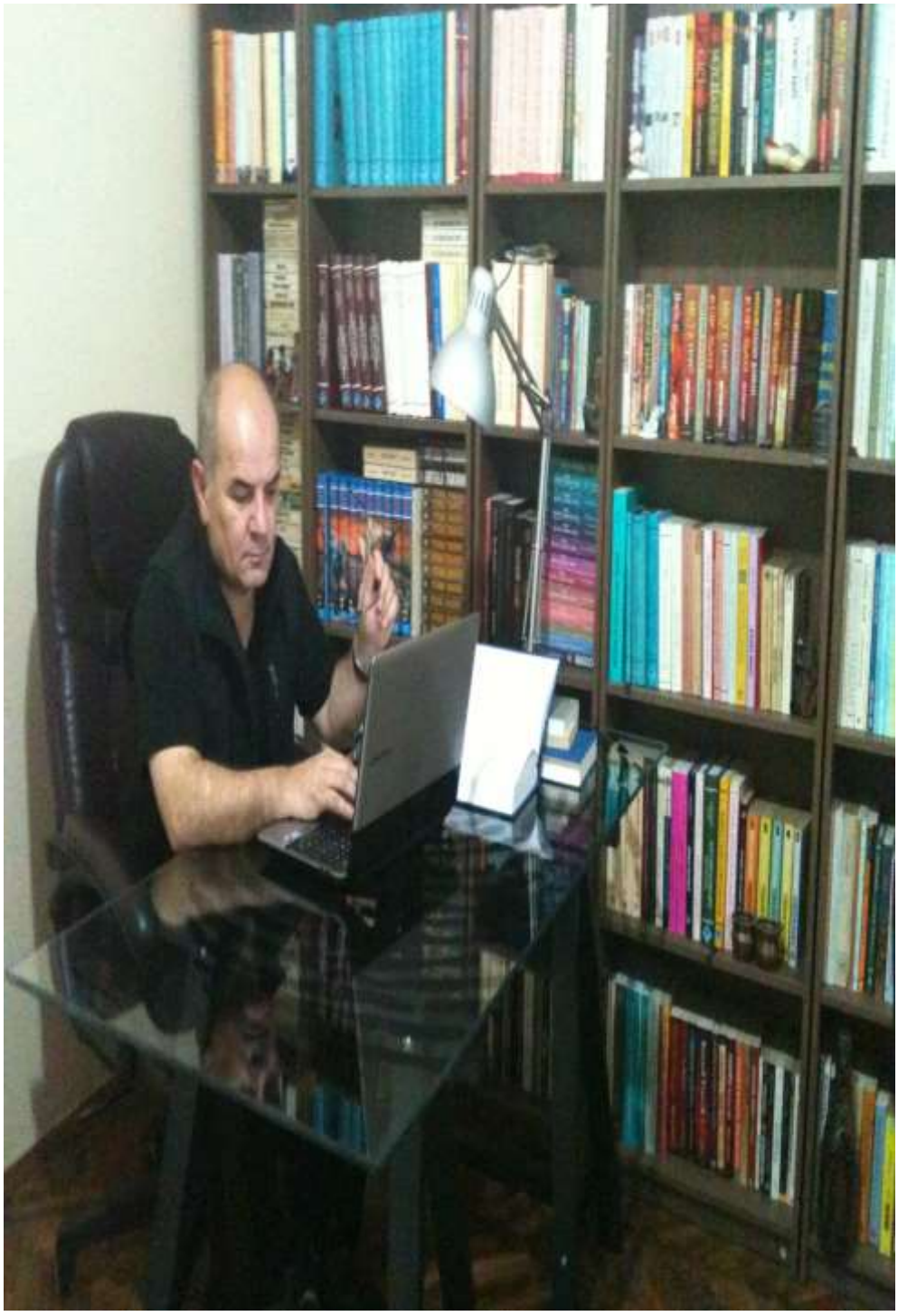
Sevgili eşi ve kızı bile beraberken

2007 Mustafa Necati Sepetçioğlu Tarihi Roman Yarışması'nda "*Alp Er Tunga*" isimli tarihi romanı ile "Birincilik ödülü" alırken

Sevgili kızı Nazlı Gökçe'nin ODTÜ'deki mezuniyet töreninden

Ahmet Haldun Terzioğlu'nun çalışma odası

Bir törende konuşma yaparken

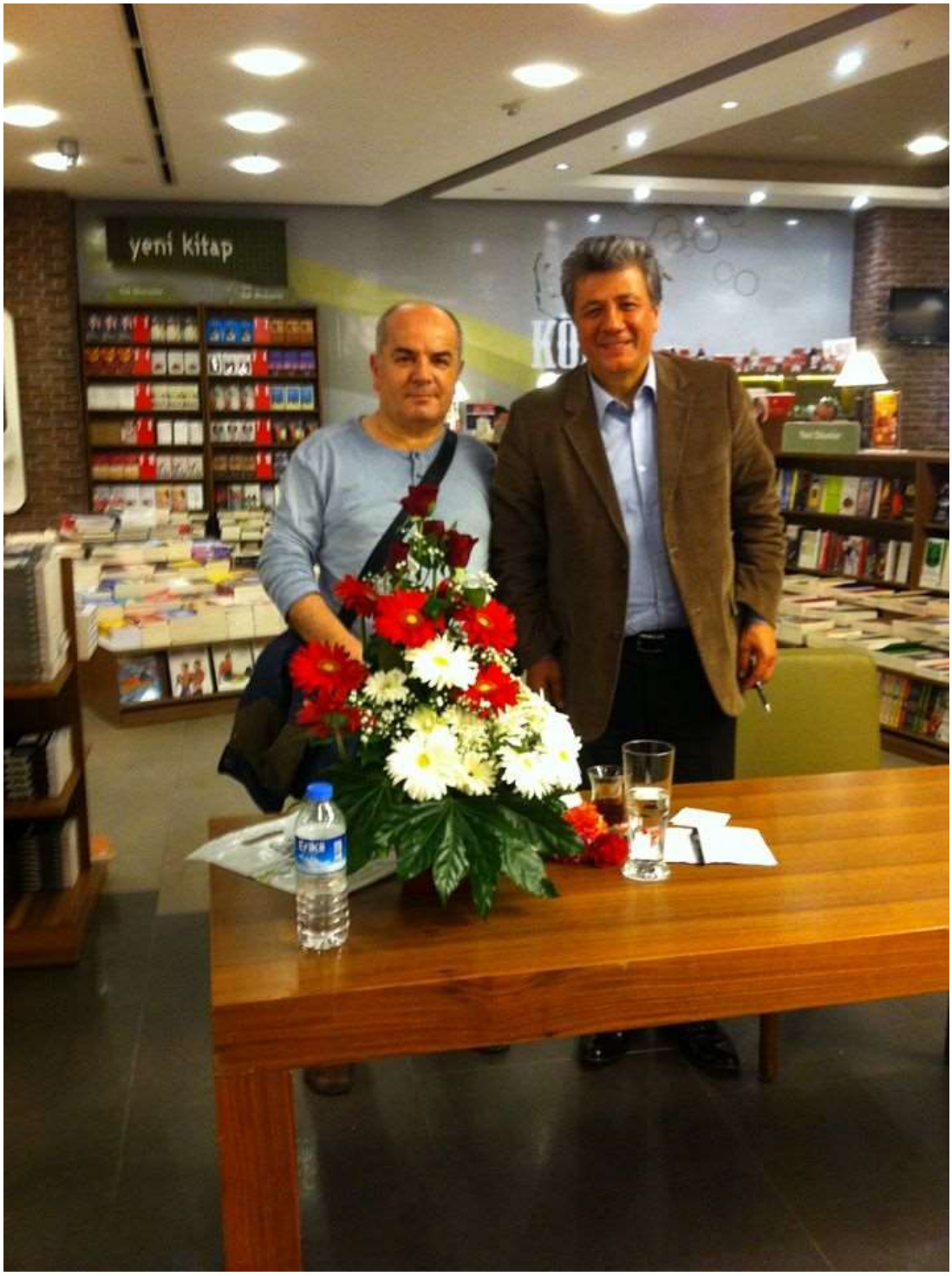
Okuruyla beraberken

Londra

2014- Mersin Erdemli Belediyesi Orhun Abideleri Parkı'nda

2014- Türk gazeteci ve CHP İzmir milletvekili Mustafa Balbay ile beraberken

Şubat 2015- Ankara Congressium (ATO) Kitap Fuarı imza gününde

Mart 2015- Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Nurullah Çetin ile beraber otururken

Mart 2015- Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Nurullah Çetin'in yüksek lisans öğrencileri Pelin Görgülü ve Günay Halilova ile beraber otururken

Ben ve değerli yazar Ahmet Haldun Terzioğlu